

Quæ dicantur concubinæ, & an aliquo casu licitum sit tenere concubinas, vide Ioan. de Ana. in rub. de adul.

Notandum autem est Concubinatum de iure canonico esse prohibitum, nec posse concubina damari, de quo vide Angelum consilio 14.

De materia qualiter concubinitus sit permissus, & qualiter puniatur, & an concubina possit relinqui, & qualiter coitus puniatur, vide omnino late Caccialup. in reper. si qua illustr. ad Orfician.

I. Quæ in Concubinitu. 1.

De concubina, & quid differat ab uxore, vide hic D. Gothof.

I. Si patronus. 2.

Nota hic quod furore non tollitur concubinitus nec matrimonium.

I. in concubitu. 3.

Alia est Haloandri lectio, legens in concubitu.

Pro intellectu huius legis, vide Gilbertum Regium libro 2. in 200. cap. 20. Marcum Vertranum de iure lib. cap. 30.

An concubinitus sit licitus: An & quomodo debeat intelligi, quod concubinitus sit legitimus coitus, declarat hic Bart.

§. Nec adulterium. 1.

Per leges civiles, concubinitus erat legitima & licita consuetudo: est tamen concubinitus prohibitus. De quo vide Aristot. 6. Politic. 16. & ut ait l. 41. & 42. D. de rit. nupt. concubinitus est inhonestus, cui adde can. nemo. & can. dicat aliquis. 33. quæst. 4. ubi quidquid præter uxorem legitimam committitur adulterij crimine damnatur, ergo per consequens concubinitus prohibetur, licet hac lege contrarium dicatur.

I. Concubinam. 4.

Concubina quomodo æstimanda sit, quæritur hoc loco, verum, vide l. 18. C. de adul. & quod notat Cuiacius in Paul. 2. sent. tit. 20. vide de Port. Inst. de adopt. in 3. col. in prin.

LIBER XXVI.

titulus primus.

De tutelis.

De Tutelis scripsit Plato, II. de legib. vide Harmenop. li. 5. tit. 11. * Extat Tractatus de tutela & cura minoribus exhibenda duorum præcla-

rissimorum. I. C. Antonij Piaggij I. C. Hispelatis & Vincentij Manzini I. C. Arimi. in quibus enchiridij vice, quidquid in hac materia à legum candidatis desiderari possit, compendio si pertractatur.

I. tutela est. 1.

Hic proponit initio Paulus Tutelæ definitionem, de qua vide Forcat. Necyomant. dialog. 66. Mercer lib. 2. opin. ca. 21 vide etiam quæ dicit Vvesembecchius Instit. hoc tit. & Gellius lib. 5. cap. 19. Harm. 5. tit. 11. §. 1.

Tutelæ duabus de causis maxime inuentæ sunt, ob ætatem, quæ circumseriptioni obnoxia est, & rerum gerendarum atque explicandarum, & imbecillitatem, ut ait Vlpian. II. tit. 1. propter foris rerum ignorantiam.

§. tutores autem. 1.

Qui dicantur tutores, & unde dicti, declarat hic Paulus.

In quot & quibus tutoris officium continetur, optime declarat Theophil. hic cum ait, *et tō τὸν ἐν τοῖς αἰσὶ τοῦ νόμου καὶ τὰ τοῦ νόμου ἀναστὰς ἐκζητῶντα.*

In fine dicitur æditus eos esse qui ædes tumentur quos Cicero vocat hierophilaca. l. 20. §. 1. D. de ant. g. & Plin. lib. 14. ca. 7. & Gell. lib. 12. cap. 10. De his meminit etiam Varro 6. de ling. La. in. hinc etiam æditimus, qui ædes seruat, quasi ædis infirmis, & hic æditius ab æde tuenda, siue sacræ cedis tutor, id est curam gerens, & Varro 2. de re rust. Inde æditius Glossis neophilas. De ædituo meminit l. cum pater. 77. §. 26. Donationis, D. de leg. 2. §. 2. Inst. de tutel.

§. Mutus. 2.

Proposita definitione, & etymologia nunc ostendit, qui tutores dari non possint, & primo Mutus, ratio est, quoniam auctoritatem præbere non potest, l. 17. §. eod. l. pen. in fi. de leg. tutor. Mutus autem intelligitur, qui eloqui nihil potest, non qui tardè loquitur, sæpe enim etiam literati, & cruditi homines variis casibus, & audiendi & loquendi facultatem amittunt, ait Iustinianus in titul. quibus non est perm. fac. testam. de quo vide l. mutum, D. de adil. edict. & Theophilus dicto loco.

§. surdus. 3.

Secundo loco Surdus tutor dari non potest, quæ de re vide l. pen. & ult. D. de leg. 1. §. 8. quæ ibi dixi, quod intelligendum est de eo qui omnino non exaudit, non autem de eo qui tardius exaudit. etenim tota natura differt surdus à surdastro, si quidem is qui omnino non exaudit, testari non potest, verum subdastus, ut ait Iustinianus & Theoph. Inst. quibus non est perm. fac. testam. §. 2. & seq.

Q. iij.

1. qui habet tutorem.

Repetitionum 3. fol. 555. numero 180. & 192. & 282.

Si minor 25. annis sit prodigus, an dabitur ei curator, vt prodigo, an vt minori, vide hic Bart.

§. quia autem. 1.

Quod in dubio naturalis causa magis inspicitur, quam accidentalis, optimè hic tradit D. Gothof. & Bartolus ibidem.

§. quolibet loco. 3.

An curator omni loco & tempore dari possit, vide Rebuffum. in tract. de sententiis provisionalibus. art. 3. gloss. 2.

An contractus furiosi vel prodigi, valide- tur iuramento: An pupillus possit citari viua voce ad petitionem tutoris, vide hic Bart.

* Faquineus *Controuersiarum iuris. lib. 8. cap. 60.*

§. si pupillus. 4.

Procurator datus in omnes res videtur datus, vt videre est in l. 4. & 5. infra eo. Decis. 256. num. 2. fol. 437. decisionum Afflicti.

1. Quod dicitur. 4.

Quod indefinita æquipollent vniuersali, tradit hic Bald.

Procurator simpliciter constitutus, vtrum videatur constitutus ad lites futuras. Baldus hic.

§. Possunt autem. 1.

In hoc §. dicitur plures dari posse procuratores quod aduersatur l. 5. in fin. D. indic. solui. vbi vnus tantum dandus est, quæ vt & quo pacta concilientur, vide dict. leg. 5.

§. Et si titius. 1.

Quod ratione diuersarum causarum, vnus & idem vicem duorum curatorum sustinere possit, notat hic pulchrè D. Gothof.

1. Muto. 6.

An intellectum huius legis, vide Bellon. lib. 1. supput. cap. 2.

1. tutoris datio. 2.

Tutorem dare is potest, cui specialiter permittitur, de quo vide Bellon. supradicto loco. Corraf. lib. 5. miscell. cap. 24. Marc. Salom. ad l. 1. D. de off. eius cui. num. 4. & ibi omnes Doct. vide Cast. in l. 1. ad fin. de iurisdic. reprob. 237. numero 4. Reper. 1.

1. Si filiusfamilias. 7.

Cuiac. 7. obs. vl. im. fol. 48. num. 190. & num. seq. & 193. & 196. & 199. Reper. 6. folio 165 nu. 86. Reper. 6.

1. Patronus. 8.

Pro intellectu huius legis, vide Cuiacium supradicto loco.

1. In eos extra. 9.

Lud. Rom. sing. 471. fol. 121.

1. Etiam non municeps. 10.

Anton. August. lib. emend. cap. 3.

1. Furiosus cum. 11.

Vide hic Ruffardum.

1. Quæsitum est. 12.

Congruit cum hac l. cap. venerabilis, extr. de off. deleg.

1. Solet. 13.

An & quomodo finiatur cura, notat hic Glossa.

1. Si adrogati. 14.

Collige pupillum deportari posse.

1. Si quis tutor. 15.

Transfuga an tutor & ciuis Romanus esse definat, Glossa hic.

1. Tutela plerunque. 16.

Mulieres tutelæ officio interdum funguntur, vt toto Tit. Cod. Quando mulieres tutela officio fungantur.

1. Complura. 17.

Vide l. 40. inf. de excusat. tutor.

1. Fœminæ. 18.

Iunge hic l. fœminæ. 2. D. de reg. iur.

tit. 2. De testamentaria tutela.

1. Duodecim. 1.

Lex duodecim tabularum ait, Paterfamilias vii legasset super pecunia, tutelæ ve sua rei ita ius esto, de qua meminit Vlpian. 11. §. 14. & Cicero 1. ad Herennium l. 53. l. 120. D. de verb. signif. de quo vide Ræuardum ad leges xij. tab. c. 12.

1. Nec militem. 2.

Quæ sit ratio huius legis, vide l. 28. D. de milit. test.

§. sed eos demum. 1.

Paria sunt non fieri aut non de iure.

1. Parer hærede. 4.

Ad intellectum huius legis, vide Cuiac. in notis, ad tit. Inst. de tutelis.

1. si quis filiabus. 5.

Vide Sozin. in l. si cognatis. in 14. coll. vers. prima conclusio. de reb. dub. num. 27.

1. Quis si nepotes. 6.

Liberorum appellatione qui contineantur necne, declarat hic D. Got. vide Ruin. in rub. D. de lib. & post. in 1. chari. vers. si plant. vide eundem Ruin. in l. 2. C. eo. tit. in 2. chari. Et vide ad vers.

*vers. ceterum. Ozer. Inst. de testam. in prin. super
gloss. I. vers. ut agitur super hoc.*

I. Tutores. 7.

Cuiac. lib. 17. ob. c. 38.

I. Tutor datus. 8.

An regula Catoniana locum habeat in tutela necne, vide hic Glossam.

I. si nemo. 9.

Quis huius legis sensus sit, optimè declarat hic Accursius.

*Vide quæ notavi ad I. si nemo 181. inf. de reg. iur.

I. Si hereditas. 10.

Tutela testamentaria, omnes alias tutelas solet præcedere.

§. Qui filium. 2.

Alciat. lib. 1. dispunt. cap. 20.

§. Servus alienus. 4.

Cuiac. 18. ob. f. 1. Connanus per totum.

I. Si quis sub. 11.

Cuiac. 18. ob. f. c. 5.

I. Certarum. 12.

Vide Peckium 2. de testam. coniug. 17.

I. Et si datus. 13.

Tutor datur personæ principaliter, secundario rei.

I. Quia personæ 14.

Curator datur rebus principaliter, secundario personæ.

I. si tamen. 15.

Nota hic tutorem non dari rebus quæ sunt in certa ciuitate.

I. Si quis ita 16.

Posthumorum appellatione qui non continentur, Glossa hic.

§. Si posthumis. 5.

Posthumorum appellatione iam nati non continentur, I. commodissime 10. inf. de lib. & posthumis.

* §. Si quis cum.

Declaratur §. hic à Pet. Surdo in dec. 207. n. 15.

I. testamento. 17.

Vide Bart. in l. item in potestate, D. de his qui sunt sui.

I. si nemo tutorem. 19.

Qui non participat in iure principali, non participat in iure offerendi.

I. tutor incertus. 20.

An tutor incertus dari possit, vide quæ notavi in l. 2. D. de proc.

I. testamento. 21.

Vlpian. tit. 11. §. 15.

I. si quis tutorem. 22.

Vide in hanc legem Bart. & Bald.

I. tutor. 23.

Cuiac. lib. 8. ad African.

I. Si plures. 24.

Vide I. curator pupillo, D. de tutor. & curat.

I. Duobus. 25.

In testamento de vno ad aliud non inferatur.

I. iure nostro. 26.

Hoc ius hodie correctum esse constat ex Nov. 11. cap. 5.

I. idem fiet. 27.

Nota hic quod semper præsumitur pro testamento licet dicatur falsum.

I. Qui tutelam. 28.

Quænam directio dari dicantur, notat hic Glossa.

I. Ex sententia 29.

Nota hic suspectum eum videri, qui se ingerit.

I. Duo sunt. 30.

Limita ut per Ioan. Fabr. Inst. de vulg. sub. in fin.

I. si pater. 31.

Agnatione posthumi non rumpitur testamentaria tutela.

I. Quæro. 32.

Minor 25 annis, an possit dare tutorem filiis, notat hic Bart.

§. Lucius. 2.

Ioan. Mercerus lib. 2. opinion. cm. 18. Briffon. lib. 3. select. antiq. cap. 2.

I. tutoribus. 33.

Emanuel Costa lib. 1. select. cap. 11.

I. Cum codicillis. 34.

Tutores illi verè non sunt, qui dati sunt in ultimis codicillis.

tit. 3. De confirmando tutore.

Tutores inutiliter dari, an in testamento sint confirmandi, vide hic Bar.

I. Ut ne. 1.

Latè hanc explicat, & vertit Augustinus ad Modestinum, vide Cuiac. lib. 7. ob. f. c. 6.

I. Mulier liberis. 2.

Harmenop. lib. 5. tit. 11.

I. Qui à patre. 3.

Vide gloss. in l. hac consultiissima. C. de testam. Q. iij.

in verb. lib. in prin. gloss.

l. si patronus. 4.

Felin. in cap. cum olim, vers. quando autem ext. de testib.

l. Tutores. 5.

Vide cap. causam. qua cum gloss. extr. de rescrip.

l. Si filio. 6.

De lectione huius legis, vide hic Gloss.

l. Naturali. 7.

Quæstada lib. 1. quæst. iur. c. 13.

l. in confirmando. 8.

Iunge hic l. 4. in fi. D. de testamen. tutor.

l. vel cum. 9.

Vide l. unicam. C. ne tutor. vestig.

l. Vtilitatem. 10.

Spectamus potius mentem testatoris quam verba.

Tit. 4. De legitimis tutorib.

In hunc titulum, vide Cuiac. 11. obseru. c. 26. Cont. lib. 1. subcesuar. lect. c. 6.

l. Legitimæ. 1.

Vlpian. 11. §. 3. Nou. 118. c. 5.

l. Legitimam. 2.

Vlpian. 11. §. 9.

l. Tutela. 3.

Ad intellectum huius legis, vide Cuiac. hic.

l. Quod defuncto. 4.

Vide Cuiac. 11. §. de fiduciaria.

l. Legitimos. 5.

Beroius quæst. 68.

l. Intestato. 6.

Quid dicatur intestatum, vide Gloss. in cap. fin. extr. de succes. ab intest.

l. sunt autem. 7.

Nota hic quod cognati in agnatis intelliguntur.

l. si relinquo. 8.

Si perfecta ætatis. Hæc verba addita fuere à Triboniano.

l. si plures sunt. 9.

Cuiac. lib. 10. obs. c. 11.

l. Adgnato. 10.

Vide l. discretu. C. qui testam.

Tit. 5. De tutoribus & curatoribus datis ab his, qui ius dandi habent, &c.

Hanc Rubricam hic in paratitlis, Cuiacius emendat.

l. Siue proconsul. 1.

Vide Alcia. in l. 2. in prin. de verb. oblig. Doct. in rubr. D. soluto matrim. maximè Ruin. in 42. chari.

l. Cum quidam. 2.

Appellari an possit à datione tutoris, vide hic Glossam.

l. ius dandi. 3.

Vide §. nos autem, Inst. de Attilia. tutor.

l. Prætor ipse. 4.

In hanc legem scripsit Cuiacius lib. 7. obs. cap. 17.

l. illud semper. 5.

Nota hic tutoris & curatoris differentiam.

l. Non tantum. 7.

Marcus Vertrianus de iure liberor. c. 31.

l. Nec mandante. 8.

Vide Bart. in l. 4. §. si 11a, de dam. infect.

l. Impuberi. 9.

Iunge hic l. 13. infra eod.

l. Tutor. 10.

Ad eius intellectum, vide Alex. l. in cui bona, in 3. coll. in prin. de verb. oblig.

l. Curator. 11.

Congruit lex sequens ad intellectum huius.

l. His qui 12.

Cuiacius in Paratitlis. & lib. 10. obseruation. capite 37.

l. si impuberi. 13.

Quando puella curatorem habere incipiat, vide hic D. Gothof.

l. Libertus. 14.

Cuiac. lib. 14. obs. capite 6.

l. in omnem. 15.

Concordat l. 11. §. de tutelis.

l. Nec ille. 16.

Hæc lex pertinet ad stipulationem prætoriam, rem pupilli saluam fore, & docet tutorem qui abesse coepit, Reipub. causa quæ absentia necessaria est ad tempus excusari non desinere tutorem esse, sed excusari ad tempus, & in locum eius, etiam ad tempus alium autorem vel curatorem dari, nec scilicet pro tempore absentia eum teneri actione tutela, vel ex stipulatione, rem pupilli saluam fore.

l. Ei qui 17.

Vide l. 1. C. qui dant tutor.

I. In dando. 18.

Iunge hic l. 15. §. 2. D. de excusat. tutor.

I. Vbi adsunt. 19.

Adde hic §. 4. Instit. de Attil. tutor.

§. Magistratus. 1.

Ad intellectum huius §. vide Cuiac. libro 7. obj. cap. 1.

I. Venti tutor. 20.

Cuiac. lib. 17. obs. c. 7. & lib. 7. c. 6.

I. Scire oportet. 21.

Ad hanc legem quemadmodum & reliquas omnes ex sex Modestini de excusationibus libris decerpas, eleganter scribit Antonius Augustinus, vide Alciatum lib. 2. parer. cap. 39. Ferrandum lib. 1. explic. c. 24.

I. Et qui non sunt. 22.

Pro intellectu huius legis, vide Anton. August. hic.

I. simul plures. 23.

Concordat l. 1. C. de tutoribus illust.

I. Diui Marcus. 24.

Facit l. 1. §. 10. D. de magistrat. conuen.

I. Curatorem. 25.

Coniunge l. 1. C. quan. tutor. ess. desinant.

I. Seix regressæ. 26.

Harmenop. §. 11. 11.

I. Pupillo. 27.

Prætor prouincialibus, præses vrbis rebus tutorem non dat.

I. Romanus. 28.

Vt hæc lex melius intelligatur, vide l. 60. §. 1. sup. de ritu nup.

I. Si peregrè. 29.

Facit l. 13. §. 1. §. de excus. tutor.

Tit. 6. Qui petant tutores vel curatores, & vbi petantur.

I. Matris. 1.

Mater teneatur filiis impuberibus tutorem petere non adultis.

I. Si minores. 2.

Augustinus lib. 4. emend. c. 4.

§. Alij igitur. 1.

Contius l. dist. 16.

Vers. Diuus.

Ant. August. lib. 1. emend. c. 6.

I. Curatorem.

Cicero in oratione pro Murena.

I. Decreto. 3.

Pro intellectu huius legis, vide Cuiac. libro 7. obs. cap. 17. Petrum Pitæum in notis ad frag. iurisconsultorum pag. 76.

Tit. 7. De administratione & periculo tutorum, &c.

De administratione & periculo tutorum, vide Cuiac. hic in paratilis.

I. Gerere atque. 1.

An tutor cogatur gerere ac administrare tutelam, vide hic Bart.

§. Sufficit. 2.

Arius Pinellus C. de bonis maternis, fol. 241.

I. Si tutor. 2.

Vide Imolam in simili in l. 4. §. si ex conuentione, in fi. D. de re iudic.

I. Si plures. 3.

An & quis ex mala conuersatione præsumatur suspectus, vide hic Bart.

§. Quamuis. 3.

Reper. 4. fol. 171. num. 401.

I. Vel in. 4.

Iunge hic l. 2. C. de administ. tutor.

I. Ita autem. 5.

Vide Bart in l. 4. §. abesse. D. de dam. infect.

§. Iulianus. 7.

Alciatus lib. 2. parer. cap. 25. Zoannetus rerum quotidianarum, c. 32.

I. Hoc autem. 6.

Concordat cum h. l. c. 1. cum gloss. super verbo allegari. ex l. de postul. pral.

I. Tutor. 7.

Roland à Valle l. cons. 49.

§. si tutor. 1.

Constantius Landus lib. pratermiss. cap. 17. Ioan. Aurpachus lib. 1. singul. allegat. capite 19.

§. vsuræ à tutoribus. 11.

Cuiac. lib. 5. obser. cap. 12.

I. Tutelæ. 8.

Arius Pinellus C. de bon. matern. fol. 460.

I. Quoties. 9.

Covarruias lib. 3. variar. resol. c. 2.

§. sicut. 5.

Corra. lib. 6. Miscell. c. 15.

I. Generaliter. 10.

Defendere pupillum quando non videatur tutor, declarat hic Glossa, quam consule.

I. Circa. 11.

Tutor res pupilli alienare non potest.

1. Cum plures 12.

Tutor vendere potest legitimè res pupilli sui.

§. Nimium. 2.

Pileus *quæst.* 90.

§. Cum tutor. 3.

Briffon. *lib. 4. select. antiq. c. 3.*

1. Tutor. 13.

Vide similem casum *in l. 5. §. 4. in fin. supra commodati.*

1. Etiam contutoris. 14.

Ioan. Aupachus *lib. 2. alleg. c. 49.*

1. Si tutor 15.

Hæc lex correctæ est per Nou. 72. *cap. 6.*

1. Cum quæritur. 16.

Variatio non admittitur circa diuersa connextatem non habentia.

1. Qui iussit. 17.

Tutor à quo tempore teneatur, declarat hic Bart.

1. Qui tutor. 18.

Vide *l. 23. §. ne tutel. & ration. dist.*

1. Actus sui. 19.

Tutor faciens inuentarium, alteri nolenti facere, an teneatur illud ostendere, vide hic Bald.

1. Tutor. 20.

Iunge textum singularem *in l. scire oportet. §. oportet. D. de excusat.*

1. Lucius titius. 21.

Aretinus *consilio 29.* Baldus *in l. 1. Cod. quod cum eo.*

1. Tutor ad. 22.

An appellari possit à datione tutoris declarat hic Glossa.

1. Vulgo obseruatur. 23.

Rom. *sing. 66. & sing. 557.* Cepol. *cons. 12.*

1. Decreto. 24.

Vide hic Cynum & Iacobum de Aretio, post quos Bart. hic.

1. si minoris. 25.

Nota pulchram limitationem huius legis, *in l. licet. C. de indic.* vide Cynum *in l. si cum tibi. C. eod. tit.*

* Antonium Fabrum *lib. 11. Coniecturarum. cap. 10.*

1. Cum curatore. 26.

Procurator quando possit conueniri, officio durante discite ex Bart. hic.

1. Tutor qui. 27.

Menoch. *de arbit. indic. cas. 174.*

1. tutor pro. 28.

Finita tutela finiuntur satisfationes.

1. Maximè que. 29.

Augustinus *lib. 1. emend. c. 3.*

1. Tutoris. 30.

Quod sit tutoris præcipuum officium declarat hic Marcellus.

1. Diui seuerus. 31.

Forma pro quo accipiat, declarat hic Glossa.

1. sine hærede. 32.

Vide Bart. *in l. si quidem. C. de præd. minor.*

§. Lucius titius. 6.

Arius Pinellus *C. de bon. matern. fol. 72.*

1. A tutoribus. 33.

Tutoris officium quando finiatur, vide hic Glossam.

1. Ad instruendam. 34.

Torqueri possunt serui pupilli, in causa specti tutoris.

1. Inter tutores. 36.

Cuiac. *lib. 8. obs. c. 16.*

1. tutorem. 37.

Ad intellectum huius legis, vide Bald. *in l. 1. C. de transf.*

1. si plures. 38.

Vide *c. qua fronte in fine, ext. de appell.*

1. tutores 39.

Bart. *in l. si actio. C. de appell.*

§. Curator 1.

Reper. 6 fol 181. num. 72.

1. Impuberi. 40.

Privilegium intelligi debet sine alterius iniuria, *l. nec auus. C. de emancip. lib.*

1. Qui plures. 41.

Pro intellectu huius legis, vide Barto. hic.

1. Ex pluribus. 42.

Corraf. *lib. 3. miscell. c. 3.* Quod non est transférabile ad heredes, non est cessibile. Quod hoc argumentum nõ valet affirmatiue Not. Moder. Hispa. *ad §. fuerat, num. 16.* Inst. *de act.* Dec. *ad l. si maritus. ad fi. C. de coll.* Quamuis contrarium dixerit, & male Soc. *ad l. rem que nobis. ult. q. 2. prin. D. de acq. poss.* Adde Ias. *ad l. 3. col. 1. in fin. de fideicommiss.* aliquid per Decium *ad legem emancipata. 2. lect. col. 2. post prin. C. qui admitt.* Alex. *ad l. si stipulatus fuerim. in princip. D. de verb. oblig.* Tiraquel. *in tract. de viro. retract. §. 26. gl. 1. n. 44.* Ruin. *cons. 62. vel 77. num. 8. volum. 5.* Limita, vt sumitur à Bart. per Aluar. *in l. si stipulatus fuero, illud, aut illud. in prin. de verb. obli. & vide Socin. in l. cum filio. in pen. col. 48.*

col. de leg. 1. & Bart. qui alibi etiam affirmatiue ponit regulam huius legis in *l. si mulier. §. ex asse. de iur. dot.*

1. Cum post. 43.

Debitoris nomen idoneum sufficit, tempore finitæ tutelæ.

§. Qui. 1.

Vide Ruin. fol. matr. char. 36. Alciat. in l. 1. §. nuntiatio. de nou. oper. nunt.

1. Qui. 44.

Crinitus de honesta disciplina. lib. 18. cap. 3.

1. Si pupillus. 45.

Vide Bart. in l. cum quis. §. si quis pro re. in 2. coll. in vers. & pro hoc. de solut.

1. Lucius. 46.

Corraf. lib. 1. miscell. c. 3.

§. Sempronius. 1.

Alciat. lib. 2. parerg. c. 29.

§. Tutelæ. 5.

Sarmient. lib. 3. select. cap. 11. Guterius part. 1. res. c. 50 num. 7.

1. Titium. 47.

De vnciariis vsuris, vide Budæum hic, & Ant. Aug. lib. 2. cap. 10.

§. Altero. 6.

Cuiac. lib. 10. obs. c. 36.

1. inter. 48.

Vide late Bald. & Alexand. in l. preses. C. de trans.

1. Ob fœnus. 49.

Fœnerari pecuniam pupillarem, an & quando tutores teneantur, vide Glossam in Nou. ubi qui obligatas. 72. cap. 6.

1. Sires. 50.

Vide l. 3. C. de priuileg. tutor.

1. si duo. 51.

An tutor pro leuissima culpa teneatur, declarat hic Glossa.

1. Curator. 52.

Vide Ioan. de casa veteri. in consuet. Tholos. Rub. de minoribus.

1. Æmilius. 53.

Magistratum potestas quotuplex sit, vide hic Glossam.

1. Non existimo. 54.

Corraf. lib. 6. miscel. cap. 14.

1. Tres tutores. 55.

Contius lib. 1. lecton. subcesu. cap. 2.

§. Quod. 4.

Fol. 366. nu. 12. fol. 171. num. 399. repet. 4. vide Alex. in l. his cui. 3. coll. de verb. obli.

1. Tutor. 56.

Marc. Mant. sing. 338. nu. 1. fol. 892.

1. Chirographis. 57.

Cuiac. lib. 9. obs. cap. 36.

1. Qui. 58.

Repet. 5. fol. 46. num. 76.

1. Cum hereditas. 59.

Nota hic quod officium suum nemini damnosum esse debet.

1. Si tutoris. 60.

Quid veniat in actione tutelæ, vide Bart. hic.

1. Apud. 61.

Afflicto afflictio danda non est.

Tit. 8. De auctoritate & consensu tutorum & curatorum.

Quid sit auctoritas, vide Cuiac. hic.

1. Quanquam. 1.

Zuares cons. fol. 516.

1. Nulla differentia. 2.

Clarus 4. sent. §. donatio. q. 6. in fin.

1. Etiam. 3.

Crassus §. donatio causa mortis q. 3.

1. Etsi. 4.

Vide Bald. in l. 1. C. de transact.

1. Pupillus. 5.

Ad intellectum istius textus, vide Petr. de Bella Pert. instit. de oblig. in 5. col. post prim.

1. Tutores. 6.

Tutores an & quando possint administrare tutelam, notat Bart. hic.

1. Quod dicimus. 7.

An filius notarius possit conficere instrumentum de contractu patris, vide hic D. Gothof.

1. Etsi conditionalis. 8.

Felin. in cap. cum contingat. extr. de off. deleg.

1. Obligari. 9.

Vide Ias. in l. Gallus. in prin. de lib. & posthu. num. 19. vers. contra istam communem.

§. Tutor statim. 5.

Cuiac. lib. 13. obs. cap. 31.

1. Tutor qui. 10.

Quid sibi velit hæc lex, vide Bald. hic.

1. Si ad pupillum. 11.

Vide Rom. cons. 149. in prin.

I. Impuberes. 13.

Nota hic quod re contrahitur mutuum, & indebiti acceptio.

I. Non multum. 14.

Pro intellectu huius legis, iunge l. i. in fir. §. eod.

I. Accipientis. 15.

Ioan. Aurpach. lib. 2. alleg. c. 11.

I. Etiam si. 16.

An testis cæcus in omnibus esse possit, vide hic Gloss.

I. Si tutor. 17.

Faciunt hic quæ notat Bart. in l. si cum dotem §. eo autem tempore sup. solut. matrim.

I. Potest. 18.

Vide cap. Relatum. ext. de testam. & ca. nulli. extr. de reb. ecclæ. non alien.

I. Curatorem. 19.

Alex. conf. 122. volum. 1.

I. Inter pupillos. 20.

Sequitur Aret. conf. 21. in 1. col. vide etiam Alex. conf. 7.

I. Deffendente. 21.

An sententia super incidenti, ferri possit sine scriptura, vide Bal. in l. fin. Cod. de sent. ex breuit.

I. Si quid est. 22.

Bart. in l. tutor. 69. §. de fideiuss.

Tit. 9. Quando ex facto tutoris.

In hunc titulum scripsit Cuiac.

I. Ob dolum. 1.

Vide Bart. in l. si quando. C. unde vi.

I. si tutor. 2.

Bald. in l. si ut proponis. C. de rei vindicat.

I. Dolus. 3.

An pupillus ex dolo tutoris conueniri possit, vide hic Gloss.

I. At si extrinsecus. 4.

Quando extrinsecus aliquid admittere dicatur tutor, notat hic Glossa.

I. Post mortem. 5.

Vide Bald. in tract. de duob. fratrib. qui ponitur inter tractatus Bartoli in 1. q. secunda partis in 2. coll.

I. tutor. 6.

Tutor actorem pupillo dare non potest, nisi decreto iudicis.

I. tutori. 7.

Nota hic iudicari actio pupillo dari potest.

I. Tutor. 8.

Pro intellectu huius legis, vide Bart. hic.

Tit. 10. De suspectis tutoribus.

Quis tutor suspectus dicatur, vide hic Cuiacium.

I. Hæc clausula. 1.

An causa suspecti sit civilis vel criminalis, vide Bald. in l. i. C. si tutor non gest.

I. Libertus. 2.

Ingratus libertus redigitur in seruitutem.

I. tutor quoque. 3.

An tutor accusare possit contutorem, faciunt quæ notat Bart. in l. i. §. i. de noui operis nunt.

I. Hæc enim causæ. 4.

An remotus absque dolo sit infamis, vide Ioan. Andr. in cap. super eo. extr. de elect.

I. Suspectus. 5.

Augustinus lib. 4. emend. c. 8. Hotom. obser. lib. 2. cap. 3. u. fi.

I. Quia satisfactio. 6.

Vide cap. venerabilis. extr. de election.

I. Impuberibus. 7.

Ad hanc legem, vide quæ notat Bart. in l. si conuenerit. D. de re iud.

I. suspectum. 8.

Tutor suspectus dicitur ex moribus, non ex diuitiarum defectu.

I. si tutor. 9.

Cuiac. lib. 12. obs. cap. 32.

I. Decreto. 10.

Ad hunc textum, vide Bar. in l. infurandum. §. fi. de iureiur.

I. Post finita. 11.

Vide Gloss. in cap. per tuas. ext. de simonia.

I. Nihil proponi. 12.

Ad intellectum huius legis, vide quæ notat Bart. hic, & in additionibus ad eum.

LIBER XXVII.

titulus primus.

De excusationibus.

Scriptis

Crispfit ad hunc titulum Cuiacius.

I. Herennius.1.

Ferrandus *lib.1. explic. c.25.*

§. Non potest.5.

Cuiac. *7. obs. 11.*

I. excusantur. 2.

Aristot. *lib.3. politic. c.1.*

§. Remittit. 2.

Mercus Vertranius *de iure lib. c.17.*

I. Tria onera.3.

Vide Bart. *in l. qui fundum. §. cohares in fine. infra ad l. Falc.*

I. Diximus. 4.

Hunc textum allegat Bart. *in l. admonendi. de iur. iur.*

I. Tria onera.5.

Notat Bart. *in l. cum filius in princ. infra de verb. oblig.*

I. Si duas.6.

Spic. Gentil. *parer. lib.1. cap.1.*

§. Philosophos.5.

Vide Ferrand. *lib.1. explicat. c.26.* Aul. Gell. *lib.15. c.11.*

§. tutela non est.15.

Zoann. *resur. ad Pandect. c.10.*

I. Dat remissionem.17.

Alciat. *ad l. Athleta. D. de verb. sig.* Couarr. *pract. quest. c.18.* Menoch. *de arbitr. iud. lib.1. q.18.* idem Menoch. *lib.2. cas.194.*

I. Paupertas.7.

Qualiter probetur paupertas, Iacob. de Aret. ponit hic.

I. Sed et si milites.8.

Dion. *51. Tacit. lib.1.*

I. si tribunus.9.

Vide Sebastianum Medicem *tract. mors omnia soluit. part.2. conclus.83.*

I. Non solum.10.

Bald. *in cap.1. §. firmiter. de prohib. feud. alien. perfrid.*

I. Et non.11.

Iunge hic *l.10. infra eod.*

I. idem.12.

Circa regulam huius legis, vide Felin. *in c. nonnulli. extr. de reser.*

I. Scire oportet.13.

Vide Bart. *in l.4. §. prator ait. in l. q. de dam. infect.*

§. Consequens.4.

Repet. *9. fol.497. num.15. & 17.*

I. Libertum.14.

Paul. *2. sentent. 29. §.1.*

I. Spadonem.15.

Ferrand. *lib.1. explic. cap.27.* Menoch. *de arb. iud. lib.2. cas.89.*

§. Iam autem.6.

Cuiac. *lib.7. obs. c.30.*

I. Gaius.16.

Quis tacite renuntiet excusationi tutelæ, vide hic D. Gothof.

I. Non tantum.17.

Nota hic paruum spacium, sumi pro semestri.

§. Illiensibus.1.

Cuiac. *lib.10. obs. c.5.*

§. Eos qui.2.

Rauard. *de reg. iur. pag.13.*

§. is quæ.4.

Briffon. *lib.3. select. c.10. & lib.2. c.23.* Marc. Vertranius *de iur. lib. c.18.*

I. Bello.18.

Ferdinandus Palei *in tract. de excus. par. ob. nu. lib. nu.42.* Hotom. *lib.7. obs. c.7.*

I. illud.19.

Quod sit privilegium eorum, qui in Italia domicilium habent, vide hic Glossam.

I. Propter.21.

Vide Bald. *in l. parentes circa fin. Cod. de test.*

I. Geometræ.22.

Cuiac. *in l.6. §.1. supra eod.*

I. Propter.23.

Magistratus municipales, non excusantur à tutela.

I. Nequaquam.24.

Manumittens ex necessitate, an & quæ cōmoda pereipiat ex huiusmodi manumissione, vide Glossam hic.

I. Excusare.25.

An possit tutor contestari accusationem per libellos, vide hic D. Gothof.

I. Menfores.26.

Cuiac. *lib.12. obs. c.8.*

I. Legatarius.27.

Per alium quis retinere potest, quod per se non potest.

I. tutor.28.

Hanc legem limita per legem sequentem.

§. Quæ tutoribus.1.

Corraf. *lib.2. miscell. cap.4.*

I. Pla-

l. Planē. 29.

Accusatio suspecti, per procuratorem fieri non potest.

l. iuris peritos. 30.

Vide Bald. in l. pen. C. si cert. per.

l. si is qui. 31.

Cuiac. ad l. 2. sup. eod. hoc iur.

l. Nescennius. 32.

Concordat cap. ad audientiam, ext. de decur.

l. sed hęc. 33.

Notat hic Baldus codicillos trahi ad mentem testamenti & contra.

l. ex eis. 34.

Non credimus hominem aliquid velle, nisi id quod velit.

l. Quid autem. 35.

Remotus ab officio salarium amittit, facit l. Mania, infra de ann. leg.

l. Amicissimos. 36.

Cicero in oratione pro Roscio C. m. do.

§. Lucius. 1.

Marcus Vertranius de iur. lib. c. 17.

l. Qui testamento. 37.

August. lib. 1. emend. cap. 2. Marcus Vertranius de iur. lib. c. 19.

l. Quinquaginta. 38.

Non prius currit tempus prosequendi, quam proponendi.

l. si qui. 39.

Constituere, est consistere vel constare.

l. Post. 40.

Probari paupertas ubi debeat, vide multos casus per Ang. enumeratos in Auth. de hered. & Falcid.

l. Administrantes. 41.

Privilegium domini transit ad eius comites sine quibus esse non potest.

l. Cum ex oratione. 44.

Dic procedere non ex vigore orationis, sed ex vigore rescripti postea subsequuti. Bart. ad l. omnes populi. 6. q. princ. num. 62. ad fin. 19. de iust. & iur. Ruin. ad l. 1. col. 4. de leg. 1. Aret. ad l. quidam cum filium. col. fin. D. de verb. obli. Vide Repet. in l. si filius qui patri. in 16. chart. de vulg. & pupill.

l. Titius. 45.

Roman. sing. 723.

l. Qui in collegio. 46.

Roman. sing. 64.

Tit. 2. Vbi pupillus educari vel morari debeat, & de alimentis ei præstandis.

Alimentorum pupillo præstandorum modus constituitur decreto prætoris vel præfidis.

l. solet. 1.

Menoch. de arbit. iud. cas. 168.

l. Officio. 2.

Idem cas. 169. & cas. 173.

l. ius alimentorum. 3.

Alimentorum decernendorum ius prætori competit.

l. Qui filium. 4.

Emanuel Costa lib. 2. select. cap. 22.

tit. 3. De tutelæ & rationibus distrahendis, & utili curationis causa actione.

l. in omnibus. 1.

Nota argumentum a testamento ad donationem causa mortis.

§. Officio. 3.

Berous quæst. 15. & 31. Zoannetus rerum quoniam. cap. 32.

* Tutor librum rationum conficere ac reddere tenetur pupillo, alias tutelæ officio obligatur Rip. ad l. amnendi. nu. 15. D. de iur. purpur. ad l. 1. Cod. de eden. num. 55. Ruin. conf. 108. lib. 5. vide etiam quæ habet ad l. quidam de cedens. ff. de admin. tut.

* §. Nunc tractemus.

* Quis sit sensus huius §. optime declarat Antonius Faber lib. 11. coniecturarum cap. 11.

§. Vsq̃ue adeo. 15.

August. lib. 1. emend. cap. 2.

§. in tutela. 21.

Idem August. d. c. 2.

l. Actione. 2.

Plato lib. 2. de legib. 11.

l. Nisi finita. 4.

Specul. in titul. de instrument. editione. §. nunc vero.

§. Cum furiosi. 3.

Cuiacius observationum, libro 17. cap. 7.

LSI

1. Si pupillus. 7.

Collige hinc valere iudicium contra captium hostium.

1. Quamuis. 8.

An fictio superueniens extinguat iudicium, vide hic Bald.

1. Si tutor. 9.

Hæc quæ dicuntur hic in fine, correctæ sunt per Nou. 72.

1. Sed non. 10.

Condictio furtiua, an in hæredem competat, vide hic Glossam.

1. Si filiusfamilias. 11.

Variatur qualitas & modus agendi, propter varietatem temporum.

1. Filius. 12.

Ratio quæ suspendit principale, eadem etiam suspendit accessorium.

1. si tutor. 13.

Pro connexis qua actione agatur, vide hic Bart.

1. Si post. 14.

Mora breuissimi temporis non inducit discrepantiam.

1. Si ex duobus. 15.

An transactio minus operetur quàm solutio, vide hic Glossam.

1. si cum. 16.

Actio cumulata, an possit ante principalem proponi notat Accursius hic.

1. Imperatores. 17.

Vide 1. *quantum. C. de testib.*

1. Cum tutor. 18.

Cuiac. lib. 7. *l. scilicet. 12.*

1. si probatum. 19.

Probatum semel nomen, postea reprobari non posse, hinc colligit Bald.

1. Alterius. 20.

In quantum alter releuatus est. ¶ Releuandi verbo utitur Papinianus, & sane restitutio in integrum nihil aliud est quàm releuatio, lapsi captiui minoris ætate, quo etiam verbo in idiotismo loquimur semper significantem restitutionem in integrum.

Per vtilem actionem. ¶ Vitilem actionem vocat Papinian. actionem restitutoriam negotiorum gestorum, sicut mulier subducta, quæ intercescit pro alio facta nouatione, subducta & liberata beneficio Senarufconsulti Velleiani, vel etiam minore 25. annis, quæ expromisit pro altero subducto beneficio

restitutionis in integrum, dicitur in veterē debitorem qui nouatione fuerat liberatus, dari vtilem & restitutoriam actionem. 1. *quæ uis. §. si conuenient. D. ad Velleian.*

* ¶ Explicat hanc legem Antonius Faber. libro 11. *Coniecturarum capite 12.*

1. Cum pupillus. 21.

Cessio in tutoribus, an fiat in solidum contra tutorem, vide hic Bart. ¶ Emendatur & explicatur hæc lex ab Antonio Fabro. libro 11. *coniecturarum capite 10.*

1. Defensor. 22.

Ex persona defensoris rei, non mutatur priuilegium petitoris.

1. Conuento. 23.

An nouatio expresse fieri debeat, vide Bart. in 1. *Valer. anus, supra de prat. stip.*

1. Non solum. 25.

Priuilegium quem habet pupillus, in bonis tutorum, an etiam habeat eius hæres.

tit. 4. De contraria tutelæ, & vtili actione.

Cui competat hæc actio, declarat hic D. Gothof.

1. Contrariam. 1.

Vide Bald. in *Rub. C. de pact.*

1. Longè. 2.

An vindicare se liceat, vide hic Glossam.

1. Quid ergo. 3.

Quid sit triens vsura, declarat hic Glossa.

§. Vsuras. 4.

Augustinus d. *capite 2.*

1. tutela. 4.

Tutelæ actio an sit perpetua, declarat hic Glossa.

1. si tutor. 6.

Abesse nobis videtur id, in quo ipsi pro aliis fideiussimus.

tit. 5. De eo qui pro tutore prove curatore negotia gessit.

1. Pro tutelæ. 1.

Vide Ias. post alios in *tit. de action. §. actionum. super gl. in verb. tutela.* quibus adde, quodd imò videtur velle quod dicebat Dyn. propter dictionē, *quoq.* quæ est implicatiua, vnde videtur, quod idem esset in actione tutelæ &

de necessitate videtur ita intelligi debere,
nā cui dubium fuisset, quod à tempore litis
cōtestatē, prout in contractibus stricti iuris.

I. Si is qui. 2.

August. lib. 4. emend. cap. 17. A drianus Pul-
verus ad legem Ainiā. cap. 17.

I. Quæro. 3.

Vide Bald. in l. filius. D. de furt.

I. Qui pro. 4.

Tutor quam fidem præstare debeat, in re-
bus pupillaribus, declarat hic Glossa.

I. Et qui. 5.

Protutelæ actio, alia directa, alia contra-
ria.

Tit. 6. Quod falso tutore au- ctore gestum esse dicatur.

Ad hunc titulum scripsit Carolus Moli-
næus in lectionibus Dolanis.

I. Huius. 1.

Prætor supplere potest defunctum tutoris.

I. Si id. 2.

Repet. 5. folio 81. num. 117.

I. Planè. 3.

Extraordinario auxilio non indiget, qui
ipso iure tutus est.

I. Minori. 4.

Succurritur minori 25. annis.

I. Interdum. 5.

Cuiac. lib. 1. obs. cap. 13.

I. Pupilli. 6.

Seneca lib. 5. de benef.

I. Nouissimè. 7.

Vide Aret. in tract. malefic.

I. Et ideo. 8.

Iste textus est singularis, secundum A lex.
conf. 188. in 5. volum.

I. Huius. 9.

Nota hic quod nomine facti delictum in-
telligitur.

I. Si falso. 10.

Spec. in tit. de litis contestat.

I. Falsus. 11.

Plato dial. 6. Aristot. lib. 7. politic. ca. 16.

I. Ex eo. 12.

Mendacium quod nemini nocet non pu-
nitur.

Tit. 7. De fideiussoribus &

nominatoribus, & heredi-
tus tutorū & curatorum.

Ad glo. ibi, vide Ozer. Instit. eod. in præmissis.
& ibi Fabr. eod. tit. in verb. fideiussor.

I. Quamuis. 1.

Vide Harmenop. lib. 5. tit. 11.

I. Postulare. 2.

Paul. 2. sent. 28. §. 1. & 2.

I. Etiam. 3.

Per alium qui facit, ipse facere videtur.

I. Cum ostendimus. 4.

Pro intellectu * huius textus & quomodo
intelligatur quod simplex patientia in iudi-
cio habeat vim stipulationis. vide Doct. in l.
1. in prin. D. de ver. oblig. Ruin. latè in d. l. 1. in 3.
col. & latissimè per Nigr. post not. an equam ve-
niat ad glo. in 2. o. f. videndum erit. & per Pet. in
d. l. 1. in prin. col. 1. cum opt §. non autem. Cod. de
bon. qua. liberi vide Fabr. Inst. de ad. pr. §. item
non aliter. * vide Rip. n. 16. cum multis sequen-
tibus an taciturnitas inducat consensum
Marf. sing. 344.

§. Fideiussores. 3.

Molinæus ad l. 1. in princ. num. 27. D. de verb.
oblig.

I. si cum. 5.

Vide l. 6. in fi. §. h. t.

I. Pupilli. 6.

Congruit l. 51. §. de fideiuss.

I. si fideiussores. 7.

Vide Nou. 4. cap. 1.

I. Hæredes. 8.

Litis contestatione an pœnales actiones
transeant ad hæredes, vide hic Gloss.

Tit. 8. De magistratibus con- ueniendis.

Idem est in lib. 5. Codicis.

I. in ordinem. 1.

August. lib. 1. emend. c. 3.

§. si inter. 9.

Alexander ab Alexandro genial. dier. li. 3. c. 16.

I. Proponebatur. 2.

Hæc lex reputatur singularis, ut non repe-
riatur alibi.

I. Non similiter. 4.

Cuiac. lib. 13. obs. c. 39.

I. duo tutores. 5.

Hæredis persona, qualitas actionis altera-
tur.

I. Quod

I. Quod ad heredem. 6.

Pro fideiussore quis nam habeatur, vide hic D. Goth.

I. In magistratus. 7.

Doli & culpæ an & quæ sit similitudo, vide hic Glossam.

I. An in magistratus. 9.

Bald. in l. vinum, D. si cer. pet.

titul. 9. De rebus eorum qui sub tutela vel cura sunt, si ne decreto non alienandis vel supponendis.

Alienationis verbo quid hic intelligatur, vide hic Cuiac.

I. Imperatoris. 1.

Brissonius libro 1. select. antiq. c. 16. Latè Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cas. 171.

* §. fin.

* Negusant. in tract. de pignor. 4. par prin. nu. 47. Gozad. conf. 15. Tiraq. ad l. connub. glo. 7. nu. 90. & in tract. de uxor. etra. Curt. Iun. conf. 1. 5. presupponitur num. 2. & nouissime Ar. Pinel. in repetitione ad l. C. de bon. mat. in 3 par. fol. 390. nu. 52. Faquineus controversiarum iuris. par. 1. lib. 1. cap. 3. Quomodo procedat hæc lex, declarat Petr. Surdus decis. 173. num. 24.

I. Sed hic. 2.

Nota hic quod confirmatio inualidum ualidum facit.

§. Pignori. 1.

Cuiac. lib. 7. obs. cap. 23.

§. Si cui. 4.

Alciat. libro 1. parerg. cap. 36. Turneb. lib. 30. aduer. cap. 35.

§. si lapidicinas. 6.

Alciatus libro 1. parerg. cap. 39. Turneb. di. Ho loco.

I. Magis puto. 5.

Alciatus libro 1. parerg. cap. 36.

§. Non passim. 9.

Turneb. d. cap. 35.

§. in primis. 11.

Augustinus libro 4. emend. cap. 3. Cuiac. libro 8. obs. cap. 1.

I. Sed si fortè. 6.

Socin. reg. 229.

I. Si pupillorum. 7.

Vide Barto. in l. iubemus, la 2. de sacros. eccl.

& Socin. reg. 228. & 329.

§. si prætor. 3.

Molin. dicto cap. 55. gloss. 1. num. 4.

I. Qui neque. 8.

Vfucapio an requirat titulum, vide hic Glossam.

I. Quamuis. 9.

Tutor an & quatenus res pupilli emere ipse seu comparare possit, notat hic Glossa.

I. Illicito. 10.

Cuiacius ad l. 14. in fine, supra quod metus causa.

I. Non fit. 12.

Contrarium est in Nouell. 72. in principio.

I. Si fundus. 13.

Capol. ad l. ultim. numero 26. Cod. pro emptore.

I. Paulus. 14.

Colligit hic Bald. testamentum irritum probare voluntatem defuncti.

Tit. 10. De curatoribus furioso, & aliis extraminores dandis.

Pro intellectu huius Rubricæ, vide Cuiac. hic.

I. Lege duodecim. 1.

Emanuel Zoares libro 1. obs. cap. 5. Ræuarius. ad l. xij. tab. c. 13.

I. Dum liberant. 3.

Paul. 3. sent. 4. §. 7.

I. Curator. 5.

Menochius de arbit. iud. cas. 150.

I. Consilio. 7.

Vaconius à Vacuna libro 2. declarat. iur. ciui. declarat. 43. Gilbertus Regius libro 2. c. 1. cap. 20.

* Contractus sunt facti; pro intellectu vide Hispa. ad prin. Inst. de action. num. 23. Ruin. ad leg. 4. §. Cato ff. de verb. oblig. num. 107. Vacon. lib. 2. declar. 86.

I. Et mulieri. 15.

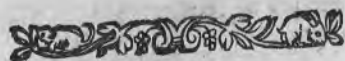
Fornerius libro 2. select. c. 5. Emanuel Zoares lib. 1. obs. c. 5.

I. Si furioso. 16.

Paulus 3. sent. 4. §. 6.

I. Curator. 17.

Alciat. 1. præsump. 15.

LIBER XXVIII.

Hæc est quinta pars digestorum secundum constitutionem ad omnes populos.

Titulus primus.

Qui testamenta facere possunt.

D hunc titulum cum quatuor sequentibus exstant eruditissimi & purissimi Iacobi Cuiacij commentarij: vide Charondam lib. 2. verisim. c. 10. & 11. Constantium Rogerium & Franc. Hotom. ad hunc titulum & ad testamentariam materiam pertinentes 100. quæstiones decedit Clarus in §. testamentum. * Ioan. Dauth. Francum.

¶ Temerarius actor condemnatur in expensis, an & quando actor debeat condemnari in expensis, vide Socin. in reg. 139. expensis. Ial. ad l. properandum, §. his autem, C. de iudic. Marfil. sing. 207. vultus. Rip. post Bart. & alios ad l. natur. aliter, §. nihil commune, num. 115. D. de acquir. poss. * & ad hunc textum adde Ferre. cons. 34.

I. Testamentum. I.

Vt possis ab omnibus defendere Iurisconsultus intelligit illud sententia iusta pro sententia diffinitiva. Secus erit in codicillis, quia erit testatoris sententia interlocutoria, & sic non erit sententia iusta. Nam in codicillis de quarta tantum disponit testator: & iste intellectus est nouus, quem tamen ego ex mente Barto collegi in l. cunctos populos, C. de summa Trinita. & fid. Cathol. num. 41. coll. 15. Nec defunt textus appellantes nostram ultimam voluntatem iudicium in l. omnium, §. 1. C. de testibus, vide Alciat. libro 4. parad. & Lobuenire, D. de verb. sign.

lin eo. 2.

Aulus Gellius lib. 6. c. 12. Rænardus de aucto. prudent. c. 11.

I. Testamento. 3.

Charondas libro 2. verisim. cap. 12. Hotoman. in princip. quibus non est perm. fac. testamentum.

I. si quæramus. 4.

Ad ibi dicta per Bart. prope finem, vide Socin. reg. 133. Ad regulam illius textus, vide Azon. vel Ozer. in Rub. Inst. de test.

I. A qua ætate. 5.

Paulus 3. sent. tit. 4. §. 1.

I. Qui in potestate. 6.

Clarus d. §. quasi. 18. Filius familias testari non potest etiam patre permittente, vt hic, & Inst. quibus non est perm. fac. testamentum. in prin. & l. tam is, D. de donat. causa mori. & Socin. in reg. 153. filiusfam. adde de quibus rebus intelligatur, & nunquid possit donare inter viuos & causa mortis patre permittente, Crau. cons. 39. 92. doct. ad l. 2. D. de leg. 1. Viui. libro 1. comm. opin. in verb. filiusfam.

I. Si mutus. 7.

An surdus possit testamentum facere, vide Nouellam Leonis 40.

I. Eius qui. 8.

Alciat. libro 1. parerg. cap. 23. Couarr. quæstio. pract. col. 2. fol. 162.

§. si cui aqua. 1.

Clarus dict. §. quæstion. 19. cum quinque sequentibus.

I. si quis. 9.

Condemnatus ad mortem, an testari possit ad pias causas, vide Glos. in l. 1. C. de sacrosan. eccles.

I. Qui manus. 10.

Ferrand. libro 1. explicat. cap. 18. vide Barto. in l. 2. in pen. coll. de public. iudic. Vide quod dixi in l. imperium, in lect. de iurisdict. omnium iudic.

I. Obsides. 11.

Obsides captiui comparantur, Tacit. libro 11.

I. Lege Cornelia. 12.

Limit. vt per Socin. reg. 426. & ad gloss. ibi vide Bart. in l. qui testamento. §. quicumque, in ult. col. D. de testam. ad illum textum vide gloss. in l. parentes, C. de testam.

I. Quia latronibus. 13.

De capto à Ianuensis, dicit glossa in l. 1. §. non fuit, D. de dolo.

I. Qui

1. Qui testamento. 14.

Vide Nouel. Leon. 37.

1. De actu. 15.

Mercerius libro 1. opin. ca. 2.

1. Filiusfamilias. 16.

Cicero 3. Philipp. 7. Valer. Maximus libro 8. Laetant. 3. cap. 23. * Emendatur hæc lex ab Antonio Fabro lib. 8. coniecturarum cap. 19.

1. In diuersa. 17.

Paulus 3. sententiarum, tit. 4. §. 7.

1. Is cui. 18.

Aulus Gellius libro 6. c. 7. Clarus §. testamētum, 7. 34. folio 23. numero 376. repetitionum 3.

1. Si filiusfamilias. 19.

Paulus 3. sententiarum, tit. 4. §. 3.

1. Qui testamento. 20.

Clarus dicto loco quæst. 37. Hotomanus lib. 1. obser. cap. 21.

§. Per contrarium. 2.

Emanuel Zoaes libro 2. obs. c. 18.

§. Ne furiosus. 4.

August. lib. 3. emend. c. 7.

§. sed si detenti. 10.

~~Ad l. 1. qui præsens, in fine, de verbo rum oblig.~~

1. Hæredes. 21.

Testamentum vno contextu fieri debet, Ias. ad l. eisi peperit, numero 8. D. de liberis & posthumis, Alex. ad l. nemo potest, de leg. 1 & ibi Ias. num. 20. & an isti contractus celebrati in vltima voluntate, possint reuocari per testamentum, Ias. ad l. nemo potest, nu. 20. * & hoc quod ex hac glossa colligitur quod, An contractus possint fieri in testamento, * limita vt Bald. ibi Lapus alleg. 91. & quod sit communis opinio quod in testamento possint celebrari contractus, vide Roman. consilio 171. nu. 6. Paris. consilio 2. numero 19. libro 3. & consilio 46. numero 36. libro 4. Didac. ad Rub. de testam. 3. par. post. num. 16. Clar. ad §. testam. q. 75. libro 3. seni. Dec. consilio 195. & 294. Boc. de iur. 353. Et quod huiusmodi contractus possint probari per duos testes, Doct. supra dict. adde Tiraquel. ad ll. connub. ad gloss. 3. vers. contrahere, numero 9. 4. Et quod retineant vim & naturam actus inter vivos non aut testamenti, Bart. ad l. cum quis decedens, §. in codicil. de leg. 3. Tiraq. in tract. de const. 2. par. ampl. 24. numero 1. & vide Socin. ad l. 1. §. 1. ad fin. D. de verborum oblig. vbi Crot. in 1. lect. numero 21. Tiraq. post ll. connub. gloss. 5. numero 101. & sequen. limita vt procedat quando contractus qui celebrantur in actu testamēti, nō sunt penitus extranei ab ipso testamento, * de communi,

Alciat. ad l. 1. §. qui præsens numero 21. D. de verborum obligatione. Iulius Clarus vbi supra.

§. Si quid. 1.

Vide text. & ibi Bart. in l. non ad ea, de cond. & demonst. glossa finalis est comuniter approbata, vt dicit Socin. in l. 1. §. 1. ad fin. de verborum oblig. & Crot. in 1. lect. numero 12.

1. Ad testium. 22.

Hotoman libro 1. obs. cap. 21.

§. Signum. 5.

Ioannes Robertus libro 2. recept. iur. ciuil. lect. c. 21. Cuiac. libro 14. obs. c. 3.

1. Si testamento. 23.

Res ad naturam suam tacite redit.

1. Vnum. 24.

Vide ap. ex tenore, ext. de rescript.

1. Si is cui. 25.

Ad notata ibi per Barto. numero 2. & 3. vide Ruin post Ca. d. quem allegat in l. Gallus, §. idem credendum, in 32. chart. in fine, cum seq. de liberis & posthumis.

1. Cum lege. 26.

Turnebus libro 29. aduers. cap. 14. Ruardus ad l. xy. tab. c. 10.

1. Domitius. 27.

Nota hic quod stultè interroganti stultè est respondendum.

1. Seruus. 28.

Paulus de Castro in l. serui electione, D. de legatus 1.

1. Ex ea. 29.

Alciatus libro 2. dispunct. c. 19.

§. Ex his verbis. 1.

Pro intellectu vide Ludou. Zas. in l. quidam relegatus, D. de reb. dub. col. 4.

1. Singulos. 30.

Collige hic subscriptionem non posse alteri committi ne quidem notario, vt optime notat hic Bald.

1. Eius bona. 31.

Testamentum non inducitur seu non censeatur factum, ex sola ac nuda verborum iactatione.

Tit. 2. De liberis & posthumis heredibus instituentibus vel exheredandis.

R ij.

Ad hunc titulum scripsit Francisc. Hotom.
hunc titulum interpretatur Fran. Sarmient^o
libro 4. & 5. select. interpret. Cuiac. lib. 3. obs. c. 4.
Rub. repetit. Bologn.

l. Quid sit. 1.

Quando aliquid dicatur nominatim fieri,
vide Abb. in c. cum Lateranensi. de prabend. Fe-
lin. in cap. translatus. col. 2. de const.

l. Nominatim. 2.

Institutio posthumi trahitur ad omnem
posthumum, etiam ex alia vxore natum, adde
Paleot. de not. & spur. cap. 29. numero 8. Abb. c.
quoniam abbas, numero 7. & Deci. extra de offi.
deleg. & Ruin. ad Rub. de liberis & posthumis, &
idem ad l. Gallus, in prin. eodem tit. ubi contra-
dicit iis quæ ibi dixerat sustinendo dictum
Socin. ibi, ad cuius dicta vide etiam Ruin. in
loco præalleg. 4. char. in fine, ad l. si cognatis 13. col.
vers. 3. infer. de rebus dubis, Couar. res. pag. 216.
De benigna interpretatione vide Gomef. In-
stitu. de act. num. 4. colum. 2. circa finem, vers. pos-
set, & in 5. circa princip. vers. sed iam aduerre, ubi
allegat Dec. hanc legem declarantem. Vide
Ruin. in Rub. eiusdem tit. in 1. & 2. char.

l. Et si. 3.

Cuiacius ad Africanum primæ partis,
pag. 49.

l. Placet. 4.

Paleotus de notis & spuris filiis, c. 29. Zuccar.
ad l. posthumum, Cod. de contra tab. numero 11. Go-
mes. ad rub. de act. numero 4. columna 2. circa fi-
vers. posset, & in quinta, circa princip. vers. sed
tu aduerre, Vide Abb. in cap. quoniam abbas, 3.
col. de offi. deleg. & Bero in 25. char. in sicum se-
quen. extra de offi. deleg. Ruin. in rubric. de libe-
ris & posthumis, in 2. vel 3. char. & in l. Gallus, in
princip. in 2. char. in vers. 2. oppo. ubi contradixit
eis quæ ibi dixerat. Ad dicta enim vide hic
etiam eundem Ruin. loco præallegato, in 4.
char. Socin. in l. si cogn. in 13. colum. vers. 3. infer-
tur, D. de rebus dubis, vide Doct. maxime Ba-
uer. post alios in §. posthumus, super gless. Institu.
eodem. * Faquineus. controuersiarum iuris lib.
4. cap. 89.

l. Ideoque. 5.

In hanc legem vide Alexandrum & Iaso-
nem pluribus verbis etiam explicantem.

l. Sed est. 6.

Vide Socin. contra in 2. not. soluto matrim.
Ad finem illius legis cum glossa finali, vide
Ruin. in l. Gallus, in princip. char. 2. oppos. 2. co-
dem tit.

§. Spadonem. 1.

Zoannetus. restriction. cap. 13.

l. si filius. 7.

Vide Bart. in repet. l. si arrogator, de adopt. col. 3.
numero 8. oppo. vers. sed ista solut. non placet, vide
Soc. regu. 396. Imol. in l. si pater, in pen. col. propo-
sin. de hered. inst. Ruin. & §. & quid sit, in 5. col. de
liberis & posthumis.

l. si primo. 8.

Cuiacius in notis ad titulum de exheredat. li-
bero. instituit. & ad Africanum dicta parie 1. pa-
gina 46. * Antonius Faber lib. 8. coniectura-
rum cap. 20.

l. si quis. 9.

Hotomanus libro 1. obs. in D. cap. 13. Zoanne-
tus restit. cap. 13. vide Ruin. in l. Gallus, in prin.
in 4. char. in fin. cum seq. D. eod.

Et ad glossam positam in principio istius
legis vide Socin. l. si cognatis, 11. col. D. de rebus
dub. ubi etiam declarat dicta per Aret. dū fa-
cit differentiam, an fiat mentio de filiis, an
de cognatis.

§. sed si. 1.

An locus sit successorio edito in querela
inofficiosi testamenti, vide hic Bart.

* §. si filium.

* Emendatur hic §. ab Antonio Fabro libro
10. coniecturarum cap. 12.

l. Commodissime. 10.

Forcatulus in cupidine iurisper. ca. 21. Clarus
§. testamenti, question. 76. numer. 10. Casus o-
missus relinquitur in dispositione iuris com-
munis ad idē l. si extraneus, D. de con. ob cau.
adde & limita hanc regulam ut per Ias. ad l.
Gallus, §. & quid sit tantum, D. de liberis & po-
sthumis, numero 21. & seq. Rip. ad l. 1. num. 92.
& seq. D. de vul. & pup. Tiraq. de utroque re-
trac. §. 20. gloss. unic. per totam Bart. ad l. iam hoc
iure in princip. D. de vulg. Corraf. ad l. quamuis,
C. de impub. numero 9. & 11. Crau. conf. 130. nu.
7. Faber ad §. illud, instit. de socie. Fer. Vasque
in trac. de success. crea. §. 20. numero 179. Paulus
Leonius in trac. de subtit. sub rubrica de vulg.
numero 90. Viu. libro 1. com. opin. in vers. cas.
12. 31. opi. Pro intellectu vide Rip. in l. hered.
D. de vulgari & pup. numero 92. & 93.

l. in suis. 11.

Forcatulus Necyom. dial. 36. Vaconius lib. 3.
declarat 50. Zoannetus restit. axiom. 71. ca. 19.
Adde Vacon. declar. 112. Tiraq. ad l. si unquam
in præfati. numer. 19. Moder. Bono. libro 1. restit.
D. c. 19. aiunt legendum loco verbi eorum eā-
rem, vide Soc. Iun. conf. 1. numero 79. Cepha.
conf. 186. numero 58. libro 2.

l. Quod. 12.

Repet. 8. folio 102. numero 11. * Phanucius
de Phanucius in trac. de lucro dotis numero 12.
l. Si

§. Si ita. 13.

Justinianus ad princ. legis prime, de verborum oblig. numero 45. & in intellectibus cap. 38. vide Ruin. in repet. §. & quid si tantum, num. 51. Et ad §. fin. vide Ruin. in l. Gallus, in prin. char. 8. de lib. & posth. Item ad principium vide Iaf. instit. de act. in §. omnium. col. 5. post Bar. in l. 2. in prin. de verbor. oblig. vide Arct. & Crot. in §. 19. quid si. nu. 44. de lib. & posth. & Soz. post Cum. in l. 2. D. de verb. oblig.

§. Regula. 1.

Cuiacius lib. 17. obs. c. 38. Gilbertus Regius lib. 2. in 1700. c. 11.

§. Testamentum. 2.

Repetitionum 3 folio 317. numero 6.

l. si posthumus. 4.

Vide Cuiac. in hanc legem 4. ad Africanū

§. Quod vulgò. 1.

Augustinus lib. 3. emendat. cap. 7.

l. si filius. 16.

Goueanus lib. 1. variar. lect. c. 4. & 1. animaduerf. cap. 4. Cuiac. libro 3. obser. cap. 21. Emanuel Costa libro 2. select. ca. 1. Idem ex professio scriptis ad hanc legem Gomez. tom. 1. variar. resol. c. 9. Quomodo concilietur hæc lex cum l. ventre 84. D. de acqu. hered. vide Henr. à Suer. lib. repet. iur. civil. lect. ca. 35. pag. 9. Anton. Fab. libro 1. coniect. cap. 10.

l. Filij. 17.

Quibus verbis institutio & exhereditatio fieri possit, vide Vlpian. 21. §. 1.

l. Multri. 18.

Repetitionum 3 folio 166. numero 100.

l. Cum quidam. 19.

Emanuel Costa ad cap. si pater. par. 1. glo. in re certa, num. 1.

l. Sub conditione. 20.

Vide Cuiacium hic.

l. si filium. 21.

Quando scriptura prima, potior sit secunda, vide hic Bald.

l. Cum posthumus. 22.

An posthumus institui possit sub quouis genere conditionum, vide hic Gloss.

l. Filio. 23.

Menchaca libro 3. illust. controuers. c. 106.

l. Posthuma. 24.

Vide hic Dyn. Alber. Bald. & Iason.

** De emendatione huius legis, consule Antonium Fabrum lib. 19. Coniecturarum c. 5.*

l. Titius. 25.

Vide Ruin. in l. 2. D. eod.

§. Lucius. 1.

Repetitionum 8. folio 334. numero 41. & 87.

** Antonius Faber lib. 9. Coniecturarum. c. 2.*

l. Filius familias. 26.

An filius familias miles possit exheredari, notat Bar. hic.

l. Posthumum. 27.

An institui heres possit filius nasciturus, vide hic Glossam.

l. Filius. 28.

Molinæus in intellectibus.

§. Filius familias. 1.

Vide ad quid allegetur iste textus per Institutum de exhered. liber. §. posthum. in primis verbis.

§. si quis eo. 3.

Cuiacius libro 17. obs. cap. 18.

l. Gallus. 29.

Ad hanc scripserunt præter ordinarios Alciarius Ferretus, Eguinarius Baro, Corrafius, Bolognetus, Goueanus, Taurellus, Hotom. Gratianus, vide Alci. libro 3. parad. 1. cap. 2. & seq. Duare. libro 2. disput. cap. 38. Corrafi. libro 2. miscell. cap. 3. Charondam lib. 1. vers. mil. cap. 15. Forcatul. Necy. dial. 8. & dia. 51. Gouean. animaduer. libro 1. Sarmientum libro 5. select. in terpret. Menochium de arbit. iud. libro 2. cas. 89. Didac. ad cap. Raynuitius, §. 3. num. 9. extra de testamen. Menoch. in tracta. de arbit. iud. libro 2. centu. cas. 84. numero 144. vbi quomodo hic decem menses computentur. Henric. à Suerin. libro recept. iuris civilis lectionū capit. 38. p. 113.

* Ad legem Gallus. 29.

** De formula posthumi instituendi post decem menses nati, vide l. ult. C. de lib. & posth. & l. ult. D. de fideic. lib. Vide Plautum in Truculentio. Item in Cistellaria. Et Virgil. Eclog. 4. Menses verò istos non ad solis cursum sed lunæ admenfos esse. Cic. lib. 2. de natur. deor. Vide etiam Macrobi. lib. 2. c. 12. & Cenforin. lib. de die natal. Plutar. in quest. Rom. & Seruium in lib. Georg. 1. & Ouid. li. 10. Fast. 1. & 3. Id Leg. 12. tabul. confirmatur.*

§. Quidam. 1.

*Vltra scribentes hic adde ad hunc textum ibi, ut eo casu valeat qui ex verbis concipi possit, Bald. ad l. 1. numero 20. Cod. de his qui an. aper. tab. Dec. cons. 369. pro quo facit textus in l. ab omnibus nisi princ. D. de leg. 1. Dec. consil. 95. 205. * in fine 236 & 246. Paris. consilio 82. vol. 2. cōf. 4. volumin. 3. & consilio 21. num. 11. Crauer. consilio 22. 131. Ioā. dilect. caus. 6. in titu. de hered. institui. Clarus §. testamentū. quest. 80. Héric. à Suer. in dicto loco pag. 113. * Antonius Faber lib. 9. Coniecturarum cap. 12.*

§. Idem credendum. 2.

Forcatul. *Necyom. dial. 9. Tractat. 7 fo. 110. nu. 11. 12. 13. 14. 15. 24. & 25. Repetitionum 3 fo. 327. numero 90. Henric. à Suerin. ibidem pag. 117. * Socin. Antonius Faber lib. 9. coniect. c. 13.*

§. Ecquid. 5.

Ad hunc §. ex professio scripsit Emanuel Costa, eum repetiit Ioan. Bolognet. Repet. 8. fo. 219. & fo. 334. numero 45. Tractat. 7. fo. 126. numero 22. 23. 24. & 25. Henric. à Suerin. iam circa loco pag. 120. * Antonius Faber. lib. 9. coniecturarum cap. 3.

§. Quid si. 6.

Goucanus libro 1. var. lect. capite 31. Henric. à Suer. dicto loco pag. 122. * De emendatione & quomodo emendari debeat hic textus optime declarat Antonius Faber. lib. 9. coniecturarum capite 4.

§. si eius. 7.

* Antonius Faber. lib. 9. coniectura. capite 6.

§. Forsitan. 8.

* Antonius Faber. lib. 9. coniecturarum ca. 9.

§. In omnibus. 10.

Costa ad §. & quid sit tantum, par. 1. numero 9. Forcatul. *Necyom. dial. 9. Gilbertus Regius lib. 3. error. cap. 20. Henric. à Suerin. ibidem pag. 128. * Antonius Faber. lib. 9. coniecturarum cap. 10.*

§. Videndum. 14.

Henric. à Suer. repet. iur. ciuil. lectionum cap. 39. pag. 142. * Antonius Faber. lib. 9. coniecturarum capite 17.

§. Ille casus. 15.

Ioannes Robertus libro 1. recept. iur. ciuil. lect. cap. 32. Gilbertus Regius lib. 2. enantioph. cap. 20. Ad ibi dicta per Barto. in princ. versio. op. po. infra de lega. 1. ibi dum dicit, licet ille textus loquatur ab intestato, vide Ruin. in eadem l. Gallus, in prin. in 1. chart.

¶ Et ad §. in omnibus ibi, ex aliqua parte, vide Ruin. in prin. huius l. in 15. chart. * Antonius Faber. lib. 10. coniecturarum capite 13.

¶ Et ad §. et si parente, vide eundem Ruin. in loco praalleg. in 6. chart.

¶ Et ad §. fin. cum ibi notatis vide Aret. Instit. de hered. inst. §. servus autem alienus, in ult. not.

¶ Et ad gloss. positam in principio, in verb. si filius prope fin. vide Raphael Fulgos. in l. cum quid, 2. col. in princ. si cert. per. Ad dicta per Bal. & Aret. in §. & quid sit tantum. vide hoc, in l. quid si cognatis, in 13. col. versio. 4. infra de reb. dubis.

¶ Et ad sententiam §. quidam recte, vide texum in loco praalleg. column. 16. versio. causa fin.

¶ Ad §. ille casus indifficilis est separatim nō

coniunctim, ut communiter habetur per Alciat. libro quarto, de verborum significatione, columna 97.

¶ Ad principium vide Barto. in l. 1. in princ. in 3. q. princ. in princ. de vulg. Et ad id quod dicit Barto. in princ. 2. col. versio. 2. oppo. vide textum in l. cum in testamento, in princ. de ha. red. inst. qui probat clarè, filium esse institutum facta substitutione secundum cons. Gal. li. Et pro intelligentia vide Alciat.

¶ Ad §. ille casus facit simil. tex. in l. in confirmando de confir. tur. Et ad principium cum nostra vide Alciat. libro 3. parad. cap. 2. & 3. Ad id quod dicit ibi Bart. de verb. possess. præcedente negatiua, vide ibi cap. 4.

I. inter cætera. 30.

Forcatulus *Necyom. dial. 85. Clarus §. testium, quest. 42. & 43. Rationem ad illum textum, vide per Alciat. libro 3. paradox. capite §. & Aret. in l. Gallus, in 2. column. circa finem, de liberis & posthumis. Repetitionum 8. folio 608. numero 85.*

I. Dum apud. 31.

Robertus libro 1. recept. cap. 22.

I. si filio. 32.

Barb. cons. 44. vol. 1.

tit. 3. De iniusto rupto & irritato facto testamento.

Ad hunc titulum pertinent exempla apud Valerium libro 7. cap. de testamentis.

I. testamentum. 1.

Clarus §. testamentum, q. 89.

I. tunc. 2.

Primum testamentum an rumpatur, si in codicillis sint instituti venientes ab intestato, notat Bar. hic.

I. Posthumi. 3.

Vide Doct. in Rub. de liber. & posthum. maxime Ruin. ibi in pen. chart.

§. Posthumos. 1.

Vide Doct. ad Rub. D. de liber. & posthumis, Alciat. ad l. nomen filiarum, in prin. D. de verborum significat. libro 8. parerg. cap. 13. Dec. ad l. posthumus. Cod. de bon. possess. contra tab. Forcat. in *Necyom. iur. dialog. 8. numero 2. Moder. Ferrar. ad prin. inst. de bon. possess. numero 29. Forcat. Naeyom. dialog. 15.*

§. Ex his. 3.

Cuiacius libro 13. obs. cap. 4.

I. Denique. 4.

Cuiacius ad l. 8. de liberis & posthum.

I. Nam

I. Nam. 5.

Cuiacius ad l. 3 in verb. si in testat. circa fin. D. de liberis & posthum. & ad Afficanum in l. parie. pag. 48. Ant. Guibert. libro 1. quast. iur. c. 20. numero 16.

I. Si quis filio. 6.

Ad §. irritum vide Paul. de Cast. in l. & militibus, C. de testam. milit.

* §. sed si filio. 1.

* Antonius Faber lib. 9. Coniecturarum c. 7.

§. siue autem. 2.

* De emendatione huius §. consule Antonium Fabrum lib. 9. Coniect. cap. 8.

§. Eius qui. 7.

Alci. li. 4. parer. c. 4. Menoc. de arb. iud. cas. 284.

I. Si miles. 7.

Hæc lex alias incipit Nam si.

* Quomodo præcedat hæc lex vide Petr. Surd. in decis. 144. num. 15.

I. Verum. 8.

An instituere adrogator, adrogatum filium cogatur, vide hic Glossam.

§. Filia. 1.

Hotom. ad tit. Instit. de e hered. liber. in prin.

* Antonius Faber lib. 10. Coniect. c. 15.

I. Posthumus. 12.

Forcatulus Necyom. dial. g. 10. Clarus d. §. testamentum. q. 45. Testamentum ruptum posthumi agnatione, eo decedente viuo testatore conualescit: de iure prætorio, adde Alci. libro 3. paradox. c. 8. Raph. Cuman. in repet. a. l. si filius qui in potestate, nu. 33. D. de liberis & posth. Forcat. in Necyom. iur. dial. 20. per totum, Hier. Ver. ad l. ex factis nu. 393. & 487. D. de vulgari & pup. Iaf. ad l. Gallus, in prin. lect. D. de liberis & posthum. & ibi Socin. in §. idem credendum, 1. not. Iaf. ad l. si arrogator, de adoptionibus, Deci. ad l. posthumus, 1. & 2. lect. not. 2. de bon. poss. contra tab. Fernandus Valqu. de success. creat. §. 15. nu. 40. Pet. Gerard. sing. 3. nu. 21. folio 146. Repetitionum 3 folio 576. numero 487. fo. 570. nu. 195. Repet. 8. folio 102. num. 16.

* Antonius Faber lib. 9. Coniectur. cap. 15. & lib. 10. cap. 11.

§. Si paganus. 1.

Vide Iaf. in l. Gallus, in prin. in pen. col. in 1. lect. de liberis & posthum. & etiam quædam ad principium, vide Socin. in l. Gallus, §. idem, in 1. not. & pro ratione dicti §. idem, vide Repet. in l. si filius, qui patri. 33. char. de vulgari & pup. & vide Iaf. in l. si arrogator. in 13. col. cum seq. circa fin. D. de adop. ubi declarat principium illius §. & verfic. idem & circa, & ad dicta per Bart. ibi. numero 2. coll. vers. sed contra, vide quæ dixit Rui. in l. si filium, qui potestate, in 43. char.

vers. ego dubito, D. de liberis & posthum. Ad rationem Bartoli assignatam in principio huius legis, vide Ioan. Fabr. Inst. de exhered. lib. quasi in fin. primum assignantem specialem rationem. Adde Dec. in l. posthumus, in 1. & 2. lect. in 2. not. C. de contra tab.

I. Posthumorum. 13.

Quinam dicantur posthumi, declarat hic D. Goth.

I. si ita. 14.

Augustinus libro 4. emend. cap. ult. Molinæus ad l. 2. in princip. numero 45. D. de verborum obligat. vide Ruin. in repet. §. & quid si tantum, de liberis & posthum. numero 52. Et ibi Crot. numero 35. Et pro intellectu vide Iaf. in d. l. Gallus, in prin. coll. 11. Et Socin. in rub. de liberis & posthum. Dec. in l. posthumus, col. 2. C. de contra tab.

I. Qui uxorem. 15.

Vide Rom. sing. 109.

* Explicatur hæc lex ab Antonio Fabro lib. 10. Coniecturarum cap. 9. Et quomodo concilletur hæc lex cum l. posthumus 12. supra hoc titulo, vide eundem eodem lib. 10. Coniecturarum cap. 11.

I. Cum in secundo. 16.

Vide Glof. in c. ex tenore, extr. de foro compet.

I. Filio. 17.

Filio præterito, relicta in testamento, nõ debentur, nisi filius ius suum omiserit, amplia hoc procedere, etiam in testamento matris, Pap. Decis. 596. in reuisione, & pro intellectu ad hunc textum, vide Fortun. Gar. ad l. 1. numero 48. D. de iust. & iur. Rapha. Cuman. in repet. l. si filius qui in potestate, nu. 9. D. de liberis & posthum. Pileus q. 66.

An generalis sit sententia huius legis, vide Ant. Fab. libro 1. Coniect. c. 19. pag. 69.

* Antonius Faber lib. 9. Coniect. cap. 18. & li. 11. cap. 15.

I. Si qui. 18.

Nota hic casum in quo institutio non viciatur.

I. Si ego. 19.

Repetitionum 8 folio 112. num. 130.

I. Lucius. 20.

Quid dicatur cancellatum, vide Bald. in l. nihil interest, D. de adim. leg.

Tit. 4. De his quæ in testam. delentur inducuntur vel inscribuntur.

* Explicatur hic Titulus ab Antonio Fabro lib. 18. Coniect. cap. 17.

R iiii.

Ad hunc titulum vt monui Cuiacius scripsit.

I. Quæ. 1.

Felin. in c. ex literis expenul. colum. extra de fide inst.

* Antonius Faber. lib. 18. coniect. cap. 16.

I. Cancellauerat. 2.

Quid fit cancellare optimè, declarat hic Bart.

I. Proximè. 3.

Glof. in c. cum venissent, extra de iudic.

I. Pluribus. 4.

Ad id quod ibi per istum textum dicit Ang. de Bannito, vide Alex. in conf. 65. in 3. vol. in 1. coll. versic. hoc etiam incip. Domini redemptoris, in 3. vol.

tit. 5. De hæredibus instituendis.

Ad hunc titulum scripsit Hispanus Peralta. & Cuiacius multa Clarus d. §. testamentum, à quest. 35.

I. Qui testatur. 1.

Ial. consilio 8. libro 3. & quid in substitutione idem Ial. conf. 72. eodem lib. 3. Crauet. de antiq. temp. 4. par. num. 129. Bell. libro 4. supput. c. 28. Ad versic. sin autem, vide Zuccard. in repet. ad l. f. C. de edict. diui Aur. toll. numero 194.

§. Quineque. 3.

Vide Ruin. in l. 2. in 2. not. de liberis & posthumis.

§. Si autem. 5.

Repetitionum 8. folio 362. numero 16.

I. Circa. 2.

Fol. 50. numero 185. 190. & 192. repetitionum 5. folio 50. numero 185. 190.

I. Seruus. 3.

Clarus 3. sent. §. testamentum, q. 39.

I. suus. 4.

Campeg. de dote, parte 1. q. 29.

* Cuiac. ad l. 5. ff. de pact.

I. apud. 5.

In vulgatis exemplaribus incipit, l. se iusmodi.

I. sed si. 6.

Vbi est conditio & dies, conditio impleri non potest post diem.

§. Solemus. 2.

Vvalterus libro 2. miscell. ca. 15. Briffon. libro 1. select. c. 13.

I. si seruus. 7.

Vide Cuiac. hic, argumen. l. 90. infra eodem.

I. Duo. 8.

Vide hic Bart. & Bald.

I. Quotiens. 9.

Congruit cum hoc principio, ca. cum super abbacia. extra de offic. deleg.

§. Tantundem. 5.

Repetitionum 5. folio 95. numero 217.

* Faquineus controuerfiarum iuris. lib. 4. c. 4.

§. si quis. 8.

Emanuel Costa libro 1. select. c. 3.

§. Heres. 9.

Clarus d. §. numero 36.

I. Si alterius. 10.

Distio perinde an denotet omnimodam similitudinem, vide Glof. in l. sacrilegi, §. sin autem, C. de crim. sacr.

* Emendatur hæc lex ab Antonio Fabro. lib. 17. coniectur. cap. 1.

I. Attius. 11.

Quæ sit huius legis ratio, vide l. 17. §. 4. infra eodem.

I. Si inæqualibus. 12.

An eodem testamento quis se corrigere possit, declarat hic Cuiacius.

I. interdum. 13.

Ad ibi dicta per Barto. vide Bauer. 157. de hæred. inst. §. hæreditas plerumque, in primo notab.

§. Paterfamilias. 1.

Alexander ab Alexandro libro 1. genial. dier. cap. 1.

I. Si quis. 14.

Vide Ial. latè in repetitione l. re coniuncti, in 11. coll. cum sequen. de lega. 3. Paul. Castrenf. in l. itè quod sibi, in 2. coll. versicu. sed mihi videtur, de har. instir. Et Ruin. in d. l. re coniuncti, in 15. chari. folio 236. numero 80. repetitionum 3. Et fol. 302. num. 27. repet. 3. Repetitionum 8. fol. 261. numero 15.

I. Iulianus. 15.

Repetitionum 8. folio 267. numero 7.

I. Nam. 16.

An vnus plurium vicem aliquando sustinere possit, vide hic Glossam.

I. item. 17.

Hic incipit I. C. tractare aliam materiam.

§. Idem.

§. Idémque. 2.

Ad gloss. ibi vide Barto. in l. fi. C. de usufruct. in fin. Gomez. Instit. de actionibus, §. actiones autem, col. 8.

§. Sed si. 4.

Adde l. 11. supra eodem, & l. 59. §. 2. supra eodem.

§. Quod si quis. 5.

Duarenus libro 2. disput. ca. 36. August. lib. 3. emend. c. 3. Hotomanus ad §. 7. Instit. de hæred. inst.

I. Sabinus. 18.

Augustinus libro 1. emend. ca. 6.

I. Ex facto. 19.

Bellonus libro 2. supput. cap. 18. Goucanus libro 2. variarum lectionum cap. 16. August. lib. 1. emend. cap. 2. vide Bartol. in l. ex hac scriptura, colum. 2. de donat. vide Gloss. in l. Lucius, ult. de hæred. inst. quæ vult illud dictum procedere, quando expresse non disponunt, sed tacite, & Alexand. in l. Gallus, in principio, in 3. columna.

I. Quo loco. 20.

Loquitur hæc lex de iure accrescendi, quare alibi.

I. Trebatius. 21.

Conditio illa si quis mihi hæres erit, ut impossibilis reiicitur nullo alio instituto.

I. Si expleta. 22.

Hæreditate non adita an relicta in testamento valeant, vide hic Glossam.

I. Si quis. 23.

An hæres institutus sub conditione possit interim pendente conditione, petere bonorum possessionem secundum tabulas, & an faciat ius, vide Cynum in l. filius matrem, C. de inoff. test.

I. Titius. 24.

Couarruias in 4. decret. folio 342. numero 2. colum. 1.

I. Quia. 25.

Baldus hic notat omnem institutionem collatam in defectum hæredis esse vulgarem.

I. Idque. 26.

Substitutio fit in legatis, sicut in hæreditate, vide l. hæredibus, §. de leg. 2.

I. si re solum. 27.

In institutionibus quæ institutio praua-
teat, vide hic Glossam.

I si ita. 28.

Forcatulus Nyciom. dialog. 59.

I. Hoc articulo. 29.

De nominibus collectiuis & distributiuis, vide hic Bart.

I. Pignori. 30.

Quomodo intelligenda sit hæc lex, vide hic Glossam.

I. Nonminus. 31.

Capacitas serui vel incapacitas, pendet à domini capacitate vel incapacitate, quod intelligitur procedere, quando seruus instituitur domini contemplatione, secus quando sua, Iaf. ad l. Gallus, numero 12. D. de liberis & post. & ibi per Ruin. in princ. 18. char. Iaf. ad l. 1. col. 3. C. de hæred. inst. Regulam istius legis limita-
vt per Ruin. dicto loco.

I. Ila. 32.

Augustinus libro 4. emend. cap. 15. Emanuel Costa libro 1. select. cap. 21. Ad gloss. ibi in ver. pendere, vide Castr. in l. 1. in princ. in 1. col. ad l. Falcid. Abb. in rubr. extra de testam. colum. 2. & ibi apostil. Iaf. Bart. in d. rubric. 1. colum. in fi. cum seq. vide Iaf. in l. qui seruum, C. qui testam. facere possunt, numeri 9. & Ruin. in l. 2. in 3. col. infra de leg. 1. & quæ addo ad Barto. hic & mirum videtur, quod legata & fideicommissa possunt aliquo modo conferri in alienam voluntatem, l. si sit legat. infra de legat. 1. Marc. Mant. sing. 68. num. 2. fol. 846.

I. si quis. 33.

Non expectatur conditio, cuius euentus nihil prodest.

I. Hæreditas. 34.

Cuiacius lib. 13. obser. cap. 34. Arer. ad §. hæres, Instit. de hæred. inst. Dec. consilio 597. Cagn. qui latè exornat ad l. ius nostrum, num. 7. de reg. iur. * Ioan. Dilect. in tract. de art. test. tit. 4. cau. 5. Fabian. de Monte conf. 149. numero 20. inter conf. diuers. ad caus. ult. volun. colum. 1. vide Bal. in l. Gallus, in princ. de liberis & posthumis, dantem nouum solum, in 9. chart. in litera A. Ornatur post numer. 6. folio 39. Cagnol. de regulis iur.

I. Ex facto. 35.

Rainaldus Corfus libro 3. indag. c. 18.

I. si quis. 36.

Quid in contractu ubi conditio habetur pro impleta, qua actione agatur, vide Barto. in l. 2. C. de inst. & subst.

I. Cum. 37.

Costa ad §. & quid sit tantum, pag. 44.

I. Qui. 38.

Vide Bartol. in l. si arrogator 4. coll. 24. de adop.

I. Si paterfamilias. 40.

Alciatus lib. 1. dispu. cap. 2. Vaconius lib. 6. declarationum iuris civilis, declar. 85. Cuiacius lib. 17. obser. c. 21. Propter repugnantia iuris communis admittitur concursus institutionis & substitutionis pro intellectu huius textus, Bald. Nouell. ad l. cum filio, de leg. 1. num. 34 & 39. & ibi Lauer. num. 109. Socin. Iun. num. 159. & 162. Crauet. num. 230. usque ad num. 251. in 2. par. Vigl. ad §. si. numer. 5. Inst. de vulg. subst. Folio 12. num. 2. Tractatum 7. folio 12. num. 2.

I. Et hoc. 41.

Alciatus dicto c. 2. Corra in voce testamentum.

I. Qui. 42.

An regula Catoniana pertineat ad legem Iuliam & Papiam, vide hic Cuiacium.

I. Inuicem. 43.

Nota hic quod inuicem postea confirmari possunt.

I. Pater. 44.

Corserus sing. testator. Rom. sing. III.

I. si maui. 45.

Costa lib. 1. select. cap. 11. Sarmient lib. 2. select. cap. 2. repetitio num. 6. folio 486. numero 16. & seq.

I. Quidam. 46.

Antonius Quæfada libro 1. quæstion. iuris, capite 5.

I. si ita. 47.

Cuiacius libro 4. ad Africanum.

I. His verbis. 48.

Emanuel Costa libro 1. select. c. 3. Vaconius lib. 4. declar. 124. & 125. Fofnerius select. libro 1. cap. 19. Ad id, quod dicit gloss. I. vide Bartol. in l. centurio, in 4. quæstion. princip. vers. ulterius quaro, de vulgari & pupill. Salyc. l. quoniam indignum, C. de testam. milit. in l. 1. §. 2. de hered. instit. & Ruin. post Doct. in Rub. soluto matrimonio, in 23. chart.

I. si alienum. 49.

Si alienum seruum liberum & hæredem esse iussi, quamuis postea meus factus sit neutrum valet, quia libertas alieno seruo inutiliter data est, h. l.

§. In extraneis. 1.

Vide Ias. in l. si arrogator, in 14. coll. 2. de adop. fol. 133. num. 34. & 35. tract. 7.

I. seruum. 50.

Anconius Augustinus libro 2. emend. cap. 8. Duar. libro 2. disput. cap. 56.

I. talem. 51.

Ad hunc textum, vide l. si quis in diem, D. de cond. & demonst.

§. si quis. 1.

Corrasius ad l. 1. de seruitutibus, pag. 47.

I. seruus. 52.

In seruo hæreditario inspicitur conditio defuncti.

I. Lucius. 53.

Hanc legem copiose fuit interpretatus Alciatus tomo 5. late Clarus §. testamentum, q. 77. circa illam quæstionem. An filij vel descendentes positi in conditione, vocati censentur & idem prosequitur quæst. 78. & 79. Tractat. 7. folio 106. num. 29. vide Ruin. in l. Galus, §. & quid si ianum, in Reperit. in 13. col. de liberis & posthum. & in §. si institutus. c. 1. chart. 67. & in §. idem credendum, e. a. l. in 1. votab. Repetitio num. 3. folio 52. num. 21. & folio 403. numero 107. repetitio num. 8. Et ad gloss. ult. vide Alex. in cons. 105. incip. perspectus verb. in 1. volumin. in vers. 3. confirmatiue, & in cons. 02. 7. volum. num. 16. & Aret. in §. singuli, Inst. de pupillari substit. & in §. fin. Inst. qui testam. iur. possunt dari, & Ias. & ad eandem glossam, vide Dec. in l. 1. C. de pact. in 1. lect. num. 15.

I. Pater. 54.

Nota hic quod prius testamentum rumpitur a posteriori qua de re doctores hic.

I. si is. 55.

De loco & gradu hic quædam notat Glossa quam vide.

I. Potest. 56.

Testator potest voluntate sua derogare regulæ Catonianæ.

I. si is qui. 57.

Licet seruum vel solum instituere, vel cohæredem libero scribere, vel ei liberum eumque libero substituere hac lege, & §. 1. Inst. qui & a quibus.

I. Nemo. 58.

Vide Sozin. in l. si cognatis, in 7. coll. propèsi. cum seq. D. de rebus dub.

I. Liber. 59.

Nota hic quod dubius euentus in ultimis voluntatibus non transmittitur.

I. Qui soluendo. 60.

Qui nihil in bonis habet, atque adeo qui multo

multo plus debet quàm habeat, hæredem tamē instituere potest ratio est, quoniam hæreditas iuris nomen est.

I. Qui. 61.

An sensum magis quàm verba spectare debeamus, vide Mantecam 3. de coniect. ultim. volunt. 3.

I. In tempus. 62.

Nicolaus Valla de rebus dubiis tract. 4. An institutio possit cōferri, in tēpū habile: vide Veron. Caut. 38. & de hoc textu, & ei⁹ ratione nota & quare & quomodo procedat, ob cōtrarias regulas quod quæ ab initio non valent, in habilitate personæ, postea non conualescūt. Aret. vtiliter in notabili quæstione cōf. 142. ex facto, colum. 4. numero 3. & sequen. limita in notabili casu, vt per Dec. ad l. pactum quod do tale, in princip. Cod. de pact. l. ad l. inter stipulātem, §. sacram, D. de verborum obligat. num. 13. Zuccard. ad l. 1. Cod. de pact. numero 156. Tiraq. in tracta. de l. connu. gloss. 8. numero 161. vel 291. Repetitionum 7. folio 151. num. 156. vide Socin. in l. Gallus, in princip. in 2. not. de liberis & posthumis, & Rui. ibi in 9. chart. Aret. in l. si filius, de testamen. Papienf. in d. l. Gallus. in 3. colum. & Ruin. etiam in 2. chart. post Barto. quem allegat in l. 1. §. nunciatio, de noui operis nuntiatione.

§. Quotiens. 1.

Paulus 3. sententiarum tit. 4. §. 16.

I. Heredes. 63.

Charondas lib. verisim. c. 14.

I. Eius. 64.

Seruus hæreditarius nullus est veritate inspecta fictione, tamen dicitur hæreditatis.

I. Hereditas. 65.

Vide quæ notat Bald. in l. si sic, D. de legatis certio.

I. si ita. 66.

Coniunctus re tantum, & coniunctus verbis tantum, ad portionem vacantem pariter admittuntur, adde Rip. ad l. re coniuncti, num. 118. & 112. D. de leg. 3. Duaren. libro 2. cap. 13. de iure accresc. *Gribal. cap. 9. suar. declar.

I. si ita 67.

Duarenus in heptameron li. 2. c. 13.

I. si quis. 68.

Sarmientus libro 2. selest. ca. 6. Connanus li. 9. ca. 4. num. 3.

I. Cornelius. 69.

Institutio si voluerit, an sit condicionalis, vide hic D. Gotho.

I. Captatorias. 70.

Corrasius libro 5. miscel. cap. 13. Antonius August. libro 4. emend. cap. 15. Cuiacius libro 26. obfer. cap. 39. Antonius Guibertus li. 1. quæst. c. 7. Franciscus Sarmientus libr. 2. selest. cap. 4. Pro intelligentia vide Ludo. Zas. in l. quidam relegatus, §. cum quidam, char. 39. colum. 1. & 2. de reb. dub. Afflict. decis. 37. Dilect. de arte, in fine, de legat. caut. 8. l. ad l. captatoria, D. de leg. 1.

I. Ille 71.

Institutio non valet facta spe alterius substitutionis.

§. Sed. 1.

Cuiacius lib. 16. obs. c. 1.

I. Si quis. 72.

Vide l. 2. c. de naturalib. lib.

I. sub. 73.

Solidi non capax institui potest ab eo qui non est soluendo.

I. si ita. 74.

Corrasius lib. 2. Miscel. c. 1.

I. si filius. 75.

Iunge l. 3. in fi. supra de liber.

I. seruus. 76.

An donatio inutilis impediatur testamentum, vide Glossam hic.

I. Aste. 77.

Agitur ex scriptura declarata, non ex scriptura declarante Dec. consilio 47. & 463. nu. 14. & consilio 325. Tiraq. post l. 1. connub. gloss. 7. numero 181. Dec. 161. cons. 73. libro 3. Vide Soc. reg. 169. per Barto. & Salic. quos allegat in l. non codicillum, C. de cod. & quod dicunt DD. Inst. de vulg. in prin.

I. Qui non. 78.

Nota hic quod generis ad genus fit compensatio.

I. Quod. 79.

Habes hunc textum in l. 2. supra eodem titulo.

I. Quod. 80.

De capacitate & incapacitate, vide Glossam hic.

I. Clemens. 81.

Partis & residui appellatio quid comprehendat, vide hic Bald.

I. si quis. 82.

Ex voluntate defuncti, est locus successioni ab intestato, & ex testamento, vide Cor-

raff. lib. 2. Miscellan. cap. 19. numero 12. l. Gallus, in princip. numero 80. D. de liberis & posthumis, Mar. Soloni dict. l. Gallus, post. princip. numero 27.

l. Si non. 83.

Politianus Miscell. c. 84.

* Antonius Faber lib. 18. coniectur. c. 13.

l. Si seruo. 84.

Serui an pecuniam propriam habere dicantur, vide hic Glossam.

l. Lucius. 85.

Forcatulus Necyoman. dialog. 50. Nicolaus Valla de rebus dubiis & c. tractat. 4. Corrasius lib. 2. miscellaneor. cap. 29. Gribal. ca. 18. suarum declarat. Fortun. Garzi. ad l. Gallus, §. idem credendum, D. de liberis & posthum. num. 21. Ruin. ad §. & quid sit tantum, in repet. num. 38. Zuc. car. ad l. 1. C. de pact. num. 78. & seqq. Socin. in cons. 14. vol. 1. & cons. 6. & 63. vol. 3. Socin. Iun. cons. 118. num. 12. vol. 1. Cepha. cons. 194. num. 194.

* Interpretatur hæc lex ab Antonio Fabro lib. 17. coniect. cap. 19.

¶ Ad glossam finalem hic, cum qua clarius Barto. & communi. quod filij positi in conditione non intelligantur, hæc limita ut per Ias. post Ang. ibi ad l. in legatis, C. de leg. num. 6. per Dec. ad l. 1. num. 14. & seq. C. de pact. Crauett. cons. 130. vbi de communi cum hac glossa, Dec. cons. 270. 655. 319. num. 1. Guido. Papa decis. 600. Boer. decis. 155 in 1. par. Alexand. ad l. ex facto, §. ex facto, num. 3. D. ad Trebell. vbi Rip. num. 90. Socin. ad l. cum Auu. ad fin. de cond. & demonstrat. Ias. ad d. l. 1. num. 8. & seq. Cod. de pact. conuen. Guid. Pap. quæst. 39. Rip. ad l. centurio, num. 159. & 162. cum seq. de vulg. & pupil. Crot. in memora. in verbo filij in conditione, Socin. Iun. cons. 118. libr. 1. per tot. Curtius Iun. cons. 43. num. 7. & seq. moder. Imol. libr. 2. conclus. & reg. conclus. 12. & per Iul. Clar. lib. 3. sent. §. testamentum, quæst. 77. cum seq. vbi quid si testator eos grauauerit, & quid si imposta sit dictio masculis, Gozad. cons. 29. videtur prima facie, & cons. 63. In materia Ancharan. cons. 74. Alba. cons. 9. numero 1. & sequ. Didac. ad ca. Raynuius, de test. §. 3. nouissime cumulat Franc. Marzar. in epiom. mat. fidei comm. 2. par. 20. quæst. 1.

* Faquineus controuersiarum iuris libro 4. capite 51.

l. Iam dubitari. 86.

Nulla est alia conditio magis potestatiua quam hæc si volueris.

§. Non abs re. 1.

Alciatus lib. 2. parerg. c. 34. Emanuel Costa lib. 2. select. c. 3.

l. Ex vnciis. 87.

Dupondium pluriusve assium ratio ad assen semper reducitur.

l. Et qui. 88.

Quæ sit huius legis ratio, vide l. 3. §. 2. supra eodem.

l. si socius. 89.

Seruus communis quot & quibus casibus comparetur seruo proprio, vide hic Glossam.

l. testamento. 90.

An publica vox priuata præiudicet, declarat hic Gloss.

l. Imperatorem. 91.

Quæ sit huius legis mens ac sententia, vide hic Bald.

l. Pactum eius. 92.

Cuiacius lib. 2. obser. c. 26. Coccennatus lib. 3. c. 6. Vide Barto. ad l. filio præterito, in 2. quæst. versi. sed contra. D. de in iust. rup. & in iust. restam. & in Authen. ex causa, in 2. oppos. versi. sed contra, Ruin. ad l. si filius, numero 42. D. de liberis & posthum. gloss. 1. §. sed & si quis priore, in verb. expressum, vide multa ad materiam, & limitationem per Gomef. in regul. cancell. q. 1. in reg. de annal. possess. Idem in sententia l. 1. in fin. vbi Bald. & Moder. D. de orig. & iur. Et limita ad c. coningit, colum. 1. num. 1. de fide instr. latissime Barbat. cons. 10. col. pen. num. 3. libr. 1. Dec. cons. 86. col. 4. Item pro limitatione huius legis, vide Rom. sing. 255. incip. item.

tit. 6. De vulg. & pupil. substitutione.

De hac materia Hippolitus, Zasius, & Ferretus scripserunt, & ~~etiam~~ ac Paulus Leonius, vide Charondam libro 2. verisimil. cap. 15. Vaconium lib. 4. declara. 6. & 65. Duarenum libro 2. disput. c. 7. Goueanus ad totum titulum scripsit. rubricam repetiit Ioannes Bolognetus, Antonius Guibertus lib. 1. quæstion. ca. 6. & 9. Alciatus, Constantius Rogerius, Michael Iterus, Pompeio Politanus.

* Antonius Caius.

l. Hæredes. 1.

* Vide Ioan. Dauth. Francum.

Vaconius lib. 4. declarat. 62. Forcatulus Necyoman. dialog. 23. Ad ibi dicta per Barto. in §. q. p. in vers. dubitatur etiam, an existensia sui hæredis, num. 50. vide in repet. l. si filius, qui patri, in 22. char. eodem tit. & ad dicta Bart. in 4. q. p. in 1. effectum. numero 18. vide Abb. in ca. in præsentia, in penultim. colum. numero 66. versi. de iis bonis.

Et ad dicta per Bart. in pen. q. num. 26. dum dicit, quod l. qui habebat, nihil facit, vide Ias. in d. l. qui habet at, 3. notab.

Ad dicta per Bart. in 7. col. num. 30. vers. ulterius quæro, dum ponit responsionem ad §. Iulia. vide Bart. sibi contrarium in l. 2. eod. tit. in 4. col. vers. quæro, in audir. & considera si aliquo modo possit conciliari.

l. Moribus. 2.

Vaconius lib. 1. declaratio. 63. Alciatus lib. 4. parerg. c. 21. Cuiacius hic in paratir. Zasius libro 2. singular. intellect. cap. 8. Forcatulus Necyomant. dialog. 31. Corrafius epist. quest. cap. 14. Menchaca controuers. illust. c. 106. Briffonius lib. 3. select. ca. 12.

¶ Vers. sed & si extraneum. ¶ Corrafius ad l. quamuis. Cod. de impub. num. 2. Didac. ad cap. Raymusus §. 5. num. 3 extra de testam. Adibi dicta per Barto. in 4. quest. in princ. in verb. sed quæro quid si filiarum, vide Repet. in l. si filius qui parit, in 23. chart. 19. eod. Ad §. prius, in vers. posthumam, vide Ruin. in l. Gallus, in princ. in 2. char. de liberis & posthum. Et ad dicta per Bart. in pen. colum. vers. ulterius quæro, sed probari potest, Soc. in l. si cognatis, in 1. col. vers. 2. conclus. de reb. dub. Et aduersus, ulterius quæro quid est, in 6. col. vide Socin. ubi supra vers. 4. conclu. Ad §. sed si ita, vide Bart. in l. 1. in 1. col. vers. iuxta hoc, 1. eod. circa intellectū, §. prius. Vide Gloss. in §. sed si, in verb. scire, in st. de verborum oblig. in prin.

¶ Et vide omnino Instit. ibi, quia videtur sentire super opinionem illam, sed vide gloss. in §. liberis, Instit. de pup. in verb. & sibi, quæ tenet expresse opinionem Barto. & gloss. in d. §. prius, sed tamen ibi eam reprobat Angel. Arer. ut per eum ibi.

§. Prius. 4.

¶ Goueanus lib. 1. variar. lect. ca. 8. & cap. 31. Emanuel Zoares lib. 1. obseruat. cap. 19. Ioannes Robertus lib. 1. receptarum lectionum, cap. 34.

l. Cum filio. 3.

¶ Alex. cons. 119. vol. 6. Molinæus ad reg. 34. Cancellaria, num. 97.

l. Iam hoc iure. 4.

¶ Goueanus lib. 1. animaduert. Forcatulus Necyomant. dialog. 24. & 26. Cuiacius in paratir. fo. 133.

* Antonius Faber lib. 15. coniectur. ca. 19.

¶ Substitutio vulgaris exp. essa. cōtinet tantam pupillarem, limita quādo mater est in medio Doctores ad l. preciorum, C. de impu. lte in testamento militis, Vacon. declar. 160. vi-

de ad hunc textum Paul. Leon. in tract. substit. sub rub. de vulg. nu. 1. o. & sub Rub. de pupil. nu. 49. & sub rub. de comp. num. 38. Adde illud quod oratio determinans plura determinabilia, debeat pariformiter determinare. Dic verum quando est eadem ratio, secus si diuersa, Ias. ad l. cohæredi, §. qui dixerat, D. eodem tit. l. Mulieri & Titio. Bello. lib. 4. supput. ca. 17. Fortu Garz. ad l. Gallus, §. quidam, num. 15. D. de lib. & posth. Diaz reg. 188. Soc. Iun. cons. 100. num. 15. & cons. 211. n. 7. & consil. 128. num. 46. vol. 1. & cons. 1. n. 48. vol. 4. Crauett. ad l. cum filiofa. de leg. 1. num. 13. & 15. in 3. par. Forcat. in Necyom. iuris dial. 54. num. 5. & dial. 25. num. 2. Cur. Iun. cons. 72. nu. 4.

* Faquineus controuersiarum iuris libro 4. cap. 59.

l. si in testamento. 5.

Nota hic quod pars iure accrescendi dicitur propria.

l. si is qui. 6.

Emanuel Zoares lib. 1. obs. c. 40. Cuiac. libro 9. obs. c. 17.

l. Verbis ciuilibus. 7.

Vaconius lib. 4. declarat. 64. Forcatulus Necyomant. dialog. 25. Alciatus tom. 5. & lib. 10. parerg. c. 1. Duarenus libro 2. disput. cap. 9. Cuiacius lib. 11. obser. c. 25. Tractatum 7 f. 15. numero 18. & fol. 20. num. 11. Substitutio compendiosa facta à pagano verbis directis, non valet post pubertatem, nec in vim fideicommissi. Adde Guid. Papæ decis. 534. Paganus. Alciatus dicto loco declarat, quæ dicantur verba ciuilia in substitutione. Pro intellectu huius textus, adde Vacco. declar. 168. Alciatus libro 1. paradox. c. 5. Seb. Sap. in l. precib. C. de impub. numer. 59. & ibi Corrafi. numer. 59. alij omnes. Repetitionum 3. fol. 432. num. 263. Tractatum 7. folio 167. numero 6. fol. 278. numero 59. repetitionum 8. & fol. 283. numero 58. repe. 2.

* Antonius Faber, lib. 15. coniectur. ca. 12.

l. Quilibet. 8.

Paulus 3. sententiarum, tit. 4. §. 8.

§. Hæc verba. 1.

Vide Aret. in l. cum filio, de legatis 1. in 2. coll. Socin. ibi in 3. Ruin. post alios, in 4. & 5. vol. 54. chart. ¶ Et aliquid ad limitationem d. §. hæc verba, in 22. chart. d. l. cum filio, fo. 365. numero 241. repetitionum 8.

l. si pater. 9.

Goueanus libro 1. animaduert.

l. sed si plures. 10.

Spes vulgaris substitutionis non transmittitur ad hæredes.

§. Quos. 1.

Vide l. 2. §. 4. *sup. hoc eodem tit.*

§. Filio. 2.

An coniunctorum & vnitum, impossibilis sit separatio, vide hic D. Goth.

. Idemque. 3.

Nota hic principali caduco accessorium esse caducum.

§. In adrogato. 6.

Zafius libro secundo, intellectu singulari capite nono.

§. Nemo. 7.

Zafius libro secundo intellectu singulari capite decimo.

I. si is qui. 11.

Vide Vlpian. l. 14. §. 1.

I. Si filius. 12.

Optimè Alciatus tomo 5. hanc legem enarrat.

I. Quo gradu. 13.

Vide l. 36. §. eod. *hoc tit.*

I. In pupillari. 14.

Ad ibi dicta per Barto. in *ol. fol. vers. sequentibus*, quid si pupillus, vide eundem Bart. contrarium tenentem in l. si arrogator, in 8. col. *vers. & faciunt*, D. de adopt. f. 432. numer. 265. repet. 3. folio 453. numero 265.

I. Centurio. 15.

Hanc legem breuiter Gratianus, copiosè Zafius, Alciatus, & Ripa exposuerunt. fuse repetiit Ioannes Bolognetus, vide Vaconium lib. 4. declarat. 64. Forcatulum Necyoman. dialog. 25. Duarenus lib. 2. disput. cap. 7. Charondam lib. 1. verissimi. ca. 11. Cuiacium lib. 11. obserua. c. 25. & lib. 12. ca. 27. Emanuelem Zoarem lib. 1. obser. cap. 3. Zoannetum rerum quotidianarum c. 4. Ioannem Aupachum libro 2. epist. iuridic. cap. 3. repetitionum 8. f. 283. numero 55. I. centurio, de vulga. vide Bartol. in l. ex tribus, Cod. de inofficioso testamen. column. 2. *versic. non obstat*, I. centurio. An lex ista habeat locum in doctore legente vel in adnot. sicut locum habet in milite, vide Dec. ibi, numero primo, *chari. 75.*

*Antonius Faber libro 15. coniecturarum capite 12.

I. Si quis. 16.

Vide Doct. in l. Gallus, in princ. de liberis & posthumis. maxime Aret. ibi in 3. col. *vers. 2. adde & vide Socin. eam declarantem post Aret. in l. §. 1. column. 2. in fin. de verborum obligat. & Bartol. in l. cum in testamento, de hered. institut. in prin.*

§. si suo. 1.

Iacob. Nigr. ad l. 1. §. qui patris, D. de verborum obligat. num. 34. & sequen. Forcat. Garzi. ad l. Gallus, ad princip. numero 89. D. de liberis & posthum. Hieron. Veri. ad l. ex facto, §. Lucius Titius, D. eodem, de vulgari & pupillari. numero 30. fol. 174. num. 35. & sequ. repetitionum 6. fol. 583. num. 30. & 32. repet. 3. fol. 237. numer. 89. repet. 3.

I. Substitui. 17.

Nicolaus Valla de rebus dubijs tract. 4.

I. Idem. 19.

Vide l. 38. *sup. de hered. institut.*

I. Patris. 20.

Vide Roman. *conf. 458.*

I. Si ita. 21.

Gomelius tomo 1. variarum resolut. c. 3.

I. Is qui. 22.

Ad intellectum huius legis, vide Bartol. hic.

I. Qui plures. 23.

Cuiacius libro 10. obseruation. cap. 40. vide repet. in l. si filius qui patri, in *chari. 9. de vulg. & pupill.*

I. Si plures. 24.

Hæres hæredis an dicatur hæres, vide Bar. in l. filius, §. dicitur, in fine, D. de leg. 1.

I. Si pater. 26.

Agnatione posthumi rumpitur testamentum ex substitutione.

*Antonius Faber, lib. 9. coniecturarum capite 5.

I. si Titius. 27.

Substitutus substituti, videtur utrique substitutus.

I. Lex Cornelia. 28.

Cuiacius libro decimoquinto, obseruation. capite 17.

I. si pater. 29.

Vide Bald. in cap. in presentia, extra de probat.

*Emendatur hæc lex ab Antonio Fabro, lib. 10. coniecturarum, c. 7.

I. Quidam. 30.

Ex præsumpta voluntate defuncti, coniunctus præfertur substituto, de intellectu huius textus per Doct. hic, & ad l. pen. C. de impub. vbi Dec. num. 6. laic. Alexand. ad l. hæres mei, §. cum ita, D. ad Trebel. numero 19. *versic. nunc videndum*, vbi etiam Socin. & Fab Corraf. ad l. post aditam, numero 70. Cod. de impub. Duaren. libro 2. ca. 16. de iure accres. folio 397. numer.

num. 53. repetitionum 4. Et folio 400. numero 83.
repetitionum 4. Et folio 260. numero 70. repetitio
num. 8.

1. In substitutione. 31.

Alciatus tom. 5. Emanuel Costa libro 1. sele-
ctarum cap. 11. Gilbertus Regius libro 2. §. 1. r. 1.
cap. 20.

1. Qui complures. 32.

Repetitionum 8. folio 89. numero 15.

1. Si mater. 33.

Gomesius d. 1. tomo 1. cap. 3. folio 265. numero 25.
repet. 8.

1. Ex duobus. 34.

Cuiacius libro 8. ad Africanum.

1. Et si. 35.

Goueanus li. 1. animaduers.

1. Potest. 36.

An quis gradus plures hæredum facere
possit vide hic Glos.

1. Vel singulis. 37.

Alciatus tomo 5. Vigilius ad §. liberis, Inst. de
pupillari substitutione. 1. vel singulis, de vulgari
& pup. vide Glos. in §. vel singulis, Instit. eo-
dem.

1. Qui plures. 38.

Argumentum de persona ad tempus an
valeat, vide Bald. in 1. videamus, D. de in litem
iur.

1. Cum ex filio. 39.

An expressum faciat cessare tacitum, vide
Dyn. in 1. 2. D. de leg. 1.

1. Causa. 40.

Folio 576. numero 483. 484. & seq. repetitio-
num. 3.

1. Cohæredi. 41.

Alciatus tomo 5. hanc explicat.

§. Cum filia. 2.

An filius possit grauari in sua legitima,
Rip. post alios, ad 1. centurio, numer. 42. cum se-
quen. D. de vulg. Socin. ad 1. si cognatis, D. de re-
bus dub. Socin. Iun. consilio 126. num. 6. & 50. li.
1. & cons. 66. numer. 6. volum. 3. Cur. ad 1. 1. Cod.
de pact. numero 5. & ad 1. 2. de success. edit. Cra-
uett. ad 1. cum filio, de leg. 1. par. num. 253. Cor-
rasius ad 1. quauis, Cod. de impub. numero 4. di-
xi, infra ad 1. quoniam in prioribus, Cod. de inoffi.
testamen. sub num. 422. folio 255. numero 4. repe-
titionum 8.

§. Qui discretas. 4.

Substitutio breuiloqua, vocat prius in in-
stitutione coniunctos, postea disunctos, vide

Dec. consilio 186. numero 4. Iaf. ad 1. primam, nu-
mero 2. Cod. de impub. Crauet. consilio 43. num.
2 pro intellectu Socin. Iun. consilio 100. num.
61. libro 3.

§. Cohæres. 6.

Iacobus Cuiacius libro 4. observation. ca. 36.
& 37.

§. Non videri. 8.

Cuiacius libro 20. obs. cap. 40.

Substitutus in parte trahitur ad totum, si
nō reperitur alius, Declara & amplia vt post
Barth. hic per Iaf. ad 1. centurio, num. 61. D. eo-
dem, vbi etiam alij. Imol. in repet. 1. filio prateri-
to, numero 319. D. de iniusto rup. & irr. test. quo-
modo procedat iste textus Ceph. consilio 231.
numero 11. volum. 1. vide Ruin. post alios in
1. Gallus, in princ. in 8. char. de lib. & posth. Et ad
dicta per Bart. in §. cum filia, vers. quod si in ha-
redem, vide Iaf. in 1. si arrogator, 22. col. de adopt.
Ad principium legis, vide Gl. in 1. qui habebat
D. de operis. & ibi Docto. maxime Imol. Et ad
dicta per Barth. in loco allegato, vide Castr.
in 1. ex tribus, in 3. colum. de inofficio testamēto.
Ad principium vide Alciat. libro 1. char. 3. de
vulgari & pupill. folio 435. numero 319. repetitio-
num 3.

1. Qui duos. 42.

Vide Fab. Acoramb. ad §. cum ita, 1. hæredes
mei, D. ad Trebell. numero 26. vide Ang. à Gam-
bel. in tract. de testamen. gloss. 4. numero. 23. Ra-
pha. Fulgos. consilio 59 numero 15. inter consil. di-
uers. ad caus. ultim. volum. 2. fo. 14. nu-
mero 23. gloss. 4. tractatum 7. fo. 395. numero 26.
repet. 4.

1. Ex facto. 43.

De substitutione exemplari loquitur hæc
lex.

1. Ex pupillari. 44.

Cuiacius lib. 7. obs. cap. 18.

1. Lucius. 45.

Substitutio breuiloqua, facta personis im-
paribus, continet tantum vulgarem, si perso-
nis paribus continet etiam pupillarem, quæ
matrem excludit, vide Gabr. Palcot. in tract.
de not. & spur. c. 37. Forcat. in Necyom. iur. dial.
24. numero 5. Pau. Leon. in tract. substit. in iitu.
de pupil. numero 76. vide repet. in 1. si filius quæ
pari, in 4. chart. D. eodem. Itē ad gloss. in verb.
si primum casum, cum textu, vide Socin. in re-
gul. 285.

1. Paterfamilias. 46.

Cuiacius lib. 17. obs. c. 26.

I. Qui habebat. 47.

Specs substitutionis pupillaris non transit ad heredem pupillariter substitutum, pro intellectu ad hunc exrum post Bald. & docto. hic, vide Alexand. ad l. i. numero 42. in fi. & sequen. D. de vulgari & pupil. Soci. lun. consil. 94. numero 45. & sequen. li. i. Paris. cons. 73. numero 23. 203. Prepos. Senen. 6. cas. 42. Hier. Veri. ad l. factio. D. de eodem, num. 415. & sequen. Paris. cons. 18. num. 45 libro 2. folio 572. nu. 425. & seq. repet. 3.

I. Seruum. 48.

Alienatio à pupillo facta, non officit pupillari substitutioni.

§. Titius. 1.

Zafius lib. 2. intellect. sing. c. 10. Goueanus lib. 1. animaduers.

titul. 7. De conditionibus institut.

Quid sit conditio, declarat hic Cuiac, quem vide.

I. Sub. 1.

Emanuel Costa libro primo, selectionum, capite 8.

I. Si testament. 2.

Commune quod est an & quomodo meum sit, vel non sit, vide hic Cuiac

I. Si ita. 3.

Conditio vt habeatur pro impleta quid necesse sit, vide hic Bart.

I. Si qui. 4.

Cuiacius libro secundo, cap. 1. & Eundem consili. 5.

§. idem Iulianus. 1.

Cuiacius lib. 5. obs. cap. 2.

I. Si hæredi. 5.

Mallin ad consuetud. Parisien. titu. 1. §. 2. gloss. 4. numero 35. folio 190. numero 12. repetitio- num 6.

I. Si quis. 6.

De sumptu triduo sepulchri, vide Ciceronem in. 2. & 3. de legir.

I. Si quis. 7.

Vide Barto. in l. si cui, & ibi Socin. de cond. & demost. Alex. in l. filius, §. adini, 2. col. & ibi Ruin. in l. char. & 2. de leg. 1.

I. Quæ sub. 8.

Cuiacius li. 5. obs. c. 1. Fortacul. Necyom. dial. 11. & 56.

§. Et in mortis. 3.

Costa lib. 1. select. c. 10.

§. Quotiens. 6.

Sarmientus libr. 1. select. cap. 3. & libr. select. cap. 2.

I. Conditiones. 9.

Vide Socin. in l. dubiamus, D. de cond. & de monst.

I. Institutio. 10.

Cuiacius libro septimo, observation. capite deci mo octauo.

§. si quem. 1.

Emanuel Costa libro primo, selectionum, capite 1.

I. Si quis. 11.

Hanc legem difficilem existimat Bartol. hic.

I. Verba. 12.

Quæ dicatur ridicula exheredatio, vide Gloss. hic.

I. Et qui. 13.

Legatum an & quomodo dicatur acquiri, notat. Bar. hic.

I. Conditiones. 14.

Paulus 3. sent. tit. 4. §. 15.

I. Filius. 15.

Vide Ioan. Crot. in ca. Raynuium, in 5. colum. in fine, extra de testamen. ibi not. declarat & limitat istam l. per l. scimus, §. cum autem, Cod. de inofficioso testamento, per Bartol. & Doctores in l. finali, Cod. de institutionibus & substitut. sub cond. fact.

I. Si Titius. 16.

Oldend. cons. 208. in prin.

I. Si plures. 17.

Conditio adiecta institutioni, videtur adiecta legato.

I. Cum seruus. 18.

Cuiacius lib. 8. obs. c. 36.

I. Si ita. 19.

Trebellianicam quis non deducat, vide hic Gloss.

I. Mulier. 20.

Vide Alexand. not. declar. quomodo proced. in l. 162. §. ex sui, in vlt. colum. post. mediū, de verborū obligat. & in l. si filius, in 6. colum. de liberis & posthumis, Imol. in l. hereditas ex die, de hered. instir. & ad princip. cum concordantibus,

bus, vide Ruin. in rubric. *solutio marim, chart.*
 33. & addo §. si quis, vide Ruin. qui facit men-
 tionem in d. rubr. colum. 4. ad fin. & vide ad in-
 tellectum illius §. Ruin. in l. i. colum. 3. de vul-
 gari & pupil. post Socin. & per Ruin. in l. Gal-
 lus, §. & quid si tantum, numero 34. D. de liberis
 & posthum.

§. Si quis. 1.

Forcatulus in cupidine iurisper. c. 6.

l. seruus. 21.

Rationem huius legis notandam esse ait
 hoc loco Bart.

l. Quia ratio. 22.

An hereditas sola dari possit in diem vel
 sub conditione, vide hic Glossam.

l. Vter. 23.

Quando voluntas defuncti dicatur repu-
 gnare, vide Corn. conf. 38 ad medium.

l. sub conditione. 25.

Cuiacius lib. 8. obs. c. 6.

l. si pupillus.

Vide §. sed cum factum, Inst. de stipulatio. ser-
 uorum.

l. Quidam. 27.

Lanfran. in rep. cap. quoniam contra falsam, ex.
 de probat. Alexand. in l. furiosum, Cod. qui testa.
 fac.

l. si filius. 28.

Vaconius lib. 3. declar. 50. Emanuel Costa li.
 2. select. cap. 1. Sarmientus lib. 2. select. c. 2. Dua-
 renus lib. 1. disp. c. 15.

Tit. 8. De iure delib.

Vide Vlpian. in. 22. §. 17.

l. si seruus. 1.

Dec. ad l. edita, numero 15. C. de eden. & ad ca.
 pit. de causis, de offi. deleg. Modern. Genuen. ad
 l. diffamari, C. de ingen. & manu. in quest. 99. n.
 51. & 52. ubi exornat.

l. itaque. 2.

Quoniam Prætor tempus non adiecit, i-
 deo hic adiecitur.

l. nec non. 3.

Nota hic quod deliberandi spatium sepius
 ex magna causa dari potest.

l. sed hoc. 4.

Ius deliberandi in qua causa impetrari de-
 beat, vide textum hic.

l. Aristo. 5.

Venalicus. Venalicia quæ dicantur, notat
 Glossa hic.

l. Ait prætor. 7.

Hotomanus lib. 3. obs. c. 16.

l. Si quis. 8.

Facit hic l. fina. §. ut autem, C. de bon. qua
 lib.

l. Filius. 9.

Loquitur hæc lex de alimentis, qua de re
 vide Bald. hic.

l. Qui filium. 11.

Alciatus lib. 4. parerg. c. 5. Cuiacius lib. 3. obs.
 capite 37.

LIBER XXIX.

Titulus primus.

De testam. milit.

Estamenti militaris privile-
 gia, vide apud Petr. Bellon.
 in tract. de re milit. folio 1. cum
 4. sequent. & Clarum §. testa-
 mentum, q. 5.

l. De militis. 2.

Vide Bart. consilio 182.

l. si miles. 3.

Varro 4. de lingua Latina, Alciatus §. pre-
 sumpt. 31.

l. in re militari. 4.

Vigilius §. quimimo, Inst. eod.

l. Milites. 5.

Videl. 6. in fine, C. hoc tit.

l. si miles. 6.

Circa hunc textum, vide Felin. in C. ex of-
 ficij, extra de pres.

l. Qui iure. 7.

Hæc lex semper allegatur, quod sufficit co-
 gitare in genere, dic quod vel non probat
 hoc, ad quod passim à doctorib⁹ citatur, imò
 facit pro contraria opinione, quia loquitur
 in casu speciali, ergo ius commune, in con-
 trarium, l. ius singulare, D. de leg. retenta tamē
 communi opinione, fallit vt per Alexand. ad
 l. qui Roma. §. duo fratres, D. de verborum oblig.
 colum. 19. ante si. Tiraq. ad l. si vnquam, in prince.

numero 78. 115. Alciat. *decis.* 122. 354. numero 11.
& quod ista regula confundatur Mant. *apoph.*
105. pro quo rextus in *l. si quis ita*, §. pen. D. de
testa. intel. vide Rip. in *tracta. de pestes fo.* 43. nu-
mero 83. & sequen. Augustinus libro 3. emendat.
cap. 7.

I. Idem. 8.

An ignorantia officiat testamento mrlitis
vide hic Bald.

I. Idemque. 9.

Facit *l. 15. §. 2. J. eod. tit.*

I. Facere. 10.

Augustinus libro 4. emend. c. 10.

I. Ex militari. 11.

Alexander ab Alexandro libro 2. *genial. dier.*
cap. 13. Briffonius libro secundo, *selectarum*, ca-
pite 6.

I. Idem. 13.

Nota hic quod testamentum militis citius
conualescit quam pagani.

§. Si servum. 3.

Cuiacius *ob libro* 17. 421.

I. Tractabatur. 14.

* Antonius Faber libro 8. *contra* 7. cap. 13.

¶ An servus in testamento liber esse possit
adita hæreditate, vide hic Glossam.

I. in fraudem. 15.

Hunc locum pulchre & optime explicat
Viglius in §. sed & si quis ante *Institu. de milit.*
test.

§. Miles. 4.

Miles hæredem ad tempus facere potest,
quoad vivit, ut *l. miles 42. D. hoc tit.*

I. Dotalem. 16.

Campeg. *de dote. parte* 1. q. 80.

I. Si certatum. 17.

Augustinus libro 3. emend. c. 3.

I. Si vero. 18.

Composita legata quomodo hic accipian-
tur ab Accursio, vide eum hic.

I. Quærebatur. 19.

Petrus Faber. *ad l. 7. de regu. iuris.* Fortaculus
Necyom. *dial.* 23.

§. Si quis. 2.

Ia. d. Rub. D. de vulgari & pupillar. numero 8.
Corraſius *ad Rub. Cod. impub.* numero 6. & 10.
Fortaculus in Necyom. *iur. dialog.* 23. núme-
ro 7.

I. Tribunus. 20.

Privilegium quod conceditur propter of-
ficium, eo finito terminatur.

I. Quod. 21.

Cuiacius libro 4. *ad African.*

I. Miles. 22.

An & quomodo testamentum militis rum-
patur, vide hic Bart.

I. Diius. 24.

Corn. *consilio.* 149. 215. libro 2. Natta *ad l.*
hac consiliissima, §. ex imperfecto, q. 10. C. de te-
sta. nu. 160.

I. Titius. 25.

Spartianus in *Hadriano.*

I. testamenta. 26.

Capitolinus in *vita Marci.*

I. Centurio. 27.

Contius libro 1. *disput. cap.* 3. Zoannetus *testi-*
tution. cap. 1.

I. Cum filius. 28.

Filiusfam. miles potest filium suum impu-
berem instituere, & eidem substituere, non
tamen tutorem dare. De hoc textu dic latè,
per Socin. *ad l. centurio. D. de vulg. num.* 10. &
sequen. Hieron. Veri. *ad l. ex facto, numero* 17.
D. de vulg. pro intellectu, vide Lancel. Poli. in
tracta. substitut. sub Rubrica de pupi. numero 58.
Ang. Aret. qui aliter videtur loqui ad prin-
cip. *Institu. de pupi. in primo not.*

I. si à milite. 29.

An in militis testamento locum habeat
senatusconsulti Trebelliani autoritas, vide
hic Bald.

§. Patri. 3.

Cuiacius libro 8. *obf. cap.* 23. Reuarius *de au-*
cto. pruden. cap. 5.

I. Nam. 30.

Vide Nouellam de sanctissimis episcopis
& presbyter.

I. si miles. 31.

Coniunge hic, *l. primam, C. de communi ser-*
uo.

I. si secundum. 32.

An legata ad pias causas non adita hēredi-
tate debeantur, vide hic Bald.

I. si filius. 33.

An postumus rumpat testamentum, no-
tat Bart. hic.

I. Eius.

I. Eius. 34.

Facilius tollitur ius speciale, quàm ius commune, vide Dec. ad l. post quā liti, numero 31. & sequen. Cod. de pact. Rip ad l. centurio, nume. 25. de vulgari & pub. Doctores ad Rubr. de offic. eius, contra istum textum solet allegari Auth. hoc inter liberos, C. de testa Ita dicit Ias. ad d. l. centurio, num. 12. Ad declarationem, vide Alciat. reg. 3 præsup. 36. Tiraquel. in trac. cess. cau. lim. 11. numero 4. Dec. ad l. in testamento, nume. 11. & sequen. Cod. de testamen. mili. De hoc textu late Crauet. ad l. 1. nume. 87. Annib. de Cano. ad l. si infula, de verborum obligationib. numero 74. & ad l. nemo potest, numero 400. de leg. primo.

I. Miles. 35.

Testamentum perfectum rumpit imperfectum.

I. Militis. 36.

An qui succedit in partem hæreditatis, succedat in partem onerum, vide hic Bald.

§. Miles. 2.

Augustinus libro primo emendationum, capite 2.

§. Veteranus. 3.

Hannib. de Cano. ad l. nemo potest, de legat. 1. nume. 464. Cagnol. ad l. nihil tam naturale. D. de regulis iuris, numero 2. ad finem, Crot. ad l. stipulatio hoc modo concepta, numero 17. D. de verborum obligat. nouissime Fernan. Vasque. de succes. creat. §. 15. numero 62. folio 137. num. 464. Reper. 4.

I. Si duobus. 37.

Verbum Redeat quale verbum sit, declarat hic D. Goth.

I. Quod dicitur. 38.

Nota hic privilegia coniungi.

I. Si filius familias. 39.

Similiter. Hoc vocabulum magnam vim habere indicat Cuiacius.

I. Lucius. 40.

Ad l. 1. §. eadem, m. 12. cum seq. D. de verb. oblig. Cuiacius lib. 3. obf. c. 3. Valterius l. 2. Miscell. cap. 12. Briffonius libro 4. selectarum, cap. 21. Antonius Faber, l. 15. Coniectu. cap. 19.

I. Miles. 41.

Miles turpem personam instituere non potest.

I. Ex eo tempore. 42.

Vide l. unic. in fine, infra de bonor. poss. ex testam.

I. Filiusfam. 43.

Potētia proxima actui, habetur pro actu, Vide Ias. ad l. diuor. §. interdicti, numero 15. soluto matrimonio. Felin ad cap. cum te numero 57. & sequen. extra de rescrip. Tiraquel. de utroque retractu. primo. §. 1. gloss. 7. num. 43. Mar. singul. 106. Staffil in tract. de liter. grat. in tit. de prærogat. expectan. in 3. parte, n. 23. Vigil. ad §. sed & si quis, in gloss. 1. Instit. de milit. testamē. Tiraq. in ll. connub. in gloss. 2. numero 2. & pluribus seq. ubi ad plura infert [ad §. item ij qui, Instit. de excusa. tutor. Briffonius lib. secundo, selectarū, cap. 7.

I. Rescripta. 44.

An miles qui in hostium & inimicorum manus moritur, possit sine ulla solemnitate testari, vide hic Bald.

Titul. 2. De acquir. vel omit. hæred.

Cuiacius libro 7. obf. cap. 18.

I. Qui totam. 1.

Vide circa hunc textum doctores in l. re soniuncti, in tractatu l. unic. c. quādo non per. part. & in locis ibi allegatis, & ad dicta Ias. dicit quod ius accrescēdi, potest habere locū ab hærede duobus illis modis, dicas fieri posse, vt testator habeat ius accrescēdi, quod est trāsmissibile ad hæredes, quia fuit institutus in aliqua parte tantū, & cohæredes eius eo mortuo voluerunt adire, quo casu accrescit hæreditas illius, qui adiuit, & iste est sensus verus illius l.

Ad notata per Bart. in l. qui totam, vide re-per. in l. filius, in 14. collat. de vulg. & pub.

I. Quandiu. 3.

Limita, vt per Socinū in l. 1. col. 25. in prin. in 4. quest. de vulg. Tractatum 7. folio 57. post numerum 12.

I. Nolle. 4.

Paulus 4. sententiarum 4.

I. Mutum. 5.

Paulus 2. sententiarum, tit. 6. §. 12.

S ij.

I. Qui in aliena. 6.

Alciatus lib. 2. paradox. cap. 2. Bellonus lib. 3. supputat. cap. 3. Gomefius variar. resolut. tom. 1. cap. 3. Rimi. Instit. per quas personas nobis acquir. §. item vobis, num. 74. Nouissimè Arius Pinellus in repet. ad l. 1. C. de bonis mater. in 1. par. folio 126. numero 25. folio 155. & 156. nume. 14. 19. 21. 22. & 28. repet. 8. Hotom 7. obs. cap. 7.

§. interdum. 5.

Per hunc §. interdum, secundum Ias. ad l. qui se patris, col. 1. vbi Dec. col. 2. C. unde lib. Limitatur omnia iura, quæ dicunt, quod nepotes, qui non obtinent primum locum, non possunt dici sui heredes, quia secundum eos intelligitur ex testamento contra voluntatē aui vel ab intestato, sed secundum voluntatē quando sunt instituti, verè dicuntur sui heredes: ita Ias. & Dec. ibi, sed contrarium, quod iste §. non loquatur de suo herede, sed tantum de necessario, tenuit Gozadi, ad l. qui se patris, col. 6. & 7. & seq. vbi latè de intellectu huius textus, & ibidè Bolog. & Sebastia. n. 5. & Fa. Acorambo. numero 14. & 19. vsque ad 25. Soc. Lun. ad l. cum filio, numero 119. & ibi Crau. 2. par. n. 194. vsque ad numerum 204. de legatis. Nouissimè Fernan. Vasque, in tractat. de succession. §. 10. numer. 220. & numero 444.

Ad §. fin. qui incipit, celus, vide Bartolum in l. non solum, §. morio, in 4. & 5. coll. numero 7. ibi, & idè prius de noui operis nunt. ad §. interdum, vide Aretinum in l. cum filio, de leg. in 9. coll. Socinum ibi in 21. Papien. etiam 11. & Ruin. post alios, in 65. chari. cum hoc §. interdum concordat rextus, qui nō allegatur in l. filias, vers. licet. de bon. liberr. Ad istam l. cum not. per doct. vide Alciatum libro 4. paradox. capite 2. * Antonius Faber. lib. 9. Coniecturarum cap. 2.

* §. sed si non aliter.

Declaratur §. hic à Petro Surdo in decis. 140. num. 12. & 13.

I. si quis. 7.

Repetitionum 8. folio 53. numero 88. & 90.

§. Si filius. 1.

Corrasius libro 1. miscell. capite 2.

I. More. 8.

Ad ibi dicta per Bart. quæ reprobant Doct. cōmuniter, in l. mutuum, eod. tit. vide Ruin. eū saluantem in Rub. solut. matri. in 39. chari. istū rextum declara, vt per Socinum in reg. 330

I. Pupillus. 9.

Iunge hic l. 18. C. de iure delib.

I. Ei qui. 12.

Vide l. 6. j. ad Trebell.

I. si quis. 13.

Vide Socinum in reg. 338.

I. si quis. 15.

Ferrandus 1. explication. capite 19. repet. 8. folio 95. numero 53.

I. si potest. 18.

Couarruias libro 2. variar. resolution. capite 6. ad limitationem huius legis. vide Bart. in l. si infanti, col. 3. vers. ulterius, C. de in. delib. Alex. in l. si quis §. ergo, in prin. de acquir. hered. & in 3. col. & ad id quod dicit hic Bart. in 3. col. in vers. sed oppo. vide Arer. eum reprobantem in l. lul. de leg. 1. * Hæc legē repetiit Robertus Marāta.

I. Qui hereditatem. 19.

Vide l. 32. infra eod.

I. Pro herede. 20.

Augustinus libro 4. emendationum, capite 8.

I. si quis. 21.

Vide Bar. in l. qua omnia. D. de procu. & Doct. in capit. quanto, extr. de inuolunt.

I. si is ad quem. 22.

Præpo. in can. neque 9. distinc. Felin. in capite 1. de exceptio.

I. in repudianda. 23.

In repudianda hereditate vel legato, certus esse debet is qui repudiat de suo iure, si quis enim dubitet, viuat testator necne repudiando, nihil agit, l. si quis heres, 13. §. 1. h. t. sic etiam nec legatum nec hereditatem quis repudiare potest, nisi sit certus de iure suo.

I. Fuit. 24.

Quæ sit ratio huius legis, vide l. 1. & 2. infra si quis omissa causa.

I. Si quis. 25.

Collegium licitum quando dicatur, vide hic Glossam.

§. Si quis planè. 2

Cælius Rodiginus libro 13. antiqua. lection. capite 53. Cuiacius libro 13. obser. capite 10.

§. iussum. 4.

Iussus præcedere debet, auctoritas sequi. adde Ro. conf. 54. Capit. decisione 13. Bellon. libro 3. supputationum, capite 2. & capite 8. Tiraquellus post li. connub. glossa 6. in principio, & num. 6. per Gozad. consilio 94. numero 48.

§. sed si. 11.

Nota hic à forma mandati non esse recedendum, nam qui à forma recedit à substantia quoque recedit.

I. si ego. 26.

Instrumenta an & cui edi debeant, nota D. Gothof. hic.

L. Nemi.

I. Neminem. 27.

Nota hic quod viui, seu viuentis hæreditas nulla est.

I. Aristo. 28.

An rationes defuncti peti possint, notat hic Alex.

I. Qui hæres 29.

Adire hæreditatem non videtur, qui petit instrumenta defuncti.

I. Cum. 30.

Hotomanus libro 7. obf. capite 30. & ult.

§. Quod. 1.

Repetitionum 8. folio 47. numero 32.

I. Hæredi. 31.

Nota hic argumentum duci ab inuito, ad ignorantem.

I. Hæres. 32.

Vide omnino Angel. in consilio 182.

I. Quod si dubitet. 33.

Vide quid per illum textum decidat Bart. in l. sciendum, D. de verborum obligationibus. Et Aret. in l. et in prin. in 2. coll. D. de duobus reis. Repetitionum 8. folio 200. numero 79.

I. Sed et si. 34.

Pro declaratione huius legis, vide Bartolum in l. is potest, sup. eod.

I. Si quis. 35.

Vide Imol. in capite Rainutius, extr. de testa.

§. Si exclusus. 1.

Cuiacius libro 12. observationum, capite 14.

* Antonius Faber lib. 15. coniecturarum cap. 20.

I. Si ex sua. 36.

Portio quo mihi per aliū acquiritur, quomodo acquiri possit, notat hic Glossa.

I. Heres 37.

An hæres quandoque plus iuris habeat, quam defunctus, vide hic Bart.

I. Si duo. 38.

Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 32. nu. 14. Lud. Burg. in repet. l. si se subiiciat, n. 150. D. de iud. Cagn. ad l. qui cum alio, num. 8. ff. de reg. iur. folio 405. numero 150. Repetitionum 1.

I. Quandiu. 39.

Nicolaus Valla de rebus dubiis, & tract. 6.

I. Quæsitum. 40.

Vide repet. latè loquentes, in l. si filius qui patri id 4. chari. in fin. cum sequent. de vulg. & pup. folio 137. numero 60. tractatum 7.

I. Filius. 41.

Gomefius dicto tomo 1. capite 3.

I. Iulianus. 42.

Filius cum vititur iure proprio, non se immiscet paternæ hæreditati.

I. Heres. 43.

Hæreditarius seruus, an aliquid hæreditarium acquirere possit, vide hic Glossam.

I. Quotiens. 44.

Quando gesta à pupillo rara habeatur, notat hic Bart.

I. Aditio. 45.

Vide Aret. inst. per quas personas nobis acquiritur.

I. Cum falsum. 46.

Vide Cepolam consilio 12.

I. Qui seruum. 47.

Mandatum ut finitur morte, ita ut furore sui perueniente.

I. Si quis. 48.

An furor superueniens, vitiet actū iā perfectum, quæritur hic: verum constat non vitari, sic etiam furor superueniens nō mutat dignitatem, siue dominiū, ut l. qui furere, 20. D. de statu ho. nō tollit filiationem ut l. patre furioso 8. D. de his qui sui, non tollit magistratum, ut l. nec madate, 8. §. 1. si pro tor, D. de iuto. & curat. iussum tamen facit reuocari, ut l. qui seruum 17. h. t. s. vbi post iussum adeundē hæreditatis interueniente furore domini, iussum extingui Africanus docet. nam in omnibus his causis perseverantem voluntatem, exigimus, quæ non est in furioso.

I. Pupillum. 49.

Cuiac. libro 4. ad African. fo. 46.

I. Si per. 50.

Voluntas deficiens, an pro nulla habeatur, vide hic Glossam.

I. Eum qui. 51.

Vide limitationem relata ad illum textum per lasin l. qui Roma, §. duos, in 27. coll. vers. sic etiam, numero 105. ad §. filius, D. de adquirenda hæreditate, pro intellectu, vid. Dec. in l. 1. in gl. ff. in verb. fortissimum, numero 52. & ibi Doct. alios D. de off. eius, cui iste §. allegatur in prædicto loco ad hoc quod argumentū à contrario sensu validum est in mandato, & præmittebat quod olim filius non poterat adire hæreditatem sibi delatam sine consensu patris, & pater sine consensu filij quando hæreditas erat delata ipsi filio, l. qui in aliena, in prin. & ibi Doct. c. tit. de adquir. hæred.

I. Cum hæres. 52.

Vide Bart. Bald. Alexand. Imol. & Ludovic. Rom. hic.

I. Qui ex duabus. 53.

Vide Soc. in l. 1. de vulg. & pup.

§. iij.

1. Hæres. 54.

Ad limitationem istius legis, vide omnino in l. si is qui pro empt. in 4. quest. 1. Bart.

1. Cum hæreditate. 55.

Hanc legem limitat Bart. in l. in testamēto, C. de impub.

1. si is. 56.

Nota hic cōditionem sumi pro electione.

1. Necessarii. 57.

An beneficium abstinendi sit de iure ciuili, vide Baldum in l. si paterna, Co. qua in fraud. cred.

1. ex parte. 58.

Vide Ias. in addit. ad port. Instit. de vulg. & pupill. substit. numero 35. vide Bartolum in consilio 48. Incip. Gallus Philippi. pro intellectu vide Socinum in l. centurio. D. de vulg. & pupill. substituit. numero 35.

1. Qui patri. 59.

Ius accrescendi transit ad hæredes cum pupillari substitutione trahitur ad eam, vt habeat locum post aditam hereditatem, & trahatur ad bona impuberis. Cra. ad l. cum filiof. de legatis. 1. parte 2. num. 347 & seq. Fab. Acoramb. ad l. heredes mei, §. cum ita. ad Treb. nu. 32. Lancel. Polit. in tract. de substit. sub Rub. de pupill. numero 29. Declarat Ioan. Cepha. consil. 16. numero 46. volu. 1. Balthaf. Quintius consil. 177. numero 86. inter cons. diuers. ad caus. ult. volum. 1. Repet. 4 fol. 295. numero 32. tract. 75. folio 123 numero 19. & 20. Ad intellectum huius legis, & ad dicta per Doct. ibi vide Cro. in l. re coniuncti. coll. 38. cum seq. & post Bart. ibi & Ruin. in 21. char. post Bart. ibi in ult. quest. prin. in effectu coniunctionis. de legatis 3.

1. Filium. 60.

Ant. Augustinus libro 3. emend. capite 3.

1. si minor. 61.

Nota hic casum in quo portio hæreditatis non accrescit cohæredi in l. hæreditatem, §. eo. titulo.

1. Antistius. 62.

Hanc intellige, vt per Ias. in l. infantis, in fi. C. qui admitti.

§. si seruus. 1.

Fol. 157. Arius Pinellus C. de bonis matern.

1. Furiosus. 63.

De furioso, Hotom. libro 5. obser. capite 29.

1. seruus. 64.

Quinque leges sequentes sunt coniungendæ.

1. Et si. 65.

Seruus communis duorum dominorum

personam representat.

1. Si seruus. 66.

Ad dicta per Bart. ibi in vers. nec obstant contraria, cum quo pertrāseunt communiter Doct. vide Ruin. in l. Gallus, in princ. in 3. char. de lib. & posthum. folio 232. numero 29. & 31. Repet. 3.

1. Seruus. 67.

Alciatus libro 4. paradox. capite 8.

1. Cum solus. 68.

Grassus §. ius accrescendi, q. 3.

1. Quandiu. 69.

Posse quis non dicatur, vide hic Gloss.

1. in plurium. 70.

Fol. 47. numero 179. Repet. 6. folio 151. numero 151. Repet. 7.

1. Si seruum. 71.

Vide ad limitationem textus, Gloss. in l. pro hærede, §. Papinianus eod. tit.

1. Si quis. 72.

Emanuel Costa libro 2. select. c. 13.

1. Si quis. 73.

Actus diuersus ab aditione, non includit hæreditatis aditionem.

1. Qui putat. 74.

Iunge hic l. i. C. de iure deliber.

1. ex semisse. 75.

An actus erroneus valeat, siue fiat coram iudice, siue extra iudicium, vide hic Bald.

1. Si tu ex parte. 76.

Nota hic quod repudians ex institutione, admitti potest ex substitutione vulgari.

1. Illud. 77.

Qui vult consequens, vult & necessarium antecedens. Ias. ad l. Gallus, num. 26. 2. lect. de liberis & posthumis, ad l. centurio. numero 58. de vulg. & pupill. ad l. qua de legato, num. 17. de legatis 1. Bart. ad l. i. numero 3. sup. eod. de acquirenda hæredit. Rip. ad l. is cui bonis, num. 34. de verborum obligationib. Euerard. latè, in sua centu. in loco à concess. conseq. col. 2. vers. 2. argumentum. quomodo procedat regula huius legis, Soc. Iun. consilio 44. numero 2. volumine 3.

Cuiacius libro 7. obser. cap. 18.

1. Duo fratres. 78.

Alciatus libro 4. paradox. capite 1. Cuiacius libro 10. observationum, capite 16.

1. Placet. 79.

Quæ nobis acquiruntur, per eos qui sunt in potestate nostra, momento non resident penes eos, Alciat. libro 4. paradox. cap. 3. Ioan. Bapt.

557

Bapt. Caccialup. ad l. frater à fratre, D. de con-
dict. in deb. numero 51. & ibidē Corrafin 2. par-
te, num. 29. limita vt per Bald. ad l. fin. in fine,
D. de cond. insti. Pincel. n. repetit. ad l. 1. Cod. de
bonis maternis, l. pari. numero 10. f. 110. Cephal.
consilio 69. numero 13. l. par.

Vacon. libro 4. declarationū 57. fo. 270. num.
30. repet.

l. Si solus. 80.

Cuiacius libro 12. obser. cap. 14.

*§. Item si seruus.

Emendatur §. hic ab Antonio Fabro li. 15.
coniectur. cap. 20.

Cuiacius libro 7. obser. capite 18.

*Vide Antoniū Fabrū proximē citato loco.

l. si seruus. 82.

Gilbertus Regius libro 2. ἐναυτοφ. cap. 17.

l. si totam. 83.

Cuiacius libro 2. obser. capite 7. & libro 3. ca-
pite 38. & libro 12. capite 13. Vide Iaf. in l. re cō
iuncti. in 31. col. de legatis 3. fo. 575. numero 29. &
seq. 31. Repet. 3.

l. Ventre. 84.

Alciatus tomo 5. & libro 3. pareg. capite 14. E-
manuel Costa sel. lib. 2. capite 1. Cuiacius
libro 3. obseruationum, capite 21. fo. 43. numero
35. Repetitionum 8.

l. eum bonis. 87.

Immixtionis, & pro hærede gestionis, an
& quæ similitudo sit, vide hic Glossam.

l. Gerit. 88.

In hanc legem Ioannes Vandus li. 2. quest.
variar. quest. 125. hæc autē lex loquitur de eo
genere adquirēde hereditatis, quod pro he-
rede gestio siue pro herede geritio vocatur,
quo genere extranei, id est qui nō sunt in po-
testate, & familia morientis, cuius de bonis a-
gitur, sibi delatam hæreditatem adquireunt.
Gerit inquit Paulus pro herede qui animo a-
gnoscat successionem, licet nihil attingat he-
reditarium.

l. si pupillus. 89.

Vide repet. in l. si filius qui patri, in 3. chart. cū
seq. eod. Ad not. ibi per Castr. & Arer. in l. stipu-
latio hoc modo cōcepta, chart. 12. Et ad hunc tex-
tum, vide dictos repetentes, chart. 23. & 24.

l. Per procuratorem. 90.

Duarenus libro 2. disput. capite 27. Cuiacius
libro 1. obs. capite 34. Contius li. 2. sub cesu. lect.
capite 17. Ruardus de aucto. prudent. c. 5.

*Faquineus con. reuersiarum iuris li. 6. cap. 96.

l. si is qui. 91.

Cuiacius lib. 7. obs. capite 18.

l. Filius. 92.

Paulus 4. sent. 4. §. 1.

l. Pater. 93.

Repetitionum 4. fo. 78. numero 99.

§. Mutus. 1.

Duarenus libro 1. disput. capite 3.

l. si metus. 85.

Cuiacius libro 16. obs. cap. 40.

l. Pannonius. 86.

Alciatus libro 7. pareg. capite 18. fo. 474. num.
36. Repet. 3.

*Explicatur & emendatur hæc lex ab An-
tonio Fabro. li. 14. coniectur. cap. 1.

l. qui superstitis. 94.

Guterius 2. pari. resol. capite 5.

l. Recusari. 95.

Repetitionum 8. fo. 82. num. 50.

l. Qui se. 96.

Optimē notat Baldus, veritatem præferri
opinionī.

l. Clodius. 97.

Quis non repudiet hereditatem, ex priorē
testamento delatam, vide hic D. Gothof.

**Tit. 3. Testamenta quemad-
modum aperiantur, inspi-
ciantur, & describantur.**

Paulus libro 4. sententiarum, tit. 6.

l. Omnibus. 1.

Ad dicta ibi per Bart. in §. si in §. vide Soe.
in reg. 421.

l. tabularum. 2.

Ad glossam ibi in verbo pub. vide Bart. in
in l. 1. col. 1. de testam. Iafonem in l. publicat. C.
de testam. 1. coll. in fin.

§. si dubitetur. 4.

Cuiacius libro 7. obs. cap. 7. & libro 11. ca. 1.

§. si quis. 8.

Duarenus libro 2. disput. cap. 34.

l. Cum. 4.

Paulus 4. sent. 6. §. 1.

l. sed si maior. 6.

Bartolus in l. 3. §. si procurator, D. quod quis-
que iur.

l. sed si quis. 7.

Quod iniquitas quandoque tolleretur, no-
tat Glossa hic.

l. Pupillares. 8.

Paulus 4. sent. tit. 6. §. 2.

l. si mulier. 9.

Curator ventri datur à magistratu.

l. si in duobus. 10.

§. iij.

An testamentum fieri possit in duobus exemplaribus, notat hic Glossa.

I. Sicut. 11.

Nota quod codicilli intelliguntur pars testamenti.

I. si quis. 12.

Vide Rom. *fin.* 32.

Tit. 4. Si quis omissa causa testamentum ab intestato, vel alio modo possideat hereditatem.

Circa hanc materiam, vide Franc. *conf.* 106. quare introductum fuerit edictum hoc, declara ut per Glossam hic.

I. Prætor. 1.

Nota modum ut legata debeantur non adita hereditate.

§. Si proponatur. 5.

Corrafius libro 1. *miscell.* cap. 2.

§. Qui sub. 8.

Emanuel Costa libro 2. *select.* cap. 2.

I. Licet. 2.

Quis pro hærede non gerat, declarat hic D. Gothof.

I. si quis. 4.

De dictione *Maximè*, vide hic Gloss.

§. si quis. 3.

Cotta in *memoral.* in voce *hereditate*.

I. excusatus. 5.

Possidere dicitur, qui dolo desit possidere.

I. Quia. 6.

Hic locus ostendit, legitimam oncrari legatis non posse.

§. Hoc edictum. 9.

Cuiacius libro 3. *observationum*, cap. 20.

I. Quidam. 7.

An prælegata per hoc edictum conseruentur, vide hic Gloss.

I. si quis. 8.

Quæ sunt in conditione, non sunt in dispositione. amplius procedere in legatis, sicut in hereditate, ut per Iasonem *ad l. i. nu. 12. C. de pact.* & vide Rip. *ibi nu. 11.* Limita hunc textum duobus modis, ut per Heren. Fern. *in repet. ad l. in quar. am. 2. c. prin. nu. 40. vers. ad secundum. ff. ad l. Falc.* In materia nouissime, Valsque de *successione creatorum*, §. 20. nu. 358.

I. si non solus. 10.

Possidens cum dolo in fraudem creditorum, conuenitur simul cum eo.

I. si ab instituto. 11.

Lege hereditatem possidere quid sit, notat hic Glossa.

I. Delibetationibus. 12.

Ex dolo defuncti descendit obligatio in hæredem.

I. Quamuis. 14.

Pars hereditatis improprie in vnare intelligitur, ut §. *si quis vna. 9. l. i. ff. de fideicommiss. liber.*

I. Nec id. 15.

In hanc sententiam, Aristoteles libro 5. *Ethicorum*, cap. 11.

I. si quis. 17.

Vide hic Placentinum.

I. si duo. 18.

In vulgatis exemplaribus incipit I. duo.

I. si filius. 21.

Cuiacius *dicto capite* 20.

I. si in testamento. 22.

Hæc verba *Si hæres erit*, quomodo intelligantur, vide hic Glossam.

I. si filius. 23.

Cuiacius *lib. 3. obser. cap. 20.*

I. Cui seruus. 25.

¶ Augustinus libro 2. *emend.* cap. 2.

I. Iulianus. 26.

¶ Gilbertus Regius libro 1. *var. folio 107.*
Arius Pinellus *Codice de bonis maternis.*

I. qui omissa. 29.

¶ Hæc lex optime explicatur à Bærtolo hic, quem vide.

Tit. 5. De Senatusconf. Sillaniano, & Claudiano, quorum testamenta ne aperiantur.

¶ Cuiacius *lib. 1. obser. c. 18.* scripsit de hac materia Ioannes Igneus.

I. Cum aliter. 1.

¶ Tacitus *lib. 4. Plinius in epistolis.*

§. Domini. 6.

¶ Domini appellatione continentur filii-familias, cæterique liberi qui in potestate sunt, quod tamen intellige, ut per Ang. *in Rub. de op. nou. nunt. vers. vtrum.* Domini appellatio accipitur etiã latissime, pro eo qui de peculio conuenitur, ut *l. de pos. 5. §. peculium, D. de peculio*, continetur etiam scemina, Nouella 8. *in iusur. quem prest.*

§. si vir. 15.

¶ Nota

¶ Nota hic quod proprie res vxoris non dicuntur viri, an vna familia appelletur vna domus, vide l. tria onera, D. de excus. tu.

§. Si tibi. 22.

Si quis sibi manus intulerit, cessat Senatusconsultum Syllanianum, puniendi tamen sunt serui, qui cum prohibere possent, non prohibuerunt, idque hæres defuncti exequetur, ut hoc §.

§. Hoc rescriptum. 29.

Vide Aretinum §. si. de iur. person. & in tract. malef. in verb. pluribus. Panorm. in cap. ad nostram, de rebus eccl. non alien. Bart. in l. si gemina arb. & ibi Alex. in apost. D. arb. fur. cas. Bald. in l. hac consultissima, in si. qui testameta fac. possunt.

§. Excusantur. 34.

Augustinus libro 2. emendationum, capite 9.

l. Diuus. 12.

Cuiacius libro 18. obseruationum, capite 22.

l. Si quis. 3.

Qui reum recipit, tenetur eiusdem criminis.

§. Vtrum. 14.

Augustinus libro 1. emend. capite 9. Petr. Gerard. sing. 13. num. 10 4. & 5. folio 552. vide Ruinū in l. 1. de operis noui nūtratione, in lect. 2. post not. in 2. fal. & ibi Alciatum charta 9. numero 24.

§. Et si. 21.

Qui ignorans occisum apparuerit, non debet hoc edicto teneri, ratio est, quoniam nō presumitur dolosus qui ignorat, de qua præsumptione vide Alciatum præsumptionum 30.

§. Eleganter. 30.

Corraus ad l. emancipatum, in si. D. de sena.

l. Qui posthumos. 4.

Cuiacius libro 4. obseruationum, capite 13.

l. Necessarios. 5.

Paulus 3. sententiarum 5. §. 1.

l. Et si. 6.

Paulus 3. sententiarum, tit. 5. §.

l. Et in liberos. 7.

Vide legem 2. Codice de libert.

l. In cognitione. 13.

Cuiacius libro 4. obseruationum, capite 13.

l. Cum dominus. 19.

Vide declarationem Alex. in l. naturaliter, §. nihil commune, numero 61 de acquirenda possess.

l. Hæres. 20.

Quæstio huius legis versatur in eo, an interfit veneno quis necatus sit, an clam, an palam? & hoc maxime interest, quasi per vim dominus a familia necatus esse dicatur, Syllaniano edicto cauetur, ut non possit hæres, si noluit hæreditatem eripi a fisco, nō possit in-

quam adire hæreditatem, vel quodammodo acquirere, ante quæstionē habitam de seruis, qui sub eodem testō locōve fuerunt, quo tempore dominus per vim occisus est, & ante sumptum supplicii de noxiis post habitam quæstionem, & sumptum supplicium, vltimæque necem defuncti, tunc adire potest hæreditatem cum effectu ante non, quod si veneno clam a familia necatus esse dicatur, hæres non prohibetur tenere hæreditatem, & petere bonorum possessionem, quia Senatusconsultum loquitur de domino palam occiso.

l. Gaius. 22.

Addit Math. sing. 70. numero 9. fo. 236.

l. Si antequam. 23.

Ingratus quis dicatur hæres D. Gotho. hic.

l. Lege. 25.

Pro intellectu huius loci Bald. hic.

Titul. 6. Si quis aliquem testari prohibuerit, vel coegerit.

Cuiacius in paratilis, §. 20. & 140. latè Menochius de arbit. iud. cas. 395

l. Qui dum. 1.

Forcatulus in cupidine iurisper. capite 6.

l. Si quis. 2.

Vide l. 2. §. ult. D. si quis caution.

l. Virum. 3.

An sit criminofum iudicium vxoris postremum in se prouocare maritali sermone, vide hic D. Gothof.

Tit. 7. De iure codicillorum.

Quid sit codicillus, vide Cuiacium libro 2. ad Affrican.

l. Sæpiissimè. 1.

Forcatulus Necyomant. dial. 5.

l. Quod dici. 2.

Molinæus in l. 1. §. si quis, numero 64. D. de verb. oblig. Ludouic. Roma. sing. 467. f. 120.

*§. Codicillorum.

* Emendatur, hæc lex ab Antonio Fabro lib. 15. coniecturarum cap. 16.

§. Furiosus. 3.

Huc textū in illis verbis in omnib. & per omnia. Ang. hic reputat singulare & dici, quod raro reperitur in iure eiusmodi loquendi formula, quod quidē verū est de iure ciuili: sed de iure canonico, sūt plures textus, similes his

verbis vtentes, in c. grādi. circa med. de supplen. neglig. pralat. in 6. c. fundamēta, post med. de leg. in 6. & in cle. exiui de paradiso, §. circa aquorū, de verb. sig. Adde quod vis istorū verborū est, quod inter duo subiecta non debet esse aliqua differentia, secundū Ang. hic, & alios, limita tamē, vt nō trahatur ad insolita & inhonestā & cū difficultate concedenda. Ant. de Butr. in cons. 19. refert. Ias. ad l. i. nu. 20. cum seq. de leg. 1. vbi alij, Itē limita, nisi sequatur aliquod absurdū, vel inconueniens, vel quia quis indebitē damnum pariat, arg. l. si re oportet, §. aliud, D. de excus. ur. & lege 2. Codice de noxalib. Angelus cons. 6. Iason vbi supra, & ibidem Alexander, Socinus, & alij reprobant, & de istis verbis, vide per Paris. cons. 38. numero 5. lib. 4. latē & copiosē per Rolandum à Val. cons. 60. numero 27. cum pluribus sequentibus, libri 1.

l. si quis. 3.

An qui succedit ab intestato grauari possit, vide hic D. Gothof.

l. cum qui. 4.

An & quando inspiciatur tempus codicillorum vel testamenti, vide hic Gloss.

l. Ante. 5.

Duarenus libro 2. disputationum, cap. vtr.

l. Diui. 6.

Cuiacius libro 18. obs. c. 7.

§. Licet. 2.

Cuiacius lib. 14. obs. ca. 7. Couarruias in 4. decreet. columna 2. folio 227.

l. Quædam. 7.

De verbo Est, & quod tempus denotet, vide D. Goth.

l. Conficiuntur. 8.

Codicilli facti, quatuor modis confirmantur, de quibus glossa hic.

§. Codicilli. 2.

Repetitionum 4. folio 157. num. 55.

* §. Si factum.

* Antonius Faber lib. 10. coniect. cap. 20.

l. Quod. 10.

Vide Erasmi. chil. 4. cent. prouerb. 18.

l. Quirauit. 11.

An & quæ sit diuidui, & indiuidui differentia, vide hic Glossam.

l. Illud. 13.

De verbo volo, vide hic Barr.

§. Tractari. 1.

Vide Socinum in l. i. col. 2. D. de legatis 1.

l. Quidam. 14.

Vide Crottam post alios, quos citat in l. re coniuncti, collatione 35. & ibi Ruin. char. 2. in fi. cum seq. de legatis 3. Et ad principium, vide Ozer. Inst. de testam. in Rub.

l. sed. 15.

Cuiacius libro 2. ad Affrican.

l. Ab intestato. 16.

Repetitionum 8. folio 301. num. 90.

l. Litteræ. 17.

Hæreditas an promitti possit, vide Baldum hic.

l. Plotiana. 18.

Nota hic quod verbum futuri temporis, etiam præterita comprehendat.

l. is qui. 19.

Connanus hic.

l. si palam. 20.

Alciatus i præsump. 3.

LIBER XXX.

Titulus primus.

De legatis, & fideicommissis, primo.

Vide ad rubricam & priores aliquot leges Alciatum, Zasium, Ripam, Ferretum, Vaconium libro 4. declar. 51. cum seq. rubricam repetiit Ioannes Bolognetus, * Marcus Antonius Bellarm. Aymon. Crauetta, & Iacobus de Nigris.

l. Per omnia. 1.

Vigilius ad §. legatariis, Instit. de testam. ordin. Duarenus in commentar. ad tit. de pactis, & lib. 2. disput. cap. 9. * Antonius Augustinus libro 3. emendationum, cap. fin. Ioannes Robertus libro 2. sent. iur. c. 23. Ræuardus libro 3. varior. cap. 4. Corraſius libro 5. miscell. cap. 17. Cuiacius lib. 8. cap. 4. fusissimè hanc legem repetiit Ioannes Bolognetus. Vide Bartolum in l. omnes, in 4. q. 2. q. in prin. in fi. D. de iustitia & iure.

l. sciendum. 2.

Qui testandi ius habent fideicommissum relinquere possunt, ultra latè tradita, hic per scribentes, præsertim per Doctores nostros, ad regulam huius legis, vide Bartolum, & alios not. Ias. ad rub. hoc eodem titulo, column. penultima.

penultima, num. 18. qui reprobatur dictum Angeli in consi. 7. colum. fin. & intellige hunc textum, in eo qui testamentum facere non potest, secus si de iure speciali alicui permitteretur facultas testandi, qui de iure communi non poterat. nam hoc non sequitur, &c. Dec. consilio 512. ubi addit quod semel actum non potest iterum mutari. Socini. Iun. consilio 89. libro 1. cui multi se subscribunt, contrarium tamen videtur verius per l. cum hic status, §. si miles, D. de don. caus. mort. & tacit quia licet regula sit, quod rescriptum est strictè interpretandum, non habet locum in concedente, in hanc legem optimè Soci. Iun. quia cōtra ipsum est latè interpretandum, Dec. consilio 453. Item facit distinctio ad l. 1. §. lex Falcidia, in fine, D. ad l. Falcidiam. ubi extensio passivè potest fieri, præsertim cum hic per modum regulæ sit facta æquiparatio, Socini. Iun. consilio 6. numero 23. lib. 1.

I. Hæc verba. 3.

Repetit Ioannes Bolognetus. Expressio eorum quæ tacite insunt, nihil operatur, vide Port. ubi addit, ad eum ad §. cum autem impuberes, num. 11. Instit. de adopt. Rip. ad l. 1. colum. 3. num. 7. Cod. de pactis, & ad l. centurio, numero 159. ad finem, D. de vulg. & pupill. Scribentes ad l. Gallus, §. & quid si antum, D. de liberis & posthum. ex hac sumitur, quod ea, quæ tacite insunt, nihil operantur. Illa regula intelligitur, quando insunt necessario, ut declarat Bartolus in l. re coniuncti, de legatis 3. in 2. collat. non autem quando insunt voluntarie.

*Ioannes Sadolotus.

I. Si quis. 4.

Alciatus lib. 7. parerg. c. 4. Ferrandus libro 1. explicationum. c. 30. Forcatulus Negom. dialog. 38. Vacon. l. bro 4. declarationum 56 Rævardus libro 1. variorum, cap. 19. Ioannes Robertus lib. 1. sententiar. iur. capite 16. folio 4. 2. num. 269. Repet. 3.

§. Si quis. 1.

Couarruias cap. quamvis, folio 28.

I. Servi. 5.

Ad glossam ibi, vide Doct. qui communiter eam reprobant. Instit. de leg. in §. non solum, super gloss. 1. Et vide Sozinum in regula 224. fol. 15. & eius gloss. acerrimè defenditur, numero 6. coll. 3. ibid. Couarr. quaest.

§. Labeo. 1.

Cuiacius libro 2. observationum, cap. 39.

I. Stichum. 6.

Cuiacius dicto loco, cap. 39. ad eius intellectum, & limitationem, vide Beroin in c. quæ admodum Abb. super i. gloss. in 19. col. extra de offic. deleg.

I. Legatum. 7.

Cuiacius lib. 3. o. s. 11. Alias legitur, est de liberatio, ut per Corn. consi. 737. 24. Adde quod quod debet subaudiri verbum, facit in illa 1. alias non potest constitui. Legatum est deliberatio hæreditatis, quam testator, scilicet, facit ex eo, &c. Reliqua adde, quod Ias. in l. 1. nu. 52. de legatis 1. legit, est deliberatio hereditatis, ex qua testator ut tunc nihil debeat subaudiri, f. 98 num. 150 Repetitionum 4.

I. Si ex toto. 8.

Zoannetus rerum quotidianarum, cap. 11.

I. Id quod. 9.

Augustinus lib. 1. emendationum, cap. 2.

I. Iulianus. 10.

In optione tacita inest repudiatio, & electo vno ex pluribus aliud repudiatur.

I. Cum filio. 11.

Alciatus tomo 3. lib. 5. paradox. c. 14. Ioannes Rob. lib. 2. sent. iur. c. 8. Contius lib. 1. disput. ca. 1. Cuiac. lib. 10. o. s. cap. 38. & lib. 5. o. s. capite 16. Goucanus lib. 2. variar. lect. c. 32. Vaconius libro 4. declar. 57. repetit hanc legem Ioannes Bolognetus f. 100. numer 18. Repetitionum 4. fol. 709. num. 15. R. pet. 4. * Marcus Antonius. Faquineus controuersiarum iuris lib. 5. c. 56.

I. Si mihi. 12.

Gadibus, vide Horatium 2. Od. 2.

§. In legatis. 3.

Cuiacius lib. 1. 4. observationum, cap. 7.

I. Cum incertus. 13.

Vide l. 49. sup. de solutionibus.

I. Si ita. 14.

Cuiacius dicto capite 7.

I. Qui quartam. 15.

An in dictis testium in maiori summa insit minor, Bald. consilio 222.

I. Si duobus. 16.

Vvalterius lib. 2. miscell. c. 13. Vide Crot. in l. re coniuncti, 4. colum. & 6. de legatis 3. & glossa in l. per. de usufructu accres.

§. Si Titio. 2.

Forcatulus dialog. 18.

I. Qui filiabus. 17.

Alciatus lib. 8. parerg. cap. 13. Gilbertus Regius lib. 2. iur. cap. 3.

Vna pars testamenti declaratur per aliam, ut hic nota per Bar. & Dec. consi. 15. n. 3. vers. confirmatur. Gozad. lato consi. 45. visis, in prin. Soc. Iun. consi. 95. lib. 1. & consi. 28. n. 221. & 244. eod. lib. Iul. Clar. lib. 3. seni. §. testamentum, q. 76. in 3. reg. vide Sozin. in l. si cognatis, in 14. col. vers. 1. conclus. de reb. dub. & etiam in 2. & 3. conclus.

I. Et quidem. 18.

Vide l. sed si in conditione, §. fin. sup. de hered. inst.

I. Legata. 19.

Cuiacius lib. 8. observationum, cap. 36.

I. Qui duos. 20.

An & quando legatarij electio sit, vide hic D. Gothof.

I. si grege. 22.

Abb. consil. 15. & 33 Bald. consilio 38.

I. si quis. 23.

An legari pars bonorum possit, vide hic gloss.

I. Quod. 24.

Repet. 3. f. 462. num. 404. 408. & 409.

I. A filio. 25.

Coniunge l. ubi pure ad S. C. Syllanianum.

I. Non amplius. 26.

Damnum pati videtur seu intelligitur, qui lucrum amittit.

I. Potest. 27.

Falcidiam hæres utrum in vna re possit deducere.

I. si creditori. 28.

Paulus de Cast. consilio 136. & in l. in omnibus. D. de iur.

§. Marcellus. 1.

Vide Socinum in regula 120.

I. sin autem. 29.

Cuiacius libro 14. obseru. cap. 24.

I. talis. 30.

Cuiacius libro 7. obseru. capite 10. & lib. 35. cap. 19. Ad principium huius legis cum seq. vide Bart. in l. si i. a, de auro & argento legat. qui ponit vnam regulam harum leg. col. 2. circa med.]

I. sed etiam. 31.

Præteritum an ad futurum tempus porrigatur, vide cap. de causis, extra de off. deleg.

I. si quis. 32.

Vlpianus 24. §. 28.

I. si pluribus. 33.

Coniuncti re & verbis pro vno reputatur.

I. Planè. 34.

Ad ibi dicta per Aret. in l. Planè, cum l. præcedenti, vide Socinum in l. penultima, & vltima col. fin. de rebus dubijs. Ludouicum Rom. 138. fol. 67.

§. sed si corpus. 3.

Cuiacius lib. 14. obseruationum, cap. 19. Charondas lib. 1. veriss. cap. 22.

§. si coniunctum. 9.

Forcatulus Necyomant. dial. 67.

* Faquineus controuersiarum iuris libro 4. capite 94.

§. sed si in. 10.

Pro intellectu ad hunc textum, & quod deficiat communi impressioni copula, & per Crot. ad l. re coniuncti, n. 88. de legat. 3 sed ego credo non deficere propter verbum illud, ab initio positum in 2. respons. h. §. & verbum concursus positum in 2. & sic diuersi casus, quando altero casu fiunt partes ab initio, altero per concursum, & adde ad finem textus, Forcatulum in Necyomant. iur. dialog. 57. numero 7.

§. si duobus. 11.

Vvalterius libro 2. miscel. cap. 14. Ludouicus Romanus sing. 740. fol. 167.

§. si ita. 14.

Ioannes Robertus lib. 1. sent. iur. cap. 18.

I. si heres. 35.

In Florent. exemp. l. incipit si alienum.

I. ritia. 36.

Alexander ab Alexandro lib. 3. genialium iter. c. 22 Ioannes Robertus lib. 2. sent. iur. cap. 13. ad l. si quis simpliciter, numer. 62. & de verb. oblig. vide Alexandrum, & alios in l. 1. §. sed si mihi, in fin. de verb. oblig.

I. Legato. 37.

Ioannes Robertus lib. 2. sent. iur. cap. 14. vide de Socinum regula 119. Alciatum lib. 1. paradox. cap. 10. circa fin.

I. Legatarius. 38.

Repetitionum 6 folio 207. num. 10.

I. Cum seruus. 39.

Paulus 3 sententiarum, tit. 6. §. 46.

* Cuiac. tract. 1. ad affr.

§. Constat. 7.

Brissonus lib. 3. select. antiq. cap. 20.

I. sed si. 40.

Robertus 3. animaduersionum, 11.

I. Cætera. 41.

Mercator 3. notar. 11.

§. si duobus. 4.

Vide Ozer. Inst. de inuili stipul. in prin. in gl. in verbo credebatur, ad princ. & Socinū reg. 222. Ad §. sed et si par. D. de legatis 1. contra istum textum, est textus in l. lex Iulia, ff. de fundo dot. vide Socinum in Rubrica, D. soluto matrimonio, in principio, num. 4.

* Cuiac. lib. 18. obs. cap. 1.

§. Item hoc. 9.

Alciatus

Alciatus lib. 1. parergon. c. 20. Politianus miscellaneorum. c. 97.

I. Senatus. 43.

Cuiacius lib. 5. observationum. c. 26.

§. Marcellus. 1.

Cuiacius lib. 5. observationum. cap. 26. Brissonijs lib. 3. select. cap. 13.

§. Legatum. 2.

Charondas lib. 1. verissi. cap. 21. Cuiacius libro 2. observ. c. 2. Emanuel Costa lib. 1. select. ca. 21. Ioannes Robertus lib. 2. sententiarum iur. cap. 10. & 11. Sarmientus libro 2. select. capite 6. Covarruias in 4. decretorum. numero 8 folio 209. numer. 8.

I. servum. 44.

Vide l. 35 §. 3. supra hoc eodem tit.

§. si idem. 7.

Ad dicta per Alexandrum in glossa 2. vide Ruinum in l. 14. ad leg. Falcid. 2. notab.

I. si à substituto. 45.

Res quæ subiacet pupillari substitutioni, ignoranter alienari potest.

I. Quæ delegato. 46.

Hinc notare possumus similitudinem contractuum, & ultimarum voluntatum, quæ de re Duarenus hic.

I. Cum res. 47.

Horor. anus 2. observationum. c. 12.

§. Iraque. 2.

Repetitionum 6. fol. 443. numer. 307.

§. sed si. 3.

Molinæus de diuidijs & indiuidijs. parte 2. numer. 150. & 151. Gilbertus Regius lib. 2. in ar. m. p. c. 20.

§. Item. 4.

Ioannes Robertus lib. 1. sent. iur. c. 23.

§. Culpa. 5.

Menochius de arbit. iudic. lib. 2. casu 49.

I. si hæredis. 48.

Repetitionum 8. fol. 246. numero 20.

I. si cui. 49.

Ad ibi dicta per Bartolum in fine principij, vide rationem per Ruinum in rubrica. folio matrimonio, in 26. chart.

§. Meminisse. 8.

Vero pretio. ¶ De vero & iusto pretio, vide Fornerium lib. 2. select. cap. 19.

I. si feruus. 50.

Ad eius intellectum, vide Papiensem in l. 1. §. si quis, in 2. col. de verb. oblig. & ibi Ruinum in 23.

chart. & in l. centurio, in 22. chart. & Iasonem ibi, num. 33. de vulg. f. 283. num. 59. repet. 8.

§. si hæreditatis. 1.

Cuiacius libro 2. observationum, cap. 7. & 16. capite 32. Ioannes Robertus libro 2. recept. lect. capite 13.

§. si quis. 2.

Tractatum 5. folio 484. post num 94.

§. si numerus. 3.

Clarus §. testamentum, quæst. 76.

I. sed si certos. 51.

Vide Baldum in l. talis scriptura, col. 2. sup. 80.

I. si cui. 52.

Arctinus consilio 120. in presenti, colum. 2. la tius Crot. in l. re coniuncti, colum. 4. D. de leg. 3.

I. Quid. 53.

Sciendum hic est, quod per adiectionem nouæ personæ inducitur noua depositio, vt notant Ang. Imol. & communiter Doctores in l. scire debemus, in principio, D. de verb. oblig.

I. turpia. 54.

Emanuel Costa lib. 1. select. c. 3. vide Doctores in l. 3. in princip. de liberis & posth. & ibi Ruinum in 25. chart. Ad dicta per Bartolum in l. si ibi, quæro, quid si nomine, vide Arctinum in l. de vulg. substit. §. si ex substit.

§. si pars. 3.

Repetitionum 6. folio 220. num. 125.

I. Nemo. 55.

Hanc legem nouissimè repetierunt post multos, Ioannes Bolognetus, & Ioannes Gu- terius, vide Clarum, §. restum, quæst. 62. cum aliquot seq. usque ad numerum 76.

* Hann. de Cano.

I. si legatis. 56.

Folio 71. num. 169. repet. 6. fo. 57. numero 324. repetitionum, 6. f. 17. num. 41. repet. 6.

I. si res. 57.

Limita, vt per Socinum in reg. 71.

* Anton. Faber. lib. 11. coniecturarum c. 10.

I. Domus. 58.

Augustinus lib. 3. emend. c. 1. Cuiacius libro 6. observationum, cap. 3. Fornerius lib. 1. select. c. 2. Menochius de arbit. iud. cas. 215.

* Augerius Ferrerius Tholosanus scripsit in hac legem Gallicè Lutetiæ apud Petrum Cauellat. 1580.

I. si modo. 59.

Nota hic quod incendium facile non fit sine alterius culpa.

I. Quod. 60.

Vide Bartolum in l. qui Roma. §. duos fratres in ultima columna, de verborum oblig.

l. sumptus. 61.

Audio doctissimum virum Iacobum Cuiacium hanc legem emendasse.

l. si ancilla. 62.

Bartolus in l. i. D. de peculio leg.

l. Captatoria. 64.

Augustinus libro 4. emendationum, cap. 15.

l. si ita. 65.

Quando conditio incidit in contractu transitorio transit ad heredem, v. l. 2. C. de pactis, inter emptorem & vend.

l. Et si. 66.

Nota quod ubi fit mentio emptionis, ibi semper debet intelligi iusto pretio, & ad idem faciunt quæ habentur in l. preia rerum, D. ad legem Falc.

l. si post. 68.

Anchar. in cap. 2. canonum, col. 211. ff. de cons.

l. seruo. 69.

An quod relictum est contemplatione mea, mihi directo acquiratur, de hoc vide late scribentes in l. i. C. qui admitti.

§. si testator. 2.

Emanuel Costa lib. 2. select. c. 22. Molinæus de diuiduis & indiuiduis parte 2. nu. 230.

*Discutitur hic §. à Petro Surdo in decis. 30. num. 9.

l. si seruus. 70.

Vide Ang. in l. seruo legato, §. seruus, qui in negotio inf. eod.

§. Quare. 3.

De ratione huius §. vide hic Glossam.

l. si domus. 71.

Vide Imolam, Alexandrum, & Arctinum in l. plane, §. si coniuncti, super gloss. in verb. parte enim. eodem tit. Bartolus in l. re coniuncti, in 4. coll. vers. sed contra prædicta, de legatis 3.

§. si fundus. 5.

Sarmientus lib. 3. select. cap. 2.

l. si quis. 72.

Ang. in l. si in venditione, D. comm. præd.

l. si heres. 73.

Hunc textum singularem ait Ang. conf. 227.

l. Licet. 74.

Legata ab instituto relicta, censentur repetita à substituto vulgari, nisi ex aliqua constructione de contraria voluntate defuncti constet, l. ad rubricam de vulg. num. 8. vbi Rip. Corral. ad rubricam, C. de impub. nu. 9. Ozer. Inst. de vulg. 2. col. Bartol. ad l. in ratione, §. quod vulgo, colum. 2. circa finem, ad l. falcidiam. Soci-
nus regula 334. f. 244. num. 9. repet. 8.

l. si sic. 75.

Menochius de arbit. iud. lib. 1. quest. 7. 8. & 9. folio 262. num. 74. repet. 6.

l. Quod si quis. 76.

Nota hic actionem accipi pro actionis modo.

l. si pecunia. 77.

Baldus consilio 151. casus volum. 3.

l. Fideicommissum. 78.

De distinctione huius textus, vide Iac. de Arct. hic.

l. si quis. 79.

Augustinus libro 23. observationum, cap. 1.

l. Is qui. 80.

Relinquere accipitur pro in bonis dimittere.

l. si fundum. 81.

Repetitionum 3. fol. 566. num. 350.

§. si pater. 7.

Vide Bart. in l. ratione, §. quod vulgo, in 2. col. vers. oppono, ad l. si fundus, D. ad l. Falc.

§. A filio. 10.

Adimitur legatum sub contraria conditione.

l. Non. 82.

Repetitionum folio 38. num. 64.

l. Titius. 83.

Huius legis sententia, optime explicatur hic à D. Gothof.

l. Huiusmodi. 84.

Socius regula 463.

§. si is cui. 13.

Vide Bartolum in l. 2. §. si ex his, in 2. colum. prope finem, de verborum obligationibus. Adde Bart. in l. naturaliter, §. nihil commune, de acquirenda possess. Et ad not. per Bart. in d. §. pater, vide Ruinum in rubrica, soluto matrimonio, §. charta cum seq.

l. Duobus. 85.

Bald. in l. 2. ad fi. C. de fals. cau. adiect.

l. si tibi. 86.

Baldi opinio reprobatum hic ab aliis.

§. si in testamento. 1.

Repetitionum 5. folio 41. num. 74.

§. si

§. Si fundus. 3.

Folio 305. numero 249. 251. & 253. repet. 6. fo.
263. nu. 15. repet. 6. folio 259. num. 23. repet. 6.

§. Valet. 4.

Corraſius ad l. ſervitus. 2. D. de ſervit. nu. 9.

l. Filio. 87.

Auguſtinus libro 4. emendationum, cap. 17.
Limitat Sozinus in reg. 156.

l. Nam nec. 89.

Hanc legem declarat Iaſon in l. frater à
fratre, col. 77. D. de cond. indeb.

l. Quid ergo. 90.

Hunc textum ait ſingularem, Seyſel. in l.
centurio, col. 10. D. de vulg. & pup. ſubſt.

l. Quaſitum. 91.

De hac materia, vide Bart. in l. ſtipulatio,
hoc modo ſſ. de verb. oblig.

l. Si fundum. 92.

Nicolaus Valla de rebus dubiis & c. tract. 20.

§. Si Titio. 1.

Emanuel Coſta libro 2. ſelect. cap. 22. Cla-
rus, §. teſtamentum, q. 72. numero 2.

*Antonius Faber lib. 15. coniect. cap. 14.

l. Quod. 93.

Repetitionum 4. fo. 72. num. 29. & ſeq.

l. Planè. 94.

Hanc legem declara, vt per Baldum in l.
Titius in prin. C. de oper. liberi,

l. Videndum. 95.

Materiam huius legis declarat Baldus in l.
etiam, col. 2. C. de falſ. cau. ad.

l. Quidam. 96.

Bart. in l. quod 10, in prin. ſſ. ſi eert. per.

§. Si tibi. 2.

Col. 1. & 2. ſp. 198. Couar. quaſt. col. 1. f. 191.

l. Si mihi. 97.

Cap. Rainaldus §. 3. numero 12. col. 1. f. 390.
Couarruias in 4. decret.

l. Seruus. 98.

Captus ab hoſtibus, an rectè legerur, vide
hic Gloſſam.

l. Si domino. 99.

Hunc textum inducit Abb. in cap. ex parte
numero 6. extra de off. deleg.

l. Si mihi. 100.

Nota hic quod diſpoſitio heredis non tol-
lit diſpoſitionem deſuncti.

l. Si ſeruo. 101.

Repudiato vno iure non intelligitur a-
liud repudiatum.

l. si minor. 102.

Vide Nou. 119. cap. 2.

l. in tacitis. 103.

Tacitè quid fieri dicatur, notat hic D. Go-
thof.

l. Ab omnibus. 104.

Auguſtinus libro primo, emendationum, ca-
pite 6.

§. in testamento. 1.

Emanuel Coſta libro 1. ſelect. ca. 9. Sarmien-
tus libro 1. ſelectionum, capite 1. & 2. Alcarius
libro 2. praetermiſſ.

§. Etiam. 2.

Ioannes Robertus libro 1. ſententiarum iur.
capite 17.

§. si Allio. 3.

Folio 33. numero 6. gloſſa 65. tractatu 7.

l. Legatum. 105.

Bononiens. in capite 1. col. 48. de rer. permut.
in 6.

l. si in testamento. 106.

Amplia hanc legem per textum in l. cum
pater, §. cum imperfectam, infra de legatis ſe-
cundo.

l. si à pluribus. 107.

In hanc legem Cuia. libro 2. tract. ad Af-
fricanum.

l. si seruus. 108.

Vide in hunc locum Cuiacium 2. ad Affri-
canum, fo. 19.

§. si id quod. 1.

Vide Socin. reg. cauſa dua 42.

§. Cum homo. 2.

In legato generali, legatarij eſt ele-
ctio.

§. Huiusmodi. 3.

Certitudo ſuperueniens idem operatur,
quod certitudo ab initio.

§. stichum. 4.

Vide l. 102. §. 1. de legatis 3.

§. sed si. 5.

De verbo Amplius, vide hic Gloſſam.

§. si ita. 7.

An falſa demonſtratio minuat legatum,
D. Gothof. hic.

§. si seruus. 9.

Forcatulus Neyeromant. dialog. 12. Molinæus
ad l. 1. §. ſi quis, numero 43. cum ſequentibus, D.
de verborum obligat. Vaccauius libro 4. decla-
rat. 64.

* Legatum vtile per inutilem libertatis dationem non vitatur, cur libertas directa seruo alieno data non trahatur ad fideicommissariam vide Doct. ad l. *verbis civilibus* D. de vulg. D. ad l. *precibus* numero 17. Coh. de impub. Alciat. lib. 1. *parad.* cap. 5. Alexand. ad l. *centurio* D. de vulg. 4. col. & ibid. Iaf. & Socin. col. pen. in princ. & Socin. Iun. num. 219. cum seq. Lancel. Polit. in tract. *subst.* in capi. de *substitutio* ne compendiosa 10. column. Dec. ad cap. cum super in fine de off. deleg. Herc. ad l. 1. col. 2. D. ad Trebel. Vacon. lib. 4. *declar.* cap. 164. Iac. Nig. ad l. 1. §. *si quis ita* num. 64. & 66. usque ad nu. 24. D. de verb. oblig. Forcat. *decis.* 28. numero 8. Paul. Leo. in tract. *subst.* sub Rub. de compendiosa numero 234. & 350. cum seq. 354. 390 & 361.

I. si quando. 109.

Quod verba superflua esse non debeant, causus est hic singularis.

§. Heres. 1.

Ioannes Robertus libro 1. *senten. iur.*

I. si heres. 110.

An actio ex testamento sit stricti iuris, vide hic Bart.

I. etiam. 111.

Coniunge l. 3. §. de iure patronat.

I. si quis. 112.

Ad materiam huius legis facit quod notat Baldus in l. illud, C. de sacros. eccles.

I. seruo. 113.

Quomodo seruo alieno legari possit, declarat hoc loco Iuriconsultus.

§. Ineptas. 5.

Alexander ab Alexandro libro 3. *genialium dierum*, capite 2. & libro 6. capite 14.

I. Filius. 114.

Vide Socinum post Alexandrum in l. *centurio*, in 9. & 10. column. de vulg. & Decium in cap. *presentia*, in 13. columna, extra de probationibus. Et ad §. cum pater, vide Socinum in l. *serognatus*, in 10. columna, post principium, de rebus dubiis.

¶ Ad dicta per Bartolum in §. *Diui*, in ult. columna, vers. *quaro utrum res*. vide Socinum in reg. 15. & ad dicta ibi per Bartolum, vers. *quarrit Dynus*, vide Sozinum in regula 284.

¶ Ad dicta in vers. *quaro utrum res*, vide Bartolum in l. *ubi*, D. de usufructu pro emptore.

¶ Pro intelligentia, vide not. Bart. in l. *peto*, de legatis 2. numero 8. vide Sozinum an & quando habeat locum, in l. *is cui*, de cond. & demonst. numero 3.

§. Ut quis. 6.

Forcatulus *Necyomani dialog.* 50. Molinæus

ad d. §. *si quis*, numero 74. Augustinus libro 1. *errandationum*, capite 9.

* Per super existentiam liberorum licet repudiantium cessat conditio substitutionis adde & limita ut per Alexandrum ad l. *centurio* numero 60. D. de vulg. ubi Gali. numero 109. cum seq. & Socin. Iun. numero 135. Palcot. de not. & spur. 2. 27. numero 4. Seb. Sap. ad l. *precibus* C. de impub. numero 29. Forcat. in *Necyom. iur. dial.* 50. numero 1. Sephal. *conf.* 186. num. 4. & *conf.* 221. num. 14. vol. 2.

§. Apud Marcellum. 3.

* Corruptum fuisse à Triboniano Responsum Marcian. in hoc textu, declarat Antonius Faber. lib. 17. *coniect.* cap. 6.

§. Cum erit. 13.

Palcotus de nothis & spuris filiis, ca. 27.

§. Diui. 14.

Scripterunt in hunc §. præter Ripam, Alciatum, Opizonem, Crotum, & alios copiose Ferdin. Zoares, & Bartholomeus Romuleus, Ioannes Bolognetus, vide Cuiacium libro 5. *observation.* cap. 16. & libro 9. *aptee* 24. Ruardum libro 3. *variar.* cap. 6. * Faquineus *controuersarum iuris* lib. 4. cap. 50. Antonius Faber. lib. 18. *coniect.* cap. 4.

§. Cum pater. 15.

* Quomodo procedat hic textus declarat Petrus Surdus in *decis.* 242.

I. etiam. 115.

Soc. Iun. *consilio* 179. numero 4. & 78. Decius *consilio* 23.

I. Legatum. 116.

Antonius Guibertus libro 1. *quæst.* capite 14. Cuiacius in *paratilis*, pagina 143.

I. si quid. 117.

Nota hic ciues accipiendos esse proprie & strictè, pro his nempe qui nati sunt in ciuitate vel in suburbis.

I. Et eo modo. 118.

Huic coniungenda est l. *etiam* hoc titulo.

I. Si seruus. 119.

Legatum vtile per inutilem libertatis dationem non vitatur: cur libertas directa seruo alieno data, non trahatur ad fideicommissariam, vide doct. ad l. *verbis civilibus*, D. de vul. Dec. ad l. *precibus*, num. 17. C. de impub. Alc. lib. 1. *Paradox.* capite 5. Alex. ad l. *centurio*, D. de vulg. 4. col. & ibidem Iaf. & Soc. columna pen. in prin. & Socin. Iun. numero 219. cum seq. Lancel. polit. in tract. *subst.* in capite de *subst.* compen. 10. col. Dec. ad cap. cum super in fine, de off. deleg. Herc. ad l. 1. in principio, columna 2. D. ad Treb. Vacon. libro 4. capite 164. *suarum declarationum*. Iac. Nig. ad l. 1. §. *si quis ita*, num. 64. & 66. vs.

66. usque ad numerum 74. D. de verborum oblig. Forcatulus in *Necymant. iur. dialog.* 28. numero 8. Paulus Leo in *tractatu substit. sub Rubrica de compen. numero* 284. & 350. cum sequentibus, 351. 360 & 361.

I. Nihil. 120.

Bartolus in l. 1. columna 2. C. de pact.

§. Fructus. 2.

Vide Bartolū in l. *filius familias*, §. si verò, vbi plene de materia illius legis, D. *solutio mat.* Et eundem in l. *qua dotis*, columna 4. eodem tit.

I. Si quis. 121.

An dictio *Cum*, faciat conditionem, vide hic D. Gothof.

I. Ciuitatibus. 122.

Alexander ab Alexandro libro 6. *genialium dierum*, capite 19. Fornerius *selectionum*, libro 2. capite 11. Ruardus libro 2. *variorum*, cap. 16.

I. Lucius. 123.

Ludo. Roma *ing.* 46. folio 134.

I. Si heredes. 124.

Virilium portionum onus inducitur perfonarum enumeratione.

I. Si heres. 125.

An capax quisque in dubio præsumatur, vide hic Glossam.

I. Ab exheredati. 126.

Alexander in l. *licet*, §. eod.

I. A fratris. 127.

Duarenus libro 2. *disput. cap.* 38. Forcatulus *Necymant. dialog.* 8. Iacobus Cuiacius *ad titulum de excusationibus*, pag. 10.

I. Si tutor. 128.

Petrus Sancter. de *sponsion. mer.* numero 21. folio 542. *decisio. Capitij.*

LIBER XXXI.

Titulus primus.

De legatis & fideicommissis secundo.

AD hunc titulum scripsit nouissimè perlatè Hispanus.

I. In arbitrium. 1.

Augustinus libro 4. *emendationum*, capite 15. Costa libro 1. *select. capite* 21.

I. Quotiens. 2.

Aut plura sunt legata vni relicta, aut vnū, plura sunt si plures res legatae sint, nominatim & discretim, veluti Stichus & Pamphilus & domus: vnum autē est legatum, quod nec

pro parte agnosci, nec pro parte sperni potest, quia est vnum, si sunt plura vnum licet spernere, & alterum complecti: si vnum id scindere non licet, & vnum est legatum si legatur supellex, quāuis sub eo plures res contineantur, si legetur instrumentum fundi, si ecclium, si argentum omne quod fuit de-
pfuncti, id est, vasa argentea, si grex, si armentum, si corus, vnum est legatum.

I. si ita. 3.

Vide Dyn. in *alternatiuis. de reg. iuris*, in 6. ad huius legis intellectū, vide per doct. omnes in l. *stipulatio*. §. *alteri*, de *ver. oblig.* ad illum textum cum limitatione, de qua ibi per Bart. vide Iasonem in l. *qui Roma*, §. *duo*, in columna 26. vers. 6. ad idem, de *verborum oblig.*

I. Neminem. 4.

De huius legis materia iam supra dictū est.

I. sed. 5.

Legatarius pro parte acquirere, & pro parte repudiare vnum & idem legatum nō potest, vt l. *legatarius* 38. D. de *leg.* 1.

I. si Titio. 7.

Baldus *conf.* 204. *testator*, col. 1. & 2. vol. 1.

I. si quis. 8.

Nota quod decidit per istum textum Bald. in *Auth. habita*, col. 9. C. *ne filius pro patre*.

§. si ita. 1.

Ioannes Robertus libro 1. *sent. iur. capite* 18.

* Antonius Faber. *lib.* 18. *coniect. cap.* 18.

I. Cum autem. 9.

De particula *autem*, vide hic Glossam.

* Antonius Faber. *supra dicto loco*.

I. Cum fundus. 10.

Couarruuias *practicarum quest. cap.* 2. Zoan. *rerum quotidianarum*, capite 11. vide Sozinum ni l. 1. in §. *norab. in fine*, de *rebus dub.*

I. statuliberum. 11.

Baldus *consilio* 67. col. 1. vol. 1. & *consilio* 323.

§. stichum. 1.

Repetitionum 6. folio 409. numero 76.

I. si pecunia. 12.

Legatum conditionale dicitur, quod legatur in certa die. Cuiac. *lib.* 18. *obf.* 1.

I. Qui duos. 13.

An iura cessa vni, possint alteri cedi notat D. Gothof.

I. si idem. 14.

Nota hic quod libertas in dubio præualeat.

I. Si quis. 15.

De alternatiua re legata loquitur hic textus.

T. i.

l. Si titio. 16.

Molinæus in labyrinthis de diuiduis & indiuiduis parte 3. num. 135. & in lect. Dolanis.

l. si quis. 17.

Abbas in cap. requisuisti. col. 2. de testam.

l. Heredem. 18.

Legari mihi, res mea potest, in qua alius habet ius,

l. si is cui. 19.

Molinæus in dicto tract. parte 2. numer. 136.
Cuiacius lib. 8. obser. capite 35. folio 439. numero 256. repetitio num. 6. & f. 458. num. 155. repetitio num. 6.

l. Et procuro. 20.

Gilbertus Regius lib. 2. de arr. cap. 16.

l. Cum. 21.

Pet. Gerar. sing. 6. num. 4. & 6. fol. 548.

l. Lucius. 22.

Folio 250. post numerum 3. tract. 6. repet. 2. fol. 355. num. 50. repet. 3.

l. Lucio. 23.

Vide quod dicit Socinus in l. 2. in principio, not. D. de rebus dub.

l. Cum quidam. 24.

De verbo, volo, Menochius lib. 1. de arbitr. ind. 9. 7.

l. is cuius. 26.

An & quæ sit differentia vsusfructus, & prædialium seruitutum, notat hic Glossa.

l. si illud. 27.

Ioannes Robertus lib. 1. sent. iur. cap. 18.

l. Cum patronus. 28.

Anchar. consi. 185. quæst. col. 1.

l. Pater. 29.

In materia iuris accrescendi, textus hic est notabilis.

*Antonius Faber lib. 18. coniectur. cap. 15.

l. Quidam. 30.

Legatum incertum ad viam rescindendam valet. Amplius idem procedere, si esset relinquitur pro domo. Ias. ad l. ita stipulatus, nu. 11. D. de verborum oblig. & de verbis importanribus liberam voluntatem testatoris, & arbitrium boni viri. Adde Guido. Papæ decisione 475. in iure, & Socinum & alios ad l. 1. num. 51. cum seq. D. soluto matrimonio, vbi Rini. numero 79.

l. Si quis. 31.

Vide quod per hanc legem decidit Baldus in l. ab eo, in vlt. col. C. de fideicom.

l. Omnia. 32.

An rei appellatione veniat etiam homo,

vide Corn. in sing. res. & Baldum in l. 1. D. de statu hom.

§. Species. 5.

Repetitionum §. f. 21. num. 294. & seq.

§. In fideicommissio. 6.

Alciatus tomo 5. Couarruias pract. quæst. c. 38. Zoannetus rerum quotidianarum, capite 17. Ad relictum familie, primo vocantur nominati, & postea proximiores in gradu. Dec. consilio 1. Gozad. consil. 17. & 38. libro 2. Decius consilio 79. numero 1. Curt. ad l. 2. numer. 9. C. de success. edit. Socinus Iun. consilio 126. num. 17. & 24. libro 1. Aretinus ad §. cum filius, 1. col. Instit. de heredit. qua ab intestato defer. Ruin. ad l. Gallus, §. quidam recte, de liberis & posthumis, in l. Lucius, §. Lucius, in fin. oppo. de legatus 2. Et ad dicta per gloss. ibi in verb. proxim. vide Ruin. in præalleg. l. chart. 25. post Socinum in pen. col. in principio, & Soz. in dicta l. si cognatis, in 9. colum. vers. simil. est, in vers. 2. conclus. cum seq. de rebus dub. & vide Decium in consilio, incip. memini, in col. 2. vide Gratian. consi. 67. & ad §. Species.

*Ad glossam penultimā hic quæ vult quod si fideicommissa sint relictā familiæ, filius vnus ex patribus succedat vna cum patruo. Dic secundum aliquos cum ista glossa esse communem opinionem vt per Alex. cons. 88. lib. 1. & cons. 26. lib. 3. Gonz. ad cons. 4. Ruin. consil. 175. lib. 2. vide Alex. in cons. 37. col. fin. Curt. Iun. consilio 57. Decius ad l. 2. Codic. unde liber. Rip. ad l. ex facto num. 7. ff. ad Treb. Socin. cons. 90. Ias. cons. 158. volu. 1. Dilect. de art. test. caus. 27. tit. 2. contra quos Aret. ad d. §. cum filius 2. col. notat Ias. ad l. fin. num. 5. Cod. de success. edit. vbi Dec. & Bellon. cons. 10. Alex. consil. 4. lib. 4. & cons. 129. lib. 5. Dec. ad cons. 1. & cons. 300. 408. & 412. cap. cons. 5. Tiraquel. in tract. de mort. 2. part. declar. 10. numer. 6. Ruin. ad §. quidam recte, & vide Paris. cons. 30. num. 65. & consil. 37. num. 74. & cons. 30. num. 13. lib. 2.

*Faquineus controuersiarum iuris, lib. 4. capite 85.

l. Legatorum. 33.

Legatum ab hæredibus, quomodo peratur, notat hic Glossa.

l. Titia. 34.

Ad glossam finalem, ibi in fine, vide Bart. eam reprobantem, in l. qui hominem, §. 1. D. de solut. Repet. 4. folio 394. nu. 8. & folio 242. nu. 5. & seq. Vide Bart. in l. Lucius, 1. in 20. col. ff. eo. tit. & Bart. in l. cum pater eod. tit. de leg. 2. de quo per Ruinum rub. solut. marr. in 15. & 22. chart. vide dicta per Bartolum in penultima coll. Co. de impub. & Decium in l. precibus, in 6. coll. de impub.

§. Lucius

§. Lucius. 1.

Ferrandus libro 1. explic. capite 31. Prateius capite 2. inuersionum, f. 10. numero 123. repet. 4.

§. Lucia Titia. 2.

Nicolaus Valla de rebus dubiis, &c. tract. 10. Cuiacius libro 3. obs. c. 11.

§. Titia. 7.

Alciatus libro 4. diffunct. c. 19.

I. Legatis. 35.

Hunc textum ait esse singularem Ludouicus Romanus in suis singularibus.

I. Legatum. 36.

Legatum donatio est vt, ait Roman. conf. 189. col. 1.

I. Qui testamento. 37.

Nota hic vtile, per inutile, non vitari.

I. Quod seruus. 38.

Angel. de Gambellio, in tracta. de testam. in Gloss. 23.

I. Si area. 39.

Quod edificatur in area, legata, cedit legato.

I. Si duobus. 40.

Vide Crot. in l. re coniuncti in 43. coll. de legatis 3.

I. Mauius. 41.

Adde Rip. ad l. re coniuncti, D. de legatis 3. numero 123. cum seq. Forcatul. in Necyom. iur. dia. 59. numero 6. Duarenus libro 2. de iur. acc. cap. 13. Alciat. libro 7. parerg. c. 9. De huius legis intellectu disputant DD. in l. re coniuncti, D. de leg. 3. gloss. mag. Faquineus controueriarum iuris lib. 4. cap. 98.

§. A me. 1.

Goueanus libro 1. variarum lectionum, capite 13.

I. Cum ei qui. 42.

Capere improprie dicitur, qui quid capit, vt alij restituat.

I. Si ita. 43.

Panorm. in cap. fin. in fine, extra de coniung. lepr.

I. Si pluribus. 44.

Limita id, quod per hanc legem solet dici per Doct. in l. omnes potuli, in 3. q. sexta q. prin. de inst. & iur. vide Ruin. in l. de liberis & post. hum. doct. 8. vers. in 2. parte.

Et ad dicta per Bar. in si. huius principij. vide l. as. in l. 6. item si in facto. in 3. not. ibi & ideo pro declaratione, coll. 1. vide doct. in l. 1. de reg. iur. in 6.

Et ad 6. primum. Adde quod per illum textum decidit in argumento Cuman. in l. re

coniuncti, de legatis 3. prout l. as. repetit numero 57.

§. Si ita. 1.

Crot. in l. re coniuncti, columna 6. D. de legatis 3.

I. si ita. 45.

Alciatus libro 2. parerg. c. 48.

§. si sub. 1.

Emanuel Costa libro 1. select. c. 20.

I. scripisset. 46.

De materia renuntiationis, vide Bald. in l. 1. col. 3. C. de pact.

I. Sempronius. 47.

Cuiacius libro 14. obs. c. 7. Menochius de arb. iud. libro 2. cas. 212.

I. Licinnius. 48.

Conditionem in releganda dote, an & quomodo facere possit maritus, vide hic Glossam.

I. Mortuo. 49.

Couarruu. li. 4. var. res. c. 1. Alex. li. 4. genialium dierum, cap. 2.

§. Si testator. 4.

Alciatus libro 2. parerg. cap. 22. Molinæus de diuidis & indiuidis, par. 2. num. 371. fo. 301. numero 172. repet. 6.

I. Vt hæredibus. 50.

Quod substitutio vulgaris, fieri possit etiã in legatis & fideicommissis, tradit Paul. de Cast. conf. 159. col. 1. vol. 2.

I. si ita. 51.

Verbum Potest, extensiuum est, & ad futurum trahitur, vt notat Bartol. in l. qui Romæ, in §. duo fratres. D. de verborum oblig.

I. Non oportet. 52.

Tempus testamenti præsens, an & quomodo spectemus, vide hic glossam.

I. Cum ab vno. 53.

Molinæus dicta parte 1. numero 227. cum sequen.

*Declaratur hæc lex à Petro Surdo decis. 90. num. 6. & 10.

I. si cui. 54.

Forcatulus in cupid. iurisper. cap. 16. vide Sec. in l. 1. in 4. col. de rebus rub.

I. si Titio. 55.

Baldus in l. diuus, supra de testamen. milit.

I. Quod. 56.

Goueanus libro 2. variarum lectionum, capite 31.

l. si augustæ. 57.

Dec. in cap. quoniam abbas, col. 4. extra de officio deleg.

l. si cui. 58.

Nota hic quod partis acceptatio, reliquum ad se trahit.

l. si mihi. 59.

Gilbertus Regius libro 2. in art. 20.

* Cuiacius ad l. iurisperitum D. de pact.

l. Iulianus. 60.

Hanc legem declara per Bart. in l. si quis Titio, in prin. supra eod.

l. si Titio. 61.

Quod ius accrescendi perueniat ex mente & voluntate testatoris vide Ang. & Imo. in l. si in testamento, D. de vulg. & pup. * Antonius Faber libro 28. coniecturarum capite 14.

l. si alienus. 62.

Onerari non potest is, cui nullum lucrum relictum est.

l. Cum proponebatur. 64.

Clarus §. testamentum, q. 76.

l. Peculium. 65.

Vide Bart. l. si §. I. C. eod. tit.

l. Mæuius. 66.

Vide Alciat. libro 1. dis. punct. c. 14. & §. fundo, & Alexand. in l. stipulatio, §. 1. in fin. de verborum oblig.

§. Duorum. 1.

Alciat. libro 1. dis. punct. c. 24. Molinæus d. par. 2. numero 102. August. libro 2. emend. cap. 2. Cuiac. libro 14. obser. cap. 21. Hotomanus illust. quaestio. 18.

l. Vnum. 67.

Electio fieri potest in ultimis voluntatibus, & ea non vitiatur testamentum.

§. sed si vno. 3.

Cuiacius libro 15. obs. c. 1.

§. Sed et si. 5.

Goueanus d. libro 2. capite 19. Cuiacius libro 15. capite 2.

§. Si rem. 8.

Molinæus d. par. 2. numero 353.

§. item. 10.

Emanuel Costa libro 1. select. c. 7. * Antonius Faber libro 14. coniecturarum cap. 21.

l. Sequens questio. 68.

Vincentius à Sala ad l. filium quem habens, Cod. familia erciscunda, numero 43. Corrahus ad l. cum virum, Cod. de fideicommiss. numero 56. & 58. Goueanus d. libro 2. c. 20. f. 382. num. 56. & 58. repetitum 8. f. 376. numero 43. repetitum 7.

l. Pero. 69.

Res prohibita alienari, potest alienari causa necessitatis, vide Dec. conf. 38. num. 1. limita ubi esset dictum quod non alienetur, vt continuo & perpetuo remaneat in familia, Ruin. conf. 168. colum. 8. libro 3. Idem ubi esset dictum quomodo Ruin. consilio 163. colum. fin. libro 3. Idem ubi necessitas superuenit post mortem prohibentis, Tiraquel. de utroque tract. §. 1. gloss. 14. numero 16. & post ll. connub. gl. 8. numero 282.

§. Prædium. 1.

Cuiacius libro 15. obseruation. cap. 5. vide Al. in conf. 25. in 1. vol. circa fin. & ad §. fraire, vide Socin. in l. qui Roma, §. cohæredes, in illo artic. & seq. quos examinat illa in coll. cum seq. de verborum oblig. & vide Soc. in l. si cognatis, in 10. col. de rebus dub.

§. Fratres. 3.

Res alienata extra familiam contra prohibitionem testatoris reuocatur per omnes de familia ordine successiuo, pro intellectu huius textus, Dec. conf. 378. Crauet. conf. 280. n. 2. Bologni. conf. 42. Annib. de Cano. ad l. natura liter. D. de usucap. numero 228. Soci. ad l. qui Roma, §. cohæredes, de verborum oblig. ad l. si cognatis, D. de rebus dub. Ioan. Crot. conf. 58. nu. 1. Chachera. decis. 50. numero 7. & 8. Berouius q. 42. f. 353. numero 2. 9. repet. 5. * Antonius Faber l. 4. coniecturarum cap. 6.

l. Imperator. 70.

Quid sit diminuere, vide l. 21. supra de heredes petir.

* §. sicutum.

* Emendatur §. hic ab Antonio Frabro lib. 17. coniecturarum cap. 7.

l. Sed quod. 71.

Cuiacius libro 7. obs. c. 20.

l. idem. 72.

Robertus 1. recept. sent. c. 24.

l. Si quod. 73.

Donationis verbum sumitur aliquando pro fideicommissio.

l. Titio. 74.

Cuiacius libro 7. obseruat. cap. 20. & libro 15. cap. 19. Ioannes Robertus libro 1. recept. iur. d. nullis lect. c. 47.

l. Miles.

I. Miles. 75.

Cuiacius libro 2. obs. cap. 3. Gilbertus Regius libro 2. e. var. cap. 20.

I. Cum filius. 76.

Quintilianus libro 12. cap. 5.

§. Hæres. 3.

Pro intelligentia vide Ludo. Zas. in l. 3. D. rebus dub. char. 25. col. 2.

§. seruus purè. 4.

Molinæus in labyrintho sexdecim legum.

§. Variis. 8.

Vide Barto. & Ang. Inst. de legat. in prin. in l. col. circa med. Et ad §. dominus. vide Bart. in l. §. si. vers. item quare, de leg. 1. Glof. in cap. 6. ex- tra de iud.

I. Cum pater. 77.

Goueanus libro 2. variarum lectionum, ca- pite 24.

§. Hæreditatem. 4.

Cuiacius libro 3. obs. cap. 20.

§. Euictis. 8.

In prælegato vni non debetur euictio, se- cus si pluribus prælegetur Præpos. Sen. q. 4. 6. cas. nouissimè Fernand. Vasque de succes. creat. §. 25. numero 35. & §. 17. numero 118.

§. A filia. 10.

Cuiacius libro 10. obs. cap. 39. folio 194. nume- ro 95. repetitionum 5.

§. Fidei. 11.

Alciatus libro 4. dispunct. capite 1.

§. Libertis.

* De sententia & emendatione huius §. Consule Antonium Fabrum. lib. 14. coniectu- rarum capite 8.

§. Dulcissimis. 20.

Fornerius selection. libro 1. capite 3. Clarus d. §. q. 76.

§. Filius. 23.

Ioannes Robertus libro 1. sent. iur. cap. 21. E- manuel Zoares libro 1. obser. capite 87. Gute- rius resolut. par. 2. cap. 2. Cuiac. obseruation. libro 17. capite 25.

¶ Iuramentum positum in testamento ha- berim clausulæ codicillaris, adde quod ve- nientes ab intestato intelliguntur rogati, quia iuramentum facit, ut actus valeat, * omni meliori modo. adde, & limita ut per Las. in l. eam quam, numero 17. Cod. 1. de fideicommiss. in materia, Soc. Iun. conf. 44. numero 49. libro 2. Boer. decis. 3. numero 8. Tiraquel. post l. commu. gloss. §. numero 8. & gloss. 7. numero 152. & seq.

Socin. Iun. conf. 129. numero 69. libro 1. Abb. ad capit. cum contingat, numero 25. cum seq. ext. de iur. Ias. Inst. de act. §. item si quis postulante, vers. nono. iuramentum, numero 14. cum seq. Didacus Couarruias ad cap. Rainaldus, ex- tra de testam. §. 3. numero 10.

§. Cum inter. 28.

Emanuel Zoares libro 1. sent. capite 30. Fi- lius libertæ connumeratur in familia liber- torum ad hunc textum, adde Dec. conf. 23. col. fin. & conf. 481. col. 2. & seq. Socin. ad l. qui Roma. §. coheredes, col. 2. de verb. oblig. Alex. ad l. si finita, §. si de vestigialibus ff. de damno infect. Ruin. & alij ad l. filiusfam. §. diuis, de leg. 1. * Antonius Faber lib. 14. coniect. cap. 12.

§. Cum existimaret. 29.

Nicolaus Valla de rebus dubiis & tract. 2.

§. Titio. 31.

Couarruias lib. 1. var. resol. cap. 2.

§. A te peto. 32.

Valla d. operis tract. 4.

§. Vicos. 33.

Legatum valet, licet qualitas non fuerit adiecta, quam testator adiecturum se dixe- rit, Petr. Crispus ad Rub. de leg. 1. numero 74. Socin. Iun. ad l. in stipulatus. de verb. oblig. nu. 77. usque ad num. 80.

I. Qui solidum. 78.

Ioannes Rob. libro 2. sent. iur. capite 9. folio 158. numero 18. Repetitionum 6.

§. Etiam. 2.

Corraus libro 2. miscel. cap. 7. Menoch. de arb. iud. cas. 177.

§. Prædium.

* Antonius Faber libro 14. coniect. cap. 7.

I. Quæ. 79.

Dec. in l. iurus igneantiam, Codi. qui admitti.

I. Legatum. 80.

Nota hic legatum sumi, pro ipso actu le- gandi.

I. Si quis. 81.

Legata relicta ex testamento non debentur ab intestato.

I. Debitor. 82.

~~Legatum~~ in labyrintho sexdecim legum nu- mero 142. & de verborum oblig. in rub. numero 42. & in labyrinth. de eo quod interest, Corraus libro 1. miscellaneor. capi. 20. Forner. libro 2. se- lect. capite 16.

§. Seruo. 2.

Cuiacius libro 17. obs. ca. 5. Regula quæ tolet T. iij.

tradit per hunc textum limita vt per Bar. in l.
1. C. de har. inst. 2. col. & ad illum textum, vide
Bald. in l. 1. pen. col. C. de har. inst.

l. Latinus 83.

Socin. Iun. cons. 157. in princip. numero 13. uolum. 2.

l. Si quis. 84.

Corraus libro 2. miscel. c. 7.

l. Creditorem. 85.

An legati & dotis fiat compensatio, vide
Bar. & Bald. in l. si cum dotem, §. si pater, D. solu-
to matrimonio.

l. Gaius. 86.

Paulus 3. sent. tit. 6. §. 8.

l. Titia. 87.

Couarruias libro 4. var. resol. c. 1.

§. V furas. 1.

Corraus libro 2. miscel. c. 6. & num. 4.

Cessante causa priuilegij, debet cessare pri-
uilegiu, vide l. ad l. filius a patre, §. filiusfam.
num. 3. de liberis & posthumis. & ad l. i. num. 61.
de offic. eius cap. ad ex. in eccles. num. 29. ex-
tra de consti. l. ad l. sciendum, §. si fundu, nu. 4.
qui satisd. cog. Tiraq. in tract. cessan. caus. 1. par.
nu. 103. Alex. cons. 20. numero 5. 2. vol.

§. Seia. 2.

Fideicommissum ab vno ex heredibus qui
ultimo loco decesserit relictum, facit videri
hæredes inuicem substitutos, vide plura in
materia per Doct. ad l. hæredes mei, §. cum ita,
D. ad Treb. vbi Rip. numero 16. Fab. Acoramb.
nu. 18. Socin. Iun. numero 11. & seq. Curt. Iun.
cons. 16. num. 4. Soc. ad l. cum filio 2. col. de leg. 1.
vbi Crauet. numero 61. Vigli. ad §. vel singulis,
Inst. de pupil. subst. Didac. Couar. ad c. Rainu. §.
per tot. extra de test. Soc. Iun. consilio 143. num.
42. vol. 3.

* Antonius Faber lib. 13. coniecturarum ca. 16.

§. Imperator. 3.

Cuiacius libro 5. obs. c. 14. Nicolaus Valla de
rebus dubiis, & c. tract. 2.

* Faquineus controueriarum iuris lib. 6. cap. 84.

l. Lucius. 88.

Guid Pap. decis. 541. quidam.

§. Quisquis mihi. 3.

Emanuel Costa libro 11. select. c. 22.

§. Testator. 5.

Cuiacius libro 11. obs. c. 13.

§. Lucius. 6.

Tr. act. 7. numero 13. folio 131.

§. instituto. 15.

Alciatus libro 2. dispunct. c. 1.

* Antonius Faber lib. 14. coniectur. cap. 11.

l. testamento. 89.

Cuiacius libro 14. obs. c. 7.

§. Maritus. 7.

Alciat. como 5. Rainaldus Corfus libro 3. in-
dagat. c. 7. Zoannet. rer. quotid. c. 46.

Iusta hæredis ignorantia, alienationem rei
per fideicommissum relicte, que subiaceret re-
stitutioni confirmat, vide Rip. ad l. filiusfam. §.
diui, numero 11. de leg. prim. & ibidem alij. Dec.
cons. 38. numer. 4. in fi. Alex. ad l. Marcellus, §. rei
qua. num. 4. D. ad Treb. Corset. sing. 23. in verb.
alien. Tiraq. post l. conub. gl. 7. num. 50. Soc. Iun.
cons. 129. nu. 19. & seq. & cons. 59. nu. 1. Alex. cons.
3. nu. 3. vol. 3. Ioan. Dilect. de arte testan. cau. 9.
nu. 8. Cur. Iun. cons. 88. numero 5. Io. Ceph. cons.
194. numero 50. vol. 2.

LIBER XXXII.

Titulus primus.

De legatis & fideicommissis tertio.

 Oc titulo agitur de verborum &
rerum significatione, quæ ad le-
gata pertinent.

l. Si incertus. 1.

Alex. Socin. & Seyfel. in l. Gallus, in §. insti-
tuens, D. de liberis & posthumis.

§. Hi quibus. 2.

Alex. ab Alex. li. 3. genial. diu. ca. 5. Cælius
libro 1. antiquilection. c. 48. Duaren. libro 1. anni-
uers. disput. c. 8.

* Antonius Faber lib. 18. coniectur. cap. 14.

l. Ex filio. 2.

Vide Bart. in Auth. ex causa, C. de lib. pra-
teritis. col. 6.

l. A patre. 4.

Pignoris remissio an & quando sit dona-
tio, vide hic Glossam.

l. Si fuerit. 5.

Dare sumitur aliquando pro relinquere.

l. sed et si. 6.

Zafius libro 2. sing. intel. c. 11.

§. Sic autem. 1.

Vaconius libro 4. declar. 53.

Hæres hæredis, potest onere fideicommissi-
sario grauari sub nomine appellatio non
sub no-

sub nomine proprio. Pro intellectu ad huc textū, *Zaf. libro 2. inrell. c. 11. Soc. Iun. ad l. cum filio, de leg. 1. numero 76. & seq. nu. 69. super 1. gloss. & ibidem Crauet. numero 56. 107. & 121.*

1. si deportati. 7.

Plinius libro 2. c. 7. historia.

1. si legatarius. 8.

An & in quem actio ex testamento detur, vide hic Glossam.

1. si ita. 9.

Vide Sozin. in l. si cognatis, de rebus dub. in 13. col. vers. 7. inferius.

1. si tibi. 10.

Ad ibi dicta per Bart. vide Soc. in l. quidam, in 4. not. de rebus dub.

1. fideicommissa. 11.

Videndus est Decius in cons. 11. quoniam indicantium, col. 2. vol. 1.

§. Quotiens. 1.

Cap. velasum, in num. 9. & seq. col. 4. folio 290. Couar. in 4. decret.

§. Cum esset. 3.

Ablatiui absoluti, non solum conditionem: sed etiam dispositionem inducunt, quādo referuntur ad eos, quos testator potest gravare, Bart. ad l. a testatore, D. de cod. & dem. i. Alex. cons. 185. volum. 2. num. 18. vers. 8. non obstat & incip. viso & c. & cons. 197. eod. vol. nu. 14. vers. 6. non obstat, incip. viso praestati concilio * Vincent. Salui. ab Ocha ad Rub. D. sol. matr. numero 23. ad finem * vbi etiam Annibal de Cano. nu. 13.

§. sic fideicommissum. 5.

Emanuel Costa libro 1. select. cap. 24. Cuiac. libro 14. obs. c. 9. nu. 9. col. 2. folio 299. Couar. in 4. decret.

§. si cui. 11.

Folio 262. numero 59. Repet. 3.

§. Plerumque. 20.

Cuiacius d. libro 24. c. 26. Forner. libro 1. select. cap. 19.

§. si in opere. 23.

Molinæus de diudivis & indiuiduis, par. 2. n. 469. Vide Barto. & ibi Doct. in l. stipul. non diuiditur, in 8. oppos. & ad §. si sit, in gloss. in verb. dederit, vide aliter soluentem, in l. post dotem, col. 2. sol. matr. speciale in ultimis voluntatibus.

§. si quis. 25.

Carrañus libro 2. miscel. cap. 3.

1. Stichus. 12.

Bald. cons. 184. pater, col. 1. vol. 2.

1. Si sic. 13.

Fundi legatum inutile est, si fundi nomen non est adiectum.

1. Non dubium. 14.

Aret. cons. 18. diligenter, col. ult.

1. Hæc. res. 15.

Nota hic paria esse vendere pretio non iusto, & non vendere.

1. Sæpe. 16.

Insula nata. De his, vide Plinium 87.

1. Etiam. 17.

Insulæ in fluminibus frequenter enascuntur in mari vero raro.

1. Si iure. 18.

Bald. in l. 1. in princip. Cod. de fideicommiss. lib. 1.

1. Si tibi. 19.

Cauere de modo implendo legatarius cogitur.

1. Si res. 20.

Vlpianus 25. §. 3.

1. Nutu. 21.

~~Nota~~ ad l. 1. §. si quis, numero 16. cum se q. res. D. de verborum oblig. Cuiac. ad l. 6. D. qui testam. facere poss. Guil. Forner. libro 1. select. capite 3.

Rip. ad l. 1. numero 37. de lega. 1. & ibi Ponta. Perusin. numero 49. tenet quod habeat locum etiam in fideicommissio vniuersali, pro quibus facit l. cum proponebatur, de leg. 2. vbi dicit, quod coniuncta sufficit ad fideicommissum, & ibi gloss. nisi dicas quod ibi intelligitur de cōiectura, quæ sequitur ex verbis, vt videtur velle Paul. de Castr. ad l. pen. C. de impub. & facit l. & si sine, Cod. ad Trebell. ibi in discrimine vitæ designauit, & hanc opinionem tenet Alciat. contra Ias. ibi ad l. 1. §. si quis ita, num. 15. de verborum oblig. & ibidem Bald. & Iac. Nig. numero 30. Socin. Iun. numero 11. sed in contrarium fortiter obstat, l. 1. §. de illo, D. ad Trebell. & ibi per Doctores, vbi habetur quod appellatione hæreditatis, venit fideicommissum, sed hæreditas non potest relinqui nutu. Ergo nec videtur posse relinqui fideicommissum, & hanc opinionem tenet Aret. cons. 71. Adde Ias. ad d. l. 1. §. si quis ita, de verborum oblig. numero 9. Rip. num. 12. & de intellectu huius textus, vide Angel. à Gabel. in tract. de testamen. gloss. 3. numero 8. limita vt per Salic. ad l. & in epistola, C. de fideicom. quem refert & sequitur Ias. ad l. si is qui pro empt. num. 174. de usucap. & idē Ias. ad l. si quis in fundis vocabulo, num. 56.

T. iij.

de leg. 1. vide Didac. ad c. cum tibi, l. num. 3. ex-
tra de testa.

An textus corrigatur [hodie in muto ex ac-
cidenti, qui scribere nescit, per l. discretis, C. qui
testam. fac. poss. Doctores communiter tenent
quod sic, post Angel. de Perigl. & Bald. Nou.
refert Pontan. ad l. 2. colum. 2. num. 1. D. de leg.
1. limita vt per Salyc. in l. in epistola, C. de fidei-
com. quem refert & sequitur Ias. in l. si is qui, in
46. col. de vsucap. & idem Ias. in l. si quis in fun-
di vocabulo, numero 56. de legat. 1. folio 11. numero
8. glo. 3. tractatum 7.

l. Si quis. 22.

Cuiacius libro 14. obs. cap. 7. Sarmient. libr. 3.
sele. c. 14. Clarus §. testam. quæst. 99. vide Rui.
in l. si miles, in 8. chart. D. de leg. 1. & eundem in
l. 2. de leg. 1. chart. 21. D. de liberis & posthumis,
vbi idem ponit ad istum textum, cum notatis
ibi, vide per Alexand. conf. 114. in 1. volum. ma-
ximè 2. colum. vbi nouiter declarat hunc textum, f.
228. numero 32. & 33. Repetitionum 8. * Faqui-
meus controuerfiarum lib. 4. cap. 9. 2.

l. ex imperfecto. 23.

August. libro 1. emend. cap. 3. vide Alciat. ex-
ponentem in verbo vendicare, l. 1. in differentiâ
legatorum & fideicommissariorum de leg. 1.

Nota hic quod imperatorem decet leges
seruare, quibus ipse solutus esse videtur, §.
vlt. Inst. quib. mod. testam.

l. Creditoris. 24.

Creditor quis improprie dicatur, notat hic
Gloss.

l. ille. 25.

Rom. conf. 53. visis, col. 2.

l. Paula. 27.

Monoch. de arb. iud. cas. 212.

§. Pompeius. 1.

At hic nota & fin. §. vbi quod si testator iu-
bet aliquem esse contentum, aliqua accepta
re pro his que testamento relinquerat. Intel-
ligitur de relictis pure, non autem sub con-
ditione. Adde Rom. sing. 585. Ias. post Alex. ad
l. qui Roma, §. duos fratres, D. de verborum oblig.
numero 30. & 48. & ibi Crot. numero 89. & So-
cin. l. un. vide Ias. in l. qui Roma, §. duos fratres, in
23. coll. in fin. cum seq. nu. 51. & 52. vers. non quo-
que obstat. & in 15. coll. vers. in ea glo. num. 27. de
verb. oblig.

l. Si fidei. 28.

Fideicommissum relictum à non capaci
an valeat, vide Gloss. in l. eam quam, C. de fi-
dei. com.

l. Qui. 29.

Folio 386. numero 12. Repet. 1.

l. Qui quatuor. 30.

Forcatulus in pen. iur. cap. 10.

§. Vxori. 5.

Emanuel Costa libro 2. sele. c. 19. Zoanne-
tus rerum quorid. cap. 34.

l. Si cui. 31.

Appellatione partis totum comprehendi-
tur, Dec. conf. 69.

l. Sextiam. 32.

Nota hic quod prælegata non veniunt in
substitutione vulgari.

l. Vxori. 33.

An nominis legato vsura contineatur,
vide D. Gothof. hic.

l. Nomen. 34.

Bald. conf. 327. pridie col. 3. vol. 1.

l. Patronus. 35.

Alciatus libro 1. parerg. cap. 16. Couarru. libro
4. variarum res. capite 1. Cuiac. libro 7. obs. c. 14.
& libro 10. cap. 37. Ruard. de auctoritate pru-
dent. c. 7.

§. sempronio. 1.

Cuiac. libro 10. obs. c. 36.

l. Nec fideicommissa. 36.

Optimè notat hic Bald. Rupto testamento
per quærelam non præstari legata.

l. Cum quis. 37.

Ant. Faber. libro 1. coniect. c. 4.

§. Codicillis. 5.

Alciatus lib. 4. dispunct. c. 12. Guterius resol.
par. 3. c. 54. numero 14. & 15.

§. Titia. 6.

Alciatus libro 2. prætermis.

l. Pater. 38.

Vide Socin. in l. qui Roma, §. cohæredes, in 5.
col. de verborum oblig. Ad §. quindecim, vide
Castr. ad l. filius, §. diui, in pen. co. D. de lega. 1. &
ad §. Mater, vide Castr. in d. §. diui, in 2. coll. in
prin. & ad dicta per Bart. in d. §. mater, in ult.
oppos. vide Ruin. eum reprobantem in l. filius,
§. diui, in tir. 2. in 9. chart. ad §. primum, vide Al-
ciat. libro 1. dispunct. cap. 3. f. 336. numero 69. Re-
petitionum 3.

§. Filiam. 2.

Cuiacius libro 15. obs. c. 4. * Antonius Faber
lib. 14. coniecturarum cap. 16.

§. Fundum. 3.

Alciatus tomo 5. * Antonius Faber lib. 14.
coniecturarum cap. 7.

§. Iulius. 4.

Ad glo. fin. vide Iaf. ad l. filiusfam. §. diui. l. 1. & 2. lect. num. 45. & 88. de leg. 1. Dec. cons. 2. nu. 2. & cons. 235. Cypol. cau. 32. Diaz. reg. 28. Bellon. lib. 4. supp. c. 12. Tiraq. de retract. in pref. num. 50. & 5.

*Antonius Faber supra dicto loco, & casu 2.

§. Quindecim. 5.

Bellonus lib. 4. sappur. c. 12. Menoch. de arb. iud. lib. 1. q. 54.

¶ Prohibitus alienare partem suā, non est prohibitus alienare partem quam redemit. de intellectu, vide post Bart. hic & ad l. quem admodum, C. de agricol. & censu. per scribentes ad l. 1. D. de offic. eius. super 3. qu. Bar. vbi Alex. col. pen. num. 88. & sequen. Dec. col. fin. Iaf. col. 15. post medium Purpur. num. 614. Dec. cons. 88. ad fin. & cons. 182. col. fin. Paul. Iaf. & alij, ad l. filius, §. diui. de leg. 1. vbi Rip. numero 66. Bartol. Iaf. & alij, ad l. voluntas, C. de fideicommissis. Iaf. ad l. si in testamento, num. 3. D. de vulgari & pupil. Tiraq. in tracta. de utroque retract. §. 3. gloss. 1. numer. 5. Ripa ad l. censurio, colum. 6. num. 14. D. de vulg. & pup.

*vide Antonium Fabrum lib. 14. coniecturarum, c. 6.

§. Mater. 7.

Goueanus libro 2. variarum lectionum, capite 18.

¶ Non solum ex verbis, sed ex mente testatoris fideicommissum inducitur, de hoc textu & eius intellectu, Socin. 249. secundum quod refert & tenet Dec. remissive cons. 425. in casu num. 6. An. Rub. ad l. Gallus, §. quidam recte, num. 69. D. de liberis & posthum.

l. Pamphilo. 39.

Roman. sing. 154.

*Antonius Faber lib. 14. coniecturarum capite 3.

§. Propositum. 1.

Cuiacius lib. 9. obs. c. 37. Alciatus lib. 5. parerg. cap. 23. Pileus quaest. 117. verbum volo. seu vellem prolatum à testatore inducit dispositionem, ita Bart. hic not. & in l. cunctos populos, col. 1. in fine, & sequen. Cod. de summa trini. sed communis contra quod non inducatur dispositio ex illo verb. vellem, sed ex aliis quæ in hoc textu concurrunt. rationem eius vide per Bart. in l. geris, in 13. coll. ni vers. quæro quid, ff. de acquir. har. Et vide Ruin. in l. serui electio, in prim. in 7. coll. in fine, cum seq. D. de leg. 1. Et Ruin. in l. 1. §. si quis, in 6. coll. de verborum oblig. f. 177. num. 32. & sequen. Repetitionum 6. f. 122. num. 17. Repetitionum 6. folio 80. numer. 24. Repetitionum 6.

*Antonius Faber lib. 14. coniecturarum capite 5.

l. Post. 40.

Retinere ea propriè dicimus, quæ prius habuimus.

l. Vxorem. 41.

Fornerius lib. 1. select. c. 11.

§. In testamento. 1.

Brissonus lib. 3. select. c. 13.

§. Concubinæ. 5.

August. libro 3. emend. cap. 13. f. 252. numer. 22. Repetitionum 3.

§. Legauerat. 6.

Arius Pinellus, C. de bonis matern.

§. Eius. 8.

Emanuel Costa lib. 1. select. c. 13.

§. Agri. 9.

Molinæus de diuiduis & indiuiduis, parte 3. num. 605. Fornerius lib. 1. select. c. 16. vide Socin. in l. 4. §. Cato, col. 7. Pap. in l. stipulationes non diuiduntur, in 13. col. Et ibi Ruin. in 11. & 12. chart. de verborum oblig.

§. Pater. 11.

Pater non tenetur dotare filiam naturalem tantum, adde quod procedit in filia quæ habet vnde se aliat, alias si non habet, tenetur ei tantum in dotem constituere, quod ad alimenta sufficiat, vt per Bald. ad l. neque mater, num. 5. C. de iur. dot. Camil. Vistar. ad l. 1. num. 116. D. soluto matrimonio, Paleotus de nothi & Purijs filijs, c. 49. f. 120. num. 116. Repe. 3.

§. scæuola 13.

Emanuel Costa libro 2. select. c. 25. Sarmientus lib. 2. select. c. 6.

§. Hæredis. 14.

Gilbertus Regius lib. 1. enantiophan. c. 20. f. 72. num. 37. repet. 4. & folio 580. numero 65. repetitionum 7.

l. Titius. 42.

An is cui cura monumenti committitur, ad expensas insolidum teneatur, vide hic Bart.

l. si filia. 43.

An & quomodo dos constituatur Gloss. hic.

l. si fundus. 44.

Notahic, quod temporaria non videntur esse in loco.

l. Hoc legatum. 45.

Illud quod hic dicit Bartol. limita vt per Alexand. in l. certi con. in 3. col. de rebus cred. & in quibus casibus procedat regula huius legis, vide Socin. in l. cum quaritur, in principio de rebus aubis.

I. Ea tamen. 46.

Relatium quis vel qui, positum cum copula augeat, siue, restringit, notat Bart. ad l. omnes populi, l. opposit. D. de iustitia & iure, & ad l. l. colum. l. c. de summa trin. vbi las. numero 2. Bald. ad l. praprimus, num. 4. C. de appell. Aret. Inst. de act. §. omnium, coll. 1. Old. conf. 126. Barba. conf. 38. coll. 12. vol. 2. Soc. ad l. si is qui ducen-
ta, §. utrum, numero 2. D. de rebus dub.

I. si quid. 47.

Quint. libro 5. cap. 10.

§. inter. 1.

Cuiacius libro 12. obs. cap. 8.

I. item. 49.

Cuiacius libro 11. obs. cap. 16.

I. Cum filio. 50.

In suam tutelam venisse quis dicatur, vide hic Gloss.

§. Ex his. 3.

Emanuel à Costa libro 2. select. cap. 13.

I. si filia. 51.

Viripotens quæ dicatur, notat hic Glossa.

I. Librorum. 52.

Cotta in memor. in voce librorum.

§. si homeri. 2.

August. libro 4. emend. c. 2.

§. Quod. 4.

Vaconius à Vacuna libro 4. declar. iur. ciui. declar. 56.

I. si purè. 54.

Cuiacius libro 8. obs. cap. 36. Alexan. ab Alexand. libro 5. genial. dierum, cap. 7. Augustin. libro 4. emend. c. 1.

I. Ligni. 55.

Cotta in memor. in voce Balanus.

§. Lignis. 3.

Cotta in voce diata, & in voce hipocostum.

§. Lignorum. 5.

Alciatus libro 2. prætermisior.

§. si lignum. 7.

Cælius Rhodiginus libro 13. antiq. lection. c. 48. Cotta in voce strobili.

I. Pali. 56.

Plinius libro 16. c. 15.

I. seruus. 57.

Iunge hic l. 88. §. 1. infra eod.

I. Cum vxori. 58.

Cuiacius libro 12. obs. cap. 8.

I. Qui chirographum. 59.

Andreas in cap. sedes apostolica, de rescrip.

§. Prædiis. 3.

Corrafius libro 5. miscell. cap. 21. August. libro 1. emend. cap. 1.

I. Textoribus. 61.

Paulus 3. sent. tit. 6. §. 38.

I. Qui duos. 62.

Quod masculinum concipiat femininum trita regula est, in l. seruus legat. infra eodem.

I. in repetundis. 63.

Nota hic quod dictio Item, repetitionem inducit.

I. Qui filium. 64.

Cuiacius libro 6. ad Affric.

I. Legatis. 65.

Zoannetus restit. c. 7.

§. Si ex officio. 1.

Forcatulus in pen. iur. cap. 27. Cuiacius libro 9. obseruation. cap. 21. Emanuel Zoares libro 1. obs. cap. 39.

§. Ornatricibus. 3.

Cuiacius libro 11. obserua. cap. 16. Constantius Landus enar. in tit. de iust. & iur. c. 21. Benuenut. tract. de merc. numero 71. fol. 38. decisio-
num Capitij.

§. Pecoribus. 4.

Alciatus libro 2. prætermisior.

§. Ouibus. 7.

Forcat. auarij ca. 9. Gomef. tomo 2. auarij. resol. c. 2. numero 14.

I. Auibus. 66.

Forcat. Auarij cap. 1. & 3. Præcius inuer-
sion. c. 4.

I. Qui saltum. 67.

Ad tempus quæ in fundo sunt, fundi esse non intelliguntur.

I. Testatorem. 68.

Vide Roman. sing. 153.

I. Non

1. Non ante. 69.

Significatio propria debet assumi, & omitti impropria, nisi de mente disponētis aliud appareat, quomodo dicatur apparere de mēte Bart. ad l. omnes populi, in 3. q. 6. q. princ. vers. 2. casu D. de iustitia & iur. Alciat. libro 2. de verborum signif. fo. 72. Bellon. conf. 82. numero 6. Julius Clar. libro 3. sent. §. testamentum, q. 76. Vide Socin. in reg. 441.

1. Si cui. 70.

Augustinus libro 4. emend. cap. 16. Cotta in memorial. in voce lana. Cuiacius libro 11. obscr. cap. 6.

§. Lana. 3.

Gouean. libro 2. variar. lett. cap. 9. Gilbertus Regius lib. 2. in arm. q. c. 20.

§. Lana. 9.

Alciatus libro 2. pratermiss. & libro 6. parerg. cap. 25.

§. Versicoloribus. 12.

Valla libro 6. elegant. cap. 37 o. Floridus Sabinus in li. de iur. interpret. Alciat. libro quarto, de verborum significa. 107. Forcatulus in cupid. in risper. cap. 11.

§. Purperæ. 13.

Cotta in memorial. in voce purpura.

1. Cum suæ. 71.

Vide Bart. in Rubr. infra de operis noni nuntiatione.

1. Quos. 73.

Guid. Pap. decis. 442. testator. col. 2.

1. Si quis. 74.

Folio 209. Arius Pinellus Cod. de bonis mater nis.

1. Nummis. 75.

Dec. in l. certis annis, numero 7. Cod. de patris.

1. Cum in. 77.

Legatorum appellatione continentur libertates.

1. Quæsitum. 78.

Bald. consilio 328. quaritur, col. 3. vol. 1.

§. Coccum. 5.

Catellianus Cotta in voce coccum. Alciatus libro 2. parerg. c. 1.

§. Cum vir. 6.

Cuiacius lib. 12. obscr. c. 9.

1. Si chorus. 76.

Bald. in l. in testamento, col. 2. Cod. de milit. testam.

§. His verbis. 1.

Cotta in voce peculium, Forcat. Necyom. dial. 56. Ræuar. libro 5. var. c. 17. Corra. li. 1. miscell. cap. 13. Socin. Iun. consilio 120. numero 19. lib. 1. Pinel. in repet. ad l. 1. C. de bonis mater. 2. par. f. 211. numero 48. & 49. Dec. ad l. singularia, numero 21. D. si certum petatur, adde Rip. ad l. si ex toto, numero 9. de leg. 1. ad §. si. adde Iaf. ad l. inter stipulantem, §. sacram, num. 16. de verborum obli. f. 211. numero 48. & 49. Arius Pinellus C. de bonis mater.

§. Area. 2.

Fornerius libro 2. select. c. 19. vide Ozer. post alios Instit. de inutil. stipul. §. super gloss. in ver. similia.

1. Coniunctim. 80.

Hotomanus libro 3. obscr. c. 3.

1. seruus. 81.

Vlpianus 24. §. 22.

1. seruus. 82.

Paulus 3. sent. 6. §. 69.

1. Quod his. 83.

Vide Bart. in l. cum filio, in §. coll. pro cuius cui de nra, de leg. 1.

1. Cui quæ. 84.

Crauet. conf. 295.

1. nuper. 85.

Emanuel Costa libro select. cap. 6. Cotta in voce annona.

1. si ita. 86.

Vide Bart. in l. cum de lanionis. §. Sabinus, §. de fund. inst.

1. Et fidei. 87.

Nota hic legata & fideicommissa esse paria.

1. Lana. 88.

Paulus 2. sent. tit. 6. §. 85. in fine.

1. Re coniuncti. 89.

De iure accrescendi Duarenus & Goueanus singulares tractatus ediderunt: legem hanc prolixè repetiit Valla & Hispan. Copiose hæc legem fuerunt interpretati, Alciatus, Ferrerus, Ripa, Politus, Besucius, & Bologneus, vide Zasium respons. singul. cap. 18. Alciat. libro 4. paradox. cap. 8. & 9. & libro 6. ca. 7. Ioan. Rob. libro 2. sent. in. c. 24. & 25. Gouean. libro 1. animad. Forcat. Necyom. dial. 59. Ad ibi dicta per Bar. in prim. col. vers. quare, circa si. Vid. Soz.

zia. in l. si cognatis, in pen. coll. de rebus dub. Socin. in l. mulieri & Titio, numero 3. D. de conditio. & demonstr.

* Extrat dispartatio de iure accrescend. Balthasari Knaustis.

* Quæ sit sententia huius legis optimè declarat Faquineus *Controuerfiarum iuris lib. 4. cap. 98.*

I. Nominarim. 90.

Zafius libro 2. respons. c. 18.

I. Prædiis. 91.

Dec. conf. 1. col. 23.

§. Titio. 3.

Beroius q. 48. vide Soc. in l. i. in fin. in 2. lect. in 6. coll. D. de reb. dub.

§. Balneas. 4.

Zoannetus rerum quotid. c. 11.

I. Si mihi. 92.

De hoc textu nota post Crot. Crau. ad l. 1. de leg. 1. numero 72. & sequen. & numero 78. Iaf. & Dec. ad l. 1. singularia, ff. si certum petatur, Ant. Rub. ad l. Gallus, §. quidam recte, ff. de liberis & posthumis, numero 199. Gomef. ad §. item Seruiana, numero 20. Inst. de action. Dec. conf. 472. Arius Pinellus in repet. ad l. 1. 2. par. numero 46. C. de bonis matern.

§. His verbis. 1.

Folio 207 numero 46. Arius Pinellus C. de bonis maternis, folio 346. numero 199. Repetitionum 3.

I. Lucius. 93.

Folio 17. numero 101. Repetitionum 4.

§. Sempronix. 1.

Ad dicta per Bart. in fin. verb. huius §. Soc. regul. 284.

§. Quæsitum. 3.

Bellonus libro 1. supput. cap. 14.

I. Is qui. 94.

Briffonius libro 2. select. cap. 14.

I. Quisquis. 95.

Forcatulus Necyom. dialog. 42.

I. si Titius. 96.

Appellatione hæreditatis, non continen-

tur legata & fideicommissa, vide Decium consilio 55. numero 9. & conf. 80. num. 10. Bello num libro 4. supput. ca. 19. Corraf. ad l. 1. cum vi rum, Cod. de fideicom. num. 23. 31. 32. & 37. 39. 44. 47. Gozad. conf. 81. numero 19. in materia, Socin. Iun. conf. 106. libro 3. pro ampliatione Cepha. conf. 259 numero 17. vol. 2. faciunt quæ notant DD. ad c. Marcellus, §. quidam liberis, D. ad Treb. folio 104. 95. Repet. 7.

I. Ofidius. 97.

August. libro 2. emend. c. 6.

I. si plures. 98.

Guid. Pap. decis. 545. supra in princ.

I. Seruus. 99.

Forcat. in pen. iuris, c. 13.

I. Heres. 100.

Barto. in l. cum filiofamilias, in fin. D. de legatis 1.

§. Cui. 3.

Cotta in memorat. in voce bases. Alciat. libr. 4. parerg. c. 2.

I. Qui. 101.

Alciat. libro 4. dispunct. cap. 18. Ferran. lib. 1. explic. c. 33. Straim. in animom. pag. 12. Bona prohibita alienari, non possunt pignori, pro tanto pretio quanto valent, adde quod hoc non procedit, in re quæ fuit antecessorum, propter affectionem rei illius, ut per Rip. ad l. filius, §. diui, numero 3. D. de leg. 1. & Tiraq. in prefat. tract. de viro. re tract. num. 36. & de hoc textu vide etiam Soc. in reg. 96. dominum Mathes. in l. libera, C. de sent. & interloc. omn. iud. n. 4. folio 323. folio 310. numer. 184. repet. 8. fol. 266. vers. limina septimo. Arius Pinellus, C. de bonis maternis.

I. His verbis. 102.

August. libro 4. emend. c. 8.

§. Pater. 1.

Alex. ab Alex. libro 3. genial. diem. c. 4. Cuiac. libro 11. obs. c. 30.

§. idem. 3.

Cuiacius libro 11. obs. c. 30.

I. Si pater. 103.

Cuiac. lib. 2. obs. c. 32. & lib. 3. c. 9.

LIBER XXXIII.

Titulus primus.

De annuis legatis.

Arnald.

Arnaldus Contadis scripsit ad hunc titulum & sequentem Ludouicus Bologninus.

1. Cum in. 1.

In dubio legatum ibi dari debet ubi petitur.

1. In annos. 2.

Cuiac. ad l. 9. sup. de pactis.

1. Si legatum. 3.

Hotoman. libro 2. de usu. c. 4. num. 1. volum. variat. disput. Couarruias variat. resolut. c. 11. libro 2.

Declara ista verba annua, bina, trina die, vt per Bud. ad l. si necessaria, D. de pign. act. fo. 100. vide Paul. Castr. ad l. pœnales, §. annua, ff. ad l. Falcid. l. 1. ad l. eum qui calen. numero 3. ff. de verborum obligation. & ad l. soluto, numero 5. solutio marim.

§. si cui certa. 6.

Couarru. libro 3. resolut. cap. 1. & Briffon. lib. 3. select. c. 1.

1. si in singulos. 4.

In annuis præstationibus an sufficiat vna præscriptio, vide hic Bart.

1. A vobis. 5.

Sig. consil. o 52. Ang. in l. diem functo, supra de off. assessor.

1. Annua. 6.

Ludos. Ludi sacri qui dicantur, notat hic Glossa.

1. Quintus. 7.

Officium iudicis non est actio, vt notat Bart. in l. prima, supra de iurisdictione omnium iudicum.

1. in singulos. 8.

Fructus pendentes ad hæredem suum vsusfructuarius non transmittit.

1. Fundus. 9.

Tiraquel. tracta. de pœn. temp. cau. 22. numero 67.

1. seio. 10.

Menoch. de arbit. iud. cas. 223. vide Bart. in l. 1. §. sed diuus, 2. coll. vers. 2. quaro, de var. & extraord. cogn.

§. Medico.

Folio 174. numero 493. Repet. 4.

1. Cum in annos. 11.

In legato in annos, continentur plura legata.

1. Gaius. 12.

Corra. ad Rub. de seruit. pag. 39.

1. Mæuia nepotem. 13.

Ratio decidendi ad hunc textum potius esse, quia in legatis sicut in contractibus est locus oblationi, l. vter. de condit. insti. vers. plerumque. Et ad hoc propositum allegat hunc textum, gloss. in verb. faciat, l. iurisdictionum, in prin. de pact.

1. Si cui. 14.

Vide Bart. in l. si certis, C. de pactis, in l. cum, D. de usur. in disput. incip. Mulier habens amplum, in vlt. col. Bart & post eum alij in l. 1. col. 3. fol. matr. maxime Socin. ibi in 13. chari. cum sequen.

1. Iauolenus. 15.

Incipit altis hæc lex Eum qui.

1. Seruus. 16.

Officium iudicis in quibus maxime impleret, declarat hic Glossa.

1. Legatum. 17.

Legatum donec nubat intelligitur annuum.

1. Codicillis. 18.

Legatum annuum finitur morte.

1. Titia. 19.

Nota hic æquipollentium orationum eandem vim esse ac potestatem.

§. Qui. 1.

An legato generali per speciale derogetur, vide Bart. hic.

1. annua. 20.

Vide in hanc legem Cuiac. libro 17. obs. c. 21. in fin.

§. Artia. 1.

Alexand. ab Alexand. libro 5. genial. dierum, cap. 17.

1. Liberto. 21.

Cuiacius libro 9. obs. cap. 15.

§. Filium. 2.

Angustinus libro 2. emend. cap. 8. folio 387. numero 105. Repetitionum 7. folio 381. numero 48. Repetitionum 8.

§. Lucius. 3.

Lapus allegation. 87.

1. Filia. 22.

Emanuel Costa libro 2. select. c. 12.

1. Cum quidam. 23.

Forcatulus Necyomant. dialog. 1. Magius lib. 2. miscell. cap. 22. Ræuard. libro 2. varior. cap. 16. Couarru. libro 3. variat. resolut. cap. 9. numero 10.

I. Cum erat. 24.

Iunge hic l. 79 *supra de legat. l.*Tit. 2. De usu & usufructu,
&reditu, &c.Vide ad hunc tit. Grassus, *lib. sentent. §. legatum quest. 23. 24. 25. 26. 27. ad finem 36.*

I. Nec usus. 1.

Molin. *de diuid. & indiuid. par. 3. numero 319. cum sequen.*Vide Ioann. Longoual. *ad l. imperium, D. de iurisdic. omnium iudic. numero 218. & 232. Cypol. in tract. de seruit. pag. 2. numero 4. Arius Pinellus, in repetit. ad l. 1. C. de bonis maternis, 3. part. numero 6. * Cuiac. ad l. iurifg. D. de pact.*

I. Hominis. 2.

Cuiacius libro 14. *obs. capite 23.*

I. Hominis. 3.

Corrasius *ad l. admonendi, numero 24. D. de iureiurand.*

I. si pure. 4.

Cuiacius libro 19. *obs. cap. 22.*

I. Vsum. 5.

Vsumfructum sibi cum morietur quis stipulari non potest.

I. si usus. 6.

An usufructus ad diem legari possit, vide hic Glossam.

I. Si usus. 8.

Cuiac. *cap. 34. de prescriptionibus.*

I. si ab eo. 9.

Legatum caducum penes quem remaneat, notat hic Bar.

I. si Titio. 10.

Hanc legem limita, ut non procedat in iudiciis, secundum Aret. *in l. naturaliter, §. nihil commune, D. de acquir. poss.*

I. Habitationis. 11.

An, quando, & quomodo habitatio videatur relinqui, vide hic Glossam.

I. Heres. 12.

Nota hic villam, pro domuncula sumi fructuum gratia.

I. Cum usus. 13.

Cuiacius libro 14. *obs. capite 18.*

I. Duos. 14.

Alciatus 1. *parerg. capite 22.*

I. Damnas. 15.

Cuiacius *in paratit. pag. 41.*Intellige de facultate facti in habitando, non de seruitute habitationis, quæ consistat in iure, ob textum in l. *Aquilus, D. de donat.* valde enim hæc differunt, ut notabiliter tradit Dec. *consilio 355. dispositum prima. colum. 1. q. ad fin. Adde Ruin. ad prin. Inst. de dona. numero 441. & seq.*

I. Legatum. 16.

Alciatus libro 1. *parerg. capite 22. Lapis al. leg. 87.*

I. Qui plures. 18.

An incertæ personæ legari possit, declarat hic Glossa.

I. si alij. 19.

In dubio plus valet scriptura quam quod actum est, dummodo de illo non constet. Paris. *conf. 94. volum. 2. Iaf. ad l. si posthumus, §. fin. de liberis & posthumis, Pic. ad l. Titia, §. Titio, D. de legat. 2. numero 88. cum sequen. Contra in memor. in vers. fundus si legatus, Rom. sing. 18. Soci. lun. conf. 109. nu. 41. & cons. 115. nu. 10. lib. 1. Cagn. ad l. in tota iure, numero 20. 13. & seq. D. de reg. iuris. ubi exornat.*

I. Titio. 21.

In alternatiua cuius sit electio, vide hic Glossam.

I. Patrimonij. 22.

Quæ similia sunt eiusdem iuris censentur.

I. Licet. 23.

Cuiacius libro 14. *obs. cap. 17.*

I. Vxori. 24.

Beroius *quest. 13.*

I. Qui fructus. 25.

Nota hic vsumfructum morte finiri.

I. Sempronius. 26.

Vide l. qui vsumfructum, §. 1. *vers. hoc ita su- pra de vsum.*

I. Vxori. 27.

Facit ad explicationem huius legis, quæstio quam ponit Glossa in c. *plerumque, extra de don. inter vir. & vxor. * Cuiac. in libro 1. Fer.*

I. Quæro. 28.

An lucri & oneris eadem debeat esse ratio, tradit hic Glos.

I. Qui. 30.

Molinæus *de diuid. & indiuid. part. 3. nu. 587. cum seq.*

I. Is qui. 31.

Nicolaus

Nicolaus Valla *de rebus dubiis*, &c. tra-
ctat. 11.

I. Generali. 32.

An consilium dans legare intelligatur, vi-
de hic Glossam.

§. Filius. 1.

Cuiacius libro 20. *obs. c. 39.*

§. Vxori. 2.

Couarruias libro 2. *variarum resolut. cap. 5.*
Berolius *questiōn. 29. & 30.* Crot. ad l. *si constan-*
te, 2. repet. D. soluto matrimonio, numero 49. Ca-
gnol. ad l. 1. *numero 27. & 35.* D. *de reg. iur. Mo-*
der. Anco. in tract. de mercat. in tit. mand. 2. par.
versic. reliquum est. nouissimè. Arius Pinellus in
r. pet. ad Rubric. Cod. de bonis maternis. in 1. part.
folio 33. numero 39. Crot. *consilio 136. nume-*
ro 40.

I. sempronio. 33.

An legato generalis habitationis, vsusfru-
ctus derogeretur per legatum proprietatis, vi-
de Bald. in l. *quoties in fine, Cod. familia erciscu-*
da. & Bartol. in l. *si quis seruum, §. final. D. de le-*
gatus 2. vide aliquid per Paul. de Castr. in *con-*
silio 288.

I. Codicillis. 34.

Nota hic quod acrescendi verbo induci-
tur fideicommissum.

* Faquineus *controueriarum iuris lib. 4. c. 81.*

§. Qui. 1.

Cuiac. libro 3. *obs. cap. 27.*

I. Vxori. 35.

Vide Arium Pinel. in *Authen. nisi, C. de bo-*
nis matern.

I. Sticho. 36.

Legatum coniunctis personis debetur e-
tiam si sit res aliena.

I. Vxori. 37.

An aliqua sit differentia, inter vsumfru-
ctum & legatum redditum quoad viuat, vide
hic D. Gothof.

I. Fundi. 38.

Vide l. 110. *supra de leg. 2.*

I. Filios. 39.

Fundo simpliciter legato, an proprietas
intelligatur legata, vide hic Bart.

I. Illi. 40.

Vide l. 36. §. 2. *supra de leg. 1.*

I. Cum ita. 41.

Nota hic differentiam inter vsumfructum
& fructum annui legati.

I. In fructu. 42.

Forcatulus in *penn. iur. cap. 10.* Molinæus ad
consuetudin. Parisien. titu. 1. §. 1. gloss. 8. an. 31.

I. Nihil. 43.

Couarruias libro 2. *variarum resolutionum*
cap. 2.

Tit. 3. De seruit. legat.

I. Qui duas. 1.

Vide ad ibi dicta per Barto. quæ ponit
Dec. in l. 2. *in penultim. coll. D. de iurisdictione*
omnium iudic.

I. Fundum. 2.

Via vna & eadem pluribus, & à pluribus
legari potest.

I. Si fundum. 3.

Molinæus in *labyrintho 16. leg. Cuiac. lib. 1.*
obs. cap. 23.

I. Et si. 5.

Molinæus ad d. *labyrintho.*

I. Pater. 6.

Cuiac. in *paratit. pag. 41.* Ad gloss. ibi in ver-
bo *plenum*, vide Ias. *Instit. de action. in §. pœna-*
les, in 11. coll. in fin. cum seq.

I. Cum. 7.

Dies legatæ seruitutis quando cedat, vide
hic Glossam.

Tit. 4. De dote prælegata.

Molinæus ad *rub. de verbor. obliga. num. 48.*
& Cuiac. in *paratit. pag. 247.*

I. Cum dos. 1.

Cuiacius libro 7. *obs. cap. 20.*

§. Impensæ. 4.

Ioan. Corraf. ad l. *qui liberos, D. de ritu nupt.*
in 1. par. num. 45. Ad *ver. sed quod diximus*, vide
Bal. Nouel. in *tract. de dot. 2. par. Doct. omnes*
ad l. 1. solu. matrim. in illa q. an dos sit ius vniuer-
sale. Vaco. libro 6. *declar. iur. cin. cap. 2. §. 8. f. 259.*
numero 45. rep. 4.

§. Mela. 14.

Quando relinquitur fundus dotalis, an
debeat æstimatio, an verò fundum, vide
Bart. in l. *planè. §. 1. D. de leg. 1.*

I. Cum quis. 2.

Menochius de *arb. iud. cas. 212.*

I. Qui ita. 3.

Cuiacius libro 8. *obs. cap. 36.*

I. Cum vulgari. 4.

Goueanus libro primo, *variarum lectionum*
cap. 28.

I. Dote. 5.

Cuiacius *libro obs. cap. 20.*

I. Pater. 7.

Cuiacius *lib. II. obs. cap. 29.*

I. Vir. 8.

De æstimatione hic contenta, vide l. 10. *pro de iure dot.*

I. Vxor. 9.

Qui super dotem legat, ipsam dotem etiam legare.

I. si seia. 10.

Hanc legem optimè explicat hic Glossa.

I. seia. 11.

Vide Ias. in l. qui Roma, §. suum, in 9. col. vers. 2. limit. de verb. oblig. & Bart. in l. que doris, col. 1. in fin. sol. matrim.

I. Paulus. 13.

Alias incipit hæc lex si filius familias.

I. Theopompus. 14.

Alciatus *libro 2. parerg. cap. 19.* Couarruias *libro 2. variarum resolut. cap. 18.* Menoch. de arbit. ind. *libro 1. q. 59.* Decif. 371. post numer. 4. fo. 720. decisionum Afflicti, fo. 136. num. 13. & seq. repet. 6.

I. Licet. 15.

Vide Bald. in l. pradia, Cod. de fideius. quæ refert Alexand. in l. 5. si res obligata, de legatis primo. & Ruin. in Rubric. D. soluto matrimonio, numero 17. Ioan. Fabr. §. sed si in rem, Institut. de legat.

I. Qui dotem. 16.

Cuiacius *libro II. obs. cap. 13.*

I. Vxor. 17.

Si testator legat vxori quæ ei debet, videatur dotem relinquere.

titul. 5. De opt. vel elect. legat.

Vide Cuiac. hic. De optione agit, §. 22. *Instit. de leg.*

I. Diuus. 1.

Pluralis numerus in tribus quoque consistere debet.

I. Quotiens. 2.

Optione data hæres debet eligere de rebus hæreditariis.

§. Data. 2.

Data optione si quis optauerit alieni serui,

vel hominem liberum, nihil agit, quoniam optione data debet eligi de rebus hæreditariis, vt optimè notat hic Barto. An electio semel facta, si non valet, iterum fieri possit, habetur per Bald. in l. qui per salutem §. de iure iurand.

I. scilicet. 3.

An degustatio sola faciat electionem, vide hic D. Goth.

I. scyphi. 4.

Electio non tenet, facta ante exhibitionem rerum.

I. Nec solum. 5.

Cuiacius *libro 8. ad Affricanum.*

I. Mancipiorum. 6.

August. *libro 4. emend. cap. 17. fo. 439. numero 166. & 168. repetitionum 6.*

I. immo. 7.

Hotomanus 32. *illust. quæst.*

I. si tibi. 8.

Seneca 24. *controuers.*

I. Cum ita. 9.

Specialia generaliter derogant generalioribus.

I. si Pampilo. 10.

Molinæus de diuiniis & indiuiduis, parte 2. numero 16. Adde ibi notata per Barto. in fine, vide Ruin. in l. secunda, cha. 1. 9. de verborum obligat.

I. si Eros. 11.

Vide Bartol. in l. perinde, D. de stipulation. seruatorum.

I. seruo. 12.

Vide l. 107. §. 1. *supra de leg. 1.*

I. Si optio. 13.

Nota hic quod legatum dicitur purum, quando familia recedit in vnum.

I. Optione. 16.

An post mortem testatoris fieri possit electio, vide l. si Pampilo §. eod.

I. Cum optio. 17.

Vide Roman. *sing. 25.*

I. Homine. 18.

An & quæ sit repudiationis & pacti differentia, vide hic Glossa.

I. Illud. 19.

Vide l. 12. §. quando dies legat.

I. Apud. 20.

Hotamus 32. *illust. quæst.*

I. Filium. 21.

Vlpianus 24. §. 14.

L. Mari

I. Maritus. 22.

Vide l. 34. §. 1. *supra de leg. 3.*

Titul. 6. De tritico, vino, vel oleo legato.

Vino legato omne continetur quod ex vino natum est, & defunctus reliquit, etiam acetum ex vino factum, & quidquid testator vini numero habuit, l. prima, & l. si quis vinum hoc tit.

I. Vino. 1.

vnde sumatur coniectura voluntatis defuncti, vide hic Glossam.

I. Cum alij. 2.

Nota hic quod generi per speciem derogatur.

I. Si cui. 3.

Macrobius libro 7. *Saturnal.*

I. Cum certum. 4.

Forcatulus in *penu. iur. cap. 12.*

I. Cui vinum. 6.

Congruit hic l. 9. & l. 15. *infra eod.*

I. Quidam. 7.

An legumina contineantur appellatione frumenti, notat hic Bart.

I. Si heres. 8.

Vide Bartol in l. prima, *infra de alimentis legatis.*

I. Si quis. 9.

Alciatus libro 9. *parerg. cap. 2.* Forcatulus in *penu. iuris, cap. 8.* Cuiacius libro 11. *observation. cap. 30.* Cotta in *memoral. in voce causa, in voce Stichum, in voce ceruisia, in voce sapa, & in voce Embana.*

§. Vino. 3.

Zafius libro 2. *respons. c. 14.* Cuiac. libro 15. *obs. cap. 27.*

I. Vetus. 11.

Aulus Gellius libro 13. *c. 29.*

I. Nam. 12.

Vinum vetus quod appelletur, tradit hic Bart.

I. Ex eo. 13.

Alciatus libro 4. *dispunct. c. 21.*

I. Vino. 14.

Hac de re vide l. si cui. §. hoc tit.

I. Vinum. 15.

Cuiacius lib. 2. *obs. c. 36.* Gilbertus Regius libro 2. *diarmon. cap. 20.*

I. Qui vinum. 16.

Alciatus d. cap. 21. *Masuer. in *pract. for. tit. 2. de dilation. numero 6.*

§. Cui. 1.

Forcatulus in *penu. iur. cap. 17.* Alciat. lib. 1. *dispunct. cap. fin.* Cuiac. lib. 8.

Titul. 7. De fundo instruct. vel instrum. legato.

August libro 1. *emend. cap. 4.*

I. Siue. 1.

De fundo principaliter legato tractat hæc lex, qua de re vide Gloss. hic.

I. Cum pater. 2.

Alciat. libro 1. *pratermissor.* Turnebus libro 8. *aduers. capit. 6.* Fornerius libro 1. *selectio. capite 2.*

I. Fundum. 3.

Vide Cuiac. *ad Nou. 28.*

I. Cum. 4.

Forcatulus *Auiary, cap. 12.*

I. Si cui. 5.

Forcatulus *Necyom. dialog. 40.*

I. Nepoti. 6.

An & quomodo fiat nouatio, declarat hic Glossa.

I. Tabernam. 7.

Briffonius libro 4. *select. c. 18.*

I. In instrumento. 8.

Cotta in *memoral. in voce. viuitor*, Cuiacius libro 10. *obs. cap. 34-36.* Corra. libro 4. *Miscel laneor. cap. 21.* Constantius Landus, *pratermissor. cap. 9.*

I. De grege. 9.

Vide l. secundam, *Cod. de verborum significatione.*

I. Si reditus. 10.

Paulus 3. *sent. 6. §. 36.*

I. Quæsitum. 12.

Paulus 3. *sent. 6. §. 35.*

§. Conseruandi. 1.

Forcatulus *auary, cap. 13.*

§. Sed an. 6.

Turnebus libro 8. *aduers. cap. 9.*

§. Vxores. 7.

Paulus 3. *sent. 6. §. 38.*

§. si aliqua. 8.

Cotta in *voce sapa*, Turnebus d. cap. 9. Briffonius libro 2. *select. cap. 8.*

§. Si domus. 16.

Cuiacius libro 13. *observation. capit. 13.* Cotta in voce *specularia*, in voce *Phormiones*, in voce *centones*.

§. Papianus. 23.

Alexand. ab Alexand. libro 5. *genial. dierum* cap. 2. Turnebus dict. cap. 9. Cuiac. libro 14. *obs.* cap. 41.

§. Sed si fundus. 28.

Anton. August. libro 2. *emend. c. 4.* Turnebus d. c. 9.

§. Si instructum. 32.

Turnebus d. c. 9.

§. idem. 38.

Cuiac. libro 1. *obs. cap. 28.* Briffonius libro 4. *select. c. 18.*

§. idem. 39.

Turnebus libro 18. *aduersar. cap. 23.* Cotta in voce *Diaia*.

§. Si quis fundum. 40.

Dyn. in c. *generi per speciem*, de reg. iur. char. 1. Et vide Dec. extra in Rub. de probationibus in q. An confessio sit probatio. coll. 5. *versic. 4.* per istam.

I. Tabernæ. 13.

Alciatus libro 7. *parerg. cap. 3.* Turnebus libro 2. *aduers. cap. 22.* libro 18. c. 23. Cotta in voce *Anchones*.

I. Continentur. 14.

Turnebus libro 8. *aduers. cap. 9.*

I. Si ita. 15.

Par ubi ratio est, ius idem ibi esse debet.

I. Villæ. 16.

Paulus 3. *sent. 6. §. 68.*

I. Item. 17.

Cotta in voce *cauteria*, Turnebus dicto cap. 9.

§. instrumento. 2.

Paulus 3. *sent. 6. §. 65.*

I. Cum. 18.

Duarenus libro 2. *disput. c. 16.* Briffonius lib. 1. *select. c. 6.*

§. De puratoribus. 7.

Fundo instructo legato, Fabri ferrarij, itē signarij, & generaliter, qui fundi causa ruri morantur continentur.

I. Si mancipia. 19.

Paulus 3. *sent. 6. §. 68.*

§. Paulus. 1.

Agro vel fundo legato, villa, etiam continetur, quoniam pars est fundi, l. *si ita*, in fi. D. de instr. vel instr. leg.

I. Scix. 20.

Hotomanus libro 3. *obs. c. 23.*

§. Pamphilæ. 6.

Vide Bart. in l. *si his qui*, colum. 2. de *usu cap. &* ad dicta per Bart. in §. *Titio*, Vide Soc. in l. 1. de rebus dub. in §. *not. in fin. 2. lect. in 6. coll.*

I. Cum fundus. 21.

Paulus 3. *sent. iii. 6. §. 36.*

I. Fundo. 22.

Paulus 3. *sent. 6. §. 47.*

I. Cum. 23.

Vide l. 32. *sup. de contrah. emp.*

I. Fundus. 24.

Facit hic l. 5. *supra de legat.*

*Iason. ad l. *qua Roma* §. *duo fratres num. 62.* ff. de verb. oblig. Felin. ad cap. 1. *vers. privilegium continens*, nu. 7. de *rescript.* & ad c. *sedes*, col. pen. eod. tit. num. 5. ad fin. Ioan. Ceph. *cons. 23. num. 98. vol. 1.*

I. Fundi. 25.

Facta plerumque consideramus non ius facti.

§. Molæ. 1.

Molæ quæ sunt ad usum quotidianum, veniunt appellatione suppellectilis, magis quàm instrumenti, vt notat hic Bart.

I. Prædia. 27.

Fundi appellatione quæ non contineantur, notat hic D. Goth.

I. Lucius. 28.

Legata vniuersalia quando cedant, declarat hic Glossa.

I. Si nauem. 29.

Ad intellectum huius legis, vide Bart. in l. *imperium*, §. *de iurisd. omn. iud.* in quinto gradus meri imperij.

Tit. 8. De pecul. legat.

I. Seruo. 1.

Quæ sit ratio huius legis, vide l. 2. *inf. eod. tit.*

I. Nam quæ. 2.

Accessorio non confirmato, non confirmatur principale.

I. Peculio. 5.

Nota hic reddere interdum sumi pro dare.

I. si peculium. 6.

Adde

Adde Gloss. in l. 1. *supra de edendo.*

§. Sicut. 4.

De isto textu vide notata per Bar. in l. si certis, in ult. col. C. de pactis, per Bald. in l. gerit, in ult. col. D. de acq. hered. per Bald. in l. si. C. an seruus ex suo facto.

l. Si quis. 7.

Iunge hic l. 42. *supra de pecul.*

l. Denique. 8.

Hæres non est dominus, nisi post aditam hæreditatem.

§. interdum. 7.

*Ruin. conf. 139. viso, col. 3. & seq. lib. 3. Alex. conf. 24. num. 8. vol. 3. Curt. Iun. ad l. posthumus. nu. 32. C. de bon. poss. contra tab. Lancel Polit. in tract. subst. sub Rub. de compend. subst. num. 43.

Quæ inducuntur ad diminutionem, operantur augmentum, quando aliâ dispositio non posset habere effectum, vide not. per Iaf. ad l. centurio, num. 37. vers. non obstat. lex in d. l. denique, D. de vulg. contra quem tamen tenet F. Acoramb. ad l. hæres mei, §. cum ita, nu. 9. D. ad Treb. vide Bart. in l. ex hac scriptura, in 2. col. de don. in vers. sed qua 33. q. Alex. in l. cum filio, col. 2. de legat. 1. & Sozin. ibi col. 2. & etiam Ruin. ibi char. 5. vide text. in §. peculium, in fin. Inst. de leg. Iaf. Instit. de action. §. rursus, in glo. in verb. in potestate.

l. Si peculium. 10.

Specialiter legari intelliguntur, quæ aperte & circa ambiguitatem legantur.

l. Ei quoque. 11.

Concordat textus in l. 30. *supra de pecul.*

l. Quidam. 14.

Folio 246. numero 47. repet. 3.

l. Stichus. 16.

Vide Cuiac. libro 5. ad Africanum.

l. Qui. 17.

Iunge l. 38. *supra de pecul.*

l. Si seruo. 18.

Nota hic manumissum sumi, pro manu mittendo.

l. cum dominus. 19.

Vide Roman. sing. 132.

§. Filiusfamil. 2.

Hunc textum allegat Bart. in Rub. C. de verborum signif.

l. Dominus. 22.

Vide cap. 1. extra de sentent. excom.

l. Dominus. 23.

Alciatus libro 4. dispu. c. 13.

l. Si legatus. 24.

Contrarium tenet Paul. 3. sent. tit. 6. §. 34. ubi ait seruo legato peculium deberi, quod quomodo concilietur, vide ibid. Cuiac.

l. Titi. 26.

Suetonius in Galba c. 12.

tit. 9. De penu legat.

Folio 453. numero 89. repet. 6. folio 429. numero 129 & 151. repetitionum 6.

l. Vxori. 1.

Romanus singulari 296. incipiente lego Titio.

l. Penu. 2.

Gellius libro 4. cap. 1.

l. Qui penum. 3.

Cuiac. libro 9. obs. cap. 9.

l. Nam. 4.

Quæ sine alio esse non possunt, accessionis loco ea rapiunt, sine quibus non consistunt.

§. si cui. 6.

Regula quæ solet dari per illum textum. Limita & declara, ut per Dyn. in rubric. de reg. iur. in 6. Bart. in l. ex his, de leg. Dec. in Rubric. de probationibus, folio 2. Gomef. Inst. de actionibus, §. sic itaque, in 14. col. pag. 438. numero 5. Covarr. resol.

l. Non omnes. 5.

Circa distinctionem de qua per I. C. in l. ista, vide Alciat. in annotatiunculis in l. negotiantes partim, C. de excus. numero 10. char. 186. secund. num. continuatum, num. 22. post medium, de constit.

l. Instrumentum. 6.

Cuiacius libro secundo observation. capit. 6. in fine.

l. Penum. 7.

Dioscor. cap. 66.

tit. 10. De suppel. leg.

Vnde suppellex dicatur, vide l. 7. infra eodem.

l. suppellex. 1.

Vide Cuiac. hic.

l. id est. 2.

Vide l. 207. infra de verb. sign.

V. ij.

1. Supellectili. 3.

Supellectili legata quæ contineantur, declaratur hoc loco Iuriconsultus.

1. Redæ. 4.

August. libro 1. emend. c. 4.

1. De tapetis. 5.

Sicut Toralia. Quid sit Toral. optimè Turne. 2. aduers. l. 4.

1. supellectilis. 6.

Cuiac. lib. 10. obs. cap. 13.

1. Labeo. 7.

Vide Soc. in reg. 441. ad prim. vide Alciat. lib. 1. diffunct. c. 5.

1. Cum quidam. 8.

Plinius libro 33. c. 11.

1. Legata. 9.

Vide Bart. in l. 1. in 2. oppos. de rebus dub.

1. Qui vestem. 10.

Turnebus aduers. 23.

1. Vasa. 11.

Cotta in voce Gemma. Turnebus libro 8. aduers. cap. 9.

1. Quemadmodum. 12.

Vide l. 4. §. qui orio. supra de pœnis.

1. Nunquam. 13.

Suppellectilis appellatione, quæ non contineantur, vide hic D. Goth.

1. Fundo. 14.

Paulus 3. sent. 6. §. 34.

LIBER XXXIIII.

Titulus primus.

De alimentis, vel cibariis legatis.

Antonius Guefada 1. questionum 21. & 23.

1. si alimentis. 1.

De alimentorum favore, Rebi. ff. in tract. senten. prouif.

1. Si quis. 2.

Vide notata ad l. liberto 21. supr. de annuis legatis.

1. Solent. 3.

Pet. Gerard. sing. 23. numero 5. folio 558. ad id quod ibi dicit Bart. in ult. col. in. 9. vers. ex hoc

adde Bald. Nouell. in addit. ibi in contra 7. det. in 1. parte in fin.

1. Tois. re. 4.

Vide Cuiac. ad l. 8. §. 12. supra de transact.

1. Verba. 5.

Nota quod filij viuo patre sunt quasi domini.

1. Legatis. 6.

In hanc legem, vide Roland. à Valle consilio 12.

1. Pecuniæ. 8.

Minister nudus dicitur, apud quem nullum lucrum remanere debet.

1. Alio. 9.

Hæc lex optimè explicatur à Bartolo hic. De executore vniuersali & particulari, vide hic Bart.

1. Cum vnus. 10.

Tiraq. primil. 81. pia causa.

§. Fin.

Folio 16. numero 68. repet. 4.

1. Is cui. 11.

Vide Roman. sing. 534.

1. Lucius. 12.

Roman. sing. 432.

1. Gaio. 13.

Translatio quomodo fiat, notat hic Glossa.

1. Mela. 14.

Gellius libro 10. notitium attic. cap. 61. & 62. vide Bartol. in l. ex facto, de vulg. in princ. nu. 1. in §. sed si alimenta. vide Bart. in l. si ita pralegatum esset, de auro & argento legat. colum. 2. circa fin.

§. Sed si. 2.

Bellonus lib. 1. supput. cap. 20. Dec. ad l. certis conditio. §. si nummos, numero 5. D. si certum pet. & per eundem ad Rubr. extra de constit. Moder. Anco. in tract. de mercat. par. 1. num. 8. post Cagnol. ibi Bellon. libro 1. supput. c. 20. fo. 664. num. 40. repet. 1.

§. Quidam. 3.

Corrasius ad rubric. de seruitut. pagina 39. & 40.

1. A filio. 15.

Relatium quis vel qui, an quomodo & quando suum antecedens restringat, vide Doctor. in l. cunctos populos, Cod. de summatribus.

1. Alimentis. 16.

Alciatus in l. Modestinus, col. pen. D. de verb. sign.

sign. vide eundem libro 2. praetermissi in tit. de aliment. leg. chari. 243.

* §. Basilice. 1.

* Papon. l. 1. notar. tit. de prestis usuraires 13.

l. seruos. 17.

Nota hic quod seruorum appellatione ancillae continentur.

l. Liberti. 18.

Vide Barto. in l. Lucius, de legatis secundo, Alexan. post alios in l. huiusmodi, §. cum pater, de legatis 1. folio 40. numero 51 59. & 62. repetitionum 1.

l. testamento. 19.

Ant. August. lib. 3. emend. c. 2.

l. Stichus. 20.

Augustinus libro 3. emend. cap. 1.

l. Diariis. 21.

De Diariis, vide Nou. 57.

l. cum alimenta. 22.

Iunge hic l. 14. supra de annuis leg.

titul. 2. De auro & argento legat.

Vide Lazarum Bayfium de re vestiaria. Cuiacium libro 10. obseruat. cap. 17. & 18. Aulum Gellium lib. 4. c. 1. Caelium Calceagninum libro 3. epist. c. 1.

l. si alij. 1.

De mundo muliebri, vide Liuium libro 37.

§. cui. 1.

Cuiacius d. cap. 17.

l. Qui tibi. 2.

Cuiacius libro 2. ad Affric.

l. Vxori. 3.

Cuiacius libro 10. obs. cap. 17.

l. cum quidam. 4.

Vide Cuiacium supra dicto loco.

l. apud. 5.

Cuiacius libro 1. obser. cap. 9.

l. seia. 6.

Brissonus lib. 2. selest. cap. 11.

l. si ita. 7.

Legatum simpliciter & infinite prolatum, refertur ad tempus testamenti. Felin. ad c. si. colum. fina. de consti. Barba. consilio 6. volumin. 3. Bellon. consilio 5. l. 2. col. Socin. Iun. cons. 98. numero 26. libro 1. Anton. Rub. ad l. non solum, §. morte, numero 201. D. de noui operis nuntiatio-

ne. Didac. Couarruu. libro practice, question. c. 2. numero 5. column. 2. folio 15. Couarr. quest. vide Caltr. in l. fin. §. 1. de lega. 2. folio 94. numero 201. repetitionum 5.

l. Plautius. 8.

Augustinus lib. 1. emendation. cap. 6. Cuiac. d. cap. 17.

l. cum certum. 9.

Vide l. 35. infra eodem.

* ¶ Sed pretium) Quid significant haec verba declarat Faquineus Controuersiarum iuris. par. 1. lib. 2. cap. 11.

l. Quintus. 10.

Cuiacius dicto loco. Emanuel Costa libro 1. selest. cap. 4. Vvalterus lib. 1. miscel. cap. 3.

l. Si quis. 11.

Pag. 446. numero 10. Couarruuias resolutionum.

l. Si imaginem. 12.

Statuae & imaginis, an & quae sit differentia, vide hic Glossam.

l. Vxori. 13.

Cotta in m. moral. in voce carruca.

l. Si statuam. 14.

Cuiacius libro 10. obs. cap. 17.

l. Species. 15.

Cuiacius dicto capite 17.

* Faquineus Controuersiarum iuris libro 5. cap. 46.

l. Filiam. 16.

Cuiacius 10. obs. cap. 39.

l. Si gemma. 17.

Emblemata quae dicantur, vide Paulum 3. sent. iii. 6. §. 89.

l. Qui vxori. 18.

Cuiacius ubi supra, l. qui vxori, 1. respons. de auro & argento legato, vide Ioannem Fabrum Insti. de leg. §. sed & si legarij.

l. Cum aurum. 19.

Vvalterus libro 1. miscellaneorum, cap. 3. Forcatulus Necromant. dial. 38. Cuiacius libro 12. obs. cap. 37.

§. Planè. 4.

Cuiacius libro 12. obseruationum, cap. 39.

§. Idem. 6.

Cuiacius libro 10. obser. cap. 17. Turnebus lib. 18. aduers. cap. 23.

§. Argento. 9.

Cotta in memorali. in voce argentum, & in voce calumniarium, & Cuiac. dicto capite 17. Turnebus libro 28. aduers. cap. 23.

V. üj.

§. si cum. 12.

Cuiacius libro 2. *observat. capite 6. & libro 10. capite 17.*

§. Perueniamus. 13.

Cuiacius dicto libro 10. capite 18. Cotta in voce *Gemma*. Forcatulus in *cupidine iurisper. cap.*
11. Turnebus libro 18. *aduers. cap. 23.*

I. in argento. 21.

Alciatus libro 8. *parerg. cap. 4.* Cotta in voce *calumniarium*. Cuiacius lib. 10. *observationum capite 17.*

I. Vestimentum. 22.

Augustinus libro 3. *emend. capi. 7.* Gilbertus Regius libro 2. *par. capite 20.* Fornerius libro 1. *select. cap. 1.*

Ad hunc textum add. Tiraq. post 11. *connub. numero 10. & in tract. cess. caus. numero 2. parte 12. limi. 19. & 20.* Barbat. *consilio 57. praeclare. col. 5. versic. item fuerit, libro 1.*

I. Vestis. 23.

Cuiacius libro 10. *observationum, capite 18. & libro 12. obser. capite 24.* Alciatus lib. 1. *parerg. ca. 4.* Cotta in *memoral. in voce amphitapa, & in voce capicinus*. Turnebus dicto capite 23. Corrahus *epist. quaest. cap. 14.*

I. Argumento. 25.

Turnebus dicto capite 23. & libro 1. *aduers. cap. 17.* Alciatus lib. 6. *parerg. cap. 25.* Ferrandus libro 1. *explic. cap. 24.* Cotta in *memoral. in voce faseis, in voce udones, in voce viriola, in voce macula, in voce alabastra, in voce mitra*. Cuiacius libro 5. *observation, capite 11.* libro 8. *capite 1. & libro 10. capite 17.* Ræuardus libro 1. *variorum, capite 4.* Aulus Gellius libro 13. *capite 20.* Gilbertus Regius libro 1. *varioq. cap. 16.*

§. Ornamento. 10.

Armilla. Armilla & viriolæ, ornamenta sunt manuum, Cuiacius 10. *obs. cap. 17. in fine.*

I. Quamuis. 26.

Alciatus libro 2. *prætermis. Ferrandus libro 1. explic. cap. 36.*

I. Quintus. 27.

Vide l. 9. §. 9. *supra eod.*

§. An cui. 1.

Gueuarræ in *topica Ciceronis, pag. 22.* Valterus *miscell. dicto loco.*

§. Cui aurum. 4.

Cuiacius lib. 10. *obs. cap. 18.*

§. Argentum. 6.

Alciat. lib. 6. *parerg. cap. 26.* Ferrandus lib. 1. *explic. cap. 37.* Cotta in voce *scriptura, & in voce lampas quotiens*. Cotta *allegans de memor. sem.*

I. Cum in 28.

Fornerius lib. 1. *select. cap. 21.*

I. si quando. 29.

Horat. 1. *epist.*

I. Si quis. 30.

Couarruias lib. 2. *variæ. resol. cap. 5. * Faqui neus controuersiarum iuris. lib. 5. cap. 68.*

I. Qui laudem. 31.

Cuiacius lib. 10. *obs. cap. 31.*

I. Pediculis. 32.

Cuiacius lib. 10. *obs. cap. 36. in fine.*

§. Auro. 1.

Cotta in voce *emblemata, in voce cymbium*. Cuiac. lib. 6. *obs. cap. 31.*

§. Argento. 2.

Couarruias *resolut. pag. 449.*

§. idem. 4.

Arius Pinellus C. *de bonis maternis, folio 49. & seq. numero 40. & 41.*

§. Titia. 7.

Cuiacius libro 10. *obs. capite 17.*

I. Item. 8.

Ferrandus libro 1. *explic. cap. 38.*

I. Inter. 33.

Fornerius libro 1. *select. capite 1.*

I. Scribit. 34.

De verbo *Erit*, vide l. 123. *D. de verborum signif.*

§. Quod. 2.

Emanuel Costa lib. 1. *select. cap. 6.* Cuiacius libro 2. *obs. capite 39.*

I. Titia. 35.

Vide hic Bartolum & Baldum.

I. Seia. 36.

Alciatus lib. 7. *parerg. capite 3.* Alexander ab Alexandro lib. 3. *genial. diæ. cap. 11.* Cotta in voce *modiolos*. Cuiacius libro 11. *observat. capite 7.*

I. Ornamentorum. 37.

Corrahus *ad rub. de rebus creditis, pagina 451.*

I. Titia. 38.

Vide l. 61. & l. 22. *supra de leg. 1.*

§. Sempronæ. 1.

Alciatus libro 2. *parerg. capi. 21.* Turnebus libro 23. *aduers. cap. 19. & libro 27. cap. 18.*

§. Seia. 2.

Sarmientus libro 3. *select. cap. 3.* Antonius Augustinus libro 2. *emend. ca. 1.* adde Peckium *de eccles. reparand. cap. 1. folio 265.* Couarruias in 4. *Deceret. quomodo procedat, sub numero 10. folio 45.* Cagnolus, *de regulis iuris, folio 315. numero 51. tract. 1.*

I. Si vxori.

* Fauore religionis in dubio intelligitur quod est maius adde Rom. sing. 521. *quaro quid si lego*, Socin. reg. 310. in 41. *priv. pia cau.* D. c. ad l. *semper in obscuris*, num. 3. D. de reg. iur. & ibi Cagn. num. 10. Capr. conf. 3. num. 6. Hiero Alb. conf. 39. i. q. num. 4. Gozad. conf. 60. num. 15. Pet. And. Gram. in tractatu de extens. num. 51. Didac. ad c. indicante n. 5. ext. de testam. Faquineus controuersiarum iuris libro 6. cap. 26. Pet. Surdus decif. 298 numero 3.

I. si vxori. 39.

Turnebus libro 27. capite 18.

I. Medico. 40.

Constantius Landus *pratermiss.* capite 8.

tit. 3. De libert. leg.

Continuationem huius Rubricæ ponit hic Bartol.

I. Omnibus. 1.

Iunge hic §. 13. *inst. de legat.*

* Vide Antonium Fabrum libro 17. *coniecturarum* capite 10.

I. Hæredem. 2.

Pro intellectu huius legis, vide Bart. in l. *si quis infra eod.*

I. Liberationem. 3.

Quot & quibus modis liberatio relinqui possit, vide hic Bart.

* Cuiac. d. l. 2. D. de pact.

I. Liberationem.

Vide Aretinum in l. *ex duobus* in 2. *question.* Bartolum de duobus reis, & in §. *si tamen hominem in pen. columna*, in fine & Ruinum in *utl. chart. reprobantē* Bar. in l. *si quis rerum. de lib. leg.* qui contra istum textum, multa netanter dicit, & in *Authen. hoc ita*, C. de duobus reis, in 6. *quest. tertia quest. princ.*

I. Quid. 4.

Nota hic formam libelli.

I. Si quis. 5.

Ad ibi dicta per Bart. vide Sozinum in l. 2. in §. *si tamen hominem*, in fine, de verborum obligationib. & Ruinum ibi in *utl. char.* qui reprobat Bart.

* Vide Antonium Fabrum libro 17. *coniecturarum* cap. 11.

I. Post 6.

Glo. §. 1. D. de lib. leg. vide Iasonem in l. *qui Roma. §. duos fratres*, in §. col. numero 15. & numero 6. numero 18. de verborum oblig.

I. Non solum. 7.

Ad intellectum huius loci, vide Bartolum in l. *apud Iulianum*, de leg. 2.

§. Vnde. 5.

Quod est relictum substituto, videtur relictum condicionaliter ab ipso pupillo.

I. Non solum. 8.

Vide Bartolum in l. 1. in principio, D. *si quis ius dicenti.*

I. Si quis. 9.

Zoannetus rerum quotid. c. 32.

I. Si damnatus. 10.

Concordat l. 105. in fine, *supra de leg. 2.*

I. Si debitor. 11.

Legari potest quod mea interest potius nō soluere, quā solutum repetere.

I. Lucius. 12.

Bart. in l. 1. *sup. de act. emp. & vend.*

I. si quis. 15.

In dubio relictum liberationis intelligitur relictum in rem.

I. Ei cui. 16.

In vulgatis editionibus est *lex si ei cui.*

I. Cassius. 18.

Iunge l. 14. in fin. *sup. locati.*

I. Cum ita. 19.

Vix esse ponitur, pro non esse, & nullo modo esse.

I. Aurelio. 20.

Alciat. lib. 6. *parer. c. 23.* August. lib. 3. *emend. c. 7.* Cuiac. lib. 7. *obser. cap. 16.*

I. Si id. 21.

Nota hic argumentum à solutione ad confusionem.

I. Quod. 22.

Quæ sit ratio huius legis, optimè declarat hic Glossa.

I. Procurator. 23.

Procurator interdum negligentem rationem non reddit.

I. Cum hæres. 24.

Iunge l. 21. *sup. eod.*

I. Legauit. 25.

Emanuel Costa lib. 1. *select. cap. 5.*

I. Tutor. 26.

Cuiacius in *para tit. pag. 123.*

* Emendatur hæc lex ab Ant. Fa. li. 17. *codic. c. 9.*

I. Videamus. 27.

Legata hodie cedunt à morte testatoris.

I. Aurelius. 28.

Alciatus 1. *presump. 6.*

§. Mæuia. 4.

Coparr. lib. 2. *var. resol. c. 14.*

V. inq.

§.testamento.5.

Cuiacius libro 8. obs. capite 36.

§.Centum.8.

Moder. Germ. ad l. Diffamari, Cod. de ingen. man. & in l. ius, numero 106. Dec. ad cap. in praesentia, in 3. not. extra de probat. in 3. not.

§.Idem.12.

Ad ibi dicta per Bartolum, vide Iasonem in l. ut vim vi, in 3. col. cum seq. de iustitia & iur. Ad §. centum, vide Decium in capit. in praesentia, de probat. 3. notab.

I. Creditor. 31.

Emanuel Costa libro 1. select. cap. 5.

titul. 4. De adimendis, & transferendis legatis.

Legatum ademptio peremit, adeo ut res maneat apud heredem: translatio, quia non solum ademptionem, sed etiam novam dationem in se continet, heredi non prodest. Quot autem & quibus modis fiat ademptio siue translatio, vide Doctores hic.

I. Qui. 1.

Ab itinere actus est diuersus.

I. Fundo. 2.

Fructus ut legari, ita adimi possunt.

I. Si quis. 3.

Ben. dict. de Plumb. ad l. fratris, Cod. de iur. delib. numero 39 Soc. Iun. ad l. cum filio, de legatis 1, numero 252. Et ad vers. sed & cum quis, vide Iac de Nigr. ad l. si insulam, D. de verborum obligationib. 313.

§. Si duobus. 7.

Personarum incertitudo vitiat legatum.

§. Cum Titio. 10.

Cotta in voce tantum.

§. Non solum. II.

Ioannes Aurpachus libro 4. epist. cap. 5.

I. Quod. 4.

Nota hic ambulatoriam esse testatoris voluntatem, ad extremum usque spiritum.

I. Sicut. 5.

Alciatus libro 7. parerg. cap. 8.

¶ Testator legando duobus, videtur adimere primo, quod an quando verum sit, vide Bartolum ad l. re conuicti, ubi Iason numero 24. D. de legatis 3. Ias. ad l. plane, numero 5. de legatis 1. Socin. Iun. consilio 184. numero 69. velum. I.

I. Translatio. 6.

Nonnullae voluntates sunt seruandae.

I. Quod si. 7.

Ratione huius legis pete ex l. 6. inf. quando dies.

I. cum centum. 9.

Menochius de arbit. iud. cas. 212.

I. si legatum. 10.

Tacite quod agitur pro cauto habendum est.

I. qui hominem. 11.

Adde l. 7. §. 1. sup. de liberat. leg.

I. Vt Stichum. 12.

Nota hic argumentum à contrario in iure valdum.

I. Diui. 13.

Vide Franc. de Aret. cap. 2. de probat.

I. Legata. 14.

Antonius Guibertus libro 1. quest. iur. c. 26.

§. Quibus. 1.

Emanuel Costa libro 1. select. cap. 24.

I. Cum seruus. 15.

Hunc textum allegat Baldus in l. 3. Cod. de leg.

I. Nihil. 16.

Adimit legatum, qui inducit.

I. Nihil. 17.

Vide l. emptor §. Lucius, in fine de pactis.

I. Rem. 18.

Reuocatur legatum, si testator voluntarie alienauit rem legatam, amplius idem procedere in donatione causa mortis, Marf. sin. 136.

I. Licet. 20.

Legare seruus propriis, sine libertate non possumus.

I. Legatum. 21.

Legatum nulli alij adimi, quam cui legatum est, potest: quoniam quae facti sunt, non transeunt ad alium, vi l. 44. D. de cond. & de monstr.

I. Ex parte. 22.

Quomodo intelligatur haec lex, vide Bart. in l. si iure D. de legatis 3.

I. Pater. 23.

De primipilo, vide Veget. libro. 2.

I. Legatum. 24.

Roman. sing. 137.

I. Alteri. 25.

Ad hanc legem, vide Bald. in l. in testamento in ultima col. C. de testam. mil.

I. si seruo. 26.

Baldus in l. si ita, §. regulas sup. de liberis & postum.

I. Ser.

I. Seruus. 27.

Nota hic reddere, sumi aliquādo pro dare.

I. Libertus. 26.

Vide I. diuus, 5. eod. & ibi Bart.

I. Alumnæ. 30.

Cuiacius libro 8. *observationum*, capite 36.

§. Qui. 3.

Ferrandus libro 1. *observationum*, capite 39.

I. Filio. 31.

Nota quod quis præsumitur memor eorum quæ fecit in testamento.

Tit. 5. De reb. dub.

Ad hunc titulum scripsit Eguinarius Baro.

* Et Ludouicus Texera.

I. Fundum. 1.

Cuiacius lib. 8. *observationum*, capite 25. Ioannes Robertus *receptar. iur. civil. lectio. libro 2. capite 6.*

Vna pars, alternatiuè aliam declarat Alexander in addit. ad Bartolum, ad l. si fugiuui, C. de fur. Rip. ad cap. inter ceteras, numero 35. de re script. post Bartolum hic Roman. consilio 231. pratermissorum, sequitur Dec. consilio 261. numero 2.

I. Ciuibus. 2.

Ad ibi dicta per Bartolum, vide Beroum, & ceteros, in cap. quem. Abb. in 24. post medium, extra, de officio deleg.

I. in ambiguo. 3.

Gellius libro 10. capite 12.

I. Paulus. 4.

Franc. Sarmientus libro 2. *select.* capite 3.

I. Quidam. 5.

Cæterorum appellatione, qui comprehendantur, notat hic D. Gothofredus.

§. Si tibi. 1.

Forcatulus *Necyomant. dial.* 68.

I. Vtrum. 7.

Aulus Gellius libro 11. cap. 2. vide Iasonem in l. re coniuncti, columna 23. num. 92. de legatis 2. folio 289. numero 14. Repet. 8.

I. Si inter. 8.

Couarruias libro 2. *variatarum resolutionum*, capite 7.

I. Qui duos. 9.

Paulus 2 *sententiarum*, titulo 23. §. 5.

§. Cum bello. 1.

In hunc §. ex professo scripsit Emanuel Costa, obiter Ludouicus Ch. rondas libro 1. *verissimilium*, capite 21. Couarruias dicto cap. 7.

§. Si cum. 2.

Couarruias dicto capite 7.

§. Si maritus. 3.

Couarruias dicto loco.

I. si fuerit. 10.

Alciatus libro 9 *parerg.* capite 10.

I. Quotiens. 11.

Ornatus numero 40 folio 168. Cagnolus de *regulis iuris*.

I. Quotiens. 12.

Alciatus 3. *presumpt.* 34.

I. si is qui. 13.

Menochius de *arbit. iud. cas.* 212.

§. Cum ita. 2.

Folio 275. numero 78. & seq. & 80. Repet. 1. 6. folio 338. numero 202. 205. & 207. Repet. 6. folio 313. numero 397. & seq. & 401. 402. & 405. Repet. 6. folio 397. numero 57. Repet. 4.

§. Vtrum. 3.

Cuiacius libro 5. *observationum*, capite 3. Go-weanus lib. 2. *variatarum lectionum*, cap. 22. Ioannes Robertus libro 2. *recept. iur. civil. lect. capite 22.* vide Bartolum in l. si pluribus, 2. coll. de legatus 2. vide ad quid alleg. hunc §. & §. cum ita Alciatus ad dict. per Socinum in 2. nc. libr. 1. *parad. capite 15. in fine*, & ad hunc §. ad quid illum alleget, vide eundem Alciatum in l. ita sape, de verb. sig. in prin. & ad hunc §. vide textum qui illi aduersari videtur in ea l. §. si idem. Thomas dicebat, ita facit dubium contra textum, quia istæ duæ pœn. in effectu in nullo differunt.

I. si quis. 14.

Guilielmus Fornerius libro 2. *select. cap. 12.* Sarmientus libro 2. *select. capite 3.* vide Ioann. Fab. §. *legatarius in vl. vers. quid ego*, Inst. de testa.

I. Quædam. 15.

Cuiacius libro 9. *obs.* capite 37.

I. Quod. 16.

Couarruias libro 2. *variatarum resolut.* capite 7. Menchacha *illustr. controuers. c. 91. in addit. Matthæ fil. sing.* 71. numero 20. folio 239.

I. idem. 17.

Couarruias supra dicto loco.

I. sed. 18.

Couarruias libro 2. *variatarum resolut. c. 7.*

I. si cognati. 19.

Forcatulus *Necyomant. dial.* 19. Zoannetus rerū quodid. c. 17 circa illum textum, & dicta per Bartolum ibi in 2. coll. in versis. oppos. prout hac l. vide Ruinum in §. & quid si tantū, in repet. 14. *char. cum. seq.* & limita illum textum, per glossam, in verbo non potest, de hared. in 2.

fit. Ad principium huius legis, vide glo. In f. de cap. diminut. §. quod autem, in verb. manumif.
 *Qui legat cognatis videtur legare his qui vel sunt cognati tempore testamenti vel tempore mortis. An hoc procedat in fideicommissariis conditionalibus. Curt. Iun. *conf. 57. num. 12. Paris. ad cap. in presentia num. 71. ex de probat. Ioan. Crot. conf. 58. num. 1.*

1. Cum Senatus. 20.

Ad ibi adiecta per Bartolum in ver. sed quæro quid, vid. Socinum in l. si cognatis, in ult. not. eodem tit.

1. vbi. 21.

Verissimile est, quemque id potius permittere quod suum est quam quod alienum.

1. Si mulier. 23.

Alciatus 2. *presump. 49.*

1. Cum in. 24.

Interpretatio fieri debet iuxta hoc, quod est magis verissimile.

1. quem. 25.

Pro intellectu huius l. vide hic Soc.

1. Cum quæritur. 26.

Vide l. 99. §. de verborum oblig.

1. si quis. 27.

Legatum libertatis vitiatur ratione incertitudinis.

1. Qui habebat. 28.

Vide Bartolum in l. demonstratio, in prim. D. de cond. & demonstr.

1. Plures. 29.

Vide Baldum in l. 1. in fine, C. de leg. hered.

Titul. 6. De his quæ pœnæ causa relinquuntur.

Vlpianus 25. §. 13.

1. Filiosfam. 1.

Emanuel Costa libro 1. *select. c. 12.*

1. Pœnam. 2.

Vide Baldum in l. 1. *Codice eod.*

Tit. 7. De regula Catoniana.

Cuiacius libro 4. *obser. capite 4.* Hotamanus libro 2.

1. Catoniana. 1.

Cuiacius dicto capite 4. Goucanus libro 2. *select. cap. 29.* Vide Sozinum, post Bart. in l. si cognatum §. col. circa finem, de rebus dub. Bartolū in l. debitor, §. seruo, de leg. 2. & vide Glossam in quod alitinet, circa medium de regulis iur.

1. Catoniana. 3.

Cuiacius libro 4. *obser. capite 5.*

*Antonius Faber lib. 12. *coniecturarum capite 19. 20.*

1. Placet. 4.

Hotomanus libro 4. *obser. capite 3.*

*Antonius Faber supra dicto loco.

1. Regula. 5.

Goucanus 2. *variar. cap. 29.*

Titul. 8. De his, quæ pro non scriptis habentur.

1. si quis. 1.

Augustinus libro 4. *emend. c. 15.*

1. Quæ in. 2.

Cuiacius libro 14. *obser. 4.*

1. si in. 3.

Hotomanus 2. *obser. capite 3.*

1. si eo. 4.

Cuiacius libro 18. *obser. capite 15.*

Tit. 9. De his, quæ vt indig. auferuntur.

Bossius tit. de his quibus vt indig. cum sequent. folio 461.

1. Diui. 1.

Briffonius libro 4. *select. capite 4.*

1. Aufertur. 2.

Nota hic indignum eum esse, qui testamentum patris impugnatur.

1. Indignum. 3.

Hostiens. tit. de secund. nupt. §. quare.

1. Papinianus. 4.

Indignus non est, omni testatoris hereditate, qui vnum tantum heredem accusauit.

1. Post legatum. 5.

Hæc lex optime explicatur à Bartolo hic, quem vide.

§. Etatati. 9.

Licet regulariter alieno nomine accusare non liceat, pupilli tamen nomine & iure, tutor aut curator adolefcētis nomine, extra calumniæ pœnam accusationem instituere potest: id enim non sua simulate aut malicia: sed ex officio facit, plerumque cogēte pupilli matre vel libertis paternis, l. tutorem h. t. atq. ideo sic accusat pupillus verius, quam tutor: quo fit, vt nomine pupilli saluum testamentum accusante tutore hereditatem aut legata pupillus amittat, conseruantur tamen interdum, maxime si tutor falsum dixerit nomine

mine pupilli, sua sponte non coactus, vt hoc §. & ita hæc Pauli sententia accipienda est.

§. An libertas. 15.

Sarmientus lib. 1. *select. c. 14.*

1. Rescriptum. 6.

Pœna non debet egredi delictum, Ias. ad 1. *sup. prius, num. 31. D. de noui operis nuntiar. post Romanum in singul. ubi, ibi Felin. ad ca. nonnulli, de rescriptis, column penultim. Cepha. consilio 139. num. 31. 1. part.*

1. Si inimicitia. 9.

Quæ sit huius legis ratio, tradit hic Bartolus.

1. in fraudem. 10.

Vlpianus 25. §. 17.

§. Recte. 2.

De officio liberorum erga parentes, de quæ re ex philosophia libro, in quib. scriptum quæriturque est, an semper in omnibus patris iussu obsequendum sit, Gell. lib. 1. c. 7.

1. Cum quidam. 12.

Vide 1. 3. *sup. de his qua in testament.*

1. Claudius. 13.

Quæ pœna imponatur adultero, de iure digestorum, vide *cap. significasti, de adul.*

1. Mulierem. 14.

Romanus *sing. 331.*

1. Cum tabulis. 16.

Bartolus in 1. miles, §. fin. D. de adult.

§. Quoniam. 1.

Cuiacius libro 5. *obs. cap. 6.*

1. Heredem. 17.

Gellius libro 1. *cap. 19.*

1. Eum. 18.

Apuleius lib. 1. *de Asino.*

1. Si scriptis. 19.

Muretus 11. *vari. 17.*

1. Ei qui. 20.

Vtrum occidens uxorem, vel nõ vlciscens mortem eius, lucretur dotem, vide Baldum in 1. *sequens gradus, §. 1. D. ad Syllan.*

1. Portionesque. 21.

Indignus est patronus, qui mortem liberi non vlciscitur.

1. Tutorem. 22.

Vide Bart. in 1. etiam, C. de furis.

1. si quilibet. 23.

Paulus 3. *sent. tit. 4. §. 9.*

1. si gener. 25.

Spurij qui sint, habemus textum in 1. 4. Co. *solutio matrimonii.*

LIBER XXXV.

titulus primus.

De conditionibus & demonstrationibus.

Enchacenſis *illustr. controuers. c. 93.*

1. Legatis. 1.

Emanuel Costa lib. 1. *select. c.*

7. Ad gloss. ibi in verbo *conditio* vide Ozer. *inst. de oblig. in 6. col. & Iasonem in Rub. soluto matrimonio, in princ. circa doctrinam Bart. ibi, de ablatiui absolutis.*

1. Conditionum. 2.

An tempus implendi conditionem currat ignorant, vide Bald. in 1. 1. C. de *inst. & subst.*

1. Obtinuit. 3.

Emanuel Costa lib. 1. *select. cap. 8.* Gilbertus Regius lib. 1. *vari. cap. 6.* Sozin. *declar. in 1. 3. §. pure, in 2. col. de liberis & posthum.*

1. si his. 4.

Costa libro 2. *select. c. 7. & lib. 2. c. 13.*

1. Conditionibus. 5.

Costa libro 2. *select. c. 3.*

1. Multa. 6.

Multa cuius arbitrio imponatur, declarat hic Glossa.

§. Si seruos. 1.

Costa lib. 1. *select. cap. 11.* Sarmientus 2. *select. cap. 2.*

1. Mutiana. 7.

Costa lib. 2. *select. cap. 6.* Ad eius intellectum vide Socinum in 1. *is cui, sub condit. eod. tit. & quod ibi per Glossam 1. vide Aretinum Inst. de verborum obligationibus, §. si quis in stipulatus.*

1. si quis. 8.

Costa libro 2. *select. cap. 18.*

1. solemus. 9.

Ad probandam continuam possessionem quid opus sit, vide D. Gothof. hic.

1. Hæc. 10.

Costa libro 2. *select. cap. 12.* Cuiacius libro 11. *observationum, cap. 40.*

1. si iam. 11.

Cuiacius libro 14. *observationum, cap. 2.*

1. si ita. 12.

Nora hic differentiam inter causam & conditionem.

l. si fundus. 13.

Harmenopulus libro 4. tit. 2.

l. Titius. 14.

Baldus in l. i. C. de his qua poen. nom.

l. Cui fuerit. 15.

Ioannes Aurpachus lib. 1. epist. iuridic. c. 12.

l. In his. 16.

Nicolaus Valla de rebus dubijs, & c. tract. 14.

l. Demonstratio falsa. 17.

Adibi dicta per Bartolum in 3. col. vers. venio ad 3. vide Sozinum in l. si cognatus, in 3. nota. de rebus dub.

l. Item. 18.

De cautione Mutiana, vide Gloss.

l. In conditionibus. 19.

Repetitionum 4. fol. 57. num. 10.

l. Non dubitamus. 20.

Turpes conditiones testamentorum sunt remittendæ.

l. Multum. 21.

Robertus 1. animad. 1. 2. 3.

l. Quotiens. 22.

Mercat. 1. nota. 1. 2. 3.

l. Qui duobus. 23.

Conditionem scindere, an & quando sit permissum, vide hic Glossam.

l. Iure. 24.

Zafius libro 2. singular. intellect. capite 25. Molinæus ad consuetud. Parisien. tit. 1. §. 3. glossa 2. num. 21. Augustinus libro 4. emendationum, capite 17.

l. Cum vir. 25.

Hotomanus lib. 4. obseru. cap. 21.

l. Hæc scriptura. 26.

Cuiacius lib. 5. obs. cap. 1.

*Emendatur hæc lex ab Antonio Fabro. libr. 17. coniectur. cap.

l. in testamento. 27.

Repetitionum 6. fol. 182. num. 82.

l. Filia. 28.

Cuiacius observationum lib. 17. capite 22. vide Abb. in c. qui Abbas in 22. col. in fin. extra de offic. deleg.

l. Hæc. 29.

Emanuel Costa libro 2. select. Vacon. ad l. i. §. si stipulanti, num. 9. de verb. oblig.

l. si separatim. 30.

Vide ad intellectum huius legis Socinum hic.

l. in testamento. 31.

Cuiacius libro 2. ad Affrican.

l. Quamuis. 32.

Cuiacius libro 9. ad Affric.

l. Falsa. 33.

Cuiacius libro 7. observationum, c. 19. Ad eius intellectum, vide Sozinum in l. i. de vulg. & pupill. in 3. effectu vulgaris, vide Bartolum in l. scire debemus, de verborum obligationibus, in prima oppos. vers. breuiter.

l. Nominatim. 34.

Cuiacius lib. 1. obs. cap. 2.

l. Leuissima. 35.

Cuiacius lib. 7. obs. cap. 9.

l. Publius. 36.

Quidnam representari dicatur, vide hic Glossam.

l. si quis. 37.

Falsus modus, vel causa legato apposita, non vitiatur legatum.

l. si ita. 38.

Vide Paul. de Castr. & Baldum cons. 118. libro 2.

l. Quæ. 39.

Aëris alieni loco quæ deducantur, declarat hoc loco Paulus.

l. Quibus. 40.

Baldus in l. properandum, §. sin autem, Cod. de iudic.

§. Seruus. 5.

Quæfada lib. 1. quæst. iur. c. 11.

l. Legata. 41.

Conditio legatum suspendit.

*Cuiacius obseru. lib. 18. cap. 1.

l. Filiofam. 42.

Emanuel Costa libro 2. select. c. 17.

l. Plautius. 43.

Molinæus de diuuis & indiuis, parte 2. num. 402. Ad gloss. ibi in verbo capere, vide gloss. contrariam in l. Lucius, D. de vulg. & pupill. de quibus per Socinum reg. 285.

l. Qui heredi. 44.

Costa libro 2. select. cap. 8. Molinæus d. tract. in principio, num. 12. folio 274. numero 174. Reperit 3.

§. sed. 1.

Vide Alexandrum post Imolam, quem al. leg. in l. seruus, §. si idem, de legatis 1. & declara, vbi per eundem, vide Ruinum in l. Gallus, §. & quid si, num. 21. de liberis & posthum. vbi tradit intellectum in principio huius legis, vide Bart. in l. cum filio, in 4. coll. delegatis 1. Aretin. referens Rapha. Cuna. num. 8. in fin. & in 10. col. in fi. per Ruinum ibi in 66. chart.

Ad id

Ad id quod communiter allegatur ista lex in principio, vide Ruinum in *Rub. de liberis & posthumis*, in 4. 1. *char. seu in 5. in illo artic. vtrū ad limit. renoc. donat. in primo casu*, & eundem Ruinum in 5. *sed si 2. coll. quem apost.*

Et de intellectu d. 5. *cum hereditas*, vide latissime per Ruinum in 1. *Gallus*, 5. *& quid si, de liberis & posthum.*

Et ad principium, vide Glossam in 1. *placet*, de acquirenda hereditate, vide Decium extra rubricam, de probationibus, num. 14.

§. Cum hereditas.

Repetitionum 8. fol. 383. numero 83.

§. si duorum.

Repetitionum 6. folio 274. num. 178.

1. Iulianus. 45.

Vide Bartolum, qui videtur loqui contra hunc textum in 1. *amplius*, in fin. *D. rem ratam haberi*, fo. 366. num. 61. *Repet. 5.*

1. si in diem. 46.

Dilatio temporis non prius potest habere finem quam principium.

1. Seruo. 47.

Vide quæ notat Bartolus in 1. *talem*, §. 1. 5. *de hereditibus inst.*

1. Non putabam. 48.

Cuius ad 1. 5. *C. qui testam.*

1. si cui. 50.

Vide ad quid alleget hunc textum Aretinus in 1. 1. col. 2. *vers. sed ita opinio, de lega. 1. vult probare per istum textum fideicommissum olim consuevisse peti iure actionis. Tu non inducas hunc textum ad hoc aliter ibi si tardius iuncta doctrina Bartoli in 1. vbi exigitur*, §. 1. *D. de edend.* vbi voluit, quod cum summis in rebus quæ iure actionis incipit à tempore moræ, fecus verò in his quæ petuntur officio iudicis, vbi interesse, nec mora aliqua interesse dici potest ante iudicis præceptum: sed cum hic contrarium dicatur, ergo textus bene ibi quasi ex mora usuram præstitura, quod diximus, vide per Castr. in 1. *qui per collusionem*, §. 1. *de act. empt.* vbi dicit doct. Bart. in 1. *vbi exigere*, habere locum in officio iudicis, & nota.

1. sub diuersis. 51.

Iunge 1. 86. & 87. 88. & 89. 7. *ead.*

1. Nonnunquam. 52.

Emanuel Costa lib. 1. *select. c. 21.*

*Quomodo concilietur hæc lex cum lege 1. 1. *de leg. 2. declarat Faquineus controuersiarum iuris lib. 5. cap. 58.*

1. si quis. 53.

Augustinus lib. 4. *emend. c. 15.*

1. Mauius. 55.

Valla de rebus dubijs, & c. *tract. 14.*

*Conditio impleri debet in forma specifica adde & declara vt per Doctores ad 1. *Gallus* §. *& quid si tantum* 2. *opp. Bart. ff. de liber. & posth. vbi Fort. Garz. num. 128. Dec. ad 1. 3. Cod. de inst. & subst. & ad Rub. ext. de probat. nu. 154. cum seq. & in cons. 11. num. 19. Crauet. ad l. cum folio de leg. 12. part. num. 166. vsque ad num. 171.*

1. Cui fundus. 56.

Molinæus de diuidijs & indiuidijs, parte 2. num. 389. & 404. Ad eius declarationem, vide Bartolum in 1. *Stichum*, qui meus erit, de leg. 1. 1. *la. in 1. 2. §. ex his*, col. 61. in princ. de verb. oblig. Et ad dicta Bartoli ibi, vide Iasonem plenè, & scribentes in *l. re coniuncti*, circa fin. Bart. in 1. *parte de legatis* 3. vide etiam Marian Soz. in 1. 4. §. *Cato*, num. 215. de verb. oblig. fol. 337. num. 182. & 84. *Repet. 4.*

*Conditio dandi adiecta vni nō scinditur, fecus si pluribus adiiciatur, pro intellectu post Bart. & alios omnes Socin. Iun. ad 1. 4. §. *Cato*, ff. de verb. oblig. super 8. *oppof. Bart. numer. 182. cum seq. & latè cons. 117. num. 146. libro 1. & per Bald. ad l. 1. 2. opp. C. vt actio ab heredit. in princip. Rip. ad l. re coniuncti numer. 55 ff. de legatis* 3.

1. si ancillæ. 58.

Possibilis conditio dicitur, quæ est possibilis statu mutato.

1. intercedit. 59.

Fornerius libro 2. *select. c. 20.*

¶ Legatario mortuo, vel libertate priuato, conditione pendente, legatum extinguitur, de ratione huius legis, vide Ioannē Crot. ad 1. *Gallus*, §. *& qui si tantum*, *D. de liberis & posthumis*, super quæst. an appellatione mortis, veniat mors ciuilis, num. 12. cum pluribus seq. & vide Iasonem ad 1. *ex facto*, §. *fin. numero 8. D. de vu g. & pupil.* vide Anton. de Rosel. in *tract. de legit. rub. de cau. materia legit. num. 47. & 52. 6. volum. tract. folio 267. numero 47. & 52. tract. 6.*

*Ad intellectum huius legis consule Faquineum controuersiarum iuris parte prima lib. 1. cap. 39.

1. in facto. 60.

Vide Alexandrum in 1. *de die*, §. *si liber*, *D. de cond. ob caus.*

1. sed si. 62.

Legare vxori sub conditione nubendi, maritum non posse, hinc colligit Bald.

§. Cum vir. 2.

Alciatus lib. 2. parerg. cap. 21.

1. Cum ita. 63.

Melius est vxori carere marito, quam malum habere maritum.

1. Hoc modo. 64.

Briffonius libro 3. select. cap. 3. Alexander ab Alexandro libro 4. genial. dier. c. 8.

1. Legato. 65.

Hanc legem limita, vt per Bart. hic.

1. Heres. 66.

Qui est negligens in vno, an videatur negligens in alio, vide Bart. in l. si seruus, vi bon. rapt.

1. Cum sub. 67.

Vide Bald. in l. post aditam C. de impub.

1. si ita. 68.

Verba conditionalia, in dubio intelliguntur de futuro.

1. si ita. 69.

Pro intellectu huius legis, vide Bart. hic.

1. Titio. 71.

Emanuel Costa libro 2. select. c. 6. & 20.

Modus respiciens vtilitatem legatarij intelligitur impulsus, si vtilitatem tertij dicitur esse finalis. De intellectu huius legis, vide nouiter per Crot. ad l. filius fa. §. diti, D. de leg. 1. 9. col. n. 28. & 30. vers. considerabā. alias post alios intell. de quib. ibi antea cumulatis per eum late Ruin. conf. 42. l. 2. in rub. ff. soluto matr. n. 6. & seq. Crot. in verbo Testator ligando. vide Bart. in l. filius, §. diti, in 2. col. circa istum text. & ibi Doctores, Ruinum post alios in 5. chart. ad notata per Bart. in l. Titio in fine verb. vide fol. 244. num. 38. Repet. 7.

§. Titio. I.

Cuiacius libro 24. obs. cap. 27.

§. Titio genero. 3.

Costa libro 2. select. c. 22.

Caue omnino, quia hic gl. in verbo vitio suo, facit vnam expositionem, quæ non probatur, malè intelligit iudicio meo, primo quia id non est verisimile, quod nō prodesset, cum in principio huius §. testamentum supponatur. vnde quare petebat, ille vir, si nolebat probare, iuribus vulgaribus, secundo quia textus dicit, vitio suo cecidit à causa, non probare, non est vitium, quod consistit propriè in dolo & in faciendo argumento l. 1. §. sed sciendum, D. de adil. edict. sed est culpa in omittendo, quod non propriè est vitium, maximè quando non potuit, prout est verisimile, quod deberet esse retento intellectu gloss. Tertio quia textus dicit cecidit, & ta-

men si solum non obtinuit, quia non probauit, non videtur propriè cecidisse, quia cadere à causa, est ab ea perpetuò priuari, l. 1. C. de formul. cum vulg. & tamen maritus in causa dotis potuisset reperitis nouis probationibus iterum petere. Argumento l. Imperatores, D. de re iud. ibi publica.

* Faquineus controuers. iuris lib. 5. c. 48.

1. Cum tale. 72.

Augustinus lib. 4. emend. c. 17.

§. Titius. 2.

Cuiac libro 14. obs. c. 17.

§. Si arbitrato. 4.

Emanuel Costa ad huc §. ex professo scripsit, vide Briffon. lib. 3. select. c. 3.

1. Titio. 73.

Tiraquellus priuileg. 48. pia causa.

1. Mulieri. 74.

Alciatus lib. 6. paradox. c. 8. Ioan. Rob. lib. 2. sent. iur. c. 27. Briffon. c. 3. & ibi per Bart. & Papien. in l. re coniuncti, in 4. coll. vbi etiam Bart. in 3. q. prim. dum tractat de effectu coniunctionis de leg. 3. & ibi pores videre per Crot. in 24. coll. vide Iaf. in l. re coniuncti, in 4. col. cum sequ. de leg. 3. & ibi per Aret. in 23. colum. & vide ibi Ruin. nouiter, in 17. chart.

* Qui admittitur ad legatum de iure specia li cōtra voluntatem defuncti, non habet ius accrescendi, vide Rip. ad l. re coniuncti, ff. de leg. 3. num. 144. & ibi post Socin. Paul. Cast. Crot. num. 72. ante fin. Hannib. de Cano. ad l. nemo potest de leg. 1. nu. 492. & quod habeat locū solum in legato vsufructus, non in legato dominij Socin. hic. num. 6. Ad hunc text. Fern. Vafq. in tractat. de succes. creat. §. 10. num. 130. Ceph. conf. 60. num. 9. Duar. lib. 2. ca. fin. de iur. accres. Faquineus controuersiarum iuris libro 4. cap. 99.

1. Dies. 75.

An & quoties dies incertus sit, vide hic D. Gothof.

1. Fideicom. 76.

Vide Bart. in l. si cognatis. & ibi Sozin. in 10. col. cum seq. de reb. dub.

* Filio grauato restituere si sine liberis decesserit, tunc filij adoptiui filij institui non faciunt fideicommissum deficere, limita non procedere quando essent adoptati à testatore in locum nepotis, vel à filio ad instantiam testatoris vt per Socinum ad l. si cognatis, numero 20. ff. de reb. dubijs, vide Dec. conf. 399.

1. Auiā

1. Auia. 77.

Cuiacius libro 8. obser. capite 36. in fine.

§. Pater. 3.

Cuiacius libro 14. obser. capite 37.

1. Cum pupillus. 78.

Guido Pap. sing. 309.

1. Hæres. 79.

Paulus 3. sentent. tit. 6. §. 6.

*Cuiacius obs. lib. 18. capite 1.

§. Quamuis. 3.

Cuiacius libro 14. obser. capite 32.

§. Quod. 4.

Briffonius libro 3. select. capite 2.

1. Eas. 80.

Iacobus Curtius libro 2. eius. capite 9. Fornerius libro 1. select. ca. vlt. August. libro 4. emend. capit. 17.

1. Iulius. 81.

Cuiacius libro 9. ad Affric. folio 216.

§. Tunc. 1.

Alciat. libro 1. p. verg. cap. 24. Augustinus libro 4. emend. cap. 12.

1. Cum seruus. 82.

Anton. August. libro 1. emend. capite 3.

1. Lucius 83.

Fornerius select. lib. 2. ca. 6. Paleotus de nobis & spuris filiis, c. 21. Menoch. de arb. iud. lib. 2. centur. 1. ca. 89. Menchaca illust. controuers. c. 48. fol. 379. nu. 12. Repet. 6. vide Ruin. in Repet. §. & quid si tantū, nu. 33. & Dec. extra, de proba. in Rubric. col. 28. & Beroum respondendo ad Doct. dicentem: quod condicio impossibilis de materia, non autem de facto vitatur: sed impossibilis de facto vitatur, in 10. notab. per Bartolum in l. 1. de condit. instir. Tu ad hoc vide text. in l. suis quoque, §. puto generaliter, de heredibus instir.

1. Illis. 84.

Emanuel Costa libro 2. select. cap. 19.

1. Titia. 85.

Nicolaus Valla de reb. dub. & c. tract. 4.

1. Quod. 87.

Nota hic quod vltimæ scripturæ in legatis considerantur.

1. Non. 89.

Pro intellectu ad hunc textum Dec. consil. 190. col. pen. & fin. Ias. ad l. qui bis idem, num. 5. ad finem, D. de verb. oblig. Cephal. consilio 296. num. 30. libro 2. adde hunc textum non habere locum in contractibus, Alex. ad l. singularia, numero 9. in fine, & ibidem Dec. numer. 16. D. si

cert. pet. adde non habere locum in mulieribus, Dec. consil. 113. col. fin.

1. Per fideicommissum. 90.

Vide l. 5. in fine §. de manum. testam.

1. Conditionum. 91.

Ant. Aug. libro 3. emend. capite 7.

1. Si cui. 92.

Paulus libro 4. sentent. tit. 12.

1. Mater. 93.

Verba actus pro potentialibus in iure sæpe usurpantur.

1. cum ita. 94.

Nota hic argumentum à contrario sensu.

1. Legatum. 95.

Vide l. 24. §. de adimendis leg.

1. Titio. 96.

Nota hic interdum quod non cœpit desicere dici.

1. Municipibus. 97.

Gloss. in cap. bona memoria, extra de elect.

1. Mea. 98.

Coniunge l. 41. §. 2. §. de leg. 1.

1. Conditiones. 99.

Vide in gloss. in litem quia in prin. in glossa magna D. de pactis, vide Ozer. instir. de act. col. 3. circa medium declarantem, & quado conditio dicatur extrinseca, gloss. instir. de leg. §. si peculiū in glossa magna. Areti. in l. qua liberis, in fine princ. D. de vulg. & pupill. Ad dicta per Bartolum ibi in primis verbis, vide Alciatum libro parad. 1. capite 20.

1. Titia. 100.

Couarruias libro 2. variar. resolut. capite 19. Augustinus libro emend. capite 2.

1. pater. 101.

Nondicitur nolle, qui non potest velle; pro intellectu declarat Decius consilio 273. columna 2. ad finem, & seq. Cagnolus ad l. 3. D. de reg. iur. Forcat. in Necyom. iur. dial. 30. numero 7. Beren. Fernan. ad l. final. numero 65. C. de posthum. hered. instir. Decius consilio 291. Lancell. Polit. in tract. substit. sub rubrica, de vulg. nume. 6. Ruinus in §. Et quid si, in 4. collat. & Socin. in l. 1. numero 14. coll. vers. aditio. de vulg. & pup. Alciat. ibid. d. l. 1. intellect. numero 1. f. 28. Cagnol. de reg. iur. folio 97. post numerum 6. tract. 7. fol. 125. II. 7. tract. 7. fol. 336. numero 65. repet. 8.

1. Cum auus filium. 102.

Couarruias pract. quæst. capite 38. Forcat. in Necyomant. dial. 50.

* ¶ An hæc lex habeat locum cum filius hæres institutus, filios habuit tempore conditi à patre testamenti exponit Faquineus *Controuersiarum iuris lib. 4. cap. 59.* An ad filios adoptiuos extendi possit idem Faquineus *lib. 4. cap. 58. controuersiarum iuris.* Antonius Faber *lib. 7. Coniecturarum cap. 14. & 15.*

¶ De coniectura illa pietatis de qua in hac lege, vide Antonium Fabrum *lib. de errorib. pragmatic. de cad. 20. cap. 10.*

l. si ita. 103.

Hocomanus 13. *illustrium quæst.*

l. Eum. 104.

Clarus 3. *sententiarum. q. 77.*

l. Hoc. 106.

Conditio quæ potest impleri viuo legatario non impletur præstita cautione Mutiana.

l. Aliquando. 107.

Illam legem cum similibus limita, vt per Bartolum in l. i. *item si ita. D. ad legem Falcidiam.*

l. Libertis. 108.

De dictione *Eo amplius*, vide hic Bart.

l. A testatore. 109.

Collige hic ablatiuum absolutum facere conditionem.

l. Etiam. 110.

In vulgaris exemplaribus incipit lex Inuitis.

l. Qui sub. 111.

Augustinus *libro 4. emend. cap. 7.*

l. tales. 112.

Vide Bartolum in l. in testamento, *supra eodem & text. in l. si speculum seruo, §. si cui seruus, de stat. lib.*

tit. 2. Ad legem Falcidiam.

Ad hunc titulum exstant Duareni & Go-ueani commentarij: ad rubricam & l. i. scripserunt Alciat. & Ferretus, vide Alexandrū ab Alexandro *libro 6. genial. dier. cap. 15.* ad Rubricam scripsit Ioannes Bolognetus *romo 2. repet.*

l. Lex. 1.

Vvalterus *libro 2. Miscell. cap. 16.* Duarenus *libro 1. disput. cap. 58.* & *lib. 2. cap. 10.* Contius *libro 2. lect. subcesuarum. cap. 3.*

§. Ad eos. 2.

Guilelmus Fornerius *libro 2. select. c. 25. disput. cap. 25.* & Ioannes Robertus *lib. recep. iur. civil. lect. cap. 15.*

* §. Ad municipum.

* Faquineus *Controuersiarum iuris libro 5. cap. 17.*

§. Item. 8.

Menochius *de arbit. iud. libro 2. cas. 30. folio 434. num. 183. repet. 6.*

§. si legatarius. 11.

Repetitionum 1. folio 485. numero 152. & 154.

§. id quod. 13.

Cuiacius *lib. 4. obs. c. 35. fol. 137. numero 4. & 8. tract. 5.*

* Faquineus *Controuers. lib. 5. c. 39.*

§. si cohæredis. 14.

Cuiacius *dicto cap. 35. & lib. 15. c. 14.*

* Antonius Faber *lib. 18. coniect. c. 15.*

l. Nec. 2.

Plato *dial. 12. de leg.*

l. si hæres. 3.

Dictio vix accipitur pro nullo modo, seu cum difficultate.

§. item. 2. & vlt.

* Papon. *l. notarij. de prest. usuraires.*

Cotta in voce *usura trientes.* Augustinus *libro 2. emend. cap. 10.* Couarruias *libro 3. varia. resol. c. 9.* Antonius Guibertus *libro 1. quæst. iur. cap. 1. fol. 119. num. 31. repet. 1. 2.*

* Faquineus *controuersiarum iuris libro 5. cap. 14.*

l. Fundo. 4.

Capitolinus in *Alexam.*

l. Verbis. 5.

Dynus in cap. *factum de regulis iuris*, in 6. in fine.

l. si vir. 6.

Pro intellectu huius legis, Glossa hic.

l. Lege. 7.

Vide l. *is cui*, infra eod. tit.

l. in legem. 8.

Graff. §. *Falcid. quæst. 8.*

l. in Falcidia. 9.

Guilelmus de Cuneo in l. *qui in viro*, D. de statu hom.

l. Quod. 10.

Cuiacius *lib. 4. obs. cap. 36.*

l. in ratione. 11.

Albericus in Rubrica, D. de vulgari & pupillari.

§. Quod.

§. Quod. 5.

f. Corraf. *com. 2. pag. 161. Zasius in gloss. tom. 5. Cuiac. libr. 4. obser. cap. 34. ibi intelligit Castr. quia ibi de duabus Falcid. substitit. nō possunt. quia esset legatum a pupillo ultra dodrantē, ita ut ipse detrahere potuisset. Illud ius detrahendi ad heredem substitutum transmississet in primis quartā detraxisset, præsertim cū impubes patris heres extitisset, l. qui fundum, §. qui filius. j. eod. quē textum omnino vide, quia declarat hunc textum iudicio meo. Nec me mouet, si quis dixerit ibi substitutum, institutum fuisse in semisse cum impubere, & postea substitutum, quæ res efficit, ut sint duæ hereditates separatæ, & imo nimis, si duplex sit detrahenda Falcidia, & per substitut. & per impub. tamen. Bart. format oppositio nem de l. præcedenti ad finē huius legis, quia licet sint separatæ hereditates, tamen quia & a se, & a substitut. & ab impub. legata relinquunt, visus est omnia confundere, & ita erit. vna hereditas, sed faciā nihil a substituto legato, tunc dico rationē textus illius multum nobis prodesse, quia non suo nomine obligatum: tamen cogita, quia multum obstat vera responsio. Et ad intelligentiam præsuppone, quod hic legata integra, quæ a pupillo facta sunt, soluantur, ut innuit littera quæ in casu nostro loquitur, & postea subsequitur, tunc propterea, quia secund. tab. dicta sunt & contributio facienda est, quasi dixerit, ut melius considerari possit, quantum in cæteris legis ratio Falcidiæ detrahenda sit.*

l. si debitor. 12.

Declara ut per Socin. *consilio 131. numero 66. libro 1. Paul. ad l. in quartam, D. eod. numero 277. & ibid. Soc. l. un. num. 84.*

l. si tantum. 13

Cuiacius *libro 7. obs. capite 31.*

l. Pater. 14.

Folio 332. numero 41. & seq. repetit. 4. & folio 383. numero 62. repet. 7. folio 397. 93. repetit. 7.

l. Quod. 15.

Pic. in l. Titia, §. Titia. col. 47. D. de leg. 2.

§. Frater. 1.

Alexander ab Alexandro *libro 2. genial. dier. capite 23.*

§. Quod. 3.

Adde Gozard. *consilio 204. Crauett. consilio 16. Rota. decisio. 3. in nouis. Paris. consil. 1. numero 90. cum seq. libro 3. Socin. l. un. conf. 57. numero 11. 14. libro 3. Roland. à Valle. conf. 95. numero 24. lib. 2.*

l. si ex pluribus. 16.

Crot. in l. nemo potest, numero 19. D. de leg. 1.

l. Si post. 17.

Nota hic legi Falcidiæ locum esse in militis testamento.

l. Filius familias. 18.

Ad illum textum, & ad ibi dicta per Bart. vi de Socinum in rub. *solutio matrim. num. 36. Ad illa verba dixi & Falcid. 2. Adde Socinum in l. 1. in col. 2. de legatis 1. Ad illa verba fit quod heredes 27. vide Aretinum in l. quæ potest, D. de testam. in fin. verb.*

l. si pupillus. 21.

Repetitionum 6. folio 56. numero 305. & seq.

§. Si ego. 1.

Cuiacius *libro 7. obs. cap. 55.*

l. Nescennius. 22.

Vaconius à Vacuna *lib. 4. declar. iur. ciuil. declar. 59. Gilbertus Regius libro 1. error. capit. 1. Rainaldus Corfius libro 1. indagat. cap. 3. vide per Bart. in l. in 4. in 3. & 4. oppos. pen. parus, & ibi per omnes Doctores modernos, D. eod. & Alciatum libro 6. capite 5. & in Rubr. de leg. 1.*

l. Si fundus. 23.

Legatū non valet, quando aliquis grauatur de dādo totum, quod consequitur ex legato.

l. Falcidiæ. 24.

Charondas *libro 2. verissimil. cap. 3. Menochius de arbit. iud. libro 2. cap. 49.*

l. Maritum. 25.

Vide Bartolum in l. si. C. de eden.

l. Lineam. 26.

Baldus in l. 2. col. 2. C. eod.

l. seius. 27.

Baldus in l. pactum, in princip. C. de collar.

l. Si à me. 29.

Quod heres habiturus est iure hereditario, non imputatur in Falcidiam, de intellectu huius textus per Dec. *consilio 88. tenui, numero 3. Doct. ad l. in quartam. D. ad l. Falcid. & præcipue Rip. in 8. oppos. Bart. numero 51. Corraf. ad l. filium quem habentem, C. fam. herisc. nu. 226. Bereng Fernan. ad l. in quartam, 2. cap. princip. num. 56 in fin. & seq. post Ruinum ibi, numero 9. Cagnolum in repet. ad l. 2. numero 71. Cod. de pactis, inter empt. & vend.*

l. In ratione. 30.

Baldus *consilio 135. pater ad finem, vol. 1.*

§. tamen si. 7.

Repetitionum 7. folio 384. numero 67.

§. Cum lex. 8.

Cuiacius *libro 14. obs. cap. 10.*

I. Si cui. 31.

Baldus in *Auth. generaliter, Cod. de episcopis & clericis.*

I. Poenales. 32.

Cuiacius libro 7. *obs. c. 35.*

§. Iulianus. 2.

Molinæus de *diuiduis & indiuiduis. pari. 2. n. 434. cum seq. folio 223. num. 182. & seq. repet. 6. folio 176. numero 95. & seq. repet. 6. & fo. 285. nu. 81. repet. 6. fo. 261. nu. 67. repet. 6.*

§. Si Titio. 4.

Vide ad quid hunc §. citer gl. in l. l. C. *commun. de leg. in verb. aliquid lucritu* dicas quod facit pro contrario, nō pro eo quod glo. eū intelligit ibi, nec ex sua persona, nec me mouet, quod legatari⁹ nō potest ex persona sua Falcidiam deducere, nā hoc casu ex persona heredis deducitur, & ratio differentię est, quia ibi vnic. leg. est illius qui legat, & veniēt ea alij restituenda. Ideo non distrahatur legatum ibi ad §. Iulianus, *vers. omnes*, vide Bartolum, & alios doctores in l. fin. §. Cato, numero 74. de *verborum oblig.*

I. Si seruus. 33.

Falcidia libertatem non minuit.

I. Iuliani. 34.

Vide l. 36. §. eod.

I. Sed si. 36.

Aret. *consilio 67. diligenter col. pen.*

I. Sin. 2.

Ad intellectum huius §. vide Goueanum hic.

I. Eius. 37.

Quis non sit statuliber, vide hic Gouean.

I. Statuliber. 38.

Vide Paulum in *recept. sent.*

I. Ad veterani. 40.

Veteranus quemadmodum testari debeat, vide hic Glossam.

I. Dolo. 41.

Alexander & Bartol. in l. *pignus*, §. C. de *pign. actio.*

I. in falcidia. 42.

Ant Aug. libro 3. *emend. c. 1.*

I. Serui. 43.

Serui ab hostibus capti, quoties fingantur non capti, vide textum hic.

I. Falcidia. 44.

Vide Baldum in l. *non amplius*, *sup. de leg. 1.*

I. Qui quod. 46.

Vide Cuiacium ad *Non. l. fol. 339.*

I. Lex. 47.

Vide Graf. *Falcidia, q. 1.*

I. Cum emptor. 48.

Bartolus in l. *finali*, in §. *in computatione numero 5. C. de iur. delib.*

I. Plancius. 49.

Augustinus libro 1 *emend. cap. 6.*

I. Ex asse. 52.

Vide l. 1. §. 7. *tit. proximo.*

I. Pater. 54.

Vide Rip. ad l. *in quartam*, numero 29. *cil seq. inf. eod. & ibi Pi. num. 41. & seq. Fernan. 3. capite princip. 1. Arti. num. 2. vers. lim. 2. Lancel. Pali. ad l. filium quem habentem, C. familia herciscunda*, numero 62. & ibi Corraf. *nu. 93.*

I. Cum Titio. 55.

Couarruias libro 3. *variar. resol. c. 9.*

I. Cum quo. 56.

Alexander in l. *in ratione 2. col. 1. §. eod.*

§. sæpius. 57.

Quarta in heredem testatore viuo collata, facit cessare Falcidiam. De intellectu ad hūc textum per Marhe. ad l. *filium quem habentem*, *Cod. familia herciscunda 84. & ibidem Corraf. numero 96. 99. & 101. Doctor. ad l. in quartā. super 2. oppos. Bartol. D. eodem vbi Soc. Iun. numero 32.*

I. Cum dotem. 57.

Ornat. *sub. numero 7. folio 61. Cagnolus de regulis iuris.*

I. Beneficio. 59.

Tiraq. in *traff. pia causa in prefat.*

I. Cum pater. 60.

Repetitionum 7. folio 370. numero 84.

I. Alienat. 61.

Cuiacius libro 14. *obs. capite 36.*

I. in lege. 62.

Aretinus *compl. 126. in causa ad finem.*

* Antonius Faber. *lib. 11. coniecturarum c. 16.*

§. Corpora. 1.

Molinæus in *lectionibus Dolani.*

I. Pretia. 63.

Ioannes Robertus libro 3. *sent. iur. cap. 14. fo. 385. nu. 86. repet. 7. & fo. li. 442. nu. 76. repet. 8.*

I. si in testamento. 64.

Falcidiam vtrum testator possit prohibere, vide hic Glossam.

I. Circa. 66.

In hanc legem, vide Alexandrum.

I. Quotiens. 67.

Cuiacius libro 7. *obs. c. 31. & libro 8. c. 3.*

L'Hare.

I. Hereditarium. 68.

Molinæus de *usufructu* quæst. 72.

*De legato alimentorum detrahitur Falcidia habita ratione ætatis, vide Crau. *conf.* 194. Affl. *decis.* 34. per tot. Bereng. ad l. *un. Col. de se. quæ pro eo num.* 30. Crauer. *conf.* 105. *num.* 10. Ceph. *conf.* 13. *col. fin.* nouissimè Didac. Couarr. in *tract. var. resol. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 8.

I. Usufructu. 69.

Paulus 3. *sent. tit.* 6. §. 17.

I. Potest. 71.

Iuri suo quilibet renunciare potest.

I. Quantitas. 72.

Ad intellectum huius legis, vide Glossam hic.

I. In quantitate. 73.

Falcidiam non deducit, qui solida legata præstare cogitur.

§. in diem. 4.

Cuiacius libro 8. *obs.* *cap.* 2.

I. Sed. 75.

Ant. Aug. libro 3. *emend.* *cap.* 1.

I. In singulis. 77.

Cuiacius libro 4. *obs.* *cap.* 34.

I. Quod. 78.

Nota hic argumentum à simili.

I. In duplicibus. 79.

Legata non soluuntur, nisi prius deducto ære alieno.

I. Si is. 80.

Affl. *decis.* 21. *dubita* batur, *col. pen.*

I. Sed usufructus. 81.

Ang. *conf.* 251. *et* 134.

I. Quærebatur. 82.

Bald. in l. *multum* interest, *col. 1.* D. de leg. 2.

I. Si creditor. 83.

Gomes. 1. *resolut.* 9. *numero.* 17.

I. Reperitur. 84.

Paulus de Castro *conf.* 145. *visis col.* 3.

I. Titia. 86.

In hanc legem scripsit Æmilius Ferretus, Vide Charodam libro 2. *verissim.* *cap.* 4. Straitmannum de *Antoni* pugr. 70. Adde ad hunc textum, & pro eius intellectu Pet. Mathes. ad l. *filium quem habere* m, C. *familia heretice*. n. 21. *et* 77. vbi Lancell. *Polit.* *numero.* 28. 98. 105. *et* 106. & Vinc. à Sala *numero.* 30. *et* seq. *et* *num.* 51. Corraf. ad l. *eum verum*, C. de *fideicommiss.* *nu.* 43. *et* 45. Beré. Fernā. ad l. *in quar* am, D. eod. *c. 2.* *num.* 63. *et* Soc. *Iun.* n. 48. Bart. ratio ad l. *in quar* am, est communis, quod scilicet, quia ex voluntate expressa, & c. nā hic nō exprimi-

tur, nec videtur vera, cū si heredi scripto pro tertia parte prædia illa pro legitima essent, demumq. is rogaretur restituere hereditate. retēta quarta, licet ex voluntate testatoris expressa quarta deduceret; totum tamen trientē prædiorum prælegatorum in eam imputare. arg. l. in *fideicommiss.* §. *fi* *et* l. *Marcellus*, §. *quidā liberis*, D. ad *Trebell.* dic ergo veriozem esse eam, quæ hic ponitur in fine. Repet. 17. folio 338. *nu.* 119. *et* seq. *et* 164. Repet. 4. fol. 381. *nu.* 56. Repet. 7. fol. 318. *nu.* 1998. fol. 381. n. 43. *et* 45. *rep.* 8. Intellectum nouum ad illam legem vide Ruin. in l. *in quar* am, circa 6. *oppes* Bar. *ille tit.* vide glo. in l. *filium quem habentem*. in glo. in *verb. paria*. C. *famil. heretice*. An dispositio huius legis locū habet vnico herede instituto, cui prælegatum sit prædium, & rogatus sit heredem restituere. *num.* seq. *et* *rep.* 7. fol. 368.

I Qui fundum. 87.

Solicitus in *Auth. hoc locum*, Cod. de *secundis nuptiis*.

§. Coheres. 8.

Cuiacius libro 4. *obs.* *capite.* 35. *et* libro 15. *c.* 15.

Ioannes Rober. *recept. iur. civil. lect.* lib. 1. *cap.* 8.

I. Qui. 88.

Alciatus libro 1. *parerg.* c. 3. Augustinus libro 4. *emend.* c. 15.

I. Diui. 89.

Augustinus libro 3. *emend.* *capite.* 7.

I. In quartam. 91.

Hanc legem explicant copiosè Alciatus & Ripa. in *lecturis*. Idē Alciat. libro 6. *parad.* c. 4. Duare. libro 2. *disput. annuers.* c. 10. Raynaldus Corfus libro 1. *indag.* c. 4. Contius libro 1. *disput. subrept.* c. 15. Hotomanus lib. 1. *variar. disput.* c. 3. in *tract. de quarta pegassiana*. Gouean. libro 1. *animaduers.* Cuiac. lib. 8. *obs.* c. 4. Corraf. libro 2. *Miscell.* c. 17. Straitmannus de *atino*. pugr. 6. Menoch. de *arbit. iud. cas.* 164. repetiit hanc legem more suo Ioannes Bolognetus. *Faquineus *Controuersiarum iuris*. lib. 5. *cap.* 15.

I. Si miles. 92.

Baldus in l. *leges*, *col. 2.* C. de leg.

I. Filio. 94.

Alciatus libro 6. *parerg.* *cap.* 26.

I. Maritus. 95.

Restituere rogatus ita demum Falcidiam retinet, si vt heres rogetur.

tit. 3. Si cui plus quàm per legem Falcidiam licuerit, legatum esse dicetur.

I. Si cui. 1.

Optimè Cuiacius in hunc titulum.

X. ij.

§. Marcellus. 3.

Cuiacius libro 8. obs. cap. 5.

§. Cum. 6.

Folio 125. numero. 7. tractat. 3.

l. Etiam. 2.

Hæc lex est de stipulatione Falcidiæ, quam heredi præstat legatarius cui heres cum dubitaretur, an lex Falcidia quæ minuit legata locū haberet, legatū soluit integrum, videlicet de restituendo eo quod amplius quā per legem Falcidiā licet acceperit, vel quanti ea res est, si postea apparuerit, legi Falcidiæ locū esse, quæ stipulatio Falcidiæ dicitur l. 70. §. cir. proxim. & absque dubio prætoria stipulatio & satisfactio. est. l. pænales, §. Julianus, supra eod. tit. Hæc autem stipulatio committitur aduersus legatarium, qui solidum legatum accepit sine deductione Falcidiæ, statim atque certum esse cœperit, legem Falcidiā locū habere, ut scilicet suppleat heredi conficiatve Falcidiam pro sua parte quam nunc locum habere constat.

l. Nisi. 3.

Generis debitor non liberatur interitu.

§. Quamuis. 4.

Quibus propterea cautionis onus. ¶ Legendum videtur, prætoria cautionis onus, nam & illud propterea ibi importunum est. Caiac. ad l. 5. D. de verb. oblig.

§. Item. 5.

Molinaus ad l. 1. in principio, numero 31. D. de verborum obligat.

l. Hæc autem. 4.

¶ Hæc lex nō est de stipulatione Falcidiæ quæ propter Falcidiam interponitur ne peccat heredi, sed de stipulatione euicta hereditate legata soluta heredi qui soluit, cuique mox euicta hereditas est reddi, quā quidem cautionē heredi cui cōtrouersia hereditatis fit, legatarij præstant quibus heres interim soluit legatum, ut in l. 3. §. si legatarius, hoc tit. Attamen hæc stipulatio, stipulatione Falcidiæ (de qua in l. 2. §. si cui plus quam per leg. Falc. dixi) affinis & proxima est, illa enim est de parte legatarij restituenda: hæc de toto, utraque cautio præstat iusta ex causa cognoscere prætorē, illa præstat si iuste dubitari possit utrum lex Falcidia locum habeat necne.

¶ Si iusta causa esse videbitur. ¶ Recte hæc adicit Paulus, nam si nondum heredi illata sit lis de hereditate, sed interuenerit tantum mouendæ litis lusoria & inanis minatio quædam, iniquum est legatarium onerari huiusmodi cautione superuacua.

¶ Lusoria mina ¶ Lusorias minas dicit hoc ipso Paulus, quod mina hominum libero-

rum ludi soleant, ut Marcus Tullius in epistola ait, nullam esse minantis auctoritatem apud liberos.

¶ Illata cōtrouersia litis. ¶ Lis est res que in iudicium principaliter deducitur, puta hereditas, cōtrouersia sunt, quæ circa eam litem versantur & concurrunt, veluti de testamento falso, vel de testamento iniusto, & alioquando maiorem cumulum habent potioresque sunt cōtrouersia quā lis ipsa, ut in Quintiliani declamatione 272. qua de causa omnis lis etiam cōtrouersia dicitur recte. l. 2. Cod. de petit. heredit. Verum è cōtrario non omnis cōtrouersia est lis, lis non est antequam in iudicio contestata sit, sic nec res de qua agitur litigiosa est ante litē cōtestatam, l. 1. §. 1. D. de litig. verū cōtrouersia esse potest ante litem contestatam, hoc est, cōtrouersia est præparatio litis. Quintil. libro 4 aliud discrimen ponit nempe cōtrouersiam esse facti, & litem iuris, quem consule: at dicitur cōtrouersia passim in iure nostro, tam de iure quā de facto, l. vlt. D. de iureiur. ita ut sit generale nomen quod generaliter & specialiter accipitur.

l. Cum non. 6.

An pauperi qui non potest remittatur satisfactio, vide Bald. in l. usufructu, C. de usufr.

l. Diuus. 7.

Bald. in l. nulli, Cod. de episc. & cler.

l. si non. 9.

Ant. Aug. libro 2. emend. c. 2.

LIBER XXXVI.

Titulus primus.

Ad senatusconsultum Trebellianum.

E quarta pegasiana. scripsit Honorius Romanus vol. 1. variarum disput. c. 31.

l. Explicito. 1.

Hanc legem interpretatur Ripa.

§. Hoc autem. 5.

Goueanus libro 2. variar. lect. c. 33.

§. Si filio. 10.

Fol. 94. num. 99. repet. 4.

§. Fuit. 13.

Bellonus libro 3. supput. c. 15.

Qui

1. Qui. 2.

Valla de rebus dubijs tract. 19. vide Barto. in l. cum filio, in ultim. coll. de leg. 1. Et Alexand. ibi in 6. col. Aret. in 13. col. Socin. in pen. & Ruin. in 38. char. & aliquid in 75. circa fin. fol. 88 num. 133. repet. 8.

1. Marcellus. 3.

Ad ibi dicta per Alex. in 3. not. & alios Doctores pondera dicta per Bart. in l. si non, D. de testam. milit. Et pro illa opinione vide textum ad literam in l. si miles, D. ad l. Falcid. licet Doctor dicant quod illa opinio non bene probetur per aliquam l. ad §. quidam. vide Socin. num. reg. 33. ad §. idem. vide Socin. reg. 331. ad §. quidam, vide Cast. in l. Titia, ad l. Falcid. ad id quod disput. ibi Doct. de prohibitione Falcidiae, vide Alciat. lib. 5. par. ad. c. 5.

§. quidam. 4.

Folio 382. num. 62. repet. 8.

1. Quia. 4.

Folio 284. num. 75. repet. 8.

1. Recusare. 6.

Folio 184. num. 66. repet. 8.

§. Meminisse. 1.

Ibi siue honorans, vide Bart. in l. curatorem, de neg. gest. col. fin.

§. ritius. 5.

Folio 20. num. 154. repet. 4.

1. Sed sciendum. 7.

Oldendorp. c. 18. de except.

§. Planè. 1.

Folio 166. num. 77. repet. 8.

1. Apud. 11.

Pro intellectu vide Bart. in l. pro herede, §. Papin. num. 7. D. de acquirend. hered. Pro intelligentia glo. fin. in d. §. idem Iulianus, vide Alex. in l. si in testamento, D. de vulg. subst. nu. 4. char. 106. & Dec. in Rub. quando non petent. n. 15. char. 191. qui refert Alex.

§. Idem. 1.

Bartol. sing. 78. folio 8. folio 384. num. 98. repetitionum 8.

§. Vtrum. 2.

Ioannes Aurpachus libro 1. singul. alleg. capite 38.

* Antonius Faber, lib. 18. coniectur. cap. 7. 8.

1. sed cum. 12.

Dec. in cap. qua in ecclesiarum, columna 12. de const.

* Antonius Faber, lib. 18. coniect. c. 9.

1. Ille. 13.

Aret. conf. 98. char. 112.

* Antonius Faber supradicto loco cap. 8.

§. si quis. 5.

Corral. lib. 4. Miscel. cap. 9.

1. Nam. 14.

Filius quandoque iudex & arbiter in rem patris esse potest.

§. Si quis. 3.

Brissonus lib. 3. select. cap. 12.

* §. Tempestivum.

* Vide Antonium Fabrum, libro 18. coniectur. cap. 12.

1. Cogi. 16.

Vide Bart. in l. si quis, §. fin. de leg. 2. & ad dicta per glo. in §. generaliter, in verb. uniuers. vide Bart. in alleg. loco. Ad §. idem. ad Trebell. vide Alex. in l. cum, in 11. col. de leg. 1. & Aret. ibi in 2. col. & Ruin. char. 36. Ad gloss. in verb. obsequ. post. in §. si pater. vide Ias. Insti. de act. §. pater, col. 13. num. 57. vel 87.

* §. si ego.

* Emendatur & explicatur textus hic ab Antonio Fabro lib. 18. coniectur. cap. 10.

§. Marcianus. 8.

Goueanus d. lib. 2. cap. 2.

§. si pater. 11.

Folio 76. num. 78. repet. 4.

§. sed si seruo. 13.

Folio 433. num. 279. & seq. repet. 3.

1. Ex facto. 17.

Ad hanc legem & 3. seq. scripsit Ripa.

§. si quis. 3.

Folio 261. num. 35. repet. 3.

§. si quis. 4.

Filij naturales, an faciant deficere fideicommissum voluntatis, questio est post Doct. vide Corral. libro 1. Miscel. glo. 7. 1. par. numer. 45. circa medium, Dec. ad cap. in praesentia, numero 102. cum sequ. extra de probat. & ibi Paris. numero 43.

§. Ex facto. 5.

Vide Stephan. Forcat. in Neryom. iur. dialog. 51. num. 4. Et quomodo procedat, Socin. Iun. consilio 158. numero 66. libro 2. & consilio 174. numero 16. eodem libro. Chàchera. decis. 108. numero 5. & 12.

* Antonius Faber, libro 17. coniecturarum cap. 20.

§. Si quis. 6.

Costa libro 2. select. cap. 2. Cuiac. libro 3. obsequ. cap. 10.

*Conditio si decesserit sine liberis intelligitur de superuiuentibus, vnde si liberi ante, vel vna cum testatore moriantur, non faciunt deficere fideicommissum, *vers. si duo vbi Socin. in §. in bello de reb. dub. Dec. consilio 578. Alex. cons. 121. libro 2. viso themate Paris. cons. 36. num. 45. lib. 2. Alciat. de præsump. reg. 1. præs. 49. num. 6.*

§. Si quis autem 7. & ult.

Couarruias libro 2. *variarum resolut. ca. 7.* Vide Alexand. in l. in illa, in fine, de verbor. obligat.

*Conditio si sine hærede decesserit intelligitur si sine liberis, Socin. ad l. solemus in fine de condit. & demonst. Dec. cons. 38. num. 5. & seq. Guid. Pap. quaest. 230. Cremen. sing. 15. sed secus est regulariter, quia appellatione hæredis intelligitur de omni successore, l. hæredus de verbor. sign. & si quis dicat si decedat sine liberis an comprehendantur filij & filiarum foeminae. Dec. in rep. cap. in presentia de probat. Paris. cons. 36. lib. 2. In materia ad hunc textum vide Dec. ad dictum cap. in presentia & in cons. 185. Guid. Pap. decis. 454. Iac de Put. cons. 107. num. 22. inter cons. diuers. ad caus. ultim. volunt. volum. 1.

l. In fideicommissi. 18.

Limita Socin. in reg. 172. Ad §. si. vide Castr. in l. Titia, ad l. Falcid.

§. si legatum. 3.

Folio 371. numero 101. repetitionum 7. Et folio 382. numero 31. & folio 396. numero 59. eadem repet.

l. Vbi pure. 19.

Vaconius lib. 4. declar. c. 57.

l. sed etsi. 20.

Vide l. 18. j. quando dies leg. ced.

l. Mulier. 22.

Cuiacius libro 3. observat. cap. 13. & libro 13. c. 35 vide Ruin. in repetit. l. Gallus, §. & quid si. in 2. col. cum sequen. post Bart. & ibi 2. col. de liberis & posthum. & Papiens. in l. cum filio, col. 21. & ibi Ruin. in 26. chart. D. de legatis 1. & ad §. cum proponeretur, vide Ruin. in l. in ad. dum. illo artic. virum pater teneatur filiam dotare diuitem, D. solut. matrim. §. si hæres. limita. vt per Soc. reg. 172.

*Fideicommissum à matre relictum filio & collatum in tempus mortis patris sui in cu-

ius potestate erat debetur immediate, cum filius qualitercumque factus fuerit sui iuris. De intellectu vide latè per scribentes post Bart. ad l. Gallus, §. & quid si tantum. ff. de lib. & posthum. vbi Crott. col. 11. & seq. numer. 41. & seq. Ruin. num. 22. cum seq. Garz. num. 95. Dec. cons. 77. col. 2. num. 4. Antonius Faber. libro 18. coniectur. cap. 6.

§. Sed enim. 3.

Menochius libro secundo de arbit. iud. casu 49.

§. Cum proponeretur. 4.

Anton. Guibert. de dote pag. 19.

§. Vt Trebelliano. 5.

Trebellianicæ ita demum locus est, quando quis est rogatus vt heres. pro intellectu ad hunc textum D. Vincentius Hercula. in repetition. ad l. 1. D. de legatis 1. columna 18. ante fin. *vers. magis igitur predicto suo.* & Crott. ibi numero 60 cum sequen. Decius cons. 77. Crauet. cons. 186. in prin. & ad Rub. de leg. 1. num. 53. vbi etiam Ludouic. Aluar. num. 131. folio 19. num. 132. repet. 4.

l. Quotiens. 23.

Viriles partes dicuntur quæ dantur pro numero personarum.

l. Si quis. 2.

Puluxus de rei alien. distract. c. 7.

§. si quis filium.

*Emendatur hic textus ab Antonio Fabro lib. 15. coniecturarum capite 18.

l. Omnibus. 26.

Vlpian. 22. cap. 3. in fin.

l. Ita tamen. 27.

Guid. Pap. decis. 452. & sing. 387.

§. A patre. 4.

Propter fideicommissum relictum in secundis tabulis, cogitur quis adire ex prunis mortuo demum pupillo, vt. notar. Bart. hic.

§. Qui. 7.

Et ad intelligentiam eius, quod ibi dicitur vide.

vide Ruin. in l. cum filio. in 32. chart. de legat. 1.
& repet. in l. filius qui patri. in 12. chart. de vulg.
et ad §. qui patri. vide dictos repeten. char. 34. et
et 49. et ad §. hares ex asse. vide Alex. in l. fi-
deicommissaria. in 1. col. D. eod.

§. Qui rogatus. 12.

Folio 390. numero 153. repet. 7.

*Antonius Faber lib. 18. coniect. cap. 19.

§. sed si. 15.

Folio 390. num. 11. repet. 4.

§. Heres. 16.

Menoch. de arb. iud. cas. 256.

§. Qui suos. 17.

Folio 95. num. 100. repet. 4.

l. Ex asse. 28.

Cuiacius libro 6. ad African.

l. si quis. 29.

Facit ad hanc legem Glossa fin. in ca. coram,
extra de off. deleg.

l. si legatus. 30.

Meorum & tuorum appellatione quid con-
tineatur, declarat Glossa hic.

§. si filiofam. 2.

Non valet restitutio facta nisi consentien-
te, vel ratum habente eo, in cuius potestate
est fideicommissarius.

l. Si cui. 31.

Vide Cuiac. 1. ad Non. 1.

l. Ballista. 32.

Cuiacius libro 4. obs. c. 39. Prateius geminatio.
c. 146 Ludovic. Vitalis libro 1. variar. lett. ca. 1.
Corras. in tract. de verb. Gemi. numer. 3. Tiraq.
ad l. si unquam. in glo. reuertatur. numer. 49. Ge-
rar. sing. 18. numero 10. Sil. nupt. libro 1. nu. 150.
Felin. ad cap. si cautio. de fide instr. numer. 14. et
56. & ad ornatum huius legis, vide Mar. sing.
378. geminatio. Alc. ad Barr. l. cum scimus, de a-
gri. et cens. lib. 11. apost. ad Mathes. sing. 36. Ias.
instr. de act. ad §. in personam, 11. col. numero 47.
& per eundem ad l. 1. col. antepen. C. de pact. &
ad l. 1. de ff. eius post alios, num. 30.

*Quomodo procedat hæc lex optimè decla-
rat Surdus in decis. 21. num. 21.

l. Scribit. 33.

Cæpol. tract. de servitutibus urbanorum præ-
diorum cap. 6.

l. Si eius. 34.

Ioan. Robert. libro 1. sent. iur. c. 10.

l. Cum hæres. 35.

Actionem quandoque transfert qui non
habet.

l. Cum hæreditas. 36.

Folio 565 numero 328. repet. 3.

l. Restituta. 37.

Vide Alexand. hic.

§. Pupillus. 1.

August. libro 3. emend. cap. 10.

l. Non enim. 38.

Ant. Aug. libro 2. emend. c. 1.

l. sed nec. 39.

Hæreditas pupillo delata quamadmodum
per tutorem possit adiri Glossa hic.

l. Mulier. 41.

In quibus fideicommissarius fiat similis
heredi, vide Accurs. hic.

l. Quia. 42.

Fideicommissarius quibus casibus loco he-
redis non sit Glossa hic.

*Iura sepulchrorum non transeunt ad fidei-
commissarium, adde Socin. Iun. conf. 72. lib. 1.
vbi enumerat plures casus in quibus aliqua
non transeunt in fideicommissarium, idem
tradit Rip. post alios ad l. centurio, num. 38 cum
plurib. seq. D. de vulg. et pupil. adde Corras. ad
l. precibus, num. 25. Cod. de impub.

l. Papinianus. 43.

Cuiac. libro 12. obs. c. 12. vide Ias. in l. re coniun-
cti. 22. coll. versic. 6. et ult. de leg. 3. folio 383. num.
93. repet. 8.

*Antonius Faber lib. 15. coniectur. cap. 13.

l. Postulante. 44.

Nota hic quod hæredis eadem conditio
esse debet quæ defuncti.

l. Qui totam. 45.

Cuiacius dicto libro 2. capite 32. folio 165. nu-
mero 256 et 270. repet. 4.

X iiii

1. si eius. 46.

Paulus 4. sent. 3. §. 2. & ult.

1. si hæredi. 47.

Naturalia debita veniunt in restitutione fideicommissi.

1. Cum hæreditas. 49.

Angel. in l. cum hi, §. de transactione, D. de transact.

1. Imperator. 50.

Bald. conf. 75. libro 5.

1. cum hæres. 51.

Dos prælegata ducitur vt debitum, nec impedit quartæ Trebellianicæ deductionem.

1. si res. 52.

Ad intellectum huius legis, vide leg. sequen.

1. Non est. 53.

An officio iudicis quis cogatur adire & restituere vide hic Bart.

1. itius. 54.

Pro intellectu huius legis, vide Bart. hic.

1. si patroni. 55.

Vide Bald. in l. liber. i. C. de oper. lib.

1. Filiam. 56.

Fideicommissarius quando dicatur legitimus contradictor Bart. hic.

1. Hæres. 57.

Ad hanc legem scripserunt Ripa & Alciatus.

§. cum ita. 1.

Ultra tradita hic latissime per scribentes, vide Beren. Fernan. ad l. fin. Cod. de posthu. hæred. instit. numero 70. Gozad. consilio 67. Paris. consilio 42. volum. 2. Crauett. consilio 209. Aret. Inst. de iure person. ad princ. In materia Corn. consilio 298. libro 4. & quomodo procedat Socin. Iun. consilio 158. numero 66. libro 2. Bald. consilio 22. num. 2. inter cons. divers. ad caus. ult. volunt. volum. 1. vide Ruin. in l. 2. in princ. in 2. coll. de liberis & posthum. vide ad quid alleget textum istum Specu. in titu. loc. §. nunc aliqua, versu. 69. Et ad id, quod solet ibi allegare Barto. videlicet, quod censet confirmari, cum dispositione iuris communis & textus, quem non vidi ponderatum ad hoc in l. nec eum, de solus. Et illam doctrinam Bart. communiter approbatam dicit Socin. in l. si cognati, in pen. col. vers. quinta conclus. de rebus dubis. & Ias. in l. Lucius, in ult. col. de vulgari & pup. Ad materiā illius §. vide Alex. in consilio 175. incip. perfectis, in 5. volum. Math. singul. 168. numero. 2. folio 294.

* Antonius Faber lib. 13. coniecturarum. cap. 18.

1. Deducta. 58.

Vfuræ in bonæ fidei iudiciis debentur officio iudicis ex mora.

§. Acceptis. 3.

Vaconius libro 4. declar. 57.

§. Hæreditatem. 4.

Corraf. libro 5. Miscellan. cap. 8. Menoch. diff. cap. 49.

§. Quod. 7.

Cuiacius lib. 12. obs. c. 20.

1. Debitor. 59.

Vide Ludou. Rom. conf. 272.

* Faquineus controuersiarum iuris lib. 6. c. 33. Antonius Faber lib. 7. coniecturarum c. 16. 17.

§. Ea quæ. 1.

Molinæus ad consuetud. Parisien. tit. 1. §. 7. glo. 1. num. 33.

1. Patronus. 60.

Legitima quæ debeat liberto in bonis patroni, vide hic Glos.

1. Paulus. 61.

Molin. 1. consuet. 7. num. 33.

1. A filio. 62.

Vide Ias. in l. Gallus. §. & quid si tantum, in 1. lect. in 8. coll. de liberis & posthum. num. 33. vers. ex prædia Theorica.

1. Facta. 63.

Folio 118. numero 53. & 54. tract. 7.

* §. Si hæres.

* Antonius Faber lib. 12. coniecturarum c. 5.

§. Si vero. 10.

Cælius lib. 13. antiq. lect. cap. 5. & 6. Alexand. ab Alex. libro 2. genial. dierum, ca. 29. Cuiac. lib. 7. obs. c. 7.

* Antonius Faber lib. 17. coniectur. c. 13.

1. Seruo. 65.

Vide Bar. in l. qui in aliena, sup. de acquir. hæred.

§. Cum prætor. 2.

Rauardus libro 5. varior. c. 6.

1. Qui ita. 66.

Nota hic quod aditio coacta implet conditionem.

* Antonius Faber lib. 16. coniectur. cap. 11.

1. Si postulante. 67.

Singularis est hic textus, secundum Bald. in l. eam quam, C. de fidei.

I. si hæres. 68.

Cuiacius libro 8. obf. cap. 5. folio 96. nume. 124. repet. 4.

I. De euictione. 69.

Ratio huius legis petenda est ex l. 45. in fin. supra de leg. 1.

I. si heres. 70.

Vide Bald. in l. 1. C. de actio. & oblig. in 8. & 10. quæst.

I. Omnes. 71.

Bald. in l. finali. §. cui igitur, de iure delib. randi.

I. Heres. 72.

Pro intellectu huius legis, vide hic Romanum.

I. si heres. 73.

Actio hypothecaria non transit in fideicommissarium, si heres antequam restitueret hæreditatem à debitore hæreditario pingus acceperit.

*Antonius Faber lib. 15. coniectur. cap. 5.

I. Qui filium. 74.

Facit quod notat Bart. in l. Lucius magna, §. de hered. inst.

I. Epistolam. 75.

Folio 93. numero 63. & seq. repet. 4.

§. Mulier. 1.

Emanuel Costa libro 1. select. cap. 7. Roman. sing. 502. Rog. Bauer. ad l. cum filio, D. de legatis 1. numero 54. & ibi Socin. Iun. numero 93. & sequen. & Crauert. in 2. par. numero 77. 83. & sequen.

I. Scquola. 76.

Molinæus ad l. 1. §. si quis anuum. 77. D. de verborum obligation. Vandus libro 2. variar. quæst. 12. Vacenius declarat. iuris civilis libro 4. declarat. 64. & lib. 5. declarat. 69. Ad intellectum vide Bartol. in l. Lucius in ultim. coll. de vulgari & pupillari, in princip. folio 576. numero 467. & sequen. repetitio num. 3. & folio 80. numero 32. & seq. repet. 6.

*Substitutio directa facta in codicillis trahitur ad fideicommissariam, etiam si sint patres in medio. Modern. Inst. de vulg. ad princ. Hier. Ver. ad l. ex fact. numero 20. D. de vulg. & pupil. Bald. in tract. subst. sub rub. de subst. brevis, numero 28. Paul. Leo. eodem tract. subst. sub rub. de compen. num. 274. & 30. Doct. ad l. centurio ubi notissimè Socin. Iun. numero 210.

D. de vulg. idem cons. 138. numero 8. libro 2. Hieron. Butig. cons. 154. numero 25. inter cons. diuer. ad cau. vlt. volun. 1.

*Explicatur hæc lex ab Antonio Fabro libro 15. coniecturarum capitulo 14.

I. Heredibus. 77.

Bart. in l. §. quis posthumus, in princ. D. de liberis & posthum.

I. Lucius. 78.

Pro hac lege vide Bart. consil. 168.

§. Heredum. 12.

Cotta in voce paupertate, Ioan. Aupach. libro singul. alleg. c. 14.

§. Pluribus. 13.

Folio 381. numero 38. repet. 8. vide Soc. post alios in l. Marcellus. §. quidam, in 1. col. cum seq. ff. eo. tit. & ad §. filium. vide Bartol. in l. ex hac scriptura, in 3. col. D. de donat. Ad §. fin. vide Alex. in cons. 42. super premissis, in 5. col. versic. 8. quia num. 10. l. 1. & ol.

§. Heres. 16.

Folio 479. numero 44. repet. 7.

I. Iulius. 81.

Cuiacius libro 2. obf. c. 26. & lib. 4. c. 32. Augustinus libro 4. emend. c. 16. Briffon. lib. 3. select. c. 12. vide ad quæstionem de qua ibi per Bart. quæ allegat Ias. Inst. de act. in §. praiudiciales, in 7. coll. in fi. cons. 100. num. 25. Roland. à Valle fo. 145. num. 68. repet. 7.

*Fideicommissum limitatur secundum naturam præcedentis substitutionis, nisi in voluntate defuncti aliud præsumatur ex natura sermonis vel alia conjectura. De intellectu huius loci post Bartolum vide Ruin. cons. 166. lib. 2. Curt. Iun. cons. 125. pulchra. per totum præsertim num. 7. Zuchar. ad l. 1. Cod. de pact. num. 68. Socin. Iun. cons. 126. num. 47. lib. 1.

Tit. 2. Quando dies legat. vel fideicommiss. cedat.

Vide legem vnicam, Cod. de caducis tollendis.

I. si purè. 2.

Bald. in §. libertatibus, l. uni. Cod. de caducis tollendis.

I. Nam. 3.

Vide l. 22. §. hoc titulo.

I. si cum. 4.

Cum particula quam vim habeat, notat Glossa hic.

*Cuiacius obf. lib. 18. cap. 1.

l. si post. 5.

Forcatulus *anarij. c. 7.*

l. Quod. 6.

Nota hic quod codicilli vim testamenti ob-
tinent.

l. Hæredis. 7.

Cuiacius *libro 4. obs. select. c. 33.*

l. Nam cum. 8.

Cuiacius *18. obs. c. 16.*

l. Cum in. 10.

Stipulatio in annos singulos morte non fi-
nitur.

l. Huiusmodi. 13.

Emanuel Costa *libro 1. select. c. 18.*

l. si v fus. 14.

Mantic. 8. *coniectur. vltim. voluntat. 16. in
fins.*

l. Si ira. 15.

Paul. 4. *sent. 1. §. 12.*

l. Cum ira. 16.

Paulus 4. *sent. 1. §. 12.*

l. Cum legato. 17.

Quæ regula sit regula Catoniana, notat
Bart. hic.

l. Is cui. 18.

Ant. Aug. *lib. 3. emend. c. 7.*

l. Cum sine. 18.

Vide Imol. in l. si filius hæres, D. de liberis &
posthum.

l. Si cum. 20.

Imol. in l. qui hoc anno, D. de verborum obli-
gation.

l. Si dies. 21.

Costa *libro 1. select. c. 20.* Gilbertus Regius
*libro 1. enantioph. c. 20.**Cuiac. *obs. lib. 18. c. 1.*

l. Si Titio. 22.

Vide l. si decem, D. de verb. oblig.

l. Cum in anno. 23.

Vlpian. 22. §. 27. & 28.

l. Si bonum. 24.

Anton. Rub. ad l. nō solum, §. morte, D. de no-
ui operis nuntiat. numero 518. Signo. de Homod.
ad l. infulam, D. de verborū obligat. numero 152.
Bar. Cacialup. ad l. si is qui ducēta, D. de rebus
dub. numero 9. ad fin. limit. Cathedra. *decis. 49.
num. 8.*

l. Cum. 25.

Costa *libro 1. select. cap. 7.* Ioannes Robertus*recept. iur. ciuil. lect. ca. 17.* Cuiacius *libro 17. obs.
cap. 4.*

l. Firmio. 26.

Duaren. *libro 1. disp. at. iur. ciuil. c. 12.* Io. Aug-
pach. *lib. 4. epist. c. 6.*

l. Quod 30.

Conditio nuptiarum non impletur ex nu-
ptiis inualidis, vt notat hic Bald.

l. V xori. 31.

Imol. in l. fin. *(sup. de cond. inst.*Tit. 3. Vt legat. seu fideicom-
miss seruandorum causa ca-
ueatur.Pro intellectu huius tituli, vide Cuiac.
hic.

§. Non solum. 3.

August. *libro 2. emend. c. 10.*

§. Planē. 5.

Cuiac. *libro 15. obs. c. 10.*

§. Bellissimē. 13.

Corras. *libro 2. Miscell. cap. 7. folio 71. num. 171.
reper. 6.*

§. Si quis. 14.

Si vna actio, in alterius locum succedit, af-
finit eius naturam, vide Ias. ad l. nemo potest.
numero 12. de leg. 1. & ad §. fuerat, numero 4. Inst.
de act. 1. Not. Rom. *decis. 64. & 411. in nouis. &
305. in antiqui. Gomef. super reg. cancell. in reg.
de subrog. q. 9. Iac. de Nig. ad rub. D. de verbo-
rum oblig. num. 171.*

l. Nec si. 2.

An pater sit coniuncta persona filio, vide
hic D. Goth.

l. sed & ipfis. 3.

An diuersa contraria sint, vide hic Glos-
sam.

l. Postquam. 5.

Cuiacius *lib. 15. obs. c. 9.*

§. Imperator. 1.

Duarenus *libro 1. disput. anniuers. c. 2.* Molin.
ad consuet. Parisien. §. 2. gloss. 1. numero 22. cū
seq. Cuiacius *libro 11. obs. ca. 10.* Pro intellectu
& ratione huius textus, Rot. *decis. 3.* per Bifi-
gnet. de appell. Ludo. Bologn. ad l. si finia, §.
Iul. D. de damno infect. nu. 179. & ibi Michael
Vurcur. nu. 221. Longoual. ad l. imperium, nu.
88. D. de iurisdic. omni. iud. fo. 716. num. 80. reper.
1. fo. 179. & seq. num. 152. repit. 5. fol. 177. nu. 221.
reper. 5.

l. si

1. Si quando. 6.

Ant. Aug. libro 2. emend. cap. 2.

1. Cum legatorum. 8.

Cicero libro 8. ad Atticum.

1. Non tamen. 9.

Dies legati interdum cedit, simul & venit, interdum cedit & non venit.

1. Si à te. 10.

Cuiacius libro 15. obs. c. 9.

1. si legatarij. 11.

Missionis in possessionem, & ex secundo decreto differentia, notatur hic in Glossa.

1. Hæc. 14.

Vide l. 2. & 3. i. i. proximi.

1. Etiam si de præsentis. 15.

Hæc lex est de stipulatione legatorum, vel fideicommissorum, quæ etiam prætorica est, eam stipulationem plerumque ab herede sibi præstari legatarij desiderant, cum dies & conditio petitionem legati differt, aliquando tamen etiam si purum & præsens sit legatum, de eo hæc cautio interponitur, ut puta si heres litigare quam id præstare malit, quia litis longa sæpe mora, iudicij longa sæpe dilatio est, vel, ut ait eleganter, quia nonnullas moras exercitio iudicij habet.

1. si duo. 16.

Nominis eiusdem duos esse aliquando contingit.

1. si ab vno. 17.

Ferrariensis in forma contra plures debitorum. 39.

1. Quæ. 18.

Bartolus in l. si donaturus, D. de condict. causa data.

§. Tutor. 2.

Folio 276. num. 42. & seq. repet. 20.

Titul. 4. Vt in possess. legat. vel fideicommiss. seruand. causa esse liceat.

Vide Vesembecium hic.

1. si quis. 1.

Vide Bald. in l. si quis, C. de falsis.

1. si cui. 3.

Cuiacius libro 4. obs. cap. 33.

1. si autem. 2.

De existentia sui hæredis, vide l. filius qui patri, §. de vulg.

1. si is. 3.

Exceptio quæ requirit altiore indaginem, non admittitur, si non est paratus in continenti probare. Adde Bart. ad l. fin. ubi omnes. C. quorum bon. & ad l. natural. §. nihil commune. ff. de acquiren. possess. Arret. ad §. quadrupli. numero 30. & seq. Inst. de act. Afflict. de cis. 14. num. 4. Carol. Ruin. ad l. i. ff. de nou. oper. nuni. numero 117.

1. Planè. 4.

Concordat cap. ceterum, extra de iuramen. calum.

1. si cui. 5.

Vide Ciceronem in oratione pro Quintio.

§. Imperator. 16.

Cum ob cautionem non præstitam, mittitur fideicommissarius in possessionem, sane non mittitur in res heredis proprias, nisi certis modis ex constitutione Antonini, ut hoc §.

§. Quæri. 21.

Folio 150. numero 163. repet. 5. folio 176. num. 209. repet. 5.

§. in possessionem. 26.

Cuiacius libro 10. obs. cap. 29.

1. si pecuniæ. 6.

Roman. sing. 141.

1. Dum. 7.

Huius legis sententia optime explicatur hic à D. Goth.

1. si nullæ. 10.

Nota hic paria esse inutile & nullum.

1. Si fideicommissorum. 11.

Facit l. prima. Cod. de bonis authoritat. indic. poss.

1. Municipiis. 12.

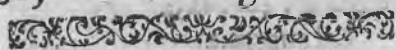
Vlpian. 24. §. 28.

1. Quæ legatorum. 14.

Optime hanc legem explicat D. Goth. hic in glossa Accursiana.

1. interdum. 15.

Facit ad hoc l. fin. de litig.

LIBER XXXVII.

Hic continetur sexta Pandectarum pars.

titulus primus.

De bonorum possessione.

Armen. libro 1. tit. 13. Oldendorp. 5. class. 6.

* Extat disputatio de bonorum possessionibus in Ingolstadtensi Academia proposita præsidente Andrea Fachinneo I.V.D. respondente Balthasaro Knauerto.

l. Bonorum. 1.

Vaconius declarat. iur. civil. 48. Augustinus libro 3. emend. c. 9.

l. in omnibus. 2.

Nota quod hæreditatis petitione venit bonorum possessio.

¶ Et bona. 3.

Alciatus tomo 5. Cuiacius libro 4. observat. cap. 16.

§. Hereditariis. 1.

Alciatus libro 4. parad. cap. 7.

§. Si causa. 8.

Ræuardus pro tribunal. cap. 8.

l. Veluti. 4.

Vlpianus 28. §. 10. c. 11.

l. sed cum. 6.

De testamento notis concepto & conscripto, vide Nou. 107. cap. 1.

§. Notis. 2.

Cuiacius libro 3. obs. c. 2. Brissonius libro 4. select. cap. 21. Anton. Guibert. in Polyhistor. capite 6.

l. servus. 7.

Barba. ad rubr. Cod. qui admit. numero 95. Iacob. Nig. ad l. 1. Cod. qui admit. numero 33. Ad hunc textum ad finem, vide Lancell. Polit. in tracta. de subsid. sub rubric. de vulg. par. 3. numero 41.

§. Dies. 2.

Cuiacius libro 14. obs. cap. 8.

l. Tutor. 8.

¶ Nota hic alienare eum qui repudiat.

l. si plures. 9.

Tiraq. de pen. temp. can. 22. num. 5.

l. in bonorum. 10.

Quis dicatur locus insignis, vide Innoc. in c. statum. de rescript. in 6.

l. si pupillo. 11.

Peritiores consulere an & quando quis cogatur, vide hic Gloss.

l. Non est. 12.

De fisco & an idem sit cum Rep. Romana Accurs. hic.

l. Edicto. 13.

Cuiacius libro quinto, ad Africanum, in principio.

l. Cum. 14.

Nicolaus Valla de rebus dubiis, &c. tract. 6.

l. Paulus. 15.

Vide Bald. in Rubric. Cod. qui admitti. in 6. quest.

Tit. 2. Si tabulæ testamenti exstabant.

Sunt qui malint non exstabant, ut Hotomanus.

§. Testamento.

* Faquineus Controuersiarum iuris lib. 5. c. 91.

l. Heredi. 1.

Mantic. 1. de coniect. ultim. volunt. 4.

Tit. 3. De bonorum possess. furioso, infanti, muto, surdo, cæco, competente.

l. Furioso. 1.

Ius petendæ bonorum possessionis furioso nunquam deperit.

l. Mutus. 2.

An & quando mutus possit contrahere, Bart. in l. 1. de verb. oblig.

tit. 4. De bonorum possess. contra tabulas.

Vide Alciatum tomo 5.

l. in contra. 1.

Folio 12. numero 10. reper. 4.

§. Filium. 8.

Alciatus tomo 5. Fornerius libro 2. select. capite 20.

§. Si

§. Si pater. 9.

Folio 10. numero 121. repet. 3.

I. Non tantum. 3.

Contius libro 1. lectionum subsecinarum, c. 4.

§. Si emancipatus. 5.

Cuiacius libro 3. obs. cap. 5.

§. sed si. 12.

Etiā sub conditione heres (nisi deficiat conditio) scriptus, contra tabulas bonorum possessionem non postulat. hinc colligere videtur Bartolus, incarcerationem iniustam ex iusta causa superueniente confirmari.

I. sed et si. 5.

Regulariter bonorum possessio vel hereditas non adita vel non agnita non transmittitur regulariter.

§. Si ius. 2.

An iussus patris adoptiui excuset filium, declarat hic Gloss.

I. si duobus. 12.

Aug. libro 1. emend. c. ult.

I. Cum emancipatus. 13.

Emancipatus iungitur, in vna portione cum filio suo emancipato.

I. si duobus. 14.

Cuiac. libro 8. ad African. folio 56.

§. Filius. 1.

Hic §. optimè explicatur à Cuiacio hic, quem vide.

I. si præteritus. 15.

Bonorum possessione agenti datur rei vindicatio directa Bald. & Glo. in l. 1. C. unde cognati.

I. si emancipatus. 16.

Vide Bart. hic.

I. si pater. 17.

Distingue circa hanc legem, vt distinguit Bart. in l. in adoptionem, supra eod.

I. sed sub. 18.

Vide Grassum libro sententiarum, §. testamentum, q. 39.

I. Quod. 19.

Duarenus libro 2. disput. anniuers. cap. 30. Cuiacius libro 11. obs. cap. 14. Gilbertus Regius libro 2. error. cap. 20.

I. Filium. 20.

Zoannetus resolut. cap. 4. Cuiacius libro 3. obs. cap. 15.

§. sed quemadmodum.

*Antonius Faber lib. 17. coniect. cap. 1.

Tit. 5. De leg. præst. contra tabul. bonorum possess. petita.

Hunc titulum puto correctum per Auth. ex causa, C. de lib. præter. vide Azo. in fin. Cod. de contra tab.

I. Hic titulus. 1.

Ripa in l. prima supra de legatis primo, numero 44.

I. sed et si. 3.

Brissonus libro 4. select. cap. 19. circa Doct. Barto. ibi communiter in illa quæst. statuti punientis contrahentem Bannitocum, vide Ruin. in l. 1. in prin. in ult. not. de verborum oblig. qui eam approbat.

§. Hoc. 2.

Folio 15. numero 64. repet. 4.

I. Cum propter. 4.

Vide Gloss. in cap. cum contingat. de offic. de leg.

I. Filium. 5.

Bald. & Imol. in l. etsi contra, D. de vulgari & pupill.

§. si quis. 3.

Ordinaria bonorum possessio vocatur edictalis, vt optimè testatur Cuiac. Inst. de bon. poss. in fin.

I. Saluius. 6.

Folio 64. numero 41. repet. 8.

§. Cum. 5.

Cum dotis nomine legatur res, non putat Vlpian. ad virilem vxorem, nurumque redigendam, ratio est quoniam dos relegata extra rationem Falcidie est, vel ideo quod rem suam mulier recipere videtur.

I. Sed et si. 10.

Querela inofficiosi testamenti omnes gradus rumpit ipso iure.

I. At vbi. 11.

Vide l. post aduam, Cod. de impub. & aliis substituit.

I. Siue. 12.

Coniunge cum hac lege l. cum propter 4. supra hoc tit.

I. Nonnumquam.

August. libro 4. emend. cap. 17. folio 104. num. 37. repet. 8.

I. Is qui. 15.

Iak. hallucinatur in intellectu illi §. Marc. Mant. si. g. 7. num. 1. folio 847.

*Cuiac. ad l. iurigenitū 7. §. sed si, D. de pæd.

§. sed. 1.

Folio 111. num. 131. repet. 8.

§. si extraneo. 4.

Vide Ruin. in l. Gallus, §. & quid si tantum, coll. 11. de liberis & posthum.

l. si duo. 16.

Folio 468. numero 18. repet. 3. fol. 381. nu. 9. repet. 3. folio 201. numero 8. repet. 3. fol. 112. nu. 135. repetitionum 8.

l. si emancipato. 17.

Bartol. in l. aequissimum, infra de bonor. possess. secund. tab.

l. Nepos. 18.

Cuiacius libro 4. ad Africanum.

l. Quia. 19.

Interest creditoris plures habere debitores.

l. interuenit. 24.

Tempus mortis inspicere debet in gratiam filij, cui facta est substitutio, qua de re Bald. hic.

Tit. 6. De collatione bonorum.

De collatione, vide Paul. §. sentent. tit. 9. §. ultim.

l. Hic titulus. 1.

De collatione vide Paul. §. sentent. §. ult.

§. si cum. 13.

August. libro 4. emend. c. 17.

§. si impubere. 21.

Optimè §. hic explicatur à Cuiacio in lib. 1. sentent. Paul. tit. 13. §. ult. ubi vide.

l. Cum emancipati. 2.

De particula Magis, vide hic Glossam.

l. Prætor. 3.

Vide Bart. in l. mulieri & Titio, supra de cond. & demonstr.

§. Iulianus. 2.

Duarenus libro 2. disput. annuvers. c. 11.

l. Filium. 4.

Cuiacius libro 4. ad African. fol. 59.

l. si quis. 5.

Menoch. de arbit. iud. libro 2. cas. 29.

l. Dotem. 6.

Alciatus 1. præsump. 17.

* An auus præsumatur dotare nepotem

contemplatione filij, & an illud quod datum est computetur in legitimam adde Rip. ad l. in quartam num. 202. cum seq. ff. ad legem Falc. & ibi Pic. num. 283. cum seq. 412. & 243. Doct. ad l. 1. ff. soluto matrim. Barto. conf. 131. Ad hunc textum Dec. conf. 81. num. 5. & seq. Ruin. conf. 138. col. 11. lib. 4. Fortun. Garz. ad l. Gallus, §. quidam num. 41 ff. de lib. & posthu. Coraf. ad l. frater à fratre, num. 114 & 115. ff. de cond. indeb. Alex. ad l. qui in aliena. §. interdum, num. 4. ff. de acquir. hered. vbi Iaf. num. 28

l. Nonnunquam. 8.

Dyn. in cap. quod semel, de reg. iur. in 6.

l. si filius. 10.

Bartolus tamen notat hic, collationem locum habere inter succedentes.

l. Paulus. 11.

Cuiacius lib. 3. obs. cap. 34.

l. Si prægnantem. 12.

Collatio fit bonorum natis, sed non illis qui sunt nascituri.

Tit. 7. De dotis collatione.

De collatione Dotis, vide hic D. Goth.

l. Quanquam. 1.

Vide Ruin. in Rub. solut. matrim. in 2. char. prope fin. & in 4. char. post prin.

l. Si filia. 3.

Duarenus libro 1. disput. annuvers. c. 24.

l. Si pater. 4.

Folio 193. numero 58. repetitionum 8. folio 180. num. 46. repet. 8. Bart. in l. huiusmodi, in §. cum pater, de leg. 1. cui videtur contrariari ista l. & vide Alex.

l. Filius. 5.

Duarenus d. libro 1. c. 12.

l. Pater. 6.

Vide Doct. in l. si emancipati, super gloss. fin. in prin. de collat.

l. Pater. 8.

Vide Bart. in l. ex hac scriptura, in 2. coll. D. de donat.

l. Fuit. 9.

Paulus §. semel in 11. §. 3.

Titu 1. 8.

Titul.8. De ventre in possessione mittendo, & curatore eius.

1. Sicuti. 1.

Aug. libro 1. emend. cap. 1. vide Aret. in 1. placet, cum seq. in 2. col. versic. in contrarium, ff. de liberis & posthum.

1. Extraneo. 6.

Quis dicatur hic extraneus, declara vt per Gothof. hic.

1. Vbiunque. 7.

Vide Spec. tit. de action. in 31. coll.

1. si ventris. 8.

Adde l. 3. de penis.

1. Posthumus. 10.

Paul. libro 3 sent. tit. 1. §. 4.

Tit. 9. De coniungendis cum emancipato liberis eius.

Ant. Aug. lib. 1. emend. cap. 1.

1. si quis. 1.

Pro intellectu huius loci, vide Nouel. 118. cap. 1.

§. si pater. 4.

Folio 153. num. 262. repet. 8.

* Antonius Faber lib. 9. coniecturarum, capite 20.

§. Inter. 11.

Quomodo inter filium & liberos eius diuidatur hereditas, declarat hoc §. Vlpianus.

§. si sit. 16.

Cuiacius lib. 3. obs. cap. 29.

§. sed et si. 17.

Folio 198. num. 58. repet. 8.

§. sed et si. 18.

Folio 193. num. 6. repet. 8.

1. Nihil. 2.

Onus cum sequi debet, qui emolumentum percipit.

*** 1. Qui duos. 3.**

* Explicatur & emendatur hec ab Antonio Fabro lib. 10. coniectur. cap. 16.

1. Emancipato. 4.

Cuiacius lib. 3. obser. c. 37. folio 64. numero 40. repet. 8.

1. si quis. 6.

August. lib. 1. emend. cap. 2.

* Antonius Faber, lib. 10. coniectur. cap. 17.

titul. 10. De Carboniano edicto.

Huius edicti Cneus Carbo auctor fuisse videtur, qua de re Valerius lib. 5. cap. 6. & Cuiac. hic.

Paulus lib. 1. sent. tit. 1.

*** 1. si cui. 1.**

* Consule lib. 3. §. 5. infra hoc titulo.

§. sed et si fiscus. 7.

Carbonianum edictum locum habet, etiam si fiscus impuberi controuerfiam faciat.

*** §. si Mater. 11.**

* Cuiacius, 20. obser. cap. 24.

1. Licet. 2.

Paulus 2 sent. 24. §. vlt.

1. Carbonianum. 3.

Abbas in c. licet, extra de probat.

§. Puberi. 3.

Puberi propter impuberem non succurritur, hoc est, puberi non datur bonorum possessio Carboniana, at si duobus impuberibus fiat controuerfia: & vnus pubuerit alter non pubuerit propter impuberem, puberis controuerfia differtur.

* Paul. 3. sent. 1. §. 1.

§. si duo. 10.

Duobus impuberibus datur Carboniana, & quamdiu vel vnus impubes est, in alterius persona Carboniana pubertas non finitur, vt si puberi & impuberi controuerfia fiat, impuberi Carboniana datur, non etiam puberi propter impuberi fratris personam.

* Paul. 3. sent. 1. §. 1.

1. Ideo. 4.

Augustinus dicto cap. 3. Zoannetus restituit. cap. 3.

1. sed si. 5.

Tractat hic Iurisconsultus de satisfatione.

1. De bonis. 6.

Carbonianum edictum introductum est, ad similitudinem edicti contra tabulas, sed in testamento foeminarum; bonorum possessio contra tabulas locum non habet.

§. Post. 6.

Petita hereditate, aut satisfacere debet possessor de ea re conseruanda, aut id non satisfaciente, in petitemorem satisfacientem transferenda est possessio. vt alteri probandi onus incumbat, neutro satisfaciente potior est possessor, quod confirmatur hoc §.

* Paulus lib. 1. sent. 11. §. 1.

1. si impubes. 7.

Paul. i. sent. tit. ii. §. i.

§. Quæsitum. 8.

Vide Alexand. in l. posthum. 10. col. de contra-
ent. ad glo. in verb. quæsitum, circa med. vide Bar-
tol. in l. filio, in antepen. col. vers. si non. ff. de in-
iust. rup. testam. ad dicta per Bar. in 3. oppos. vi-
de Alex. in l. i. tit. quomodo non pet. par. pet. ac-
cres. folio 387. num. 98. repet. 3.

1. Decessit. 8.

Cuiac. libro 4. ad Africanum. fol. 59.

1. Quod. 9.

Lex non debet esse de indubitabili, vide.
Dec. ad l. illam, C. de collat. num. 1. & 2. & ad l.
liberi, C. de bon. poss. contra tab. Sil. nup. lib. 6. f.
673. in impress. Venet. vers. item in dubio, Ro-
man. sing. 748. l. quod Labeo, de Carbon. edict. Ad
illud quod dicitur esse de indubitabili limi-
ta vt per Docto. in l. i. Bald. & Salyc. & alij in
prin. C. de sacros. eccles.

1. Cum mulier. 10.

Sententia huius legis refertur in l. 3. §. unde
Marcellus, D. de iureiur.

1. Scriptus. 12.

Repet. 3 fol. 387. num. 99.

1. Titia. 13.

*Vide Cuiacium apud Paulum, libro. i. sent.
ii. §. i.

1. Quæritur. 14.

Cuiac. 4. ad African. folio 60.

1. Hæc. 15.

Cuiac. apud Paul. i. sent. ii. §. i.

tit. ii. De bonorum posses- sionibus secundum ta- bulas.

Pro intellectu huius tituli, vide Vvesem-
bechium hic.

1. Tabulas. 1.

Hæ tabulæ ceratæ erant, & in iis stylo li-
teras figebant, Ant. Aug. ad Modestinum.

§. si quis. 5.

Repet. 7. folio 127. num. 20. & 22.

*Quod in duobus exemplaribus testamē-
tum quis facere possit, testatur Suetonius in
Octavio cap. 101. & in Tiberio cap. ult.

1. Equissimum. 2.

Aug. libro 4. emend. c. 17.

1. Chartæ. 4.

Alex. ab Alexand. lib. 2. genial. dier. c. 30. Al-
ciat. lib. 2. dis. punct. c. ult. Corta in voce upistho-

graphus, Corrafil. lib. i. Miscel. c. 18. Cuiacius li-
bro 8. obs. c. 15. na. sine.

1. Hi demum. 6.

Bonorum possessio secundum tabulas, an
detur cuicumque instituto Bart. hic.

1. Cum tabulæ. 7.

Gloss. in §. 2. Inst. de satisf. tutor.

1. si ita. 8.

Roman. singul. 108. Cicer. libro 2. de inuent. in
tract. de constit. gener. Antonius August. libro 3.
cap. i.

* §. Qui. 1.

*De substitutione filio impubere, vide Ci-
cer. lib. i. & 2. de Orator. & in Bruto & in To-
piciis 7. Quintil. 7.

1. Vt bonorum. 9.

Vide Gl. quæ al. ter dicit & loquitur, quam
faciat ibi Gloss. in verbo aboluerit, Inst. de pu-
pil. subst.

1. si seruus. 10.

Bonorum possessiones in figura iudicii
non petuntur

1. Qui. 11.

Emanuel Costa libro 2. select. cap. 16. Forcat.
Necyom. dial. 22.

* §. testamento.

*Antonius Faber coniecturarum iuris lib.
10. cap. 18. Cuiacius consultatione 56.

tit. 12. Si à parente quis ma- numiss. sit.

1. Emancipatus. 1.

Vvaltherus lib. i. Miscel. ca. 17. Marcus Ver-
tranius de iur. liber. c. 27.

*Ad istum textum vide Vaconium lib. 4.
declar. iur. ciui. declar. 151. Et de intellectu post
glossam & Bartolum hic Alexander ad l. sti-
pulario hoc modo concepta, col. fin. vbi etiā Crot.
& alij ff. de verb. oblig. latē Dec. post alios ad l.
fin. Cod. de pact. num. 29. vers. 2. principaliter &
ad l. pactum quod dotati, C. de collat. num. 16. &
ibi alij. Crot. vbi supra num. 114. & Zasius n.
25. Vacon. lib. 5. declar. 216.

§. Si parens. 3.

Vaconius declarat. iur. ciui. libro 5. declarat.
57. folio 402. num. 114. & seq. repet. 6. folio 219.
num. 112. repet. 7.

§. Liberos. 5.

Cuiacius libro 8. obs. cap. 23. Marcus Vertra-
nius de iur. lib. c. 27.

1. Paconius. 3.

Viglius Inst. de inoff. testam.

1. Diuus.

I. Diuus. 5.

Vide Ciceronem pro Cluentio.

tit. 13. De bonorum possessione ex testamento militis.

I. Non dubium. 1.

Forcatulus anuarij cap. 12.

tit. 14. De iure patronatus.

Ruardus ad l. xij. tab. c. 4. Alex. ab Alexan. libro 3. genial. dier. c. 20.

* Duarenus de sacrosanctis ecclesiis in fine, cap. 4.

I. Patronorum. 1.

Duar. 5. de sacros. eccl. in fin. c. 4.

I. Si quis. 3.

Patronus quis dicatur optime declarat l. adoptivum. 8. §. patronum. 1. D. de in ius voc. & ibi Zas.

I. Iura. 4.

Gilbertus Regius libro 2. avatruq. c. 5.

I. Diuus. 5.

Nota hic quod status libertatem, filiationem & potestatem comprehendit.

I. Adigere. 6.

Lex Ælia Sentia lata fuit sub Augusto à Conf. Ælio & Sentio Saturnino.

§. Quamuis. 2.

Vide Doctores & gl. in verbo *Fortissimum* in l. 1. D. de off. eius cui mand. est iurif. & nota hūc textum, in §. *quamuis*, qui est singularis ad vnum, de quo per Angelum in cons. 282. in fin. in 1. vol. nā facit pro statuto dicente, quod stantibus masculis foemina non succedant, ratio istius statui certē hāc est, ne descendentes ab istis masculis privētur bonorum possessione, & successione. Si ergo ista est ratio sequitur quod dum dicit *stantibus masculis*, intelligas habilibus ad procreandum, quia alias cessaret ratio dicti statuti, & istud probatur in hoc §. *quamuis*. nam edictum prætoris vult, quod patronus cogens libertum ne nubar, cadat à iure patronatus, & hoc intelligitur si ipse libertus habilis est ad procreandum, secus si esset inhabilis, pura quia esset castratus. tunc enim cessat edictum prætoris, d. §. *quamuis*.

§. Lege Julia. 4.

Duarenus lib. 1. disput. anniver. c. 40. Covarruvias ad c. *quamuis*, de pact. li. 6. par. 1. §. 3. nu.12. quod ibi dicitur per gl. fin. vide Ang. Inst. de mandatis. §. *illud*, circa finem.

I. Filij. 9.

Ad id quod gloss. ibi dicit. vide Barto. in l. §. non sortem, §. *liberi*. D. de cond. indeb.

I. Eum. 10.

Extat Labeonis sententia ab Africano recitata, l. *edicto*. §. de bon. poss.

I. Gaius. 12.

Facit l. 5. C. de testam.

I. Si iurauero. 14.

Materiam iuramenti plenē tract. Bart. in l. si quis pro 10. in prin. ff. de fideiuss.

I. Si libertus. 16.

Repet. 6. folio 434. numero 176 fol. 455. nu. 119. & fol. 407. num. 40.

§. Si quis. 1.

Ad rationem eius decisionis, vide quæ dicit Socin. in l. 1. sed et si mihi, in vers. 2. conclu. & Ruin. in 48. chart. & in fin. illius §. ff. de verb. obl. ad prin. vide las. Inst. de action. §. item si quis in fraud. coll. 2.

I. Diui. 17.

Cuiac. libro 4. obs. c. 13.

* Vide Spartianum in Ælio. Alciatus 1. præsumpt. 51.

I. Quæro. 18.

Vide Bartol. in l. quo minus, de flumin. 11. quæst.

I. Satis. 22.

Marcus Vertranus de iur. liber. c. 26.

I. Camelia. 24.

Hanc legem optime commendat Bart. hic quem vide.

Tit. 15. De obsequiis parentibus & patronis præstandis.

I. Etiam. 1.

Militia non soluit ea quæ sunt iuris naturalis.

I. Honori. 2.

Nota hic bonorum venditionem, debitorum notam aliquam infamiae adferre.

I. Per procuratorem. 4.

Paul. 5. sent. 16. §. 11.

I. Liberto. 9.

Reuerentia, pietas, obsequium, parenti debetur, obedientia & voluntas grata. quid pietatis appellatione comprehendi possit, Ciceropro Planco.

I. Nullum. 10.

Euerar. in loco à liberto ad vassallum.

LIBER XXXVIII.

Titulus primus.

De operis libertorum.

A fuis libro 1. singul. respons. c. 3. Cuiac. lib. 17. obs. c. 14.

* Paulus lib. 2. sent. §. vlt.

I. Operæ. 1.

An noctu deberi etiam possint operæ Zafius d. l.

I. A duobus. 4.

Nota hic quod operarum stipulatio transit ad liberos.

I. Si quis. 5.

Libertorum appellatione continentur etiam posthumi.

I. Fabrilæ. 6.

Cuiacius libro 17. obs. c. 14.

I. Ut iurisiurandi. 7.

Forcat. Necyom. dial. 53. Gueuarræ ad l. 6. nu. 2. D. de offic. presid. vide glossam magnam in l. si non sortem, §. libertus, de cond. indeb. Ad dicta per Bart. ibi in vers. quero quid. & in vers. quidam receperat, vide Ias. in l. 1. col. 2. vers. nunquid autem, C. de iure emphyt.

§. Iurare. 2.

Marcus Vertranus de iur. lib. cap. 11.

§. Dabitur. 5.

Corra. libro 4. Miscell. cap. 13.

I. Si quando. 8.

Vide Ruin. in l. stipulationes, in 17. et 18. char. ff. de verborum oblig.

I. Operæ. 9.

Forcat. in pen. iuris cap. 27.

I. Si quis. 13.

Vide glossam magnam in l. si non sortem, §. libertus, de cond. indeb.

§. Libertus. 15.

Molinæus de diuid. et indiuid. par. 2. num. 357. cum sequen. vide Ruin. in l. stipulationes non. 18. char. ff. de verborum oblig.

I. Eius. 16.

Quæ dicantur honestæ operæ Glossa hic.

I. suo victu. 18.

Forcatulus in pen. iur. cap. 27.

* I. Quod nisi.

* Vide Cuiacium in posthumis lib. 40. ad Edictum Pauli.

* §. Ex prouincia. 1.

* Vagaris De vagabundo vide Antonium Corsetum singulari vagabundus.

I. Operæ. 21.

Cuiac. hist. de seruitut.

I. Hæ operæ. 23.

Cuiacius libro 17. obs. c. 14.

* Forcatulus cap. 27. penus.

I. Medicus. 26.

Duarenus libro 1. disput. anninef. ca. 54. Gilbertus Regius libro 1. variorum. cap. 20. Brissolius libro 2. select. cap. 3. folio 406. numero 103. repetitionum 5.

I. Si libertus. 27.

Cotta in voce pantomimus. Guterius par. 1. resolut. cap. 37. numero 8. Menoch. de arb. iud. libro 1. capite 70 circa intellectum huius nominis Pantomimi, vide Alciat. l. 4. C. de spectat. libro 10. Signat enim illos qui omnes imitantur arte quadam, Pantomimus, omnium imitator. vide Bud. in annot. aa Pandect. folio 343.

I. si libertus 30.

Pileus quæst. 61. folio 388. numero 47. et seq.

I. Interdum 34.

An operæ variis ex causis præstentur, Glossa hic.

I. Libertæ. 35.

Cuiac. lib. de prescrip. cap. 32.

I. Qui. 37.

Forcat. Necyom. dialog. 53. Marcus Vertranus de iur. lib. c. 6. 11. et 12.

§. Posthumus. 7.

Fideiussor differt ab expromissore. nam fideiussor cum alio obligatur, at expromissor solus, quæti reus principalis. Deinde qui dat expromissorem liberatur, qui verò dat fideiussorem non liberatur.

* I. Hæc demum. 38.

* Euerardus in loco à liberto ad Vassallum.

I. Cerdonem. 42.

Cotta in voce Cerdon.

I. Libertus. 45.

De vestiariis, vide Ciceronem Vaticanum. I. Cam.

I. Campanus. 47.

Menoch. *de arbitr. indic. libro 2. cas. 88. nu. 56.*
57. vide Bar. *ad l. nuda ratio, col. 2. in princip. nu.*
2. *D. de donat. l. ad l. iurisdictionum. §. sed eum*
nulla, numero 28. D. de pact. Dec. ad reg. cuius per
errorem, D. de reg. iur. Menoch. in tract. de arb.
iud. libro 2. centu. 1. cas. 88. num. 57. Bal. in 2. col.
vers. oppo. quod nunquam, in §. si ob maleficium,
vers. item fallit, in ea. col. paulo. infra.

I. Duorum. 49.

Guid. Pap. *decis. 296.*

I. Operarum. 50.

Roman *sing. 22.*

Tit. 2. De bonis libertorum.

Paulus 3. *sen. tit. 2.*

I. Hoc edictum. 1.

Alexander. ab Alexandro *libro 4. genial. dier.*
cap. 22.

I. Etiam. 3.

Folio 156. numero 27. *repet. 4. folio 156. num. 27.*
repet. 4.

§. si libertus. 14.

Vide Socin. *in l. Gallus, §. in omnibus, in fin.*
de liberis & posthu. Et ad regulam quæ per
principium istius legis solet tradi, vide Alc.
lib. 5. cap. 15.

I. si necem. 4.

Cuiac. *libri 3. obseru. cap. 23.*

I. Libertinus. 5.

Roman *sing. 127.*

I. Et si. 6.

Guid. Pap. *sing. 354.*

I. Qui. 9.

Hic est casus in quo delictum patris filio
nocet.

I. Filius. 13.

Iason. *in l. nepotem, Cod. de inofficioso testa-*
mento.

§. is demum. 3.

Capitis pœna est, cuius pœna mors aut exi-
lium est, *l. 10. versu. Labeo, supra de iure pa-*
tronatus.

§. si libertus. 6.

Corrasius *libro 6. Miscel. cap. 24.*

I. in seruitutem. 16.

Ei ignoscendum est qui prouocatus se vi-
cisci cupit.

§. si patroni. 4.

Cuiac. *libro 4. obs. 13.*

I. Liberto. 17.

Molinæus *in in:tellect. Marcus Vertranius*
de iur. lib. cap. 14. folio 390. Couar. in 4. decret.
vide Alexand. l. as. & alios in l. si mihi & tibi,
in princip. supra de legat. 1. numero 21. folio 323.
Phanuccijs, *de lucro dotis, folio 465. num. 303.*
repetitionum 8.

I. Patronæ. 18.

Paul. 3. *sen. 2.*

I. Libertus. 20.

Emanuel Costa *libro 1. select. cap. 10.*

I. si libertus. 23.

Vide Barto. *in l. gerit, in 6. coll. & ibi apostoll.*
in D. de acquirenda hereditate, & in l. quia, &
161. Alexand. D. ad Trebellian. Aret. in l. 1. de
vulgari & pupillari. & ibi Socin. latè in col. 46.
cum sequen.

I. Communi. 24.

Cuiacius *libro 1. obs. cap. 14. *Fachineus con-*
trouersiarum iuris. lib. 4. cap. 96. Paulus 3. sen-
sent. 2. §. 2.

I. Quandiu. 25.

De formulis exceptionum, vide Cuiac. *libro*
5. obser. cap. 34 & P. Pithoeum. 2. notat. Mosaic.
folio 81.

I. Liberto. 26.

Cuiac. *libro 2. ad Africanum cap. 22.*

I. Viuo. 27.

Vide in hanc legem Cuiacium 4. *ad Afri-*
canum.

I. si in libertinum. 28.

Cuiacius *libro 7. obs. cap. 22.*

I. Filius. 42.

Cuiacius *libro 1. obseruation. capite 38. & li-*
bro 8. capite 32.

I. Paulus. 46.

Legitimam hereditatem vindicare non
prohibetur is qui cum ignorabat vires te-
stamenti, iudicium defuncti secutus est.

I. Paulus. 47.

Legitimam hereditatem vindicare quis-
nam non prohibeatur, vide D. Goth. hic. Cu-
iac. *libro 8. obser. capite 32. & 10. obser. capite 27.*

§. Paulus. 4.

Cuiacius *libro 14. obser. capite 5.*

I. Nihil. 50.

Vide Barto. *in l. post contractum, in 2. column.*
de donat.

§. Si tamen. 1.

Folio 195. numero 119. *repetition. 5.*

Y ij.

Tit. 3. De libertis vniuersitatum.

Dicitur bonorum possessionem municipibus collegiis, vniuersitatibus etiam dari, contra tabulas libertorum suorum.

1. Municipibus. 1.

Vide Vlp. in fragm. tit. 22. §. 5.

Tit. 4. De assignandis libertis.

Quid sit assignare, vide l. 107. D. de verborum significatio. & de assignatione libertorum est, tit. 3. Inst. 9.

1. Senatusconsulto. 1.

August. libro 3. emend. c. 7.

§. Si sit. 8.

Ad limitationem regulæ quam facit Bar. ex illo textu, l. 1. §. si pater de coniung. cum emend. cip. liber. in 1. coll. versic. huic. l. vide Ruin. in l. si linsam. §. diuis. in 17. char. in princip. de leg. 1. fo. 497. num. 37. repet. 1. fo. 271. n. 68. repet. 4.

§. Liberos. 6.

Liberos appellacione qui comprehenduntur, declarat hoc loco Dionysius Gothofred.

1. Vel. 4.

August. libro 4. emend. cap. vlt.

1. Vtrum. 5.

Augustinus d. loco.

1. Assignare. 7.

Assignatio an sit quasi legatum, vel quasi fideicommissum, vide hic D. Goth.

1. Sub conditione. 10.

Nota hic indiuiduum esse ius patronatus.

1. si ex duobus. 11.

Paulus 3. sent. tit. 2. §. 1. Cuiacius 1. obseruat. cap. 14.

Titul. 5. Si quid in fraudem patroni factum sit.

Huius Rubricæ sensus est, non licere libertis familiam suam in fraudem patronorum minuere.

*Paulus 3. sent. 3. Oldendorpius clas. 6. act. 2.

1. si quid. 1.

Oldendorp. clas. 6. act. 2.

§. Quid si. 7.

Cuiacius in parat. p. 33. & libro 17. obseru. cap. 17.

§. Sed si. 8.

Curtius Brugensius libro 3. cinas. ad fratrem, c. 13. Forcat. in cupid. iurisp. c. 16.

§. Si mutuam. 17.

Sarmientus lib. 3. select. c. 11.

§. Quamuis. 21.

Molinæus de diuiduis, & indiuiduis, par. 3. n. 288.

§. Si libertus. 27.

Ea quæ in fraudem patroni quoquomodo alienata sunt, tam ab ipso patrono quàm eius liberis reuocantur.

*Paulus 1. sent. 3. §. unico.

1. in Fauiana. 2.

Nota hic restituendi verbum plenam habere significationem.

§. si intestatus. 3.

De Caluisiana actione, vide l. 2. Cod. eodem, praxim verò vide apud Oldendorp. 6. clas. act. 3.

1. si id. 10.

Cuiac. 1. ad Affric. fo. 6. & 7.

1. Non videtur. 11.

Fraudare nemo consentientem & volentem præsumitur.

1. Constitutione. 13.

Vide Ias. in l. si arrogator, column. 4. in princip. & ibi Bart. in 4. oppo. de adopt. & Ias. in §. item si quis in fraud. in prin. Inst. de act.

Titul. 6. Si tabulæ testamenti nullæ exstabant vnde liberi.

Contrarius est titulus 2. libro 37. si tabulæ testamenti exstabant.

1. Postquam. 1.

Nota hic repudiatione hæreditatem amittit.

§. Liberos. 6.

Suis liberis adnumerantur naturales & adoptiui.

1. Emancipatus. 2.

In quibusdam Codicibus hic incipit, in 7. vnde liberi.

1. Bonorum. 3.

Bonorum possessio vnde liberi, cur non detur liberis in linea materna.

1. Libe-

I. Liberi. 4.

Minima capitis deminutio est ipsa eman-
cipatio.

I. Scripto. 7.

Vaconius *declar. iur. civil. libro 3. declar. 49.*
Marcus Vertranius *de iur. lib. cap. 27.* Anton.
Rubr. *ad l. Titia Seio, §. Imperator, de leg. 2. nu-
mero 25.* Fortun. Garz. *ad l. Gallus, §. & quid si
tantum, D. de liberis & posthumis, num. 12.* Go-
zad. *ad l. qui se patris, num. 220. 223. & ibi Fab.*
Acoramb. *not. num. 79. Cod. eodem. Alciat. libro
3. parerg. cap. ben.*

I. Filius. 8.

Cuiacius *libro 4. obs. cap. 24. ** & in *Tit. Inst.*
quib. mod. test. infir.

tit. 7. Vnde legitimi.

I. Hæc verba. I.

Alciat. *libro 2. diffunct. cap. 12. August. libr. 3.*
emend. cap. 3.

I. Si repudiauerit. 2.

* Antonius Faber *lib. 10. coniect. cap. 8.*

I. Inrer. 5.

Ferrandus *libro 1. ex pl. c. iur. cap. 8.*

tit. 8. Vnde cognati.

I. Hæc bonorum. I.

August. *libro 3. emend. cap. ult.*

§. Cognationem. 4.

Cuiac. *consul. 56.*

§. Si quis proximior. 8.

* De proximior cognato vide Cuiacium
lib. 10. obs. cap. 27.

I. Si spurius. 4.

Ad intellectum vide Affl. *decis. 96. Zaf.*
consilio 17. libro 2. Paleot. de not. & spur. cap. 39.
Alexand. *consilio 17. libro 5. Crauet. late con-
silio 138.*

I. Cognatis. 6.

Hodie obest Nou. *22. cap. 47.*

I. is qui. 7.

Paulus *4. consil. 8. §. 5.*

I. Octau. 9.

Reper. *8. folio 50. numero 45.*

* Coniunctus præsumitur scire facta con-
iuncti, declarata ut per Dec. *not. cons. 445. num.*
34. & sequen. & per Rip. ad l. qui Roma. duo
fratres num. 51. & ibi Socin. Iun. numero 108. D.
de verb. oblig.

¶ An filius præsumatur scire disposita in te-
stamento patris Doct. *ad d. §. duo fratres. Cra-*
uet. cons. 103. num. 6. & seq. in materia ad hunc
textum post Alex. Paul. & Mod. vide Rip. ad
cap. sape num. 43. ex de restit. spo. Taf. ad l. si auia
C. de iur. delib. Sylus Nup. lib. 2. nu. 112. Zucch.
ad Rub. Cod. qui admitti, num. 45. per Marant.
in repet. ad l. is potest num. 233. D. de acquir. he-
red. nouissime Phil. Port. lib. 4. concl. & reg. ca.
11. pro intellectu ad hunc textum Socin. Iun.
cons. 180. num. 88. lib. 2. In materia. Roland à
Valle cons. 19. num. 19. 39. lib. 1.

I. Intestata 10.

Vide Cuiac. *3. Paul. sent. tit. 4. §. 4.*

tit. 9. De successorio edicto.

I. Successorium. I.

Bellonus *libro 2. suppur. cap. 15.*

§. Per feruum. 3.

Vber. Zuccar. *ad l. 1. C. qui admitt. nu. 8. Bel-*
lon. lib. 2. suppur. cap. 15. Bart. Cing. ad l. lega-
tum, de leg. 1. num. 12.

§. Decretalis. 7.

Forcat. *Necyom. dial. 11. Zoannetus resol. ca.*
2. Pro intellectu huius textus & in materia,
vide Modern. Beron. Zann. libr. restit. D. cap. 2.
Zuchar. *ad Rub. Co. qui admitt. nu. 19. 22. & 23.*

§. Largius. 12.

Cuiacius *libro 10. obs. 16.*

I. Inferioris. 2.

Alciat. *libro 4. parad. cap. 15. folio 143. & 144.*
numero 70. 72. & 74. repetitionum 8. & folio
156. num. 37. repet. 8.

tit. 10. De grad. & affin. & nomini.

Franciscus Hotomanus scripsit duos libros
de gradibus cognationis affin. & incest. nupt.
Ad hunc titulum existat Antonij Contij &
Oliuerij Textoris, commentarius, vide Au-
gust. *lib. 2. emend. cap. 5.*

I. Gradus. I.

Canonistæ dicunt triplicem esse lineam
graduum, nempe ascendentium, descenden-
tium, & collateralium, quid autem sit linea,
vide Ioan. Andr. in explicatione arboris con-
sanguinitatis.

§. Quinto. 7.

Propiores sobrinis sunt, qui propiore gra-
du sunt quam sobriini, quia sobriini sunt con-
sobrinorum filij.

Y iij.

I. Sexto. 3.

Cuiac. *lib. 14. obs. c. 11.* Hotoman. *libro 1. obs. in D. cap. 12.*

I. Non. 4.

Contius *libro primo, lectionum subcesuarum, cap. 5.*

§. Gradus. 5.

Alciatus *libro 2. pretermiff. & disput. libro 2. c. 23.* Cælius Rhodiginus, *libro 28. antiq. lect. capite 14.*

I. Στέμματα. 9.

Cuiac. *apud Paul. 4. sen. II. §. 1.*

I. Iuriconsultus. 10.

Cuiacius *lib. 6. obs. cap. 4.* Aulus Gellius, *lib. 15. cap. 10.*

* Sigismundus Loffiedius in hanc legem commentaria edidit.

§. Parentes. 7.

Vvaltherus *libro 1. Miscellan. cap. 10.* vide Alexand. in *Rubri. de liberis & posthumis, in primis verbis, folio 18. numero 119. & sequen. repetitionum 4.*

* §. secundo gradu. 13.

* Probarur hic cum Bartol. & in *l. Lucius. §. quasitum. ff. de leg. 3.* quod appellatione fratris venit etiam frater uterinus tantum, adde quod hoc fallit in statutis, in quibus non veniunt nisi coniuncti ex utroque latere patris & matris vel ex latere patris tantum ut per Alber. Brun. in *tract. sta. art. 12. q. 18.* & quod veniat propriè est communis opinio etiam in odiosis ut per Rip. ad *l. ex facto, num. 89. ff. de vulg. & vide Natt. Asten. in tract. stat. quod stantibus masculis 3 q. princ. num. 62.* Socin. *Iun. cons. 9. num. 10. lib. 2. & cons. 1. num. 51. & cons. 5. num. 3. lib. 1.* Cagnol. ad *l. 1. de in. ff. testamen. num. 17.*

§. tertio. 14.

Paulus 3. *sententiar. 11. §. 5.* Cuiacius *in foli. bro 3.*

§. Septimo. 18.

August. *libro 2. emend. c. 5.*

Tit. II. Vnde vir & vxor.

I. Vt bonorum. 1.

Alexand. ab Alexand. *libro 4. genial. dierum cap. 22.*

titul. 12. De veter. & milit. success.

Cuiacius *in paratit. pag. 26.*

I. Bon. 2.

Cuiacius *libro 11. obs. c. 14.* Deci. post alios in *l. fin. in 3. col. in fin. C. vnde legitimi*, vide etiam Dec. in *gl. mag. num. 7. vers. 2. reg. est in l. certum. C. vnde legitimi.*

Tit. 13. Quibus non competit bonorum possess.

I. Seruo. 1.

titul. 14. Vt ex legibus senatusve consult. bon. poss. detur.

I. Prætor. 1.

titul. 15. Quis ordo in possess. feruetur.

Hic titulus an differat à titulo de successorio edicto, vide hic D. Goth.

I. intestati. 1.

Qui propriè appellantur intestati, declarat hoc loco Vlpianus.

I. Vtile 2.

Qui dicantur dies utiles Glossa hic.

§. Dies. 1.

Duareus *lib. 2. disput. annue. sc. 16.* Reuar. pro *tribun. cap. 1. & 8.* limita hunc §. ut per Bar. in *l. 4. versic. hoc vide. de damno infect. in 2. col. in 6. oppo. & Bart. in l. nec quicquam, §. ubi decretum, column. 1. de offic. proconsul. versic. quare pro hoc.*

I. Cum filiofam. 5.

Vide Arium Pinellum, *C. de bonis maternis, numero 66. folio 159.*

Tit. 16. De suis & legitimis heredibus.

Paulus 4. *sent. tit. 8.*

I. intestati. 1.

Mercerius *lib. 2. opin. cap. 6.* Intestati propriè appellantur, qui cum possent testamentum facere, restati non sunt. At impubes furiosus & similes testari non possunt propriè intestati non sunt, sed pro intestantibus eos accipere debemus. Vide Ias. in *l. centurie, col. 10. de vulgari & pup.* Et pro limitatione, §. sciendum, vide nouum dictum Socin. in *l. cum filio, in 11. col. vers. 5. conclu. de leg. 1.* Et ad dicta Bart. in *d. §. sciendum*, vide Ias. in *l. si arrogator. in 9. colum. de adop.* vbi duobus modis nititur limitatione.

mitare Doct. vid. repet. in l. si filius. qui patri, in in 35. char. & vide Iaf. in l. qui se patris, in 3. col. Cod. unde liberi, & Socin in d. l. cum filio, in d. 11. col. & 56. & ad id quod dicit Barrol. in §. post nos, vide Iaf post alios, in dict. l. qui se patris, in 17. col.

§. Quæri. 1.

Numero 6. fo. 159. Arius Pinellus, Cod. de bonis matern.

§. Sciendum. 8.

Repetitionum 8. fo. 130. num. 97.

§. Hæc hæreditas. 2.

¶ Hic §. optimè explicatur à D. Gothof. hic, quem vide.

§. Filio qui mortis.

* Faquineus controuerſiarum iuris par. 1. lib. 1. cap. 39.

§. Vnde. 7.

Ang. lib. 1. emend. cap. ult.

l. Intestato. 3.

Cuiacius 18. obf. c. 12.

§. De eo. 12.

Hippol. libro 2. epidem. 3. sect. 270. vide hic D. Goth.

l. Titius. 6.

Ræuardus ad l. xy. tab. c. 19.

l. Item prætor. 8.

Alciatus libro 1. dispunct. c. 28. fo. 3. num. 23. repet. 5.

l. Si ex. 9.

Cuiac. libro 12. obf. c. 11.

l. Si ad patrem. 10.

Marcus Vertranius de iur. liber. c. 27.

l. Filius. 12.

Alciatus libro 3. parerg. cap. 15. Ioannes Robertus recept. lectio. iuris civilis libro 1. c. 2. Cuiacius libro 14. obf. cap. 11. Marcus Vertranius de iur. lib. cap. 27. Hotomanus libro 1. obseruat. in D. cap. 16. Gilbertus Regius libro 2. cap. 13.

l. In suis. 14.

Vide Cuiac. in hanc legem.

Tit. 17. Ad Senatusconsultum Tertillianum & Orphytianum.

Paulus 4. sententiar. tit. 9. Vlpianus 26. §. ultim.

l. Siue ingenua. 1.

Vide Ruin. in l. Gallus, §. & quid si. in test. char. 51. in si. cum sequen. de liberis & posthumis, & ad doct. Bart. §. interdum. vers. quaro. vide Doct. in l. illud, C. de colla. & Ruin. post eos in d. l. Gallus, §. nunc de leg. in 8. char.

§. interdum. 3.

August. libro 1. emend. c. ult.

§. Si quis. 10.

Vide D. Goth. hic.

§. si sit. 18.

Folio 499. numero 79. & 80. repet. 1. fo. 105. num. 49. repet. 8.

§. Si mater. 20

Mater non petens tutorem filio pupillo, priuatur hereditate, vide Socin. cons. 39. col. 5. vol. 1. quæ requiratur ad hoc, vt mater priuatur hæreditate.

§. Quid si. 31.

Mulier etiam si grauida sit, non excusatur à tutores filiis non petierit.

§. Confestim. 43.

Repet. 6. fo. 39. num. 158.

l. Equissimum. 5.

Pro intellectu huius legis, Alciat. lib. 6. pa. ad. cap. 1. Anton. Rub. ad legem Titia Seio, §. Imperator, numero 20 D. de legat. 2. aliter quæ Bar. & Alciat. nouissime Nicol. Moro. libro 1. de fid. treug. & pac. quæst. 38. Repetitionum 1. fo. 500. numero 77.

l. Filij. 6.

Bellonus libro 4. suppl. c. 14. Gilbertus Regius libro 2. enantioph. c. 12. vide Salyc. in l. qui se patris. C. unde liberi, de quo meminit Iaf. in Rub. Inst. de act. colum. 1. folio 160. numero 73. & 75. repet. 8.

§. Filius. 1.

Filius dicitur perfecte exclusus, & nolle adire hereditatem matris per lapsum anni & proper repudiatione, vide Sebast. Sapi. ad l. qui se patris, numero 12. C. unde lib. & ibi Signorol. numero 29. Fab. Acorum. nu. 73. & 75. Iacob. Menoch. in tract. de arb. iud. lib. 1. q. 22. nu. 8. fo. 114. numero 9. repet. 8. fo. 136. numero 22. repetitionum 8.

l. sacratissimi. 9.

Brissonijs libro 1. select. c. 16. fo. 132. num. 293. Arius Pinellus, C. de bonis matern fo. 84. num. 79. repet. 8.

LIBER XXXIX.

Hoc est tertium & postremum Pandectarum volumen quod Digestum Nouum nuncupatur: quare autem sic denominetur, vide hic Glossam in principio, & Glossam in cap. generali, extra de elect. in 6. Bald. *conf. 253. tres sententia, lib. 2.*

*In hoc Digestum Nouum scripsit Raphael Fulgosius Cumanus. In primam huius voluminis partem scripsit Ludouicus Pontanus de Roma. & Rainerius de Forliuio.

Titulus primus.

De noui operis nuntiatione.

Armen. libro 2. tit. 4. & Cod. Theod. lib. 15. cap. 15.

Ad totum hunc titulum scripsit Zasius ad Rubr. l. 1. & 2. Alciat. tom. 6. ad Rubr. & l. 1. Corraſius tomo 2. Vide Duarenum libro 1. diſput. anniuers. cap. 16. Ioannem Robertū libro 3. ſenten. iur. cap. 16. & 17. Hanc etiam rubricam repetiit Bolognetus, vide etiam Carolum Ruinum, Franc. Niconitium, Marian. Socin. Iun. Ioan. Crottum. Ad ibi dicta per Barto. in 2. coll. in verſ. ex quo. vide Alex. in Rub. de noui oper. nuntiat.

Et dicta in apoſtill. verb. iuramento. limita in crimine læſæ Maieſtatis. Hic autem traduntur remedia poſſeſſionum defendendarum, qua de re Doctores omnes ſupra dictis locis. Notabis autem hic, nuntiare nouum opus eſſe, inhibere ne nouum opus ædificando fiat.

I. Hoc edicto. I.

Quæ fuerit ratio huius edicti, vide textum in l. 1. §. & parui, §. quod vi aut clam, qui ad hoc ſingulare, vt notat Ludouic. in ead. l. 1. in §. 1.

Initium huius legis optimè explicatur ab Auguſtino libro 1. emend. c. 3. hanc etiam repetiit Bolognetus, vide etiam Carolum Ruinum Marian. Socin. Iun. Ioannem Curtium §. 1. Quod nuntiatio debeat eſſe certa, quia æquiparatur libello. vide egregiè Bald. *conf. 245. proponitur, in ſin. vol. 2.* §. 2. Quod ad hæc duo verba attinet Earenus, Quatenus. vide Bal. *conf. 263. tres ſententia, in ſin. vol. 2. fol. 130. n. 30. 32. & ſeq. vſque ad nu. 37. repet. §.* Doctores referunt hanc diſtinctionem hoc ad varia, prout po teſt dici quod non ſit neceſſarium ex iſto textu referendo hanc actionem hoc, ad verbum

promittere. Ita exponit neſcio quidam Hiſpano, non placet, quod tamen non placet, vide l. 1. de conſtit. paſſ. & l. 2. quod cuiusq. iuris. Itē facit, quia relatio refertur ad proximiora magis quàm ad remota. Quantum eſt ad illa verba, ſue iure, ſue iniuria, ſiquid dicat Doctor. & qualem ſenſum attribuant, notū eſt. Audiui quosdam aliter interpretari conſiderando, quod in ſumma ſummarum duæ ſunt cauſæ, ex quibus cauſis permiſſa eſt noui operis nuntiatio, ſcilicet cauſa iuris ſui conſeruandæ, aut cauſa dāni repellendi, vt declarat Imoſa in l. ibi, in §. nuntiamus, ſeu in l. de pupillo, §. ſextus, licet C. plures faciant cauſas, & ideo verbum iurus refert ad eum, qui ædificat in ſuo, contra ſeruitutem: nam attentio primæ uis iure vtique iure ædificat, ſed quia cōtra pactum. Ideo poteſt nuntiarī non ſine iniuria, quādo quis ædificat in alieno, cum hoc ſit, quod dictum eſt iuſtiſſimum, Roman. *conſilio 51. & conſilio 41.* Felinus in cap. ſignificauit, extra de teſtib. Alexander *conſilio 81. vol. 1.* Felin. in ca. inter monaſterium, extra de re iud. & in c. licet cauſa de probat. Felin. in cap. ad hæc, vbi ponit de natura ſubiunctiui, extra de reſcriptis.

§. Hoc autem. I.

Huius §. materia explicatur ab Antonio Auguſtino libro 3. emend. c. 9. quæ etiam Bolognetus tom. 3. repetiit, §. 1. De differentia huius edicti & tituli, quod vi aut clā. vide Rom. in l. de pupillo, in §. 1. col. 1. inf. eod. & eundem *conſ. 322. in caſu, col. 1. fol. 132. num. 60. repet. §.* Rom. *conf. 186. in caſu propoſito.* Bart. in l. naturaliter, §. nihil commune, infra de acquir. poſſ. An detentio veniat iure actionis, & deſtructio officio iudicis, Gloſſa hic.

§. Nuntiat

§. Nuntiatio ex hoc edicto. 2.

roman. consilio 52. Alex. consilio 134. volumi
ne 2. Bald. in repet. l. i. c. unde vi.

An executio sententiæ possit fieri die feriata hic disputatur, de quo vide plura in decis. Guid. Pap. decis. 215. an executio, per totum. vide de Alciat. in tract. de verb. sign. char. 8. & Bart. in l. c. de sacros. eccles. col. 3. circa medium, versic. praterea, & Alexan. in l. si patroni, in prin. & in pen. col. ad Trebell. de quo meminit, & sequitur Ruin. in l. Gallus, §. etiamsi parente, in 8. char. de liberis & posthumis.

An teneat citatio facta die feriata, Baldus in l. cum clericis, c. de episc. & cler.

§. in operis autem. 6.

Vide in hunc §. Zasium libro 1. sing. resp. c. 8. ubi negat ob seruitutem iura possessionum transferri posse, Petrus de Anch. consilio 375. visa diligenter gratia.

§. Et post operis. 9.

An minor possit restitui post publicationem restium, vide l. ubi D. de eden.

Ad intellectum huius §. vide Felinum in cap. 1. col. 2. D. de iureiuran. & Alexandrum in l. cū stipulatus, col. 2. D. de verb. obl. Lud. Ro. sing. 161. folio 70. huius §. rationem collige ex notatis per Bar. in l. naturaliter, §. nihil commune, j. de acquirenda possessione.

§. inde quæritur. 10.

Vide in hunc §. Zasium.

§. Opus nouum. 11.

Quando edificium est funditus, & omnino destructum si reficiatur, reficiens dicitur de nouo facere, & consequenter poterit sibi nouum opus nuntiari ut hic, quid autem sit in molendino, dic ut hic per Iasonem in repetitione l. is qui nimo. co. 37. de D. flu. Quod mutatio qualitatibus intrinsecæ faciat nouum opus, vide hic D. Gorho. vide l. si arborem, §. interdu, supra de seruitute urbanorum prædiorum.

§. si quis edificium vetus. 13.

An quis & contra modum ædificet, vide l. unicam supra finium regundorum. Repet. folio 113. numero 72. & 75. Quid importet verbū Reficere, vide Bart. in l. de pupillo. §. si quis riuos, infra eod.

§. Nuntiamus autem. 17.

Licet in ripa maris, mihi ædificare liceat, non tamen licet cum damno & iactura alterius, Briffonius elegantissime hunc §. explicat lib. 1. select. cap. 6. vide l. 50. infra de acq. rer. dom. & l. 2. §. 8. infra ne quid in loco publico.

§. V usufructuarius. 20.

Vide Molinæum, j. consuet. glo. 1. nu. 15. 16. 17. Pro intellectu huius §. vide Zasium libro 1. sing. intell. c. 19. & Cuiacium 1. obs. cap. 16. & libro 9. obs. cap. 17.

I. Si autem domino. 2.

V usufructuarius an & quomodo possit nuntiare nouum opus vel vicino, vel domino, siue agat seruitute reali, siue personali, vide Glossam hic.

I. in prouinciali. 3.

Nota hic, quod licet tributa soluantur, nihilominus esse in dominio proprietarij folio 132. numero 56. & seq. intellectus non vulgaris. G. 150. Zasius Socius aduersus sociū nouum opus facientem quocumque remedio vti possit Glossa hic.

§. si in loco communi. 1.

Actio communi diuidendo datur etiam in rebus incorporalibus. Pro declaratione huius §. vide Zasium lib. 1. sing. intell. cap. 1. Arct. cons. 161. in presenti consulatione, col. 7. Scyfel. in l. apud Iulianum, in §. fin. l. ad Trebell.

* Faquincus controuersiarum iuris lib. 8. capite 66.

§. si ego superficiarius. 3.

An nuntiare possit is, qui ius non habet in re, vide Gloss. hic. Quod superficiarius sit quasi dominus ratione vtilis dominij, ex multis probat Ias in §. a quæ. numero 52. Inst. de act. Raphael Cuman. consilio 64. Bartolus in l. planè, §. familia ercis.

I. Nam Reipublicæ. 4.

Speciale est in pupillis, ut plures habeant qui eis sint tutores, sicut optimè hic notat l. c. ubi dicitur interesse Reipubl. quam plurimos ad defendendam causam admittere, sed pluribus tractat Bart. in l. bello, in fine. D. de excus. etenim in casu l. non tamen admittuntur plures defensores.

I. De pupillo. 5.

Ad id quod notatur hic sufficere, quod minores 25. annorum sint, maiores tamen decem & septem, ut in vniuersitatibus habeant vocem.

§. Nuntiari autem. 3.

Ad hunc textum, vide Molinæum ad consuetud. Paris. §. 52. glossa 1. numero 75. & §. 1. glossa 4. numero 4. & §. 52. numero 35.

§. si quis fortè. 4.

Protestatio debet fieri ei, qui ex ipsa protestatione lædi potest, sicut interpellatio, de quo vide Baldum in l. si in ira, c. de nō nume. pec.

§. si plurium res. 5.

Hunc §. pulchrè explicat Zasius libro 1. sing. intellect. cap. 3. verus intellectus cōtra omnes Doctores G. 135. Zasius.

* Faquineus *Cōtrouersiarum iuris lib. 8 cap. 60.*

§. sed et si 8.

Vide pro intellectu huius §. Augustinum libro 1. emend. capite 9.

§. Meminisse. 10.

Hunc §. Ripa interpretatur, vide Zasium libro 1. singul. respons. capite 8. & libro 2. singul. intellect. capite 15. Ioannem Robertum libro 3. sent. iur. ca. 16. repetiit & Ioānes Bolognetus. Vide etiam Marascottum. Quod ad materiam huius §. Vide Guidonem Pap. quast. 61.

§. Qui opus nouum. 14.

De intellectu huius §. vide Guidonem Pap. decis. 2. 36. index. columna 1.

* §. Qui nunciat. 15.

* Masuer. in pract. for. tit. 2. de dilation. numero 14. pag. 37.

§. si in pluribus. 16.

Quot sunt impedimenta, tot debent esse impedimentorum sublationes, inquit per illud textum Rom. consilio 316. n. present. consultatione, col. 2.

* §. Qui remissionem. 19.

Masuer. pract. for. tit. 2. de dilation. n. 9. pag. 35

I. Et ideo neque. 6.

¶ An & quotuplex sit exceptio procuratoria, declarat hic Glossa, quam vide.

I. Et si satisfidatum. 7.

In hanc legem vide Augustinum libro 3. emend. cap. 9.

I. Non solum. 8.

Pro intellectu huius legis, vide Alciatum tomo 6.

§. sed vt probari possit. 5.

Ad ibi dicta per Bart. in §. sed probari, Vide Abb. in c. presētia, in 3. col. vers. item ex priuatis, extra de probat. & ad materiam in §. morte, vide Ruinum, & Bartolum in l. cum qui. §. & si quis, in 2. col. numero 9. vers. dot. glo. quadā, de solut. Ad princ. vide in regula 394. Ad dictum §. morte, cum materia, & ad ibi dicta per Bartolum, vide Abb. & Doct. in c. in Frācia, extra de constit.

§. Morte. 6.

Huius §. materia explicatur à Corrafiotomo. 2. 140. 2. 15. quam etiam repetiit Bolognetus ab Herman. Detto à Ioan. Ant. Rubeo, & à Ioan. Crot.

I. Creditori. 9.

Vbi gloss. in verbo, vendicatio, ibi, non directā. Ita gloss. in verbo, vendicatio, solet allegari, quod ad tollendam consequentiā sufficit dare instantiam, quod intellige & distingue, vt hic per Iasonē Et vide Albert. in 2. quast. secunda parvis statuti, columna 17. Iasonem in l. celturio, columna 5. & ibi Galeart. 34. & Iasonem in l. §. ex his, n. 6. j. de verb. oblig. Aret. in §. hoc iure, coll. 1. Inst. de Attil. ad eādē Gloss. vide ad quid allegetur, & quomodo limitetur, per Sozinū in reg. 29.

I. Operis noui. 10.

Hanc legem inducit Romanus in l. de pupillo. §. nuncia. ione, sup. a hoc titulo.

I. Cum procurator. 13.

Hanc legem omnium fusissimè explicat Cuiacius §. obf. capite 40.

§. si dominus. 1.

Huius §. mens ac sententia optime declaratur à D. Gothof. licet paucissimis verbis.

I. Qui viam. 14.

Pro intellectu huius legis, vide Alciatum tomo 9. & libro 3. parerg. 24. Duarenū l. 2. disput. animad. c. 17. Zasium libro 1. sing. respons. c. 9. Corrafiū lib. 5. miscell. c. 25. Charon. lib. 1. veriff. cap. 5. Cuiac. libro 1. obf. capite 17. & uardū lib. 2. varior. ca. 2. & Ludouicū Bolognetum.

I. Si priusquā. 15.

De hoc textu, post scribentes hic vide latissimè Zasium lib. 1. intellect. c. 4. Alciatū lib. 2. parerg. c. 16. Forcat in Necy. iur. dial. 16. n. 6. Charod. d. c. 5. Cōriū l. 1. lection. subces. in c. 1. vide & in hanc legem Cuiac. lib. 9. ad Affrican. folio 217. * Faquineus *Cōtrouersiarū iuris lib. 8. cap. 47.*

I. Si opus nouum. 16.

Ad hāc l. vide Ioāne Robert. lib. 3. set. iur. c. 16.

I. Si procurator. 17.

Procurator meus nūtiando mihi acquirit interdīctum, quod vi aut clam.

I. Edibus communibus. 18.

¶ Pro intellectu huius legis, dic vt in l. 5. §. 5. 6.

I. Sciendum est. 19.

¶ Bartolus, Baldus, & Alexander hic.

I. Prætor ait. 20.

¶ Vide Bart. in l. nō solū, §. sciedū, D. de verb. obl.

§. Siue autem. 2.

¶ Vide in hunc §. Cuiac. libro 5. obf. cap. 17.

§. Si quis paratus. 5.

Ad ibi dicta per Bart. prope finem, vide Cast. in l. qui Roma, in pr. in primis verb. & post eum alios Doctores. D. de verborū oblig. §. prius allegabatur quod verba edicti permittentis nunciatione erant expressa, cuius conarium dicit Gloss. & Doctores in l. 1. in primis capite

capio, D. eod. Sed respōdebitis quod illud verum erat, esse expressum & propriè quātum cūque verbis edicti non esse expressum, secundum Aretinū in l. si pater impub. D. de vul. vel rectius quod ibi fiebat mentio de capite edicti prohibitorio, non de permissiuo.

§. Hoc interdictum. 6.

¶ Pro intellectu huius §. vide Augustinum libro 4. *emen. 1. cap. 8.*

§. Planè si quæratur. 8.

¶ Duplicem esse huius §. intellectum optime explicat D. Gothof.

§. Deinde ait prætor. 9.

¶ Præstata satisfactione nuntiatio remittitur, nec nuncios ius prohibendi habet, vide Ripen. plura congerentem in l. 1. numero 108. & 136. *supra eod.*

§. Opus autem. 3.

¶ Quod opus cœptum habeatur pro perfectio, tractat Bartolus *consil. 36. statuto, col. 2. folio 39 numero 12 repet. 5.*

§. siue autem res. 4.

¶ Tractat. 8 folio 134. numero 55.

I. Cui opus. 22.

¶ Repet. 5. folio 131. numero 40 42. & 48.

II. Is cui opus. 23.

¶ Vide Molinæum *de diuidiis & indiuidiis, par. 3. n. 116. & 117. cum multis seq.*

I. 2. De damno infecto.

Ad Rubricam.

¶ Ad hanc Rubricam totam scripsit Zasius.

*In hunc titulum Michael de Vulturis.

Ripa verò ad partem tituli tantum, vide tamen Cuiac. in *paratit. pag. 20.*

¶ Secundam huius Rubricæ partem, quæ est de suggrundis & protectionibus, optime declarat D. Gothof. hic, & quid hæc duo nomina sibi velint.

I. Cum res damni. 1.

¶ Huius legis ratio decidendi & dubitandi, explicatur à D. Gothof. hic copiosissime.

I. Damnum infectum. 2.

¶ Regula hæc, quod de damno dato stetur æstimationi damnum passi, an habeat locum in furto Baldus in l. nauia. §. quacumque, *naui. cap. si ab.*

I. Damnum & damnatio. 3.

¶ Damni appellatione, an veniat impenſe pœnæ & lucri amissio, vide Ripensem hic numero 8. & seq.

I. Dies cautioni. 4.

¶ Notare, Quidam hic legunt *rem.*

§. si intra diem. 1.

¶ An sit necessarius executor in 2. decreto, Bart. hic.

§. An tamen is. 2.

¶ Zasius hanc legem optime explicuit, & quod ad huius §. materiam attinet, vide eundem numero 9.

§. Duas ergo res. 3.

¶ Quis huius §. sensus sit, copiosissime declarat Charondas in lib. de iurisdictione, pag. 59.

§. si forte daretur. 4.

¶ De duumiris, & quinam sint magistratus, vide doctissimum Gothofredum hic, ubi Authoribus multis in hac rem allegatis, constat omnibus quinam hi dicantur, qua de re vide etiam Cuiacium ad l. 18. C. de decur. folio 177. numero 2. 8. repet. 3.

§. Prætor ait. 5.

¶ Quod ei cuius interest denuntiandum sit, vide l. 39. D. de adop.

§. Toties autem. 6.

¶ Huius §. materia explicatur à Ruardo pro tribuna. l. 3. vide etiam Guid. Pap. *quæst. 419. & Iason. 3. com. 86. de denuntiatione, & citatione*, multa hic D. Gothof.

§. Hoc autem iudicium. 8.

¶ De postulatione, vide hic Ripensem multos casus enumerantem l. dies cautioni. §. hoc autem iudicium. D. de damno infecto, vide Sozium in reg. 192. & 200. Gomez. *insti. de act. §. item si quis postulante in Apostill. text.*

¶ Ad doctrinam Bart. ibi, in plurimis locis præsupponentis iudicis officium, siue nobile, siue mercenarium dicere interponi necessario parte petentis, vide in contrarium vnum dictum Bart. in l. naturaliter, §. nihil commune, in 5. lect. ibi, quod efficitur hoc casu. D. de acquirenda possess.

¶ An in causa damni infecti requiratur libellus, vide Spec. in tit. de libel. oblat. §. nunc dandus, vers. 32. ¶ An in causa a' inemptorum quæ celeritatem desiderat, requiratur libellus vid. l. si quis à liberis, §. si vel parentes ff. de lib. agnos. Guil. de Cun. Bartol. Ang. Imol. Paul. de Castr. Innoc. & Ioan. Andr. in c. 1. de libel. oblat. An in causa dāni infecti requiratur litris contestatio, Bartolus in *extrauog. ad reprimendum*, in verbo *summariè*, Auth. *off. ratur*, C. de litis contest. ca. veniens de presbit. non bapt. c. 1. de libel. oblat. Ioannes Andr. Marc. Soc. in cap. quoniam frequenter, in princip. ut lit. non contest. An à iudice non impartientem officium non postulatum, liceat appellare. Spec. in *ri de off. iud. §. impedit*, Baldus in l. nec quicquam, §. ubi dicitur, col. 5. vers. pro vberiori, ff. de off. consul. Paulus de Castr. in l. non quicquid ff. de iud. Pa. in cap. significauerunt, & in cap. exceptio.

nem, de exception. & in §. prudentia, §. sexta, extra de off. deleg. Baldus in l. fin. col. 2. Cod. de sent. & interlocut.

1. Prætoris officium est. 5.

Plura hic dicit D. Gothof. pro intellectu huius legis, ad cuius faciliorem intellectum, vide Cuiacium 18. obser. 25.

§. Si plures sint domini. 1.

Pro intellectu huius §. vide Zasium libro 1. fing. respons. cap. 10. al. 16.

1. Euenit vt nonnunquam. 6.

Hanc legem notabilem esse ait, hoc loco Bart.

1. Prætor ait. 7.

Baldus in l. & eleganter, §. pen. sup. de dolo, & l. pen. in §. ad crimen, de publ. iud. Angelus in l. seruum quoque, §. publicè, de procurat.

1. Quod fortè. 8.

Huius legis sensus optimè explicatur à doctissimo Gothof. hic.

1. Hoc amplius. 9.

Feder. de Senif. conf. 107. Specular. in tit. de actor.

1. Quamuis alienus. 10.

Felinus in ca. ex. tenore, vers. ubi ceptum, extra de rescript.

1. Quid de creditore. 11.

Actionem hypothecariâ creditor habet, ex nudo pacto re etiam sibi non tradita.

1. His qui pignori. 12.

Vide hic summam Azonis.

1. Qui bona fide. 13.

An remedium extraordinarium, tollatur per aliud remedium extraordinarium, Bart. hic.

§. si alieno. 13.

Repetitionum 7. folio 332. numero 7.

1. si finita. 15.

Quod finita dilatio alia dari possit, ait hoc loco Vlpianus. Repetitionum 5. folio 467. nu. 85. & seq. & 88.

§. Notandum. 3.

De particula remotione denotat, de quo vide in l. i. §. & emancipatus, & ibi Bart. supra de coniug. & emancip. lib. & in l. i. §. si plures, & ibi Bar. coll. 4. sup. de exercit. facit tex. in can. 1. & ibi Archid. 13. quæst. 1. & in cap. si propter, de rescript. libro 6. Roman. consilio 15. & 137. Imol. Rom. & Paul. de Castr. Bald. conf. 166. libro 3. ubi missio in possessionem corporale, actus est fori contentiosi, & sine citatione etiam peremptoria expediri non potest, vt l. præsentis, C. de his qui ad eccles. l. fin. C. si per vim, l.

1. §. 1. simul vent. nom. Roman. consilio 157. Petr. de Anchar. consil. prima facie. Angel. hic, vide Petr. de Anch. consilio 293. An & quæ dicatur ripa, & an in ea possit ædificari, Bald. consilio 129. libro 2. de partibus Domus, vide hic Bart.

§. si quid in via. 6.

Cuiacius lib. 1. obseru. cap. 14. al. 4.

§. si publicus. 10.

Sic videtur dispungendum non esse caue dum, ne quid vitio loci aut operis fiat, vt illa verba, ne quid, &c. sint verba cautionis.

§. ex hoc edicto. 11.

Huius §. quis sit sensus, explicat §. sequens.

§. sed si in plures. 13.

Domus quomodo diuidatur, declarat hic Accurs.

§. Item quid dicemus. 14.

Domus adiacens accipitur hic pro proxima, non autem pro continenti, sic enim appellatur domus ab aliis semota, vt aiunt Festus & Tacitus de moribus germanorum.

§. si plures. 15.

Corraf. tomo 2. pag. 218.

§. Iulianus. 16.

Hunc §. optimè explicat D. Gothof. hic, & de eo, vide Corrasium supra dicto loco, & clarissimè hunc §. repetit Pompeiopolitanus. Menohc. de arbit. iud. cas. 6.

§. si ante. 17.

Equaliter fieri dominos quid, præter dicta hic ab Accursio, adde glo. in §. ubi in verbo possessione, inf. eod.

§. si quis. 20.

Vide Zasium hic numero 2.

§. si forte. 22.

Concordat cum hoc texu, cap. cum Beroldus, de regulis iuris, extra.

§. si de vestigalibus. 26.

Vide in hunc §. Alciat. lib. disp. ant. 3. ca. 10. Forcatulum in Nacyom. iur. dial. 19. numero 2. Michac. Vrcur. in repetit. ad §. Iulian. hac l. numero 13.

§. Eleganter. 28.

Pithæus ad 12. notar. Mosaic. folio 103. De intellectu huius textus, vide Zasium libro 1. respons. capite 17. Corrasium ad l. i. numero 15. ff. de verb. oblig. & ibi Paul. Leo. in repetit. numero 84. vsque ad num. 88. ubi nouit. fol. 185. nu. 15. repet. 6.

§. item videamus. 31.

Repetitionum 5. folio 172. num. 169.

§. Postea.

§. Posteaquam. 33.

Huius §. ratio hæc assignari potest, quia scilicet iussus iudicis in secundo decreto, habetur loco tituli, de quo gl. est. in l. damni, §. pen. versic. non solum autem. & ibi Alexander, & Doct. J. eod. & per Bal. in auth. ei qui, col. antepe. C. de bon. anth. iud. poss. iuncta l. §. C. de iur. dot. impetran. f. 180. numero 259. repet. §.

l. Antequam. 16.

Damnum contingens, at non mora sola inducit obligationem damni infecti.

l. Si quis. 17.

Vide Bartolum in l. à diuo pio, §. si super, D. de re iud.

l. Damni. 18.

In hac actione non venit, quod quis perdit culpa sui.

§. Ei cuius. 2.

Per hunc textum limitabis, legem in causæ 2. §. de minor. dum dicit ordinarium auxilium, extraordinariū extinguere, quod sane verum est, nisi plenius per extraordinarium consultum esset, secundum Bartolum hic.

§. Si is qui vnas. 5.

Vide pulchram determinationem per hunc textum, Zas. libro 2. resp. ca. 15. & ego hunc textum cum his quæ tradit Zasius dicto loco, pondero pro illa decisione quam tradit Abbas ad cap. quanto, extra de censib. Marfil. sing. 134. De fornario qui se obligavit coquere panem alicui familiæ pro decem, quod aucta familia non poterit maius salarium petere, quamvis contrarium teneat, Ias. ad l. quominus, numero 141. D. de flum. & communem dicit Dec. consilio 33. & Hieron. Alb. consilio 17. numero 19.

§. Non solum autem. 15.

Iussus iudicis in secundo decreto haberi loco tituli, notant Doctores hic: de quo vide l. finita, §. si postea, in apost. in verbo subuenitur, infra eodem.

l. Eorum. 19.

Vide hic Ludouicum Pontan.

l. Interfructuarium. 20.

Paulus de Castr. consil. 43.

l. si filiusfamilias. 21.

Baldus in l. dicimus, §. si pater, ff. de excus. iur.

l. si proprietarius. 22.

Folio 161. num. 119. repet. §. Bart. in l. si finita. §. Iulianus, sup. eod. in l. si quis ante, in fin. inf. de acquir. poff. vide Imol. in c. tua, v. l. re non con-
reft. Abbas consil. 94. lib. 2. Ioan. Andr. in ca. pen. extra de rescrip. Bal. in l. incivile, C. de rei vind. Res. de Anchar. & Ioan. de Imol. in c. maiori-

bui, extra de prob. & quod notatur in cap. sedes extra de rescrip. vide Ang. in l. Manius, ff. de cod. & demonst. & in l. qui heredi eod. Bald. in l. minorib. Co. de his qui. v. indign. Imol. in l. quamuis, ff. de cond. & demonst. Bald. in l. cum allegas, C. de usur. & in Rubr. C. de contrahen. empt. cap. de appellation. extra de appel. Cardin. in proem. cleme. Bald. in capite sedes, extra de rescrip. Quæ dicatur Ripa, & an in ea liceat ædificare, Bal. consil. 130. lib. 3. An & quædo locum habeat stipulatio damni infecti, & actio legis Aquiliæ, vide Bartol. in l. qui bona, §. cum inter, sup. eod. Paulum de Castr. consil. 5. Ioan. de Imol. in l. cū dotem, §. si mulier, ff. solut. mairimon. Bart. in l. si prius, in 10. oppof. 1. part. inf. eod. adde l. si cui, & quod ibi notat Bartolus, inf. de furi.

l. in stipulatione. 23.

Quæ sit huius legis ratio, vide l. 17. inf. iud. solut.

l. Fluminum. 24.

Augustinus lib. 2. emend. cap. 1.

§. seruus. 4.

De casibus fortuitis, vide Hotom. 4. obs. 7. & quis dicatur casus fortuitus, vide Menoch. 2. de arbit. iud. cas. 80.

§. item videamus. 12.

De præsumptione, vide Alciatū 3. præf. 23.

l. Trebatius. 25.

Stipulatio de damno infecto dari videtur, si tã alte promissor extollat ædes suas, vt luminibus stipulatoris officiat, videlicet cū id suo iure facere non potest, vtputa cū vicino cessit feruitutem, ius sibi non esse ædes suas altius tollere, & officere luminibus vicini.

l. Proculus. 26.

Iuncta l. præcedenti, ff. de damno infecto, folio 489. num. 83. repetitionum 8. Cagnol. de regulis iuris, sub num. 3. columna 151.

l. Plures eandem. 27.

Huius legis sententia, hæc est, si plures sine earundem ædium domini, quibus ædes vicini vitiosæ immineant, singuli de vicino stipulari debet damni infecti sine adiectione partis, vt suadet Paulus, ex qua ædiū domini sunt, quia & non adiecta parte dominica, satis de suo quisq. damno stipulari intelligitur, non de damno vniuerso quod imminet omnib. & ideo etiam si partis non tegerit mentionem, in partem tatum quæ suæ stipulationi actionem habet l. ex damni, §. quotiens, D. h. t. quia nec plurius eius interest, & actiones non dantur ultra quam actoris inter sit, ac præterea inuentæ stipulationes ad hoc solum, vt quisque consequatur quod sua interest l. si stipulatio ista, §. alteri, D. de verb. oblig.

I. In hac. 28.

Cuiacius 8. ad *African. folio 190. in fine.*

I. sed et si. 29.

An impensæ utiliter factę repetantur, notat hic Glossa.

I. Damni. 30.

Modulorum, De lectione huius loci, vide D. Gorhof. hic.

I. Qui vias. 31.

Via publicæ muniuntur, per curatores viarum electis à Republica, vel muniuntur per redemptores, qui à Republica ad muniendas vias conduxerunt certo pretio, vel extra ordinem per tempora possessores prædiorum proximorum eas munire, aut certam summam ad eas muniendas conferre debent *l. cui muneris, D. de mune. & hon.* certè qui viam publicam exarauerit & aratro profciderit, omni modo ad munitionem & refectionem compellitur solus *l. vlt. D. de via pub.* & possessores quidem qui viam publicam muniunt, opere manufacto sine damno vicino- rum id facere debent: ex quo sequitur necessario & de operis vitio, vicinis esse satisfandum damni infecti *l. fluminum, h. t.* & ita Agellius vrbicus libro de limitibus agrorum ait, iis qui prope ripam prædia possident ripæ muniendæ necessitatem incumbere, ita tamen ut sine alterius damno faciat quisquis, ripam suam munit, quod & Boetius scribit *lib. 2. de Geometria.*

§. si controuersia. 1.

Ex edicto damni infecti extraneus, qui in alieno ædificat aliquid unde damnum timeatur, satisfacere debet damni infecti: dominum autem ædificantem in suo repromittere satis est: repromittere secundum nostrum idioma est nudam cautionem sine fideiussoribus, repromittere nullo dato adpromissore, satisfacere autem est dare adpromissores siue fideiussores, at si dubitetur dominus sit necne is qui ædificat, à quo exigitur cautio damni infecti satisfacere iubetur edicto prætoris scilicet *l. 7. §. 1. h. tit.* non quidem pure sed sub hac exceptione si dominus non sit *l. 22. §. vlt. h. t.*

I. si ædibus. 32.

Paulus 5. sent. tit. 10. §. 2.

I. Inquilino. 33.

Vide *l. 13. §. 3. sup. eod.*

I. Vtique. 34.

Facit *l. 6. supra in quibus caus. sign.*

I. in parietis. 35.

Cui competat actio communi diuidendo, Glossa hic.

I. sed ita. 36.

Tunge hic *l. 13. supra de seruis. vrb.*

I. Nam si. 37.

Paries non idoneus à vicino deici potest.

I. Emptor. 38.

Vide *l. 39. & sequentem hic.*

I. inter quos. 39.

Paulus 5. sent. tit. 10. §. 1.

I. Ex damno. 40.

Augustinus 4. emend. cap. 11.

§. Quoties. 1.

Gilbertus Regius libro 1. e. v. cap. 20.

I. in reficiendo. 41.

Optimè hanc legem explicat Accursius hic.

I. si seruus. 42.

Vide §. 3. *in ft. de in iur. stip.*

I. Damni. 43.

Damnum quod quis ex suo contractu sentit, sibi imputare debet.

I. Cum postulassem. 44.

In hanc legem, vide Guterium *parie 1. resolut. capite 16. numero. 9.* vide Cuiacium *lib. 9. ad Africanum.*

I. Ædificatum. 45.

Vide Ant. Aug. *lib. 3. emend. cap. 9.* & Alciat. *libro 1. parerg. capite 6.* multa allegat ad hunc textum Cæsar Cantar. *ad repet. l. diffamari, de iug. & manum. ampl. num. 1.* Vide Bolong. *ad l. si finita, §. Iulianus §. h. t.*

I. Ad curatoris. 46.

Idem procurator reipublicę dicitur.

I. Quod conclaue. 47.

Conclaue quid, vide Cæpolam *de seruini. vrb. præd. cap. de claustro seu conclauis 44.*

I. si quis. 48.

Vide *l. 52. supra de contrah. empti.*

Tit. 3. De aqua, & aquæ pluuiæ arcendæ.

In hunc titulum, vide Pardulphum Præteium *Catapodisimat. libro 1.*

I. si cui. 1.

Aggenus libro 2.

§. Labeo. 7.

Pro intellectu huius §. vide Alciatum *libro 2. prætermis. & libro 2. parerg. c. 14.*

§. Denique

§. Denique ait. 23.

Briffonius libro 4. *select. capite 5.* Ræuardus in *Triboniano pag. 14.*

§. Cassius. 3.

De operis aquæ mittendæ causa publica auctoritate faciendis, vide Plat. *dialog. 6. de legibus.*

§. Apud Atteium. 5.

Pro intellectu huius §. vide Corrasium ad l. *seruitutes*, 4. §. *seruitutum*, D. de *seruit. Ioanē. Aupachum sing. allegat. capite 16.* §. *apud Atteium*, verò, in l. 2. D. de aqua & aqua plu. arc. cum §. *idem Labeo*, D. eodem, 150. & 151. A. Connanus.

§. idem Varus. 5.

Varus de aqua pluia arcenda, *vers. mihi*. Iafon in l. *rescript. numero 5.* C. de *precipus imp. offerend.* Decius consilio 244. coll. 2. late Fabri. *infra de l. fus. can. late Bart. in l. 2. in principio*, in 3. col. *numm.* & ibi Iafon numero 32. D. *solut. matrim.* & cogitur aliquando quis edere actiones alij, quæ sibi non præfunt, *Glof. in l. si res de enictio.* & ad hunc, ei etiam adde textum in l. *refectionis*, supra communia pradiorum.

l. Apud Trebatium. 3.

Cuiacius ad l. 7. §. de *pacis.*

§. Iulianus. 1.

Ad glof. ibi positam in verb. *qua dicit rem litigiosam esse*, de cuius dominio agitur. Adde tu principaliter & hoc de mente Bartol. in l. *pacis. contract. de donat. in coll. fin. vers. Guilelm.* & facit ibi, quia bona principaliter non veniunt in questionem, sed principaliter queritur de iniuria, quod si igitur in consequentiam veniant, non litigiosa.

l. Si colonus. 5.

Nota hic paria esse, facere & factio vti.

l. Si Tertius. 6.

Ad intellectum huius legis, vide Bartolum hic.

§. Si ex. 1.

Repetitionum 6. folio 334. numero 15.

lin. concedendo. 8.

Non licet ius alicuius eo iniuncto tollere, vel minuere.

l. Si autem. 10.

Specus quid, declarat hic D. Gothof.

§. Si flumen. 2.

Cuiacius 16. obs. 17.

l. Supra iter. 11.

Cuiacius supra dicto loco, Beroius *quæst. 65.*

§. Officium. 3.

Ad notata per Bartolum ibi, vide Ruinum l. 4. §. *Cato*, in 12. & 15. col. de verb. oblig.

§. Trebatius. 6.

De ditione omnino adde cap. cum ex eo, de elect. libro 6. & ca. *quamuis*, de pactis eodem lib.

l. Emptor. 12.

Hunc textum repetunt, Ang. in l. *donatione*, C. de coll. & Alexand. in l. 1. §. *si vir*, supra de *acquirenda hereditate*.

l. sed venditor. 15.

Vide l. 3. §. 2. §. de alienat. iud.

l. Post venditionem. 16.

Coniunge hic l. 13. §. 12. supra de actio. empt.

l. Si prius. 17.

Repetitionum 1. folio 314. numero 238.

§. Rectè placuit. 1.

Contractus in dubio interpretatur secundum consuetudinem, ut hic tradit Decius consilio 70. col. 2. & in contractu principis. Socin. Iun. consilio 42. libro 2. numero 15. & in not. cas. Socin. Iun. consilio 61. num. 33. libro 2. ubi vide quod semper videatur actum inter partes, id quod est de consuetudine. Socin. Iun. consilio 27. numero 14. libro 2. in *instrumentis*, Bart. hic & Decius consilio 449. num. 26. in *testamentis*, Socinus Iun. consilio 179. numero 44. ibidem 2.

l. si in publico. 18.

Facit l. 14. §. 2. supra de *seruitut.*

l. Labeo ait. 19.

Nicolaus Valla de rebus dubijs, & *questionibus in iure controu. tractat. 8.*

l. sed hoc ita. 20.

Qui per errorem patitur, non consentit.

l. si in meo. 21.

Vide l. 24. in fine supra de *damno*.

l. si v. usufructus. 22.

Duarenus libro 1. *disput. anniuers. cap. 11.*

l. Vicinus loci. 24.

Porcas, vide *Festum*.

l. is cuius. 25.

Qui deteriore viam facit fundo nocet.

l. Scævola. 6.

Ræuardus *Triboniani capite 9. Præcius sentent. capite 1.*

Tit. 4. De publicanis.

In hunc titulum Curac. libro 7. obs. cap. 42. Parlador. *rer. quotid. cap. 4.* Boffius in l. de *re-fig.* folio 395. vide Beroaldum in *comment. ad Casar. utraq. de commissis*, vide Budæum, §. de *quæst. l. Herennius. De fraudibus publicanorum*.

vide Liuium 25. Quid autem sit vestigal, vide hic Gothof.

1. Prætor. 1.

Alexander ab Alexandro libro 2. *genial. dior. capite 29.*

§. Familix. 5.

Familix nomine, qui contineantur præter hic dicta ab Accursio, vide Beroium *quæst. 36.*

1. Nec liceat. 2.

Quod liceat domino absentem defendere, vide l. 21. §. 1. *supra de noxalibus action.*

1. Cum si. 3.

Nota hic formam procedendi in hac actione l. 32. *supra ad l. Aquil.*

1. Si publicanus. 4.

Pro intellectu huius legis iunge hic l. 29. *supra de testibus.* iuncta ibi Glossa.

1. Hoc edito. 5.

Ex hac lege colligit Accursius regulam, non committi cum effectu moram post litis contestationem.

1. si multi. 6.

Fraudis participes tenentur in solidum, siue vlla discussione, vt Glossa hic.

1. Imperatores. 7.

Cuiacius libro 1. *obs. capite 5.*

1. Fraudati. 8.

Cuiacius libro 9. *obs. capite 24.* Ræuarius libro 3. *varior. capite 2.*

1. Locatio. 9.

Alciatus libro 1. *dispunct. cap. 12.* Aug. libro 2. *emendat. capite 9.* vide in hanc legem Petrum Crinit. lib. de hon. *disc. 15. cap. 3.*

§. Reliquatores. 2.

Reliquator quis dicatur explicat hic D. Gothof. qua de re vide Petrum Crinitum *supra dicto loco.*

§. Earum rerum. 6.

Alexander ab Alexandro *genial. dior. lib. 4. c. 10.* vbi explicat vestigalia quarum rerum apud Romanos constituta fuerint.

1. Cotem. 11.

Huc pertinet Timarchi decretum apud Demostenem in oratione *anti proci.*

1. Quantæ. 12.

Exemplum insigne huius legis vide apud Liuium libro 25. & Tacitum libro 13.

1. Commissa. 14.

Ad hanc legem facit textus in l. *penultima, §. 1. loca.*

1. Cæsar. 15.

Fornerius libro 1. *select. cap. 25.* Const. Land. *præter. cap. 10.*

1. interdum. 16.

Cæpola *caut. 15.*

§. Quoties quis. 3.

Cuiacius libro 14. *obs. cap. 3.* Plin. 12. *cap. 20.* Diosco. 1. *ca. 14.* Colum. libro 6. *cap. 37.*

§. seruus qui. 4.

Cuiacius *dicto capite 3.* Isidorus libro 17. *orig. cap. 9.* Plinius libro 1. *ca. 12. §. 22. c. 24.*

§. species. 7.

Cotta in voce *calamus.* Forcatulus in *cupidine iuris perit. c. 4.* Dioscord. 1. *c. 15.* Plinius 12. *capite 13.*

§. Diuus. 9.

Forcatulus in *cupidine iuris perit. cap. 13.* Galenus 1. *de comp. 6.* Cuiacius lib. 14. *observatio- num, capite 3.*

Tit. 5. De donationibus.

De his Iulius Clarus scripsit à §. *Donatio & Hippolitus Riminaldus in comment. ad Instit. Justin.* Horum volumine 1. *variar. disput. cap. 5.* Paulus §. *sentent. tit. 11.* Harmenopulus libro 3. *tit. 1.*

1. Donationes. 1.

Donatio quid Aristot. 4. *Topic.*

1. si cum filius familiæ. 2.

Quod ex causa donarum est, non repetitur.

1. Generaliter. 3.

Quod conditionis implendæ causa darum est repeti potest.

1. Etiam per. 4.

Facit hic l. 10. §. *eod.* quam hic coniunge.

1. Affectionis. 5.

Donari inter viuos potest etiam inhonestis personis.

1. quis saxum. 6.

Lapidem quasi tradit, qui patitur cum ex suo fundo eximi.

1. Filius familiæ. 7.

Arius Pinellus *Cod. de bonis maternis.* Vide in hunc locum Clarum 4. *sententiarum §. Donatio, quæst. 6.*

*Faquineus *controuersiarum iur. lib. 5. cap. 14.*

§. Quid ergo. 1.

Clarus *dicto §. quæst. 6.* Nota hic, quod qui donat perdere videtur.

1. Quæ liberti. 8.

Vide l. 34. in fine, *infra eod.*

1. Id

I. In ædibus. 9.

Clarus 4. *sent.* 19.

I. Absenti. 10.

Res donata non quæritur absenti per se ipsum, sed per seruum suum si tradens hoc agat, vide Guid. Pap. q. 49. & 212. Fran. Curt. ad l. postquam liti. C. de pactis. num. 33. & semper valet, si per alium acceptetur. Decius *consilio* 25. & si obligatio non quæratu absenti antequam acceptetur, tamen donans obligatur. Fortun. Garzi. ad l. i. num. 7. D. de pactis, per Iulianum Clar. libro 4. *sententiarum*, §. donatio, *quest.* 12.

Ad id quod dicit ibi Bartolus, vide Gloss. in Rub. de verbor. oblig. ubi loquitur de pollicitatione in fine vers. ad illum textum dicas, quod licet obligatio non contrahatur absenti antequam acceptetur, tamen donans obligatur ita Fortun. in l. i. in 3. coll. D. de pactis.

I. Cum de. 11.

An donatio incipiens à traditione valeat, Gloss. hic.

I. Qui ex. 12.

Is qui ex donatione conuenitur omni ære alieno deducto facere posse intelligitur.

I. Qui mihi. 13.

Paulus 5. *sent.* tit. 11. §. 4.

I. Qui alienum. 14.

Papo 1. *notar. libro* 5. tit. des donations.

I. Post contractum. 15.

Scripserunt in hanc legem Alciat. *tomo* 6. & Corra. *rom.* 2. pag. 243. vide Cont. in lib. sing. ad leg. Iul. Maies. pag. 53. Boffium tit. *debitores an delinquenti soluere possint.* vide quo subtiliter, & in quo casu intelligat Bartolus hunc textum in penultima columna, in fine verb. ibi. Sed si & reuocabilis non interdicitur, vt hic in hac post contractum. & ad hanc legem vide Baldum in l. i. columna 3. in principio, de donat. causa mortis, folio 190. numero 15. 17. & 24. repetit. 5.

Ad hanc legem, vide Iasonem in Auth. si qua mulier in §. col. de sacros. ecclesiis.

* Antonii Fabrū lib. 7. *Coniecturarum* cap. 20.

I. Ex hac. 16.

Valla de rebus dub. c. tract. 2.

I. Si in stipulatum. 17.

Nota hic nouari posse debitum ex causa iudicati.

I. Aristo. 18.

Donator non tenetur de euictione: sed de dolo si intercefferit Rim. *Inst. de donat.* §. 1. numero 108. vide Doct. ad l. Iulianus, §. qui fundū D. de verbor. oblig. Aret. in 3. coll. ad fin. vt Ias. ad l. Iuriscientium in principio, numero 9. vers. tenendo de pact.

Vide Iasonem in l. qui Roma. §. Flavius super Gloss. in verbo conuenit, num. 12. & 15. Ad §. fin. vide Doctores in l. Iulianus, §. qui fundū D. de verbor. oblig. limitantes illum textum maxime Aret. in 3. col. in fine, & Ias. in l. Iuriscientium in pr. 7. & 9. vers. tenendo istam partem.

I. Hoc iure. 19

Ob causam datio non est donatio.

I. Si patronus. 20.

Cuiacius ad Nou. i. folio 339.

I. Vt mihi. 21.

Cuiacius ad tit. de condict. ex lege.

I. Eum qui. 22.

Gilbertus Regius libro 2. i. armoq. cap. 84.

I. Modestinus. 23.

An vsuræ pacto donari possint, quærit Gloss. hic.

* Tractare autem solent hic Doctores materiam insinuationis, qua de re copiosum tractatum edidit Antonius de Canorio.

§. Modestinus s. 1.

Traet. 9. folio 151. numero 19.

I. Fideiusfori. 24.

Exceptiones rei coheretes, etiam fideiusfori competunt.

I. Si tibi dederim. 25.

Nota hic æquitatem præferri iuri stricto.

I. Nuda ratio. 26.

Quæ dicatur nuda ratio, declarat hic Gloss. quam vide.

I. Aquilius. 27.

Alciat. lib. 2. parerg. cap. 49. Cuiac. obs. lib. 17. cap. 3. Clarus d. §. q. 3. In materia ad hunc textum late & notanter Dec. cōf. 355. dispositum 1. & 2. q. præcipue quod nō intelligitur de seruitute vsus, quæ in iure cōsistit, sed de nuda facultate & cōmoditate quæ in facto est, secundum Cont. intelligūt scribentes, adde etiam ad hunc textum Rim. princ. *Inst. eod. tit.* num. 76. 93. & 161. & ad 1. num. 475. Bald. ad leg. sed et si leg. §. cōsultuit de petit. hered. Fal. *Inst. de oblig.* 2. col. vers. quarto impedit, folio 352. & folio 341. Arius Pinel. C. de bon. matern. folio 151. post numerum 16. tract. 9. numero 16. folio 151.

Vide Bald. l. sed et si lege, §. cōsultuit, de petit. hered. Glossa in verbo non more. Limita in d. l. Sed et si lege, §. cōsultuit, de quo per Port. *Inst. de donat.* §. 1. super gloss. in verb. inuenit. Et vide omnino Bal. in l. Iuriscientium, §. si ob maleficia vers. opp. quod nunquā, & ibi ad Nicofratum præceptorem, alias prætorem. Quæ lectura sit melior, vide lib. 2. capite 49. apud Alciatum.

I. Hæreditatem. 28.

Vide Ruinum in l. i. §. & stipulati, in 2. not. de verborum oblig.

I. Donari. 29.

Hinc colligunt Doctores, Donationis verbum liberalitatem innuere.

§. Quidam. I.

Perperam hic noua lex inchoatur. Aug. li. 3. ca. 1.

I. Nam ei. 30.

Indigno quod aufertur fisco applicatur.

I. Donationes. 31.

Papon. l. notat. libro 5. tit. des donations, folio 362. & 363.

§. species. 1.

Menochius de arbit. iudic. libro 2. cap. 88.

§. Ratæ. 2.

Contritus in dicto libro sing pag. 21.

I. Lucius. 32.

Couarruias libro 3. variar. resolut. capite 15. Menochius de arbit. iudic. lib. 1. q. 63. Cuiacius observationum. libro 17. cap. 33.

Vide Gloss. Bart. & Doct. in l. Aquilius, D. de donationibus. pagina 934. numero 5. Couarruias resolutionum 370. & 371. A. B. C. D. & deinceps Connanus.

I. Qui id. 31.

An mutus & surdus ad pias causas testari possint, vide Tiraquellum 9. prinil. pia causa.

I. Si pater. 34.

Paulus libro 5. sent. tit. II. §. 6.

§. si quis. 1.

Prateius inuers. cap. 5. Alexander ab Alexandro genial. dier. lib. 5.

I. Ad eum. 35.

Ad glossam magnam in fine, vide Bartolum in l. i. §. stipulatio, in col. fin. circa medium, D. de verb. oblig.

Tit. 6. De mortis causa donationibus.

Clarus donatio. quest. 4. & q. 5.

I. Mortis causa. I.

Aug. lib. 4. emend. ca. 8. vide Bart. in l. 2. §. sed si quis, de donat. Castrensis in l. si. de solut. matr.

I. Iulianus. 2.

Vide quibus casibus procedat illud, amorientium voluitates sint in pendent: Ioan. Fabr. de inutil. stipulat. col. 2.

I. Mortis causa. 3.

Menochius de arbit. iud. libro 2. c. 61.

I. Aut ætate. 5.

Menochius de arbit. iud. libro 2. cap. 60.

I. Hæc enim. 6.

Alexander consilio 14. volumine 1. l. ubi ita donatur, §. eod.

I. Si aliquis. 7.

Donatio timore pœnæ suæ mortis à iudice inferendæ facta reuocatur.

I. Quirpretio. 8.

Grassus libro sententiarum, §. Falcidia, quest. 8. in fine.

I. Omnibus. 9.

Capax quis sit necne inspicitur tempus mortis Gloss. in l. 15. §. eod.

I. Et cui. 10.

Alteri quam instituto substitui potest.

I. Mortis causa. 11.

Mortis causa per calumniā possessionem petentis pœna quæ, Glossa hic.

I. si mulier. 12.

Quid dicatur mortis causa capi, declarat hic Paul. de Cast.

I. si alienam. 13.

Mantic. l. de coniect. vltimar. volum. 13.

I. si mortis. 14.

Grassus §. donatio mortis causa, q. 21. in fine.

I. Marcellus. 15.

In parte Rub. numero 21. col. 2. folio 139. Couarruias in 4. decret.

I. Mortis causa. 16.

Cuiacius libro 10. obs. cap. 28.

I. Et si debitor. 17.

Consilium fraudandi vnde colligatur, declarat hic Glossa.

I. Mortis. 18.

Oldrad. consilio 139.

I. si filius familias. 19.

Vide Gloss. in l. fin. & de usufruct. gloss.

I. Ei qui. 20.

In explicatione huius textus non consentiunt inter se doctores.

I. Eum qui. 21.

An legata valeant, non adita hæreditate, vide hic Glossam.

I. in mortis. 22.

Dum dicit quod nō cadit in aliquam speciem

ciem donatio seu mortis causa capio illa, de qua ibi Imola, videtur contrarium per ea quæ notant Doct. in *Rubr. de legat. 1. circa 3. definitionem* legari, qui dicunt, quod non potest negari, quin sit commoditas quædam: & propterea potest appellari donatio, sicut etiam legatum est donatio quædam.

In mortis causa donatione in dubio præsentia donatarij non præsumitur, sicque non valet donatio secundum Paul. Cast. in *l. illud, num. 6. cap. de sacres. eccle.*

1. Si filiofamilias. 23.

Cuiacius libro 2. tract. ad *African. folio 21.*

1. Quod debitori. 24.

Cuiacius libro 9. tract. ad *African.*

1. Tam is. 25.

Hic locus aliter potest intelligi, quam hic intelligatur per *Glo. & commu. do. 4. vide Ruum in l. 2. colum. 17. de leg. Item alium penitus intellectum Raphael Cuman. hic refert Ias. in l. 1. servum, nu. 8. cap. qui testamenta facere possunt. Vide ad quid alleger Bart. hunc textum in l. ex hac scriptura, in fine verb. de donat. Ad §. 1. vide Doctores in l. 2. & maxime Soc. Iun. numero 13. de legatis 3. Rubr. numero 6. col. 4. folio 232. Covar. in 4. decret.*

* §. Filiusfamilias.

* Filius potest donare causa mortis patre permittente, sed testatori non, vide *Crem. not. 70. Crauet. conf. 92. Capol. caut. 113. Socin. reg. 153. Ioan. Dilect. in tract. de art. test. titu. 1. caut. 1. Tiraq. post l. connub. glo. 7. nu. 9. glo. §. nu. 93. in fin. & glo. 8. nu. 144. & 117. Rim. ad princ. inst. de donat. num. 499. Capel. Tholos. decis. 10. & ibi in addit. ad eam. Socin. ad l. 2. num. 8. de leg. 1. ubi de ratione, quare hoc fuerit indutum, post Io. Pet. ad l. pen. Cod. qui testam. fac. poss. Ponta. ad d. l. 2. num. 11. cum seq. & ibi Soc. Iun. num. 13. Quo ad bona aduentitia, in quibus patri non queritur usufructus, vide *Alex. ad l. pen. C. qui testam. fac. poss. & ibi Iason. post Rom. ad Auth. similiter C. ad leg. Falc. & Rom. conf. 112. Aymon. Crauet. d. conf. 92. Adde quod eiusmodi donatio non reuocatur penitentia vnus tantum, sed requiritur consensus patris & filij quemadmodum in facie do. Guid. Pap. q. 223. Tiraq. d. ll. connub. gl. 3. nu. 83. q. 6. Contrarium quod pater solus possit reuocare post Bar. & alios in locis de quibus ibi Ponta. ad d. l. 2. num. 14. in ff. de leg. 1.**

1. Si quis. 26.

Sarmienrus libro 2. select. cap. 5.

1. Vbi ita. 27.

Nicolaus Valla de reb. dub. tract. 23. Corrafi. tomo 2. pag. 257. Guterius resolut. parte 1. ca. 12. nu. 12. iunge *l. cum precario, D. de precar. fo. 106.*

357. 359 361. & 362. repet. 5. Vide *Crot. dantem nouum intellectum in l. stipulatio hoc modo concepta. in 18. coll. post medium, de verb. oblig.*

* Quando in donatione in qua sit facta mentio mortis apponitur clausula quod non possit reuocari vtrum sit causa mortis vel inter viuos *Dec. ad l. fin. num. 21. C. de pact. A. lex. conf. 14. lib. 1. Dec. conf. 239. col. fin. & 306. & 420. duo dub. pri. col. 1. dub. Ruin. ad l. 1. §. num. titatio, num. 165. ff. de nou. oper. nunt. Iacob. Nig. ad l. 1. §. si quis ita, num. 81. ff. de verb. obli. Didac. ad Rubr. de testam. 2. part. num. 11. & 13. pro intellectu textus vide Socin. Iun. conf. 114. nu. 10. 13. & 15. l. 3.*

1. Auunculo. 28.

Ioannes Aurpachus libro 4. epistolarum capite 1.

1. si mortis. 29.

Vide l. 38. §. 2. sup. de usur.

1. Qui mortis. 30.

Nota hic differentiam legari, fideicommissi, mortis causa capionis, & donationis.

1. Mortis causa. 31.

Mynsing. 7. respons. 69. numero 1.

§. Iuliano. 1.

Nota hic quod pauper sibi soluendo est.

§. Siue. 2.

An & quæ dicatur receptitia, vide *Vlpian. 6. §. 5. Gellium libro 17. cap. 6.*

§. Si iusseris. 3.

Gellius libro 17. cap. 6.

1. Non videtur. 32.

An quot, & quibus modis donatio perfecta dicatur, vide hic *Glossam.*

1. Qui alienam. 33.

Pro intellectu huius legis, vide *Bart. hic.*

1. Mortis. 34.

Grassus §. donatio causa mortis, q. 2.

1. senatus. 35.

Plinius libro 35.

§. Donatio. 1.

Alciatus libro 2. prætermissor. Iacobus Curtius libro 1. cixas. ad collegam, cap. 19.

1. Quod conditionis. 36.

Cuiacius libro 7. obs. 24.

1. illud. 37.

Cuiacius libro 10. capite 18. An legatum absenti relinqui possit, *Glossa hic.*

1. inter. 38.

Paulus 2. sententiarum, tit. 23. §. ult.

1. Si is cui. 39.

Mantic. 1. coniect. ultim. volum. tit. ult. 2. ij.

I. Si mortis causa. 40.

Donatio mortis causa mera non trahitur retro.

I. Quod statuliber. 41.

In hanc legem Augustin. lib. 3. emend. c. fi.

I. Seia. 42.

Valla dicto tract. 2. Cuiacius libro 3. observat. cap. 17. Gilbertus Regius libro 2. enantioph. c. 8.

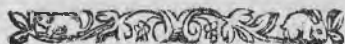
* Antonius Faber lib. 14. coniect. cap. 18.

§. Cum pater. 1.

Molinæus ad legem 1. §. sed si mihi, num. 83. D. de verb. obli. In dubio censetur donatio inter vivos & nō causa mortis, nisi facta sit mentio mortis. Iaf. ad l. quæ dotis. num. 26. sol. matr. Dec. ad l. non omnes. nu. 5. si cert. per. Ruin. Inst. de donation. in prin. nu. 319. limita vt per Cra. in veper. rub. D. de leg. 1. num. 156. vers. 2. & per Alex. ad l. apud Cel. §. si. D. de except. col.

I. Fulcinius. 43.

Vide Gloss. in l. 1. §. Celsus, sup. de dote præleg.

LIBER XL.**Titulus primus.****De manumissionibus.**

Aulus 4. sent. tit. 12. Vlpianus 1. §. 1.

I. Placuit. 1.

Vide textum in cap. in præsentia. extra de probat.

I. Seruus. 3.

Servus pignori specialiter obligatus manumitti non potest.

I. si quis. 4.

Seneca 7. de beneficiis. Plinius libro 8. epist.

I. Si quis dicat. 5.

Pœna imponenda à patre filio, legalem excedere non potest.

I. Qui pœnæ. 8.

Fisci & serui pœnæ differentia quæ.

I. Ælianus. 9.

Alias incipit hæc lex Iulianus.

* Cuiacius libro 10. Cod. tit. 1.

I. Seruus. 10.

Nota hic prohibitionem testatoris & iudicis æquiparari.

I. Lege. 11.

Hæc lex lata fuit anno urbis 571. Flavio & Claudio Coss.

I. Apud. 13.

Parem esse & idem habere imperium differunt.

I. Mortis. 14.

Cuiacius libro 7. obs. cap. 17.

I. Si quis. 18.

Affectionis nomine nonnunquam aliquid indulgetur.

I. Causam. 19.

Quid sit iniicere manus, pulchrè Bud. supra de emanc. l. vlt.

I. servum. 20.

An prohibitio fundi dotalis, extendatur ad res quæ seruando, seruari non possunt, vide Bart. hic.

I. Gaius. 22.

Ang. in l. apud Celsum, §. in hac, sup. hoc tit.

I. Lege Iunia. 23.

Huius legis mentio fit, in l. 11. §. 11. infra ad legem Corn. de fisciis.

I. Iuris. 24.

Nota hic infantem manumitti posse.

I. Servum. 25.

Manumittendi plures modos nota hic.

Tit. 2. De manumissis vindicta.

Alexander ab Alexandro genial. dier. lib. 4. c. 10. Ræuarius libro 4. variar. c. 9. Fornerius lib. 1. select. cap. 5.

I. Apud. 1.

Trium vicem an quis sustinere possit, vide Glossam, in l. 3. infra eod.

I, si minor. 2.

Vide Vlpianum 1. §. 16. & Cuiacium ibi.

I. si pater. 4.

Cagnolus de regulis iuris, folio 237.

I. An apud. 5.

Cuiacius libro 7. obs. cap. 17.

I. servus. 6.

Augustinus libro 1. emend. cap. 2.

I. Non est. 7.

Cuiacius libro 16. obs. cap. 8.

I. Ego. 8.

Cuiacius libro 6. obs. c. 20.

I. Iusta causa. 9.

Causa infamiae & vitæ æquiparantur. Intellige vbi est eadem ratio, vt per Corrasium libro 4. Miscell. iur. ciuil. cap. 2. numero 20. vide Alciatum. reg. 3. præsump. si. num. 2. Decium ad l. in actionibus, nu. 21. D. de in lit. iur.

I. Sur.

I. surdus. 10.

Repetitionum 3. fo. 544. numero 19.

I. si minor. 11.

Vide §. 5. *Inf. quib. mod. manum. non licet.*

I. Si collectaneus. 13.

Suet. in Nerone, cap. 36. Iuue. Sat. yr. 10.

*Vide 3. §. 5. ff. de off. prat. vig.

I. Alumnos. 14.

Gilbertus Regius libro 1. i. art. c. 29.

I. Etiam. 15.

Iurisdictionis contentiosæ, & voluntariæ differentia, Glossa in l. 7. §. eod.

I. Illud. 16.

Ræuardus pro trib. c. 17.

I. Apud. 17.

Cuiacius libro 1. observationum capite 1. & libro 15. cap. 19. Ioannes Robertus libro 1. recept. edition. capite 28.

*Vide l. 2. §. 1. §. de off. procons. & leg.

§. Apud collegam 1.

Augustinus libro 4. emend. cap. ult.

I. Si minor. 19.

An libertas aliquâdo retrahatur, notat Glossa hic.

I. Si rogatus. 20.

Ræuardus pro tribunal singulari. cap. 15. Gilbertus Regius libro 1. i. art. cap. 29. in l. causam minor. 20. annis, D. de manumiss. 98. Connanus.

I. Apud. 21.

Ex constitutione Augusti, præfecto Aegypti, qui & dicitur præfectus Augustalis specialiter datur, ut serui apud cum manumiri possint solemnî ordine.

I. Pater. 22.

Tiraq. ad leg. connub. glossa 8. numero 183.

I. Manumissio. 23.

Vindicta quæ sit, vide Boer. in Topic. Cicer.

I. Pupillus. 24.

Nota hic infantem dici, qui minor est septem annis.

I. si tutoris. 25.

Fusidij mentio fit in l. 5. supra de auro & argento legato.

Tit. 3. De manumissionibus, quæ servis ad vniuersitatem pertinentibus imponuntur.

Sic Cod. de seru. Reipublica manumit. 7. 9.

I. Diuus. 1.

De collegio & quæ dicantur collegia prohibita Glossa hic.

I. Quare. 2.

Vide cap. cum in speciali, de appell. in 6.

I. seruus 3.

Ciuitas an equiparetur pupillo, & restituitur more minorum Bart. hic.

Tit. 4. De manumissis testamento.

Vide omnino Ruinum in l. 1. columnæ 18. de legatis. 1.

I. si quis ita. 2.

Vide Alciat. libro 2. in 3. cl. ar. de vulg. & pup.

I. Si quis ita. 4.

Sarmientus lib. 2. select. cap. 1.

*Emendatur & explicatur hæc lex ab Antonio Fabro. lib. 15. coniecturarum capite 17.

I in libertatibus. 5.

Nota hic differentiam libertatum directarum & fideicommissarum.

I. si fructuarium. 6.

De intellectu huius legis, vide Imol. in l. si seruus Furij, de legat. 1.

I. Nerarius. 7.

An libertas quandoque retrahatur, Glossa hic.

I. si ita sit. 8.

Repetitionum 6. fo. 353. numero 52.

I. si quis ita. 9.

Vide textum in cap. 2. extra de furtis.

I. si peculium. 10.

Nota hic quod generi per speciem derogatur.

§. si seruus. 1.

Cuiacius libro 17. obs. c. 38.

I. si legato. 11.

Glossa in cap. cum omnes extra de consir.

I. si quis libertatem. 12.

Cuiacius libro 13. obs. capite. 22.

I. si ita fuerit. 13.

Ad eius intellectum, vide Bartolum & Doctores in l. qui ante Kal. de verb. oblig.

§. idem quæri potest. 1.

Fornerius select. c. 5.

§. Hæc quæstio. 2.

Ad quid allegetur, vide Bartolum l. 4. §. Cato, in q. 5. de verb. oblig.

1. Stichum. 15.

Nota hic libertatem esse fauorabilem.

1. Si ita. 16.

Robertus 3. *animadu. 26.* Anton. Mercat. 3. *notat. 26.*

1. Libertas. 17.

Emanuel Costa libro 2. *select. cap. 5.* vide que circa hanc legem dicit Bartolus in 17. *colum. vers. appono per ordinem, de verb. oblig.*

§. Post annos. 3.

Fauorabilis sensus in dubio accipiendus est.

1. Qui duos. 18.

Gellius libro 6. *capite 13.*

§. Hæc conditio. 1.

Costa libro 1. *select. cap. 14.*

1. Quidam. 19.

De lectione huius loci I. Pac. hic.

1. Seruos. 20.

Vide in hanc legem Cuiacium 1. *ad Affrican. folio 8.*

1. Stichus. 21.

Cuiacius 4. *ad Affrican. folio 49.*

1. Qui filium. 22.

Costa libro 2. *select. cap. 10.*

1. Testamento. 23.

Iunge hic 1. 25. *infra eod.*

1. Nominatim. 24.

Demonstratio vice nominis fungitur.

1. Testamento. 25.

Paulus 4. *sent. tit. 14. §. 1.*

1. Qui potuerint. 27.

Institutionis iure licet, quod alias non liceret.

1. Stichus. 28.

Cuiacius libro 14. *obs. cap. 32.* vide Iasonem in 1. *filius. §. diui.* multipliciter limitantem illam legem numero 39. *de leg. 1.* & ad eius intellectum, vide Ruinum in 1. *si quis, in 23. chart. de verb. obli. & eundem in 1. centurio, in 13. char. de vulgar. Bart. in 1. filius, §. diui, colum. 2. de legatis 1. folio 180. numero 65. repet. 6.*

1. Vxorem. 29.

Alciat. lib. 4. *dispunct. cap. 1.* ibi nomine patris vocantis. vide Nas. in 1. 2. *§. appellata, in 2. collat. si cert. petat, qui exponit illa verba, quod fuit vocatus tanquam filius ipsius, ut puta talis filius Titij, non quod haberet nomen patris, prout videtur voluisse Bald. in c. tuam, in pen. coll. de ord. cogn. quod probatur in illo textu, secundum quod voluit Ias. in Rubr. *solutio matr.* Emendatur hæc lex ab Antonio Fabro lib.*

15. *coniect. cap. 18.*

1. Si serui. 30.

Antonius Augustinus lib. 3. *cap. 1.* ait in libro Flor. sequentes leges fuisse transpositas. Sed verum earum ordinem literis græcis fuisse indicatum.

1. Cum ex pluribus. 31.

In hunc locum Quintilianus libro 7. *Instit. orator. cap. de ambiguo seu amphibologia.*

1. Sciendum. 32.

Vide textum singularem in 1. *ita tamen, §. si pater, D. ad Trebell.*

1. Libertas. 33.

Libertas ex die non ad diem dari potest, vt Gloss. in 1. 18. *supra eod.*

1. Seruius. 35.

Quædam nostra dici possunt, non modo res: sed etiam spe.

1. Nominatim. 37.

Paulus 4. *sent. tit. 14. §. 1.*

1. Libertas. 38.

Libertas quomodo testamento seruo dari possit textus hic.

1. Stichus seruus. 39.

Bartolus & ibi Ias. in 1. *lect. ad 1. filiusfam. §. diuid. de leg. 1. num. 39. & seq. & in 3. lect. numero 56. & ibi Rip. num. 44. & seq. Iacob. de Nig. ad 1. 1. §. si quis, numero 65. D. de verb. oblig.*

1. Iulianus. 40.

Albericus in 1. *ea lege, Cod. de condit. ob caus.*

§. Sed & cum. 1.

Ant. Aug. libro 2. *inmendat. cap. 2.*

1. Si ita fuerit. 41.

Roman. & Alex. in 1. *qui bona, §. vlt. supra de damno.*

1. Si quis. 42.

Adde 1. *Celsus, supra de arbit.*

1. Libertates. 43.

Codicilli confirmantur expresse vel tacite.

1. Mæuia. 44.

De modo & conditione, vide hic Gloss.

1. Quod vulgo. 45.

Cap. penult. extra de vii. & hon. cler. in 6.

1. Aristo. 46.

Vide Socin. post Bart. in 1. *si cognatis, in 4. col. 10. 13. vers. quinta conclusio cum seq. D. de reb. dub. Bart. in 1. fin. in pen. & vlt. coll. in fine, D. de condit. cau. data vide textum in 1. *intercedit, qui in contrarium facit, nisi dicas quod illa loquitur de libero: hæc in seruo, D. de cond. & demonstr. vel alias solue vt colligitur ex 1. *seruus, in op. D. de***

717

D. de pœnis. et in l. in seruos, Cod. eod. tit. vide tam textum contrarium in l. pradia, alias padus, §. i. D. de incend. ruin. nauis.

I. Cum ex falsis. 47.

Plinius 6. epistol. vide Cuiacium hic.

*Optime explicatur ab Antonio Fabro lib. 15. coniecturarum cap. 18.

I. si socius. 48.

Cuiacius lib. 3. obs. capit. 13.

I. Quod diuo. 50.

De lectione huius loci, vide hic Iul. Pacc.

I. Testamento. 51.

Baldus in l. 2. de manum. vind.

I. Imperatores. 52.

Tiraquellus priuileg. 49. pia causa.

I. Lucius Titius. 53.

Emanuel Costa libro 2. select. c. 10. Menoch. de arbit. iud. cent. 3. cas. 209.

I. Qui habebat. 54.

An error in syllaba noceat, vide cap. ex parte extra de fide inst.

I. Libertate. 55.

Tiraquellus priuileg. 57. pia causa.

I. si quis. 56.

Vide l. ult. C. de codicillis.

I. si locuples. 57.

Pro intellectu huius loci, vide Albericum hic.

I. Verum. 58.

Hæreditas vicem personæ sustinet.

I. Titia. 59.

Vide Terent. in Andria.

§. Lucius. 2.

Vide ad hunc textum Alciat. lib. 5. paradox. cap. 4. Eman. Costa libro 1. select. ca. 25. Forcat. Necyom. dial. 93. n. 3. Vvaltherū libro 2. miscel. c. 18. Bellon. lib. 2. supput. cap. 17. Euerard. in loco à contrario sensu in 2. q. 2. Doct. ad l. actione, vbi Dec. col. 2. num. 5. Cod. de trans. Ioan. Crot. ad l. 1. §. si stipulanti, numero 2. D. de verborum obligatio. Didac. de test. parte 2. c. 4. §. l. nu. 9.

I. testamento. 60.

Glof. in l. quidam testamento, supra de leg. 1.

I. scio. 61.

Emanuel Costa libro 2. select. c. 5.

tit. 5. De fideicommissariis libertatibus.

Vide Alciat. libro 1. dispunct. cap. 14.

I. Si quidam. 1.

Absesse ex iusta causa qui dicantur, notat hic Glof. f.

I. si quis. 2.

Vide Alberic. in l. sancimus. Cod. de verborum signif.

I. Ergo quandiu. 4.

Hæreditate non adita seruus accipere non potest bona libertatum.

§. si is qui. 1.

Ad hunc §. vide Bal. in c. 1. vers. modo venio ad Glof. in tit. hic finit. text. in princ. in 4. coll. ornat sub numer. 5. folio 163 Cagnolus, de regulis iuris.

*§. Eadem constitutio.

*Caducis legibus. Non autem caducis legionis. Cuiacius ad l. 3. Cod. de bon. vac. lib. 10.

§. Hi qui ad libertatem. 2.

Alex ab Alex. genial. dier. libro 3. c. 25. Turnebus libro 7. aduer. c. 1.

I. in fideicommissariis. 5.

Vide hic Albericum ad faciliorem huius loci intellectum.

I. Decem legata. 6.

Forcat. Necyom. dial. 45.

I. si cui legata. 7.

Hæc lex desumpta est ex tit. de rebus aut. iud. p. ff.

I. Cum fidei. 9.

Cuiac. libro 15. obs. c. 5.

I. Quidam. 10.

Semel extitisse conditionem sufficit.

§. is cui. 1.

Vide Bar. in l. flosam. §. diu. in 6. char. in prin. de leg. 1.

I. Ex causa. 11.

Paulus 4. sent. tit. 13. §. ult.

I. Imperator. 12.

Vandus libro 2. var. quæst. quæst. 23.

I. Si prægnans. 13.

Nota hic morā aliquando esse fortuitam.

I. Lucius Titius. 14.

Menoch. de arbit. iud. libro 1. q. 8. à num. 7.

I. si quis. 15.

A sene manumitti, quàm à iuvene cur magis intersit Glof. hic.

I. Libertates. 16.

Cuiac. ad 4. Paul. l. 1. §. 6.

I. Cum tibi. 17.

Alciatus libro 1. dispunct. c. 8. Cuiacius 13. obs. cap. 16. Aug. libro 1. emend. c. 2.

Z iij.

I. Apud Iulianum. 20.

Augustinus libro 1. emend. ca. 8. Cuiacius lib. 13. observation. c. 16.

I. Rogo ne. 21.

Cuiacius libro 15. obs. c. 5.

I. Si legatario. 22.

Menoch. de arbit. iud. q. 7.

I. Fideicommissaria. 23.

De intellectu huius legis, vide Ias. in l. ca-
pitulor. an, C. de milit. testamēto, & Socin. in l. v-
trum §. quādoquidem, de rebus dub. circa prin.
D. de fideicom. liber vbi Iurisperiti responsa
duo in speciem pugnantia conciliantur, folio
150. numero 30. repetitionum 1. folio 300. Couar.
in 4. decret.

§. Etiam fideicommissaria. 3.

Ibi, si re meruerint, lege si demeruerint. per Al-
ciat. libro dis. punct. c. 14.

I. Generaliter. 24.

De differentiis fideicommissariae liberta-
tis, & fideicommissi pecuniarij, vide Cuiac.
libro 15. obs. c. 5.

§. Si petitem. 7.

Ad hunc §. vide Ruin. in d. §. diui, & qm̄a ibi
addidi supra de legatis 1. & ibi Barto. ut supra,
& Ias. in 2. lect. num. 41. & Ruin. coll. 10.

§. Si quis. 9.

Ad eius intellectum & rationem decisio-
nis, vide Ruin. in leg. prima, §. & si quis 23. char.
D. de verborum obligation. Alc. lib. primo parad.
c. 4. ad §. cogetur. Alciat. lib. 1. dis. punct. vide de-
clarationem huius §. per Ias. in l. filius, §. diui,
de leg. 1. num. 4. Alias in l. cum filio, de leg. 1. n. 40.
§. generaliter, in Auth. quib. mod. natur. efficit. sui.
vide Socin. regul. 158. Bartol. in l. quidam, in 2.
col. vers. oppo. de verborum oblig.

* Antonius Faber lib. 15. coniect. capite 16.

§. Si quis seruo. 10.

Molinæus ad l. 1. §. si quis ita, n. 73. D. de verb.
oblig.

§. Quoties autem. 21.

Alciat. libro 1. dis. punct. c. 14. & lib. 20. pararg.
cap. 14.

I. cum verò. 26.

Mora re fieri dicitur quæ fit sine interpel-
latione.

I. Si cum seruum. 28.

Vide l. Fulcinius quibus ex caus. in possess.
natur.

§. Si quis seruum. 4.

Ræuarius 2. & 3. cap. pro tribun.

I. si quis. 29.

Cuiacius libro 18. obseruation. c. 19.

I. Cum quasi. 30.

Abesse ex iusta causa mortuus intelli-
gitur.

§. si infans. 1.

Gilbertus Regius libro 2. in v. m. q. c. 20.

I. Alieno. 31.

Nota hic vendere sumi aliquando pro a-
lienare.

I. sed si. 32.

Rem simul ac precium amittere perini-
quum est.

I. Gaij Cassio. 35.

Cur tius ad fratrem eius. libro 1. c. 52.

I. Neque. 36.

Vide Paul. libro 4. sententiarum, titul. 15. §. vi-
tim.

I. si purè. 37.

Francisc. Viui. 1. commun. opin. 259.

I. in testamento. 38.

Adde Marf. sing. 351. Amicitia Annib. de Ca-
no ad l. nemo potest, numero 476. & 479. D. de
leg. 1. Mathes. in tract. de elect. vet. opi. nu. 7. vide
Gloss. in l. eam quam, in verb. traditur, C. de fi-
deicom. & Mathes. in trac. suo de elect. melio. opin.
columna 2.

I. Paulus. 39.

Ista glossa reprehenditur per Bartolum, in
tract. ad reprimendum. in verb. videtur.

§. Paulus. 1.

Vide Bart. in l. ex hac scriptura, 3. coll. in fi. de
donationib.

I. Lucius. 40.

Vide Barto. in Auth. quibusunque, C. de sa-
crof. eccl.

I. Thais. 41.

Felin. in cap. canonum statuta, extr. de const.

§. Lucius. 1.

Folio 71. numero 119. repetitionum 2. folio 92.
numero 188. repetitionum 2.

§. sorore sua. 4.

Alciatus libro 1. dis. punct. cap. 27. Menoch. de
arbit. iud. lib. 1. quæstion. 8. à num. 7. Benuenut.
super tit. manda. numero 34. folio 161. decisionum
Capitij.

§. Lucius titius. 6.

Menoch. d. q. 8. à num. 14.

§. Libertatem. 10.

Cuiacius libro 2. obs. c. 1.

§. intra. 12.

Folio 444. numero 322. repetitionum 6.

§. Ab

§. Ab hæredibus. 13.

Cuiacius *l. cap. 1.*

§. Spondophorus. 16.

Alciatus *libro 8. parerg. cap. 18. & lib. 12. parer. cap. 5.*

I. Antoninus. 42.

Vide *l. 14. supra de manum. testam.*

I. Fideicommissa. 43.

Vinculorum iniectione libertas auferri yidetur.

I. De libertate. 44.

Paulus *lib. 4. sent. tit. 12. §. 5.*

I. si debitor. 45.

Vide hic Antonium Augustinum.

I. Fideicommissa. 46.

Emanuel Costa *libro 1. select. cap. 21. & 22.*
Sarmientus *select. libro 2. c. 6.* Menoch. *libro 1. de arbit. iud. q. 8. a num. 2.** Faquineus *controuersiarum iuris libro 5. cap. 59.*

§. sed et si. 2.

Iunge hic *l. 43. §. pen. sup. de leg. 1.*

§. Quod si ita. 3.

Alciatus *libro 1. dispunct. c. 24.*

I. si pater. 47.

Cap. *Quintanalis, extra de iure iur.*

I. Cum in. 48.

Cuiacius *libro 9. ad Affricanum fol. 223.*

I. si is cui. 49.

Vlpianus *2. §. 8.*

I. si seruus. 50.

Libertas in obscuro præualet.

I. Non tantum. 51.

Quale verbum sit *Succedo*, vide hic Bart.

§. si alienum. 2.

Costa *libro 2. select. cap. 22.*

I. si quis. 53.

Ioannes Aurpachus *libro 4. epist. c. 8.*

I. si mater. 54.

Mater manumittere filium quando possit, vide hic Glossam.

I. sed et si. 55.

Nota hic posthumos exheredari non posse.

I. Lucius. 56.

Copiose hanc legem explicat Bartolus hic quem vide.

tit. 6. De ademptione libertatis.

¶ Sicut libertas dari, ita etiam adimi potest.

I. Cum. 1.

An & cur adimatur libertas, vide hic Glb.

tit. 7. De statuliberis.

¶ Vide Vlpian. *tit. 2.*

I. statuliber. 1.

Obscuritas rationum non impedit libertatem competere si statuliber paratus est pro eis satisfacere, vide Aret. *conf. 142. ad fin.* Ias. *ad legem quod re, num. 5. D. si certum pet. vide rubric. extra de testa. 3. par. numero 24.*

I. Qui statuliberi. 2.

Vlpianus *2. §. 3.*

§. sed impuberis. 1.

Vide Ias. *in l. qui Roma. §. duo fratres, colum. 28. versic 70. querit, Barul. numero 3. de verbor. oblig.*

§. Quocumque. 4.

Emanuel Zoares *libro 1. obs. c. 35.* Cuiacius *libro 9. c. 17.*

I. statuliberos. 3.

Vlpianus *2. §. 5.*

I. Cum. 4.

Emanuel Costa *libro 2. select. c. 9.*

§. Non est. 1.

Emanuel Costa *libro 1. select. cap. 8.* August. *libro 2. emend. cap. 6.*

§. Stichus. 4.

Augustinus *libro 1. emend. c. 2.*

I. Statuliber. 5.

De intellectu huius legis Pac. hic.

I. Si statulibera. 6.

Rationum reddendarum conditio, partim in dando, partim in faciendo consistit.

* §. 1.

* Vide Antonium Fabrum *lib. 9. coniect. c. 8.*

I. V usufructus. 7.

Vide Vlpian. *2. §. 3.*

I. ita liber. 8.

Partes viriles pro numero personarum dantur.

I. Statuliberum. 9.

Vlpianus *2. §. 2.*

I. illud. 2.

Ioannes Robertus *libro 3. sententiarum iuris cap. 10.*

I. Si decem. 10.

Mendacij nomine an agi possit ad duplum, vide hic Glossam.

I. Si quis. 12.

Nota hic proportionem esse totius & partis.

I. si quis. 13.

Iuramenti conditio non remittitur.

I. seruus. 14.

An mora purgari interdum possit, vide hic Glossam.

I. Mortuo. 15.

Cuiac. libro 9. ad Africanum. fo. 223.

I. statulibera. 16.

Servum est quod ex ancilla nascitur.

I. si decem. 17.

Qui tantundem debet domino, quantum ei dare iussus est, eo dato non liberatur.

I. si triennio. 18.

Fictio plus operari non debet, quam veritas, l. cum haeres, supra eod.

I. Labeo. 21.

In redditione rationum continentur reliqua.

§. Pactum eius. I.

Pithoeus in notis ad fragment. iuriconsultorum. pag. 76. 82.

I. Qui. 22.

Accerse huc l. qui complures. D. de vulg.

I. stichus. 24.

Coniunge cum l. servus, alias si servus 68. D. de solut.

I. Libertate. 26.

Sarmientus libro 2. select. cap. 1.

I. Si is cui. 27.

Statuliber transit cum sua conditione.

I. Statuliberi. 29.

Cuiacius libro 1. obser. cap. 37. & libro 2. cap. 7. Sarmientus libro 3. select. cap. 1. & 2. Pithoeus in notis ad fragmenta iuriconsult. pag. 94. Alc. lib. 3. parerg. cap. 22.

I. si ita. 30.

Libertatis conditio deficere quandoque potest.

I. si servus. 31.

Nota hic vocem *tum* non facere conditionem.

I. statuliberorum 33.

Duriora, aliqui addunt Deteriora.

I. servus. 34.

Pro intellectu huius loci, vide Hotoman. hic.

§. Imperator. I.

Ræuardus libro 3. varior. c. 20.

I. Non videbitur. 35.

Cuiacius libro 8. obs. cap. 7.

I. in tabulis. 36.

De lectione huius loci, vide Cuiac. supra d. loco.

I. stichum. 39.

Ræuardus libro 2. varior. cap. 29. Zoares lib. 1. obseruat. cap. 32. Cuiacius libro 9. obseruation. cap. 17.

§. si stichus. 4.

¶ Vide Socin. in l. in testamento, in coll. final. de cond. & demonstr. folio 53. num. 59. repet. 4.

§. Si servus. 5.

Pileus quasi. 7.

I. Stichus. 40.

Alexander lib. 1. genial. dier. c. 7.

§. titius. 7.

Folio 460. numero 176. repet. 6.

§. Argentarius. 8.

Alciatus libro 1. parerg. cap. 24.

I. Si quis. 42.

Cuiac. ad Nouel. 12. pag. 383.

Tit. 8. Qui sine manumissione ad libertatem perueniunt.

I. Si servus. 1.

¶ Adde ad hunc textum post Doct. ad l. 2. de leg. 1. Marf. si g. 63. donatio. Corn. conf. 68. ardua, num. 12. volum. 3. Rimin. ad princ. Inst. de donat. numero 682. Soc. Iun. ad d. l. num. 86. Didac. Couarr. ad rub. extra de test. 3. par. num. 24. fol. 149. num. 75. repet. 4. par. rub. num. 24. col. 2. folio 240. Couar. in 4. decret.

I. servus. 2.

Harmen. libro 2. tit. 1. §. ult.

I. Qui ob. 5.

Plato dial. 9. de legib.

I. si quis. 6.

Negulant. tract. de pign. parte 2. membro 2.

Tit. 9. Qui & à quibus manumissi liberi non fiunt & ad legem Æliam Sentiam.

Vlpianus l. §. 8. & 11.

l. Celsus. l.

Paulus 4. sententiar. tit. 12. §. 2.

l. seruo. 2.

An omnes liberi qui Romæ, vide Gloss. hic.

l. si optio. 3.

l. seruum. 4.

Iunge hic l. 2. supra de manum.

l. Cum herediras. 5.

Interpretes Græci hanc legem Celsi tribuunt.

l. Iulianus. 6.

Cuiacius libro 8. ad African. pag. 186.

l. Cum is. 8.

Cuiacius libro 4. obs. c. 13.

l. ille. 9.

Congruit l. metum 9. §. idem Pomponius, supra quod metus caus.

l. in fraudem. 11.

Ex hoc loco descriptus est §. in fraudem 2. Inst. qui & à quibus.

l. Prospexit. 11.

Vers. legislator. ibi & sic nota ad hanc gloss. vide las. in §. diui. sup. 6. quast. Bar. & ibi Ruin. col. 45. l. filiusfam. de leg. folio 106. num. 164. repetitio num 1. Et folio 547. numero 64. & sequen. & 67. & 68. repetitio num 3 Et folio 48. num. 113. eadem repetit.

l. Quod. 13.

Vide Cuiac. hoc titulo.

l. sed si. 14.

Vide Nou. 2. cap. 4.

l. Quæsitum. 15.

Cicer. pro Sexto Roscio Amerino.

*Faquineus controuerfiarum iuris libro 9. capite 31.

§. Iulianus. l.

Menochius de arb. ind. libro 1. q. 69.

§. Aristo. 3.

Menochius de arb. ind. cas. 258. fol. 202. num. 329. & 331. repet. 5.

l. si priuatus. 17.

Cuiacius lib. 2. obseruat. cap. 22. & libro 19. cap. 4.

l. si mortis. 18.

Hæc lex est singularis & non alibi inuenitur secundum Bart. in proom. D. 3. col.

l. Multa. 19.

Augustinus lib. 4. emend. c. ult.

l. si seruo. 20.

Pulxæus de rei alie. distract. cap. 7. Ibi solue, vide Bart. in d. l. cum vir, num. 10. 11. & 12. numero 24. folio 243. Aimon. Crauetra, de antiquit. temp. fol. 519. vers. l. mit. secundum Arium Pinellum, C. de bonis matern.

l. Matrimonij. 21.

Manumitti quis potest vxoris habendæ causa.

l. Curator. 22.

Vide l. 13. supra de manumiss.

l. semper. 23.

Fraudem quis contrahat, vide hic Gloss. fam.

l. si quis. 24.

Mantic. 6. de coniect. ultim. volunt. 23.

l. in fraudem. 25.

De lectione huius loci, vide Glossam hic.

l. Pignori. 26.

Sebast. Medic. tract. de casib. fori. 2. q. 4.

l. in fraudem. 27.

Tiraq. de pænis temp. caus. 32.

l. Heres. 28.

Vide l. 91. §. 2. infr. de verb. oblig.

l. Generaliter. 29.

Augustinus libr. 3. emend. cap. 7. folio 166. numero 256. repetitio num 4.

l. si quis. 30.

Hæres conditionalis, legati naturam mutare non potest.

l. Quæsitum. 31.

An perpetua viduitas iniungi possit, notat hic Glossa.

l. si non. 32.

De alternatiuis, vide hic Bart.

titul. 10. De iure aureorum
anulorum.

Cuiac. lib. 7. obs. cap. 14.

l. Inter. l.

In hanc legem Arnob. libr. 4. Suetonius in Iulio.

l. Intra. 2.

Vide l. 2. infra de collus. deteg.

l. Diuus. 3.

Spurium legitimare nemo potest, nisi vocatis his quorum interest.

1. Etiam. 4.

Non nihil in hunc locum Cælius Rhodiginus *lect. antiq.* 3. cap. 6.

1. Is qui. 5.

Ius annulorum non præstat ingenuitatem.

1. Libertinus. 6.

Libertinorum & ingenuorum hodie in paucis est differentia.

Tit. 11. De natalibus restituendis.

De natalibus restituendis, vide Cuiac. *Cod. hoc tit.*

1. A principe. 1.

Vide l. 1. & 5. C. si contra ius.

1. Interdum. 2.

Vide Aret. in S. & quid si tantum spem. col. de liberis & posthum.

1. Quæris. 3.

Iunge hic l. ult. supra tit. prox.

1. Nec filio. 4.

Nota hic legitimationem principis retrahi.

1. Patrono. 5.

Bossius *tract. de principe*, num. 187. & seq.

Tit. 12. De liberali causa.

Paulus 5. *sent. tit. 1.*

1. Si quando. 1.

Adde l. unicam, C. ad SC. Claudianum.

1. Quoniam. 2.

Inuitum alium defendere regulariter non possumus.

1. Amplius. 3.

Exemplum huius legis pete, ex l. 2. D. de origin. iur.

1. sed tunc. 4.

Vide l. 19. *Ced. eod. hoc tit.*

1. Interest. 5.

Vide Nou. 120. cap. 6.

1. Benignius. 6.

Iunge hic l. 3. supra de postulando.

1. Liberis. 7.

Folio 313. numer. 146. *repetitionum* 6. 346. numero 127. *repetitionum* 5.

1. Cognitione. 8.

Facit l. 9. §. 1. infra eodem.

1. Si pariter. 9.

Innoc. in cap. inter monasterium, extra de re iudicat.

1. Quod. 10.

Possidere quis an possit seipsum, vide hic Glossam.

1. Ligitur. 12.

~~Non est non iustus~~ quod quælibet iniusta causa, vel iniusta excuset à pœna, Decretum *191. col. 1.* & adde Dq. *conf. 265. col. 4.* & causa bestialis. Et Socin. in *conf. 718. col. 5.* & excusat à multa secundum Ias. in l. qui iurasse, col. 1. in fi. supra de inre iur. & aduerte quia talis causa debet esse sine calliditate, ubi hic est text. & probandum est, ut is qui motus fuerit ex ea causa, ut per Alex. *conf. 103. col. 1. vol. 1.*

1. illud. 13.

Myensing. 4. *obseru. cap. 80.*

1. Rectissime. 14.

Decipere dicitur qui non instruit.

1. id est. 15.

In vulgatis exemplaribus incipit Idem.

1. Imo. 16.

Socin. *reg. Tacens. 195.*

1. in seruo. 17.

Cuiac. *lib. 8. ad Africanum.*

1. Vel permutauit. 19.

Permutans dedisse intelligitur.

1. Vel obligatus. 20.

Compensatio est aliquando loco dationis.

1. Vtique. 21.

Vide l. 25. supra de euctionib.

1. Non solus. 22.

Parum interest an quis emat, an per alium.

1. Si vsum. 23.

Huc facit l. 16. C. hoc tit.

1. Ordinata. 24.

Cuiac. *lib. 18. obseru. cap. 23.*

1. Si cui. 25.

Liberali lite ordinata, reus pro libero habetur.

1. Qui. 26.

Paulus 4. *sent. tit. 14. §. 3.*

1. Diui. 27.

Cuiacius. *libro 6. obseru. c. 27.*

1. Non videtur. 28.

Absens an & quomodo possit vincere, vide hic Glossam.

1. Qui de. 29.

Vide

Vide l.2. inf. de colluf. dereg.

l. Duobus. 30.

Nota hic commoditatem ex æquitate sumi.

l. Filium. 31.

Contrarium est in l.9. Cod. de manumiff. testamen.

l. De bonis. 32.

Paria sunt ex re sua & operis serui aliquid querere.

l. Qui sciens. 33.

Vide l.4. ut. proxim.

l. Imperator. 34.

Facit l.21. C. quibus ad libert. proclam.

l. seruos. 35.

Hæc lex supplet quod deerat in l.17. supra de alim. leg.

l. Dominus. 36.

Coniunge l.68. supra de rei vindic.

l. Conuentio. 37.

Confessione nuda nemo seruus constituitur.

l. Paulus. 38.

Arct. in l. si ita stipulatus, D. de verborum obligation.

l. Cui necessitas. 39.

Congruit l.14. in fin. supra de probat.

l. Cum. 40.

Hoc hodie correctum est per Nou. Leon. 59.

l. si in obscuro. 41.

Vide l.12. §. fin. supra eod.

l. si seruus. 42.

Facit l.11. §. 4. in fi. de excep. rei iud.

l. De his. 43.

Coniunge l.37. supra de fideicom. libert.

l. Licet. 44.

Ad hunc locum vide Ant. Aug. lib. singul. ad Modest.

Tit. 13. Quibus ad libertatem proclamare non licet.

l. Maiores. 1.

Paria sunt aliquid non peruenisse, & non verè.

l. Seruum. 2.

Dominum directum quomodo quis amittat, declarat hic Gloss.

l. Is qui. 3.

Facit l.6. §. 5. sup. de iniusto.

l. Licinius. 4.

Vide Socin. in regul. renuntiatio.

* Cuiacius l. ad African.

Tit. 14. si libertus ingenuus esse dicatur.

l. Qui sc. 2.

Negulant. tract. de pignor. par. 5. memb. 3.

l. Quotiens. 6.

Ræuarius de prauindic. cap. 1. & libro 2. ca. 3. & 4.

Tit. 15. Ne de statu defunctorum, post quinquennium queratur.

¶ Nota quod de statu viuorum queritur semper.

l. De statu. 1.

Vide Gloss. l. 13. C. de liberali causa.

l. Non esse. 2.

Publica tutela dicitur, quod publicum sit munus.

l. Ante. 3.

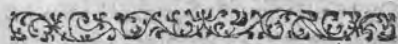
Seruitus pro possessione seruitutis.

Tit. 16. De collusionione detegenda.

¶ Collusio quid sit optimè declarat hic D. Gothof.

l. Conclusionem. 2.

Gloss. in l. 2. supra tit. proxim.

LIBER XLI.

titulus primus.

De acquirendo rerum dominio.

D hunc titulum scripsit Duarenus lib. 1. disp. cap. 17. & Cuiac. libro 11. obs. c. 12.

§. Quorundam.

¶ Corrauius cap. fin. miscellan.

I. Quod. 3.

Cuiac. lib. 4. obs. c. 2.

I. Naturalem. 5.

Adde quod illa ratio qua vitur Iuriscultus ibi ad tenendum, quod fera bestia non sit nostra nisi capiatur non est finalis seu solida: sed debet subaudiri dictio, *maxime*: quoniam ratio finalis & concludens est, quia ea sunt nullius: & ideo lapilli, gemmæ & alia huiusmodi non acquiruntur nisi per apprehensionem: tamen in his non cadit ratio Iurisc. considerata per ipsum ibi pro quo, l. i. in 2. respon. D. de acquir. poss. & quod ibi Bartol. in 44. princ. dum approbat differentiationem, inter res animatas, quam faciebat Glo. ibi in verb. primi & cum eo transeunt alij. Ad intellectum Pontæ. d. l. num. 66.

§. Apium. 2.

Magius lib. Miscell. cap. 3. Forcatul. Auiar. cap. i.

§. Gallinarum. 6.

Forcat. Auiar. cap. 9. & 11.

I. adeo. 7.

Hotom. lib. 4. obs. c. 12.

§. Ex diuerso. 12.

Franciscus Sarmientus lib. i. select. c. 10.

* Faquineus controueriarum iuris libro i. cap. 55.

§. Alienam. 13.

Hieronymus Magius lib. 4. miscellan. c. 7.

I. Pro regione. 8.

Hotom. lib. i. obs. c. 10. & lib. 5. c. 3.

I. Qua ratione. 9.

Caius 2. Inst. tit. i.

§. Litera. i.

Forcatulus in cupidine iuris per. c. 12.

I. Adquiruntur. 10.

Bello. lib. 3. supput. c. 2. Rimin. Inst. per quas personas nobis acquiritur, §. Item vobis, num. 72.

Et ad §. i. h. text. vide Socin. ad l. i. in 2. lect. nu. 50. de acquir. posses. Socin. ad l. cum filiosam. de leg. i. num. 37. vbi Craueet. in 2. part. nu. 187. & 180.

§. Ideo.

Vide Alciat. in l. filiosam. in 9. col. in fin. cum seq. & ibi Ruin. in 65. char. de leg. i. Pro intelligentia. §. i. vide Barr. Soz. in l. i. in 2. lect. num. 47. char. 6. D. de acq. poss.

I. Pupillus. 11.

Vide §. 2. Inst. quib. alien. licet vel non. i.

I. Lacus. 12.

Cuiac. ad §. praterea. Inst. de rer. diuis. Paulus 7. sent. tit. 7. §. 2.

§. si ære meo. i.

In gloss. in verb. dominum contra eam Glo. vide Iaf. in l. naturaliter, §. nihil, cum sequ. de acquir. poss. l. qui mihi, D. de don. l. si ego, D. de neg. gest. §. ult. in l. communis, D. de acquir. posses. cum l. res mandato, D. de acquir. rer. dom. 176. Cuiacius libro 18. obs. c. 24. & libr. 11. c. 12.

I. in agris. 16.

Alciatus lib. i. pratermiss. in voce limitati, & lib. i. parerg. c. 8. Forcatulus Necyom. dial. 18. Molinæus ad consuetud. Parisien. tit. §. 7. Gloss. i. nu. 6. Cuiacius lib. 2. obs. cap. 9. ad hanc legem quod limitata causa temerè pducatur effectus, vide quæ in simili dicit Bartol. in l. i. §. si quis, Socin. in interdict. j. de iure actusque priuato, Dec. conf. 61 col. fin. & quando aliquid requiritur limitari, debet etiam limitari probari, Dec. conf. 321. col. 3. & ad hanc regulam multa ponit Iaf. in l. 3. C. de transact. & subiiciens se oneribus limitari etiam, l. 2. sup. de iure iur. Socin. in l. si exiero, col. 2. in 6. & 7. conclus. supra de leg. 2. & limit. causa priuilegij, etiam late Fel. in c. dand. col. 4. & 5. de rescrip.

I. Liber. 19.

Hanc legem optimè explicat Bar. hic.

I. Traditio. 20.

Ad hanc legem adde quod aliquando is, qui non est dominus, transfert dominium, vt per Paul. de Castr. in l. si quæreret, num. 6. supra de pign. act. & ad hunc textum, adde l. si liberum, C. quod cum eo. Item adde quod vendens rem simpliciter, videtur solum vendere ius quod habet in ea l. qui tabernas, supra de contrahen. emp. Item adde quod habetur in l. quod nostrum, supra de vsu fruct. vide omnino, l. non est nouum, infra eod.

I. si feruus. 21.

Repetitionum 2. folio 201. numero 7.

I. Nemo. 22.

Vide l. 34. in fi. inf. de stip. seruor.

I. Qui bona. 23.

Peckius ad c. possessor, de reg. iur. in 6. numero 10. cum seq. pag. 67. numero 7.

§. Generaliter. 2.

Cuiac. lib. 4. obs. c. i. & lib. 17. c. 5. Robertus Aurclius lib. 2. recept. iur. civil. lectio num. 221.

I. in omnibus. 24.

Pro intellectu huius legis, vide D. Gothofredum hic.

I. Nisi. 25.

Ansa. De Ansa, vide hic D. Goth.

I. sed si. 26.

Iosephus Scaliger apud Festum.

I. Quicquid. 27.

Cuiacius

Cuiacius libro 2. c. 12.

1. Si supra 28.

Quis huius legis & Glossæ sensus sit, declarat D. Gothof. hic.

1. inter. 29.

Castro vendito, an videatur vendita iurisdicção, quærit hic Bart.

1. Ergo. 30.

Arbores in ripa natæ cuius sint, declarat hic D. Goth.

§. Alluuius. 3.

Forcatulus Necyom. dial. 84.

§. Si pilas. 4.

Repetitionum §. folio 425. numero 64.

1. Nunquam. 31.

Vide declarationem & limitationem ad hunc textum per recent. nostros ad l. 1. §. si vir uxori, D. de acq. poss. vbi Hercul. n. 22 & Pontan. num. 10. vers. ex premissis. Ad vers. Thesaurus. Adde Forcat. in Necyom. iur. dial. 56. nu. 4. Ang. de Aret. cap. 7. numero 73. inter caus. diuersas. ad caus. crim. tomo primo.

§. Thesaurus. 1.

Alciat. lib. 7. parerg. c. 1. Forcat. Necyom. dial. 56.

1. Etiam. 32.

Oppono contra hanc legis regulam de tex. ru in l. hoc iure. §. de donat. pro solut. vide Dec. in l. 1. C. qui admitt. in 3. not.

1. in eo. 33.

Fingitur aliquid ante tempus factum.

1. Hereditas. 34.

Vera successio non est in ius alterius, l. cum heredes, in prin. D. de acq. poss.

1. Si procurator. 35.

Folio 49. vers. ad hanc, Arius Pinellus, C. de bonis matern.

1. Cum in corpus. 36.

Molinæus in labyrintho de diuiduis & indiuiduis, par. 1. num. 249. Alciat. libro 5. parerg. ca. 15. Gilbertus Regius libro 2. c. 7. ap. noq. ca. 20.

1. Per seruuum. 37.

Vide Bart. in l. re coniuncti, in ult. coll. de leg. 3. Glo. in l. verum, in §. si seruum, in vers. solum, in prin. D. pro socio.

1. Attius. 38.

De præpositione Am, vide Varro. 6. de lingua Latin.

1. Etiam. 39.

An furtiuus seruus vfucapi possit, declarat hic Glossa.

1. Quæsitum. 40.

Vide Barto. in l. qui Roma, §. duo fratres, in 3. q. de verborum obliga. folio 346. num. 57. & seq. repetitiuum §.

1. Statuas. 41.

Repetitionum 1. folio 427. numero 6.

1. Substitutio. 42.

Forcat. Necyom. dial. 69.

1. Seruus. 43.

An seruitutes vfucapi possint, vide Glin l. 1. C. de seruit.

§. incorporales. 1.

Longolius de seruit. vfucap. c. 5.

1. Pomponius. 44.

Cuiacius libro 4. obser. c. 8.

1. Non est. 46.

Vide l. 63. supra de vsufruct.

1. Fructuario. 47.

Exceptionem ac limitationem huius legis adfert hic Glossa.

1. Bonæ fidei. 48.

Dispositio huius l. loquitur, in re mobili, vide Bar. in l. pro emptore, §. si à pupillo, num. 2. D. pro emptore.

*Corras. in explicatione arrest. Martini Guerra.

1. Quod. 49.

Cuiacius libro 15. obs. c. 20.

*§. in contrarium.

*Faquæus controuerf. iuris lib. 1. cap. 59.

1. Quamuis. 50.

Vide Castr. in l. 1. §. nunciatio, de noni operis num. & ibi Alex. in 2. coll.

1. Transfugam. 51.

Cuiacius libro 4. obs. cap. 9.

1. Rem. 52.

Rem habet, qui actionem ad eam recuperandam habet.

1. Ea quæ. 53.

Folio 270. num. 40. repetitionum 2. vide Ruin. in Rub. de verborum oblig. 7. char. Bar. in l. frater à fratre, in secunda parte Gloss. vers. 2. quæro, in 6. col. Et dū in illo textu dicit, naturaliter, adde & corporaliter, vt videtur velle Bar. in l. stipulatio ista, §. si stipulat. circa fin. de verborum oblig. quem ad hoc ponderat Iaf. in l. certi conditio, §. si nummos, in 2. colum. post princip. si certum petatur.

1. Homo. 54.

Cuiacius de capite 12.

l. in laqueum. 55.

Cuiacius libro 4. *observation. capite 2.*

l. insula. 56.

Bartol. in l. *si cognatis, in fine, supra de rebus dubiis.*

l. Per seruum. 57.

Vide l. i. C. *de rei vind.*

l. Quæcunque. 58.

Adde l. 13. *§. rit. prox.*

l. Res. 59.

Nota hic, quod dominum rei traditione consequimur.

l. Hæreditas. 61.

Cautio non est de substantia usufructus.

l. Quædam. 62.

De intellectu huius textus Ias. Alex. & alij ad l. i. in princ. super Gloss. in verb. non inter, D. de offic. eius. Ias. numer. 76. Alex. 76. Dec. 80. Purpur. 469. cum plur. (eq. Rot. decis. 487. episcopus in antiquis. Fel. ad c. si quis contra clericum. Vide quæ adduntur hic ad Bart. & sæpe contingit, quod prohibitus se intrinicare in aliquo negotio. prohibetur illud retinere in casu, si peruenerit, ad id iure hereditario, l. i. §. i. ubi est Bart. infra de Falcid.

l. Si is qui. 63.

Donum fortunæ Dei beneficium appellatur in l. i. C. *de thesaur.*

l. Quæ quisque. 64.

Vide l. 4. & l. 8. C. *de donat.*

l. Si epistolam. 65.

Nota hic quod Ripæ sunt vsu publicæ.

§. Labeo. 4.

Hotomanus libro 1. *observation. cap. fin.* Ioannes Robertus d. operis libro 1. capite 11. Cuiaci⁹ libro 14. *observation. cap. II. 406. numero 9. repetitionum 5.*

l. Cùm prægnans. 66.

Partus sequitur matrem, & cuius est mater, eiusdem est partus, ut l. 7. C. *de rei vindication.*tit. 2. de acquirenda vel o-
mittenda possessione.

Ad aliquot leges & rub. scripserunt Zafius, Ferretus, Ripa & Alc. & Corraus, vide Menoch. de adipis. & acquir. possess. Charodam lib. 1. *verisimil. c. 6.* Duaren. in lib. 1. *disput. c. 19.* Contium lib. 1. *disput. c. 9.* Cuiac. lib. 9. *obf. c. 3.* Rubricam repetit Ioannes Bolognetus.

l. Possessio. 1.

Post scribentes latissimè hic de intellectu ad hunc textum, vide Alciat. libro 1. *disput. cap. 1.* Forcatul. in Necyom. iur. dialog. 73. *nume. 1.* & ad text. ibi à pedibus, &c. vide Socin Jun. consilio 75. *numero 9.* libro 1. & ad text. ibi dominium, Glo. quod fuit statutum Deuteronom. cap. 1. & Iosue cap. 1.

§. Adipiscimur. 2.

Ad intellectum eius §. vide Ruin. in l. i. in princ. in 8. tract. circa finem, de verborum obligation. ad §. si iusserim, ibi in verb. videri, vide Dec. in l. *singularia, in fin. verb. D. si certum petatur.*

l. sed. 2.

Vide hic Bald. & Zasium, *numero ult.*

l. Possideri. 3.

Bart. *sing. 8. col. 1.*

§. incertam. 2.

Incerta pars ratione loci, & quoræ non potest possideri, in materia, vide Paris. consil. 55. & 61. volum. 1. Gozad. consilio 55. Dec. 79. in fi. Barto. in tract. Tiberi. tit. de insul. fig. ult. & cons. 74. Tiraquell. de constitut. poss. 3. part. princ. *li. mit. 19.*

§. Neratius. 3.

Charondas dicto loco, folio 144. *numero 94. re petitionum 5.*

§. si foruus. 10.

Baptista Pius posterior. *annot. c. 52.* Cotta in voce Sparacus. Sabellicus Ennead. 3. libro quarto.

§. Quod autem. 23.

Ruardus Triboniani pag. 18.

l. Quicquid. 4.

Nota hic peculi j diuisionem quam adfert hic Glossa.

l. Si ex. 5.

Possessio quomodo nobis acquiratur Glossa hic.

l. Clam. 6.

Possidere clam quis dicatur D. Go: hofr. hic.

§. Qui. 1.

Vide Ruin. in l. i. *numero 9. eodam tit. & eundem in l. sequitur, §. fund. circa finem, de usua.* Adde Aret. in d. l. i. sub num. 18. qui videtur dicere posse istum textum intelligi in detractione probanda per eum, vide etiam Socin. in l. i. *nume. 41. de acquir. poss.*

l. Quemadmodum. 8.

Vaconius d. declar. 42. Menchaphensis *con- trouers.*

*trouer. illustr. c. 69. Gilbertus Regius d. c. 19. in l. 3. D. e. 180. l. k. 8. 1. & deinceps Cōnanus * Faquineus Controuerſiarum iuris lib. 8. cap. 21.*

l. si quis. 10.

Vno nummo conducere quid, vide Budæum hic.

l. iuste. 11.

Ad hunc textum in l. minor 25. annorum, an adito præſide, quæ est l. 33. de minor. infr. & bene ſoluit, qui de mandato ind. ſolui. l. qui autem. §. apud, infra quæ in fraud. cred.

l. Naturaliter. 12.

Cuiacius libro 9. cap. 13. Horomanus libro 1. obſ. m. D. cap. 20. folio 331. num. 3. repetitionum. 5. f. 331. numero 7. repetitionum §. 2. §. numero 86. c. 83. repetitionum. 5.

* §. Nihil commune.

* Hunc §. optime repetiit Socin. Jun. late expeditur & declaratur à Fachineo Controuerſiarum iuris lib. 8. cap. 6.

l. Pomponius. 13.

Cuiacius libro 7. obſ. cap. 38.

§. in dote. 6.

Folio 437. numero 78 repetitionum 5.

§. Accessionem. 12.

Zafius libro 2. ſing. reſponſ. capite 34.

l. Rem. 15.

In hanc legem Ripa ſcripſit.

l. Quod. 16.

Cuiacius libro 6. obſ. c. 4.

l. si quis. 17.

Domini & poſſeſſionis differentias aliquas enumerat hic D. Gothi.

§. Differentia. 1.

In hunc §. Alciat. ſcripſit: vide Zafium libro 2. ſingul. in ſell. ca. 20. Corraſſum libro 6. Miſcel. cap. 10.

l. Quod meo. 18.

Ad hanc ſcripſit Conſtantiuſ Landuſ, ad hanc etiam ſcripſit Alciat. ut ibi aliquot ſeq. repeti. Bolognetuſ.

* §. Amittenda.

Quomodo concilietur hæc lex cum l. quædam. 8. infra hoc titulo. vide Fachineum Controuerſiarum iuris lib. 8. cap. 21.

§. Si furioſo. 1.

Conſtantiuſ Landuſ ſcripſit ad hunc §.

§. Si venditorem. 2.

An poſſeſſio tradi per aſpectu. Adde, forte poſſe dici requiri, quod talis ſit locus ad quæ facile accedi potuiſſet, alias data difficultate mineriſ, vel ex incurſu fluminis, vel occu-

patione hoſtium, non videtur poſſe cauſare traditionem poſſeſſionis per aſpectum.

l. Si quis. 20.

Ante ibi, eſt enim longè, facit textuſ in l. ſciendum. §. creditor, qui ſatiſdare cogatur, c. 4. §. ſin. ſupra hoc eodem tituluſ. c. l. is cui, ut in poſſeſſ. legaro.

l. interdum. 21.

Ad huiuſ loci declarationem, vide Alex. conſ. 82. vol. 2.

§. idem. 2.

Nota hic quod precariuſ rei ſuæ non tenet.

§. Qui alienam. 3.

Vide pro limitatione Præpoſ. in tituſ. qui ſucc. ſ. ſen.

l. Non videtur. 22.

Poſſideri non videtur quod auocari poſſeſt.

l. Cùm heredes. 23.

Hanc legem interpretatur Alciat. Vide Corraſſum libro 6. miſcel. cap. 12. Menchacam l. cap. 69.

* Adita hæreditate omnia iura tranſeunt in hæredem ſed poſſeſſio non, vide Mat. not. 43. Doct. ad l. ſin. C. de ediſt. diu. Adr. toll. Iaſon. d. l. quoties num. 32. ubi limi. Cod. de rei vind. Afflict. dec. 145. c. 167. Quid in eo qui ſuccedit nomine dignitatis, & nō nomine ſiue iure hereditario. Dic trāſſeri poſſeſſionē ſine apprehenſione ut in epiſcopo. Tiraq. in tract. le mori ſaiſt. l. par. 2. declar. & quid in ingrediēte monaſterium cū bonis. Tiraq. ubi ſupra par. 1. 2. declar. numero 3. Quid in rebus feudalibus die tranſſeri ipſo iure ſine alia apprehenſione. Tiraq. ibi 4. declar. nu. 7. Bellon. lib. 4. ſupput. cap. 15. c. 18. Cotta in memor. in verſ. ſendum vino. Ad hunc.

§. in his. 1.

Fingi non poteſt in hiſ quæ ſunt facti.

§. Item. 2.

Nota hic quod liber homo à ſciente poſſideri non poteſt.

l. Quod. 24.

An poſſeſſio ſit de iure ciuili vel naturali, declarat hic Gloſ.

l. Si id. 25.

Obluio an ſola ſufficiat, ad petendam poſſeſſionem, Bart. hic.

l. Locus. 26.

Ad hanc l. ſcripſit Alciat. Zoannetuſ veruſ quodiſ. cap. 12.

l. Si is. 27.

Quis naturaliter possidere dicatur, Gloss. hic.

I. Si aliquam. 28.

Pro intellectu illius l. Alcia. & Ripa in le-
cturis sunt consulendi.

I. Possessionem. 29.

Afinina detentio, Gloss. in l. 24. supra eodem.

I. Qui. 30.

Iunge l. 23. j. de usurp.

I. si colonus. 31.

Zoannetus rerum quotid. cap. 53.

I. Quamuis. 32.

Cuiacius libro quarto ad Africanum, folio 34.

§. si conductor. i.

Vaconius libro 2. declar. 34.

§. Infans. 2.

Per tot. Connanus. Ad eius intellectu post
Docto. in l. 1. §. adipiscimur, eodē tit. vide Ruin.
in d. l. i. in princip. folio 224. numero 65. repeti-
tionum 5.

I. Fundi. 33.

Molinæus in labyrintho 19. legum. Ant. Rub.
ad l. non solum, §. morie, num. 21. & sequen. D. de
noui operis nunc. Fab. de Mōte in tract. de empt.
& vend. 34. princ. numero 26. vide Bart. in l. 2.
§. sed si quis, de donatio. fo. 86. numero 21. & seq.
repetitionum 5. folio 509. nu. 20. & 27. 33. & 35.
repetitionum 1.

I. Si me. 34.

Vide ad rextum Affi ct. decis. 301. post num.
& Moder. Hercul. in repet. ad l. 1. §. si vir ux-
or, numero 3. D. de acquirenda possess. & ibi Gui-
lielm. Pont. numero 7. col. 8. & postea ibi dixit
defendendo Scyfel hic numero 2. ob obiect. P6.
ra. ibi.

I. Exitus. 35.

Hotomanus 29. illustr. quest.

I. Qui. 38.

Gloss. alium similem casum, vide in l. 3. §.
hoc autem, de itin. actuque priuato.

I. Interesse. 39.

Corrasius libro 3. miscel. ca. 2. Grammaticus
decis. 51. numero 2.

I. si de eo. 40.

Vide Cuiacium libro 7. ad Africanum, folio
123.

§. si fortè. r.

Zoannetus rerum quotid. cap. 51.

I. Qui. 41.

Menoch. de arbit. iud. libro 2. caus. 160.

I. Communis. 42.

Paulus 5. sent. 2. §. 2. in fin.

I. Si quis. 43.

Balb. tract. de prescrip. 3. par. q. 2.

I. Peregrè. 44.

Socin. Iunior. caus. 146. vol. adde & declara-
hunc textum in casu, quando per seruos vel
colonos possideo, per Gozad. cons. 89. per l. 1.
§. non alius, infra de vi & vi armata, Bar. sing. III.
folio. 2.

I. Quamuis. 46.

Possessio ignorati quibus casibus tollatur,
vide hic Gloss.

I. si rem. 47.

Adde quanto tempore amittat possessio-
nem immobilium. Bart. in l. si de eo §. si fortè,
& ibi Alex. infra eodem.

I. Prædia. 48.

Possessionis traditio an per instrumentum
proberetur.

I. Possessio. 46.

Cuiacius libro 18. obser. cap. 24.

§. Et si. 2.

Zoannetus rerum quotid. 6. 50.

I. Pereum. 50.

Iacob. de Aret. & Ioan. à Grossis, tracta. de
cession.

I. Quarundam. 51.

Vide Glossam in l. 5. §. si de me, infra de acqui-
sitione.

I. Permisceri. 52.

Vsfructuarius non possidet sibi, sed 2.
lij.

I. Pen. §. species.

Folio 169. numero 354. repetitionum 4.

I. Aduersus. 53.

Vide §. 4. versu. commodum. Instit. de in-
terdict.

Tit. 3. De usurpationibus &

vsucap.

Rubricā repetit Ioannes Bolognetus tome
1. repet.

1. repet. Ab hoc titulo ad finē vsque libri omnia responsa Cuiac. interpretat. multa huc spectantia congerit Parladorius *quasi. quotid.* cap. 1.

I. Bono. 1.

Vide declarationem quę colligit ex verbis nouissimis, in Rubr. eodem, de prescrip. numero 23.

I. Vsurpatio. 2.

Hotomanus libro 1. obfer. in D. cap. 9. folio 90. & 91. seq. numero 41. & seq. Arius Piacellus, C. de bonis matern.

I. Vsucapio. 3.

In hanc legem scripsit Æmilius Ferretus, vide Contium libro 1. dispui. cap. 10. Corrafiu libro 6. miscell. c. 10. Ræuardum ad leges 12. in bul. cap. 17. Fornerium libro 2. select. cap. 17. Mēchacensem illustr. controuerf. cap. 56. vide per Abb. & Modern. in Rub. de prescrip. Nam Abb. intelligit loqui in mera & propria vsucapione, Modern. aliter maxime 5. & 6 coll.

I. Sequitur. 4.

Gellius 3. c. 2. Cicero 3. de orator.

§. Fructus. 5.

Puluxus ad l. Atiniam, c. 11.

§. Quod autem. 6.

Puluxus d. loco, cap. 14. & 16. Peckius ad ca. possess. numero 10. cum sequen. de regulis iuris in sexto.

§. Labeo. 7.

Puluxus d. c. p. 16. Augustinus libro 1. emend. cap. 3.

§. De illo. 16.

Puluxus dicto loco cap. 8. Vitalis lib. 1. varia. lect. cap. 23.

§. Lana. 19.

Cuiacius libro 18. obs. c. 20.

§. Si viam. 27.

Ræuardus in Triboniano pag. 6.

I. Naturaliter. 5.

Cuiacius ad fragm. Vlpiani, tit. 20. Gilbertus Regius libro 2. iur. cap. 20. Ioannes Robertus lib. 2. recept. iur. civil. lect. cap. 32. Vide Arer. in l. Pöponius. §. quesitum, col. fin. D. de acquiren. posses.

I in vsucapionibus. 6.

Ioannes Robertus senten. iur. libro 1. cap. 2. & Charondas libro 3. versimil. cap. 17. Ioannes Mercerus libro 2. opin. c. 4.

I. Ideoque. 7.

August. libro 4. emend. c. 13.

I. Labeo. 8.

Possum interdum per alium, quod per me non possum.

I. Vsucapionem. 9.

Hotom. libro 3. obs. cap. 25.

I. Habena. 10.

Puluxus ad l. Atiniam, Corrafi. ad l. seruitutes 4. D. de lenis. à num. 21.

§. Hoc iure. 1.

Cuiacius libro 15. obs. c. 20. Geraldus Lugolius de seruit. vsucap. cap. 5. & 7.

I. Neque seruus. 11.

Vide Gloss. & quomodo ibi per Doct. Insistitur. de action. §. rursus, in Gloss. verb. potestate.

I. Si ab eo. 12.

Hotom. libro 3. obs. cap. 29.

I. Pignori. 13.

Dicta per Barto. ibi declarat & supple. vi. per Docto. in l. si filius. in 28. chart. de vulgari & pupillari.

I. id tempus. 14.

Nota hic quod traditione rem amittimus.

§. in re legata. 1.

Vide similem casum in l. 7. §. 6. supra de pact.

I. Si is qui. 15.

Vide hic latissime per scribentes & præsertim Alciat. libro 6. parad. c. 2. Bereng. Fernan. numero 16. §. nihil commune. D. de acq. poss. num. 61. Annib. de Cano ad l. naturaliter. D. eodem. titul. num. 37. Forcat. in Necyom. iur. dial. 76. n. 4. & 78. num. 5. Francisc. Conna. in comment. iuris civil. libro 3. c. 14. num. 4. Ad ibi dicta per Bar. in 18. col. vers. 2. ad aliud, nu. 55. Vide Rui. in l. 1. §. si quis 18. chart. de verborum oblig. Et ad dicta per Bar. in 12. coll. in materia fictionis inducitur, in vers. in oppo. ad predicta, vide Arer. in l. eodem, in prin. in 2. coll. de duobus reis. Pro intel. ligetia istius textus, vide dicta per Bartol. & Alciatum libro 3. parad. c. 16.

* Commentaria in hanc legem edidit Sebastianus Massa.

I. serui. 16.

Cuiacius libro 11. obs. c. 11.

I. si per. 17.

Quid operetur, authoritas iudicis, Bartol. hic.

I. Quamuis. 18.

Vide Cuiacium hic.

*Et Antonium Fabrum lib. 7. coniect. c. 10.

I. Si hominem. 19.

Iunge hic l. 13. §. 2. supra de acquirenda possessione.

I. Possessio. 20.

Possessio possessa dicitur Atticorum more.

I. Et à quo. 21.

Possessio diuturna sumitur pro longi temporis possessione.

I. Heres. 22.

Facit l. 31. in fi. supra de hered. inst.

I. Eum. 23.

Bald. ad l. 1. numero 4. C. de servis fugit. Dec. ad l. si emancipati. C. de collat. nume. 16. Hannibal. de Cano ad Rubr. D. soluto matrimonio, numero 113. seq. & quomodo procedat, Soc. Iun. conf. 156. numero 16. libro 2. Vide quæ addo ad Bar. hic. Item quod diuerso respectu vna persona retinet & amittit dignitatem, l. si quis. C. de falsis. Item ad materiam huius textus potest addi quod domus & res mobiles in ea existentes, præsumuntur esse illius cuius est domus scribit d. Salyc. in l. ob mariti. C. ne uxor pro mari. & an procurator mulier possit dare multa vota, Abb. in c. licet, in 2. not. de off. deleg. & in contrariū, Abb. in c. quamuis. eodem tit. sed distinguere ut ibi per Dec. & quod res diuerso respectu possit diuerso iure cæseri, vide Ant. in l. Thais, §. Titius, D. de fideicom. lib. in l. & per iustitiam. §. illud j. de accept. & facit an quid possit pro parte approbati, & pro parte non, de quo per Bar. in l. Publica, §. si. D. de positi, & in l. Aurel. §. si. de li. leg. vide tex. in l. nā. de bo. li. & quod vna res diuerso respectu possit diuerso iure cæseri, vide Bar. in l. Thais, §. Tin. de fid. lib. & ad hūc textū. Adde Abb. conf. 71. in 2. vol. & Bar. in l. seruū, C. qui test. fac. poss. adde qd vna persona representat aliquādo duas, l. 1. supra de mand. vind. & e conuerso duæ vnā personā representant, l. magistratus, D. ad munici. & quod vna repræsentet diuersas, vide textū in l. i. quod cuiusq. vniuersi. & in l. nu. quod ad Trebel. & contractus vnus potest esse respectu certę personę, & nullus respectu aliarū, secū dū Bar. in l. quod gestū est, & vnus potest aliquid facere alieno nomine, quod suo nomine nō posset, l. quasi de in ius voc. ex quo vide quod refert Dec. conf. 68. coll. 1. & quod quis duas personas representet, vide bonū exemplū in l. debitor, in §. si. ad Treb. sed regulā cōtra, quod quis facere nō possit id quod facere non potest ut ipse, vide text. hic & etiā Glo. in Auth. quibus tanque. C. de sacro. eccl. & sententia potest valere, quod ad aliquos & nō quoad alios Bal.

in Auth. si omnes. C. si minor ab hered. si abstineat; coll. an tepen. & fin. & qui promittit non offendere iniquum suum, non prohibet eum offendere, tanquā bannitum si scilicet sit bannitus, secundū Bar. in l. opprimēdorū, Co. quando liceat se sine iudi. vendic. & aliud est colleg. a. liud singul. de colleg. §. si autem colleg. ubi doct. præsertim Ias. D. ad Treb. & an habēs duas qualitates in ecclesia representet, duas personas, & an sequi debeat duplex emolumentū an habeat duas voces, & an illas possit dare diuersis personis, Fely. in c. cum olim. in fi. de re iud. & iudex qui tulit sententiā, & ab ea fuit appellatū si succed. app. an possit prosequi appel. tanquā noua persona, Fel. in c. qua. col. 2. de iudic. & pari modo: quando impugnatur testamentum succedit, postea hered. scripto l. post legatū, §. qui accusant: quibus ut indign. & ad hunc textū adde quod qui possidet domū, censetur etiā possidere mobilia in ipsa domo existentia, Fel. conf. 131. col. 2. & si minor vel mulier prohibeantur contrahere per statutū, non tamē prohibentur nomine alieno, vide repetitio nes in rep. l. cunctos, col. 50. secund. noua impress. vers. sic. in Doct. c. de summa trinit. & fide cathol. Regul. illius declarat & limitat Gomef. Inst. de act. §. pœnales, in 17. col. in fi. Bart. in l. in parte de his qui sunt sui vel alieni iur. & per Dec. in l. si emancipati, in pen. col. C. de coll. Ista lex cōmuniter allegatur ad hoc, quod vna & eadē res non debet diuerso iure censerī: limita ut nō habeat locū, quando ratio diuersa assignari potest ultra dicta Aret. in cōf. 150. col. 3. vers. pericul. vide Ang. in l. Papinianus, §. sed nunc impub. in fin. D. de inofficioso testam. quos refert & sequitur, in l. si emancipati, C. de coll. col. pen.

I. Vbi. 24.

Ad glof. vbi Bart. vide Socin. in reg. 17.

I. Sine. 25.

Sine possessione ciuili vsucapio contingere non potest.

I. Nunquam. 26.

Quid sit superficies, declarat hic D. Goth.

I. Celsus. 27.

Franc. Balbus, quibus casibus mala fides præsumatur, docet Menoc. de arb. iud. ca. 225. Multa huc pertinentia Couarruias & Pекius ad cap. possess. de regul. iur. in 6. ad id quod ibi Bart. in fin. vide vnum in l. 1. §. si stipul. in 4. char. de verborum oblig. Ad glofam magnā circa medium, vide lal. Inst. de act. in §. sed ius in part. glo. mag. in 1. conclusionē, & in 19. col. & istum textum limita ut per Bal. in l. heredes, in vers. 4. opponitur. de per. hered.

I. Si seruo. 28.

Vide hic Cuiacium.

I. Cum

1. Cum solus. 29.

Facit l. 8. C. de usucap. pro empt.

1. Rerum. 30.

Caelius Rhodiginus libro 15. antiq. lect. c. 23.
 Alciatus libro 2. pratermis. Forner. lib. 2. select.
 c. 17. Cuiac. libro 15. ca. 33. Hotomanus libro 10.
 obs. in D. cap. 3.

§. Labeo. 1.

Folio 359. numero 16. repetitionum 5.

1. Nunquam. 31.

Cuiacius libro 13. obseruat. c. 31.

* Antonius Faber lib. 7. coniecturarum c. 17.

1. Si fur. 32.

Pulzus libro singul. ad legem Atiniam, cap.

14.

* Corraf. in explicat. arrest. Martini Guerra.

1. Non solum. 33.

Pulzus ubi supra c. 7. & 8. quæ allegatur
 ad hoc: quod quando sunt duo quæ concur-
 runt & significant contractum & actum di-
 uersum, attreditur plenior. Limita ut per Bar.
 in verb. videbitur, in extrauag. & per nouissimos
 Bononiens. in Rub. de leg. 1. col. 3.

§. Si rem. 5.

Menochius de arbur. indic. libro 197. nume-
ro 23.

1. si seruus. 34.

Ioannes Robertus libro 2. recept. lect. ca. 33.
 Cuiac. libro 15. obs. c. 18. Gilbertus Regius libro
 2. obseruat. c. 20.

1. si homo. 35.

Antonius Quæfada libro 1. quæst. iur. c. 2.

1. Potest. 36.

Vide §. 18. Inst. de oblig. qua ex delict.

1. Quam. 38.

Gellius libro 11. cap. 18.

1. si solum. 39.

Veterum appellatione qui contineantur,
declarat hic D. Goth.

1. Cœptam. 40.

Alciatus libro 7. parerg. cap. 26. quæ lata ad
 cap. 2. Ruin. in l. si quis in l. char. cum seq. eodē
 tit. & Aret. Inst. de act. §. rursus, in 2. col. circa me-
 dium, & ibi Iason. qui eum reprobat in 10. col.
 post medium, & vide Gloss. in l. siue super eodē
 tit. in l. 1. §. Scauola. D. si quis testam. liber esse ius.
 fuer. Ruin. in suis quæst. in 4. char. in med. cum
 caus. textus in l. cum in princip. ex quibus cas.
 mat.

1. Si rem. 41.

Possessio an acquiratur per generalem pro-
curatorem, vide hic Glossam.

1. Cum vir. 42.

Vide l. unicam, §. 15. Cod. de rei uxor. action.

1. Hæres. 43.

Baldus tracta. de præscript. 3. par. 1. quæstion.
3. numero 4.

1. iusto. 44.

Peckius ad c. possessor, num. 10. cum seq. de re-
gulis iuris, numero 6.

§. Ecti. 2.

Vitalis libro 1. variarum lect. c. 23. f. 347. num.
84. repetitionum 5.

§. Filiusfamil. 4.

Hotomanus 7. illustr. quæst.

§. Non mutat. 5.

Sarmientus libro 2. select. cap. 9.

§. si cum. 7.

Folio 367. numero 74. repetitionum 5.

1. Præscriptio. 45.

Zafius Antmom. parte 2. numer. 1. Straitma-
 nus harmonizæ iuris, pag. 960. Charondas
 libro 1. verisim. ca. 21. Forcat. Necyom. diaiog. 85.
 F. G. Connarus.

1. Pro soluto. 46.

Antonius Augustinus libro 1. emend.

1. si empt. 47.

Ignorans malam vel bonam fidem non
habet.

1. exstimator. 48.

Arius Pinellus, C. de bonis maternis.

1. Si quid. 48.

Folio 407. numero 116. & seq. repetitionum 5.

Tit. 4. Pro emptore.

Vide Gloss. 1. non est, C. fam. ercis.

1. Pro emptore. 1.

Estimatio emptionis species est.

1. Pro emptor. 2.

Pro intellectu huius loci Cuiac. hic.

§. Tutor. 8.

Curtius libro 2. ritas. ad fratrem c. 9. Guiliel.
AA. iij.

Fornarius libro 1. *seleſt. cap. 16.*

§. Si à pupillo. 15.

Pulvæus ad l. *Amiam*, c. 17. Ioannes Robertus recept. iuris civilis lectionis libro 2. c. 10.

§. Si à furioso. 16.

Cuiacius libro 10. obſ. c. 29.

l. Litis. 3.

Dynus in c. pro poſſeſſore, de reg. iur. in 6.

l. Empror. 4.

Zeannerus rerum quotidianarum, c. 12.

l. Si rem. 5.

Vſucapio an locum habere poſſit, quo caſu dominus rem ſua alienat Gloſſ. hic.

§. Seruus meus. 2.

Robertus dicto libro 2. c. 18. Gilbertus Regius libro 2. enanioph. c. 20.

l. Si quis. 8.

Zafius 2. par. annotationum numero 7. Straitmanus Harmoniarum iur. pag. 304. Auguſtinus libro 4. emend. c. 11. Pileus q. 63.

* Qui emit ab eo quem ſcit conſumpturū pretium bonæ fidei eſt, niſi ſciat eum cōſumpturum in aliquem malū uſum, vide ad hunc textum. Alex. ad l. ſ. cum dotem. §. 1. ff. ſol. matr. Aret. conf. 81. numero 2. Rip. ad l. ſi is cui bonis, num. 11. ff. de verb. oblig. Felin. ad cap. paſtoralis, num. 4. ext. de iudic. Steph. Coſta in tract. de ludo. 6. artic. num. 2. & 3. in 4. vol. tract.

l. Qui ob. 9.

Quaſi dictio non ſemper eſt expreſſiva veritatis.

l. ſervus. 10.

Cuiacius libro 4. obſ. cap. 8. Pulvæus dicto lib. cap. 8.

l. Quod. 11.

Vide Cuiac. 7. ad Affricanum, folio 126.

l. Miſſo. 12.

Vide l. 1. §. 1. ſup. de pignor.

l. Alienam. 13.

Loquitur hæc lex de nuntiatione noui operis, qua de re Bart. hic.

l. Inſtatæ. 14.

Præſcriptio non currit aduerſus civiliter poſſidentem.

Tit. 5. Pro herede, vel pro poſſeſſore.

[Vide tit. 29. libro 7 Cod.

l. Pro herede. 1.

Bald. in l. hereditatem, Cod. in quibus cauſ. long. & c.

l. Qui legatorum. 2.

Forcatulus Necyom. dial. 36.

l. Plerique. 3.

Quis vſucapere titulo pro herede non poſſit, declarat hic Gloſſ.

l. Conſtat. 4.

An hæres indignus vſucapiat, declarat hic Bart.

Tit. 6. Pro donato.

Vide ad hunc titulum Cuiac.

l. Pro donato. 1.

Folio 274. numero 48. 68. 70. & 72. repetitio num. 2.

l. Si is qui. 2.

Donatio cauſa mortis, conualeſcentia reuocatur.

l. Si vir. 3.

Menchaca. contro. illuſtr. cap. 79.

* Antonius Faber. Coniecturarum libro 7. cap. 13.

l. Si pater. 4.

Iacobus Curtius libro 3. cinæ. ad fratrem, cap. 34.

l. Qui pro donato. 5.

Facit l. 4. C. de his qui pro non dominis.

l. Donationis. 6.

An & quomodo donationis cauſa venditio fieri cenſeatur, declarat hic D. Goth.

Tit. 7. Pro dereliſto.

Nota hic quod pro dereliſto habens donare videtur.

l. Si res. 1.

Pro dereliſto res mobiles & immobiles quemadmodum habeantur, Gloſſa hic.

l. Pro dereliſto. 2.

Vide Capolam. tit. C. pro dereliſto.

l. An pars. 3.

Partis ad partem idem ius, quod totius ad totum.

l. Si id. 5.

An & quæ ſit ſimilitudo vſucapionis pro donato & pro dereliſto, Gloſſa hic.

l. Nemo. 6.

Vide l. 8. ſupra de lege Rhodia.

I. Si quis. 7.

Vide Cæpolam, *titu. Cod. de vsucap. pro derelicto.*

I. Sempronius. 8.

Gloss. l. 9. in fine, *supra de acquirend. rerum domini.*

Tit. 8. Pro legato.

I. Non magis. 5.

vide l. 2. & l. 11. *supra pro emptor.*

I. Eares. 5.

Hereditas venientis non vsucapitur.

I. Si is. 6.

Vide Cæpolam in l. 4. numero 31. *Cod. de vsucap. pro empt.*

I. Nemo. 7.

Balb. *tract. de prescript. 4. q. 18.*

I. Pro legato. 9.

Molinæus *ad consuetudin. Parisien. titu. 1. §. 7. Gloss. l. 1. num. 24.*

Tit. 9. pro dote.

I. Pr ma.

Folio 22. numero 57. & 58. *repetitionum 3. Ad intellectum vide per doct. vnicum ab Ocha, & alios nouissimè Pon. in Rub. sol. matrimo- nio, dum disputant, an soluto matrimonio sit propriè dos.*

I. Si æstimata. 2.

In vsucapione pro emptore requiritur bona fides duobus temporibus.

I. Duæ filia. 3.

Nota quod diuisio ex causis præsumitur.

Tit. 10. Pro suo.

Balb. *tract. de prescript. 3. par. 1. q. 11. in principio.*

I. Pro suo. 2.

Bald. in l. 2. in 8. q. C. de seruit.

I. Est species. 2.

Vsucapere quod suum sit nemo potest.

I. Hominem. 3.

Titulus pro suo concurret cum titulo pro emptore.

I. Si ancillam. 4.

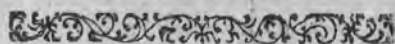
Vitalis libro 1. var. lect. cap. 23. f. 347. numero 52. & seq. *repetitionum 5.*

§. Quod. 2.

Molinæus d. numero 24.

I. Vsucapio. 5.

Oldendorp. 4. de vsucap.

LIBER XLII.

titulus primus.

De re iudicata.

De totum titulum Zasius, ad partem Ripa scripserunt, vide Ioan. Robert. libro 1. *sen. iur. cap. 24.*

I. Res iudicata. 1.

Sarmientus lib. 1. *sele. c. 13.*

I. Qui pro tribunali. 2.

Gulielmus Fornerius libro 2. *sele. c. 15.*

I. Qui damnare. 3.

Menoch. de arbit. iud. libro 1. q. 43.

I. Si se. 4.

Exceptio nullitatis an impediatur executionem sententiæ, post Barro. hic qui plenè tractat. vide Socin. reg. 122. Ioan. Bapt. Plot. ad l. si quando, num. 3. l. C. unde vi.

§. Condemnatum. 1.

Menochius de arbit. iudic. libro primo, questione 40.

I. Ait prætor. 5.

Paulus 5. *sen. §. 1.*

I Miles. 6.

Vide hic Zasium num. 4.

§. Decem. 1.

Socin. in Rub. de verborum obligation. 15. col. & Ruin. ibi in pen. chart. & in l. stipulationes, non diuiditur, in 2. chart. ad Gloss. in prin. huius l. vide Gomez Iust. de actio. in prin. numero 65. vbi ampliat istam Gloss. & declarat.

I intra. 7.

Dilatio debiti, regulariter qua re detur D. Goth. hic.

I. Si homo. 8.

Vide l. 7. C. de execut. rei iud.

I. Furioso. 9.

Sententia lata pro pupillo absente curatore valet.

AA iiij.

l. in depositi. 12.

Depositum & commodatum actio bonæ fidei est.

l. si quis. 13.

Tiraq. *privil. 122. pia causa.*

l. Quod. 14.

Facit hic *cap. cum cessante, extra de appell.*

l. A diuo. 15.

Pro intellectu istius textus, Zasius libro 1. *singul. intellect. cap. 6.* Menoch. *de arb. iud. libro 4. q. 74* quæ notat Alciat. libro 2. *cap. 4. paradox.* Non tamen ista Glos. allegatur communiter per doctores, quod in privilegiis datis privatis personis, fieri non debeat extensio, quam limitat Galenus in l. *centurio, col. 7. de vulg. & pupill. folio 320. num. 172. repetitionum l. Tract. 2. numero 26. folio 298.*

§. Sententiam. 18.

Vide Longoual. *ad l. imperium, nume. 172.* D. *de iur. omr. iud.* Claud. Cantia. *d. offic. iud. lib. 2. cap. 3. numero 26.* Iacob. Menoch. *in trac. de arbit. iud. libro 1. q. 74. numer. 55.*

§. si pignora. 3.

Vvaltherus libro 2. *Miscel. ca. 19.* Alciat. libro 6. *cap. 1.* Deareus libro 1. *disput. cap. 6.* Ioannes Robertus libro 1. *sentent. iur. cap. 22.* Forcat. *Ne cyom. dial. 13.*

l. sunt. 16.

Oldendorp. *cap. 55. de exceptionib.*

l. Patronus. 17.

Parentes in infinitum intelligimus in favorabilibus.

l. inter eos. 19.

August. libro 1. *emen. c. 7.* Guterius 3. *par. res. fol. c. 6. numero 19.*

l. Non tantum. 20.

Erasm. Chil. *1. cent. 5. proverb. 15.*

l. sicut. 21.

Bald. Nouel. *tract. de dote, parte 4. q. 149. 150. & 151.*

l. Sed. 22.

Vide hic Bart.

l. Si cum. 23.

Privilegium affinitatis, affinitate dissoluta decrevit.

l. Et si. 24.

An & quando & quomodo fideiussores dari possint de dote restituenda, Pau. de Calt. *confi. 61. & 160.*

§. Si maritus. 1.

Vide Bart. in l. 1. *de constit. prin. col. 2. in fin. vers. aut non est.*

l. sciendum. 25.

Vide *cap. privilegium, de re iud. in 6.*

l. Si conuenerit. 26.

Zasius *par. 2. Antinomum. 5.*

l. Præses. 27.

Roman. *sing. 2. 14.*

l. Duo iudices. 28.

Vide Alciatum libro 1. *paradox. c. 5.* In addit. Matth. *sing. 109. num. 5. col. 262.*

l. Tempus. 29.

Gellius libro 20. *c. 1.*

l. Cum ex causa. 30.

Nota hic quod donari nudo pacto potest.

l. Debitoribus. 31.

Cuiac. libro 3. *obs. c. 39.* Præcius *de veteri iurisprud. pag. 259.* hodie correctæ, Mathes. in l. *eod. C. de execu. rei iud. numero 2. f. 338.*

l. Cum prolatis. 32.

Alex. *conf. 46. vol. 4.*

l. Diuus. 33.

Castr. & Alex. in 2. *not. in l. admonendi, de iure iur. & quæ supra dicta fuerunt circa l. cū à te,* vide ad dicta per Barto. l. 1. *vers. quæ te hic, vi de Socin. in reg. 367. & vide in seq. char. nume. 24. & illum text. vide Glo. in l. fin. de collu. deteg. & quod per eam dicit ibi Bart. in Apostil. So cin. reg. 367.*

* Adde Iasonem in l. *admonendi nu. 5.* D. *de iure, Boer. de iur. 307. in 2. par. Paris. ad cap. cum venerabilis numero 67. ex. de excep. Iacob. Menoch. in tract. de arbit. lib. 1. cent. 1. cap. 15. numero 2.*

l. si victum. 34.

Vide quædam in hanc legem apud Hotoman. 24. *illust. quæst.*

l. Imperatoris. 35.

Socin. *reg. 361. ad fi. illius l. vide. Gloss. in verb. indicare, in fi. §. 2. q. c. fin.*

l. Pomponius. 36.

Cuiacius libro 6. *obs. c. 2.*

l. tunc. 37.

Cuiacius libro 12. *obs. c. 16.*

l. Inter. 38.

Mediana ad l. 1. *§. si stipulanti, numero 14. D. de verborum oblig. Cuiac. lib. 12. obs. cap. 16. Feirandus libro 1. explic. iuris. c. 41.*

l. Duo. 39.

Pro intelligentia vide Alexand. in l. 1. *C. qui admitti, numero 16. char. 79. & Iacobi, numero 19. char. 8.*

l. Commes